

ΔΡΑΓΙΕΤΕΥΟΝΤΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ

ΟΜΟΦΟΒΙΑ

ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΠΟΥ
ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΦΥΛΟΥ

SABINE JANSEN ΚΑΙ THOMAS SPIJKERBOER

ΔΡΑΠΕΤΕΥΟΝΤΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΜΟΦΟΒΙΑ

SABINE JANSEN ΚΑΙ THOMAS SPIJKERBOER

COC ΟΛΛΑΝΔΙΑΣ | ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ VRIJE TOY ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ | ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011

Το «Δραπετεύοντας από την Ομοφοβία» είναι πρόγραμμα της COC Ολλανδίας και του Πανεπιστημίου VU του Άμστερνταμ, σε συνεργασία με την Επιτροπή Ελσίνκι της Ουγγαρίας, το *Avvocatura per i diritti LGBT/ Rete Lenford*, και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και τους Εξόριστους.

Το «Δραπετεύοντας από την Ομοφοβία» χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες, το Υπουργείο Δικαιοσύνης της Ολλανδίας και τις οργανώσεις που συμμετέχουν.

Ευχαριστίες

Κατά την εκπόνηση της παρούσας έρευνας, η Casco Verhees προσέφερε πολύτιμη βοήθεια στους συγγραφείς. Χωρίς τη συνδρομή της αυτό το πρόγραμμα δεν θα ήταν δυνατόν να έχει ολοκληρωθεί. Οι Louis Middelkoop και Veeni Naganathar μας βοήθησαν με τις υποσημειώσεις. Η Frances Gilligan επιμελήθηκε το Αγγλικό κείμενο. Λάθη που τυχόν παραμένουν είναι των συγγραφέων. Μετάφραση στα ελληνικά: Έφη Μπάσδρα
Γραφικά: anoukjohanson.nl

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	7
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
2. ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ	23
3. ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΙΩΞΕΙΣ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ	31
4. Η ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΤΗΤΑ	37
5. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ	45
6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ	51
7. ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ	71
8. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΩΡΑ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ	77
9. ΥΠΟΔΟΧΗ	85
ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ	89
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΔΙΚΩΝ	93
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ	95

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Χιλιάδες λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικόι (ΛΟΑΤΔ) υποβάλλουν αίτημα ασύλου κάθε χρόνο στις χώρες της Ευρώπης, προκειμένου να τους χορηγηθεί διεθνής προστασία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και τα κράτη της Ευρώπης έχουν λάβει ειδικά και θετικά μέτρα, όπως η αναγνώριση του σεξουαλικού προσανατολισμού ως λόγου δίωξης κατά το Άρθρο 10 της Οδηγίας Ε4 με τους Όρους Καθορισμού για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα και του καθεστώτος δικαιούχου διεθνούς προστασίας (**Οδηγία 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους – εφεξής «Οδηγία Καθορισμού»**). Κάποιες χώρες – μέλη έχουν προσθέσει ρητά την ταυτότητα φύλου ως λόγο δίωξης στην εθνική τους νομοθεσία (Πορτογαλία, Ισπανία) ή τα οικεία κείμενα κατευθυντήριων οδηγιών. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι αιτούντες άσυλο της ΛΟΑΤΔ κοινότητας αναγνωρίζονται ως πρόσφυγες, λαμβάνουν επικουρική προστασία ή τους χορηγείται άλλης μορφής προστασία στις χώρες – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΓΕΝΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Παρ' όλα αυτά, από την παρούσα έκθεση προκύπτει ότι υπάρχουν σημαντικές **διαφορές** στον τρόπο με τον οποίο οι διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες εξετάζουν τις αιτήσεις ασύλου των ΛΟΑΤΔ. Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερα προβληματικό, καθώς η Ευρώπη έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, με ενιαίο καθεστώς. Το σύστημα του Δουβλίνου, σύμφωνα με το οποίο μόνον μία χώρα – μέλος της Ε.Ε. εξετάζει μία αίτηση ασύλου, προϋποθέτει την ύπαρξη ενός - δυστυχώς ανύπαρκτου στην πραγματικότητα - κοινού κριτηρίου στην εφαρμογή του δίκαιου του ασύλου. Για να αντισταθμίσει αυτές τις διαφορές στην αντιμετώπιση των αιτήσεων ασύλου, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Υποστήριξη του Ασύλου θα πρέπει να δώσει προτεραιότητα στην πρόωθηση και το συντονισμό του εντοπισμού και της εφαρμογής καλών πρακτικών σχετικά με την εξέταση των αιτήσεων ασύλου των λεσβιών, ομοφυλόφιλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών ατόμων. Ένα δεύτερο συμπέρασμα που προκύπτει από τη συγκριτική αυτή έρευνα είναι, ότι σε αρκετά σημεία η πρακτική των Ευρωπαϊκών χωρών βρίσκεται **κάτω από τις ελάχιστα πρότυπα** που απαιτούνται από τη διεθνή και την Ευρωπαϊκή νομοθεσία για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τους πρόσφυγες.

Η Ευρωπαϊκή πρακτική δείχνει σαφώς ότι οι επί μέρους κρατικές αρχές σε πολλές περιπτώσεις βασίζονται σε στερεότυπα κατά

την εξέταση αιτήσεων ασύλου των ΛΟΑΤΔ. Για παράδειγμα, οι δικαστικές αποφάσεις συχνά στηρίζονται στην ιδέα ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός ενός αιτούντος άσυλο θα λαμβάνεται σοβαρά μόνο όταν το άτομο αυτό διακατέχεται από «ισχυρή και ακατανίκητη» ενόρμηση να προβεί σε σεξουαλική επαφή με άτομα του ίδιου φύλου. Τα στερεότυπα αυτά εξαιρούν από την διεθνή προστασία τους διωκόμενους αμφισεξουαλικούς, καθώς και άλλα άτομα της κοινότητας ΛΟΑΤΔ που δεν εμπίπτουν στα στερεότυπα αυτά που χρησιμοποιούν οι κριτές των υποθέσεών τους. Τα στερεότυπα εξαιρούν τις λεσβίες που δεν έχουν ανδροπρεπή συμπεριφορά, τους μη θηλυπρεπείς ομοφυλόφιλους και τους αιτούντες άσυλο ΛΟΑΤΔ που έχουν παντρευτεί ή έχουν κάνει παιδιά.

Επιπλέον, ο ουσιώδης χαρακτήρας των **ανθρωπίνων δικαιωμάτων** που σχετίζονται με τους ΛΟΑΤΔ πολύ συχνά **απουσιάζει** από την πρακτική για το άσυλο των Ευρωπαϊκών χωρών. Οι ΛΟΑΤΔ αιτούντες άσυλο, σε συστηματική βάση υποχρεώνονται να επιστρέψουν στη χώρα προέλευσής τους, επειδή υποτίθεται ότι μπορούν να αποφύγουν τη δίωξη αποκρύπτοντας την ταυτότητά τους. Αυτό τους στερεί την ουσιώδη έννοια που βρίσκεται στον πυρήνα της περί ασύλου νομοθεσίας: αν οι άνθρωποι έχουν βάσιμο και δικαιολογημένο λόγο να φοβούνται τη δίωξη εξ αιτίας της άσκησης ενός νόμιμου ανθρώπινου δικαιώματός τους, δικαιούνται διεθνούς προστασίας. Το να απαιτούμε να αποποιούνται των δικαιωμάτων τους προκειμένου να παραμείνουν «προστατευμένοι» ακυρώνει τη λειτουργία των δικαιωμάτων αυτών. Επίσης, οι αιτούντες άσυλο ΛΟΑ επιστρέφονται συχνά σε χώρες όπου υπάρχει βάσιμος και δικαιολογημένος φόβος ότι θα φυλακιστούν ή θα καταδικαστούν σε θάνατο για συμμετοχή σε σεξουαλικές δραστηριότητες με άτομα του ίδιου φύλου. Ένα ακόμα παράδειγμα αφορά το γεγονός ότι σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των τρανσέξουαλ ατόμων που συμβαίνουν σε μεγάλη κλίμακα σε πολλά μέρη του κόσμου, δεν οδηγούν στη χορήγηση ασύλου.

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Στην έρευνά μας εστιάζουμε σε οκτώ ειδικά θέματα:

1. Ποινικοποίηση

Πολλοί αιτούντες άσυλο από την κοινότητα των ΛΟΑΤΔ προέρχονται από χώρες όπου ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου ποινικοποιούνται. Αυτό μπορεί να πάρει διάφορες μορφές. Η σεξουαλική δραστηριότητα μεταξύ συναινούστων ενηλίκων του ίδιου φύλου μπορεί να αποτελεί ποινικά κολάσιμη πράξη. «Παρά φύσιν» πράξεις πιθανόν να είναι ποινικοποιημένες και αυτό μπορεί

να χρησιμοποιηθεί εναντίον των τρανσέξουαλ ατόμων ή ατόμων που έρχονται σε σεξουαλική επαφή με πρόσωπο του ίδιου φύλου.

Σε πέντε Ευρωπαϊκές χώρες δεν παρέχεται άσυλο σε ΛΟΑΤΔ αιτούντες από τέτοιες χώρες, ακόμα κι αν οι ποινικές αυτές διατάξεις βρίσκονται σε ισχύ. Στις περισσότερες από τις άλλες χώρες η εφαρμοσμένη ποινικοποίηση (ποινική δίωξη) θεωρητικά είναι αρκετή για την αναγνώριση του ατόμου ως πρόσφυγα. Όμως στην πράξη δεν τους παρέχεται προστασία, επειδή η έλλειψη πληροφοριών σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του ποινικού δικαίου που αφορούν τους ΛΟΑΤΔ συχνά εκλαμβάνεται λανθασμένα ως μη εφαρμογή. Στην Ιταλία το γεγονός και μόνο της ποινικοποίησης αρκεί για τη χορήγηση ασύλου.

Η κατάσταση στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες όμως παραμένει προβληματική. Με βάση το Άρθρο 4(3)(α) της Οδηγίας Καθορισμού, το γεγονός ότι συγκεκριμένος σεξουαλικός προσανατολισμός ή ταυτότητα φύλου σε μια χώρα βρίσκεται υπό ποινικοποίηση θα έπρεπε να σημαίνει, ότι οι ΛΟΑΤΔ αιτούντες άσυλο που διαφεύγουν από αυτές τις χώρες έχουν βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης όσον αφορά το σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου.

2. Κρατική προστασία από τη δίωξη από μη κρατικά όργανα

Όταν τα άτομα ΛΟΑΤΔ έχουν υποστεί δίωξη από μη κρατικά όργανα (π.χ. συγγενείς ή τον όχλο) θα ήταν εύλογο να ισχύει η αντίληψη ότι, πριν στραφούν σε αναζήτηση της εξωτερικής προστασίας την οποία προβλέπει η Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων, θα περίμενε κανείς να στραφούν στις αρχές της ίδιας τους της χώρας, προκειμένου να τους χορηγηθεί η δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων. Από την πλευρά των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΔ, η αρχή αυτής της αντίληψης θα έπρεπε να επικροτείται διότι αποτελεί έκφραση της υποχρέωσης των κρατικών αρχών για την προστασία των ΛΟΑΤΔ πολιτών από τη βία των συμπολιτών τους.

Παρ' όλα αυτά η Ευρωπαϊκή πρακτική πρέπει να αναγνωρίσει με τρόπο πιο ρεαλιστικό ότι τέτοιου είδους **κρατική προστασία μπορεί να μην είναι διαθέσιμη**. Σε δέκα Ευρωπαϊκές χώρες, ζητείται από τους αιτούντες ΛΟΑΤΔ να στραφούν στις αρχές της χώρας τους για προστασία, ακόμα κι αν ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου βρίσκονται υπό ποινικοποίηση στις χώρες καταγωγής τους. Στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες αυτό δεν απαιτείται, εφόσον ο αιτών προέρχεται από χώρα όπου ισχύει η ποινικοποίηση. Στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες ζητείται από τους αιτούντες να στραφούν στις αρχές για προστασία ακόμα κι αν είναι γνωστό ότι οι αρχές είναι ομοφοβικές ή τρανσφοβικές. Αυτό διαφέρει μόνο σε δυο Ευρωπαϊκές χώρες.

Είναι μάλλον απίθανο να παρασχεθεί προστασία από κρατικές αρχές (και σε πολλές περιπτώσεις είναι πιθανή περαιτέρω δίωξη, αυτή τη φορά από τις ίδιες τις αρχές) αν:

(α) οι ΛΟΑΤΔ **τελούν υπό ποινικοποίηση** στη χώρα αυτή. Ακόμα κι αν οι νόμοι αυτοί δεν εφαρμόζονται, η ύπαρξή τους και μόνον καθιστά απίθανη την παροχή προστασίας εκ μέρους των αρχών σε άτομα που αντιμετωπίζουν δίωξη από μη κρατικά όργανα για συμμετοχή σε ποινικά κολάσιμες συμπεριφορές, ή

(β) η αστυνομία είναι **ομο- ή τρανσφοβική**.

3. Απόκρυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου

Η απόκρυψη, γνωστή και ως υποχρέωση για διακριτικότητα, δεν αποτελεί επίσημα υποχρέωση αλλά χρησιμοποιείται χωρίς νομική βάση σε περιπτώσεις όπου, κατ' αρχήν, ο κίνδυνος δίωξης είναι αναγνωρισμένος. Παρ' όλα αυτά, αναμένεται ο ίδιος ο αιτών να αποφύγει τη δίωξη παραμένοντας «διακριτικός» σχετικά με την σεξουαλική του προτίμηση ή τη φυλετική του ταυτότητα. Με άλλα λόγια: ο αιτών πρέπει να παραμείνει ή να επιστρέψει «στη ντουλάπα» - η οποία παίρνει το ρόλο της δυνατότητας προστασίας εντός των εθνικών συνόρων. Σε λίγες Ευρωπαϊκές χώρες η προϋπόθεση αυτή έχει καταργηθεί. Στη μεγάλη πλειοψηφία των Ευρωπαϊκών χωρών εξακολουθεί να ισχύει. Οι αρμόδιες για το άσυλο αρχές αποφαινόμενες ότι η απόκρυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου είναι εύλογα αναμενόμενη, προκειμένου να αποτραπεί η δίωξη. Η αντίληψη αυτή είναι προβληματική ως προς τα εξής δυο σημεία: πρώτον, δεν μπορεί να αναμένεται εύλογα οι άνθρωποι να απέχουν από την ελεύθερη έκφραση της σεξουαλικής τους προτίμησης ή της ταυτότητας φύλου - ή να εκφράζονται μόνο σε απόλυτη μυστικότητα, διότι αυτό έχει ως αποτέλεσμα να στερούνται την νόμιμη άσκηση των **θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων**. Χρησιμοποιώντας αυτό το επιχειρήμα οι Ευρωπαϊκές αρχές που είναι αρμόδιες για το άσυλο, κατ' ουσίαν συμπράττουν με τα ομο- και τρανσφοβικά όργανα δίωξης στη χώρα καταγωγής του αιτούντος στην παραβίαση της άσκησης των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΔ. Αλλά εκτός από αυτό το κανονιστικό πρόβλημα, η υποχρέωση για διακριτικότητα είναι επίσης προβληματική για ένα δεύτερο, πρακτικό λόγο: η «ντουλάπα» είναι ένας τόπος εξαιρετικά **επισηφλής**. Ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου μπορεί να δημοσιοποιηθεί παρά τη θέλησή τους και ο κίνδυνος να συμβεί αυτό είναι διαρκής. Η αποκάλυψη μπορεί να γίνει από ερωτικούς συντρόφους ή από καχύποπτους γείτονες ή συγγενείς. Ο διαρκής κίνδυνος αποκάλυψης σημαίνει διαρκή κίνδυνο δίωξης. Επίσης ακόμα κι αν ένας ΛΟΑΤΔ αποκρύψει με επιτυχία τη σεξουαλική του προτίμηση ή ταυτότητα, η διαρκής κατάσταση

άγχους και φόβου θα συγκαλύψει μια θεμελιώδη πλευρά της ζωής του, πράγμα που είναι καθεαυτό απάνθρωπο και εξευτελιστικό.

Επομένως η υποχρέωση για διακριτικότητα πρέπει να καταργηθεί στις χώρες όπου εξακολουθεί να ισχύει.

4. Δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων

Αν και δεν αποτελεί τμήμα της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, πολλές χώρες βασίζονται σε αυτό που είναι γνωστό ως «**δυνατότητα εσωτερικής μετεγκατάστασης**» ή «**δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων**» προκειμένου να αρνηθούν τη διεθνή προστασία. Και πάλι, δεν υπάρχει πρόβλημα στην εφαρμογή για τους ΛΟΑΤΔ, όπως και σε κάθε άλλη περίπτωση, της αντίληψης ότι, εφόσον ο βάσιμος και δικαιολογημένος φόβος δίωξης ισχύει συγκεκριμένα για μια περιοχή της χώρας καταγωγής, ο αιτών άσυλο αναμένεται να μεταβεί σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής του, όπου θα αποφύγει τη δίωξη. Όμως θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι η δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις, όπου ο αιτών θεωρείται ότι έχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης από μη κρατικά όργανα σε συγκεκριμένη περιοχή της χώρας. Με άλλα λόγια: ο αιτών χρειάζεται προστασία. Η προστασία που χρειάζεται ο αιτών και την οποία δικαιούται θα πρέπει για το λόγο αυτό να είναι αποτελεσματική. Αυτό εξαιρεί την προσφυγή στην δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων σε χώρες όπου ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου **ποινικοποιούνται**, επειδή δεν υπάρχει διαθέσιμη προστασία στις χώρες αυτές. Εξαιρεί επίσης την προσφυγή στην δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων σε περιπτώσεις όπου αναμένεται από τον αιτούντα «**διακριτικότητα**» προκειμένου να προλάβει περαιτέρω προβλήματα. Ανεξάρτητα απ' αυτό, έχουμε βρει ότι 16 Ευρωπαϊκές χώρες εφαρμόζουν την δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων στους ΛΟΑΤΔ αιτούντες, ενώ σε 9 από αυτές τις χώρες αυτό συνοδεύεται από την προϋπόθεση για διακριτικότητα.

5. Αξιολόγηση αξιοπιστίας

Τα θέματα αξιοπιστίας, όπου υφίσταται αξιολόγηση της αλήθειας της αφήγησης στην περίπτωση ενός αιτούντος άσυλο, έχουν καταστεί ο πυρήνας στις περισσότερες αν όχι όλες τις περιπτώσεις άσυλου. Η αξιολόγηση της αξιοπιστίας είναι πολύ δύσκολη, επειδή εξαιτίας της απουσίας επαρκούς γνώσης και ευαισθησίας εκ μέρους του αξιολογητή, η υποκειμενική αντίληψη της πραγματικότητας χρησιμοποιείται ως σημείο αναφοράς, προκειμένου να αξιολογήσει τις δηλώσεις ενός προσώπου από άλλη χώρα, πολύ συχνά άλλης κουλτούρας, με διαφορετικούς κώδικες επικοινωνίας και σύστημα

αξιών. Σε πολλές περιπτώσεις ΛΟΑΤΔ που αναφέρονται στην παρούσα έρευνα, η αξιολόγηση της αξιοπιστίας επικεντρώνεται στο αν ο αιτών είναι ΛΟΑΤΔ ή όχι. Δυο παράγοντες περιπλέκουν κι άλλο την αξιολόγηση της αξιοπιστίας στις περιπτώσεις των ΛΟΑΤΔ. Πρώτον: σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες εξακολουθούν να υφίστανται στο πλαίσιο του άσυλου υπολείμματα της αντίληψης ότι οι ταυτότητες των ΛΟΑΤΔ είναι αποκλίνουσες υπό την ιατρική, ψυχιατρική ή ψυχολογική έννοια, αν και η αντίληψη αυτή επίσημα έχει καταργηθεί όσον αφορά τον σεξουαλικό προσανατολισμό και ήδη αμφισβητείται σοβαρά όσον αφορά τους τρανσέξουαλ και διαφυλικούς ανθρώπους. Αφού οι ΛΟΑΤΔ ταυτότητες δεν αποτελούν από το νόμο ιατρικές, ψυχιατρικές ή ψυχολογικές κατηγορίες, η χρήση **ιατρικών, ψυχιατρικών ή ψυχολογικών γνωμοδοτήσεων** προκειμένου να αποδείξουν το σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου ενός αιτούντος, δεν είναι ούτε νόμιμη ούτε δόκιμη. Η διατύπωση τέτοιων απόψεων έχει ως αποτέλεσμα την παραβίαση της ιδιωτικότητας του αιτούντος, γεγονός που μπορεί να προκαλέσει μεγάλη ψυχική οδύνη, ειδικά σε αιτούντες που έχουν υποστεί παρόμοιες ανακριτικές πρακτικές στις χώρες καταγωγής τους. Επειδή οι απόψεις αυτές δεν εξυπηρετούν κανένα σύννομο σκοπό, η παραβίαση της ιδιωτικότητας του αιτούντος συνιστά μια αδικαιολόγητη παρεμπόδιση της άσκησης του δικαιώματος για σεβασμό της προσωπικής του ζωής. Τονίζουμε δε, ότι αυτό δεν αφορά μονάχα τη διαβόητη μέθοδο της «φαλλομέτρησης», αλλά και άλλες ιατρικές, ψυχιατρικές ή ψυχολογικές μεθόδους έρευνας. Αντίθετα, ιατρικές, ψυχιατρικές ή ψυχολογικές απόψεις ειδικών σχετικά με τις συνέπειες που η ομο- ή τρανσφοβία μπορεί να έχουν στους ΛΟΑΤΔ αιτούντες, μπορεί να φανούν χρήσιμες κατά την εξέταση της αίτησης για άσυλο. Και πάντως, ιατρικές, ψυχιατρικές ή ψυχολογικές έρευνες δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως μέσον «απόδειξης» μιας ΛΟΑΤΔ ταυτότητας. Ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου αποτελούν ζήτημα αυτοπροσδιορισμού και όχι ιατρικό, ψυχιατρικό ή ψυχολογικό ζήτημα.

Το δεύτερο θέμα που περιπλέκει ακόμα περισσότερο την αξιολόγηση της αξιοπιστίας στις περιπτώσεις ΛΟΑΤΔ αιτούντων είναι η χρήση **στερεοτύπων**. Οι άνθρωποι χρησιμοποιούν στερεότυπα προκειμένου να επεξεργαστούν τα αισθητηριακά ερεθίσματα που δέχονται. Τα στερεότυπα αυτά ενδεχομένως να είναι λανθασμένα αλλά συχνά αυτό δεν έχει σημασία, π.χ. αν πιστεύουμε ότι όλοι οι Σουηδοί προτιμούν το παγωτό βανίλια, η πιθανότητα να κάνουμε λάθος θα αποτελέσει πρόβλημα μόνο στην περίπτωση που θέλουμε να εμπορευτούμε παγωτό στη Σουηδία. Όμως, σαφώς αποτελεί πρόβλημα αν οι αρχές που είναι αρμόδιες για το άσυλο πιστεύουν ότι όλοι οι ομοφυλόφιλοι άνδρες από το Ιράκ είναι θηλυπρεπείς, ή ότι μια λεσβία από τη Σιέρρα Λεόνα πρέπει να γνωρίζει ότι οι λεσβιακή σεξουαλική δραστηριότητα αποτελεί ποινικά κολάσιμη πράξη στη Σιέρρα Λεόνη, ή ότι ένας άντρας από την Αίγυπτο που δε

γνωρίζει ποιο είναι το καλύτερο γκέυ μπαρ στο Δουβλίνο δεν μπορεί να είναι γκέυ, ή ότι μια γυναίκα που είναι παντρεμένη με άντρα και έχει παιδί δεν μπορεί να είναι λεσβία ή αμφισεξουαλική. Αν και δεν υπάρχει έτοιμη λύση για τη χρήση αυτών των στερεοτύπων, είναι πολύ σημαντικό να ενημερωθούν οι αρμόδιες για το άσυλο φορείς ότι είναι εγγενώς προδιατεθειμένοι να στηρίζονται σε στερεότυπα στην πρακτική. Να τους υποδειχτούν τα συγκεκριμένα στερεότυπα που χρησιμοποιούν κατά την εξέταση των υποθέσεων και να συνειδητοποιήσουν ότι θα πρέπει να είναι διατεθειμένοι να τα αμφισβητούν. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει αφενός να υπάρξει ένα εκπαιδευτικό σχήμα ειδικό για θέματα που σχετίζονται με τις περιπτώσεις αιτήσεων ΛΟΑΤΔ στην αρχή της εκπαίδευσης των αρμόδιων για την εξέταση αιτήσεων ασύλου και αφετέρου τα θέματα των ΛΟΑΤΔ να αποτελούν κανονικό τμήμα της γενικής διαρκούς εκπαίδευσής τους. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Υποστήριξη του Ασύλου μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στο σημείο αυτό.

6. Καθυστερήση στην αποκάλυψη

Συμβαίνει συχνά, οι αιτούντες να αποκαλύπτουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου στις αρμόδιες για το άσυλο αρχές σε μεταγενέστερο από το αρχικό στάδιο της διαδικασίας του ασύλου ή με συμπληρωματική αίτηση. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε αισθήματα φόβου και ντροπής ή ακόμα και ενδοβιβλημένη ομο- ή τρανσφοβία. Ο αιτών πιθανόν να μην είναι σε θέση να κατονομάσει το σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου του, άσχετα από την βιωματική του εμπειρία, ή να φοβάται ότι τα νέα θα φτάσουν στ' αυτιά ανθρώπων της οικογένειάς του στη χώρα καταγωγής του ή ανθρώπων από την ίδια κοινότητα στη χώρα υποδοχής. Ο αιτών μπορεί να συνειδητοποίησε το σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου του για πρώτη φορά στο περιβάλλον της χώρας που κατέφυγε. Ή ακόμα, ο αιτών μπορεί αρχικά να μη γνωρίζει ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου μπορεί να έχουν σχέση με τη διαδικασία ασύλου. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε επιφυλακτικότητα ή καχυποψία εκ μέρους των αρμόδιων αρχών, ειδικά αν οι αιτήσεις υποβάλλονται σε χώρες όπου οι αρχές έχουν αναγνωρίσει τα ΛΟΑΤΔ άτομα ως δικαιούχους ασύλου. Πάντως αυτό δεν δίνει έδαφος σε πρακτικές κατά τις οποίες απορρίπτονται οι αιτήσεις των ΛΟΑΤΔ που δεν επινοούν την σεξουαλική τους προτίμηση ή ταυτότητα, αλλά αποκαλύπτουν την πραγματική τους σεξουαλική προτίμηση και ταυτότητα καθυστερημένα και χρήζουν προστασίας. Οι πρακτικές αυτές που συντείνουν στην απόρριψη έχουν δυο μορφές: σε δυο Ευρωπαϊκές χώρες εφαρμόζεται ένα είδος αρχής της **res judicata**, η οποία επιτρέπει στις αρμόδιες για το άσυλο αρχές να μην λαμβάνουν υπόψη πληροφορίες ή ενδείξεις οι οποίες, θεωρητικά, θα μπορούσαν να έχουν υποβληθεί σε προηγούμενο στάδιο της διαδικασίας. Η αρχή αυτή μπορεί να έχει ευέλικτη εφαρμογή, όπως στην περίπτωση της Αυστρίας, με

τρόπο που να επιτρέπει τις αρχές να εξετάζουν τους λόγους για τους οποίους τα στοιχεία για την Λ, Ο, Α, Τ ή Δ ταυτότητα υποβλήθηκαν καθυστερημένα. Οι εκδοχές αυτές της αρχής της *res judicata* δεν είναι καθεαυτές προβληματικές. Παρ' όλα αυτά, η Ολλανδική νομολογία αποκλείει εντελώς την καθυστερημένη υποβολή από την νομική διαδικασία ανεξάρτητα από το λόγο. Τέτοια αυστηρή εφαρμογή της αρχής της *res judicata* είναι απαράδεκτη, επειδή οδηγεί αναπόφευκτα στην άρνηση χορήγησης ασύλου σε αιτούντες ΛΟΑΤΔ που χρήζουν οπωσδήποτε προστασίας. Ο δεύτερος τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζεται η καθυστερημένη αποκάλυψη αφορά την **αξιοπιστία**. Όπως αποδεικνύεται παρακάτω αυτό καθεαυτό δεν είναι απαράδεκτο, εφόσον δεν σημαίνει ότι από μόνη της η καθυστερημένη αποκάλυψη οδηγεί στο συμπέρασμα έλλειψης αξιοπιστίας. Η στιγμή κατά την οποία αποκαλύπτονται τα γεγονότα είναι απλώς ένα από τα στοιχεία που πρέπει να συνηγορούνται στην αξιολόγηση της αξιοπιστίας. Οι λόγοι για την καθυστέρηση της αποκάλυψης θα πρέπει να λαμβάνονται πάντοτε υπόψη.

7. Πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής

Οι πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής είναι βασικές για τον καθορισμό των αιτήσεων ασύλου. Θα πρέπει να είναι αντικειμενικές, πλήρεις και αξιόπιστες. Επομένως είναι απαραίτητο οι αναφορές όλων των χωρών να περιέχουν πληροφορίες σχετικά με τη θέση των ατόμων ΛΟΑΤΔ. Οι πληροφορίες αυτές δεν πρέπει να αφορούν μόνο ή να εστιάζουν κυρίως στους ομοφυλόφιλους άντρες αλλά θα πρέπει να αναφέρονται και στις **λεσβίες, τους αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς**. Επιπλέον οι πληροφορίες **δεν πρέπει** να περιορίζονται στα δεδομένα σχετικά με **τις ποινικές διατάξεις**. Πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν δεδομένα σχετικά με τη νομική θέση των ΛΟΑΤΔ στο οικογενειακό δίκαιο, το εργατικό και ασφαλιστικό δίκαιο, τα θετικά μέτρα – εκτός της πιθανής προστασίας – στην πολιτική αλλά και στην πρακτική εναντίον της άσκησης διακρίσεων και βίας προς τους ΛΟΑΤΔ. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Υποστήριξη του Ασύλου θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στο σημείο αυτό. Επιπλέον είναι σημαντικό οι διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής να χρησιμοποιούνται **κατάλληλα**. Ασφαλώς είναι δύσκολη η πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τους ΛΟΑΤΔ σε κάποιες χώρες καταγωγής, ακριβώς εξ αιτίας της ελλειμματικής κατάστασης όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ειδικότερα, η απουσία πληροφόρησης – για παράδειγμα σχετικά με την ισχύ της ποινικοποίησης ή σχετικά με τη θέση των λεσβιών, τρανσέξουαλ ή διαφυλικών ατόμων – δεν θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως απουσία κινδύνου. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να συλλέγονται περισσότερες πληροφορίες, όπως π.χ. από κοινότητες οργανώσεων ΛΟΑΤΔ στη χώρα καταγωγής, ή – αν αυτό είναι αδύνατο – στη λήψη αποφάσεων θα πρέπει να συνεκτιμάται η

έλλειψη ακριβούς πληροφόρησης, ειδικότερα με βάση την αρχή «της αμφιβολίας υπέρ του αιτούντος».

8. Υποδοχή

Στα κέντρα υποδοχής και κράτησης της Ευρώπης, οι αιτούντες άσυλο ΛΟΑΤΔ συχνά αντιμετωπίζονται με ομοφοβική ή τρανσφοβική συμπεριφορά, η οποία ποικίλει από την άσκηση διακρίσεων μέχρι την κακοποίηση και βία. Αυτή προέρχεται από άλλους αιτούντες άσυλο ή καμιά φορά και από τις αρμόδιες για το άσυλο αρχές της χώρας υποδοχής. Οι ειδικές ανάγκες και τα ζητήματα των αιτούντων άσυλο ΛΟΑΤΔ θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με την ανάπτυξη δοκιμών διαδικασιών και οδηγιών. Μεταξύ αυτών, είναι βασικό ένα αποτελεσματικό σύστημα υποβολής παραπόνων. Άλλα κατάλληλα μέτρα είναι η παροχή στους ΛΟΑΤΔ αιτούντες μιας μορφής ελέγχου όσον αφορά την στεγαστική τους κατάσταση και η εκπαίδευση του προσωπικού των κέντρων υποδοχής, φιλοξενίας και κράτησης.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η έκθεση περιλαμβάνει συστάσεις πάνω σε όλα τα ακόλουθα σημεία, κάποιες από τις οποίες είναι συγκεκριμένες. Αυτές βρίσκονται στο κείμενο κάθε ενός κεφαλαίου και το πλήρες κείμενο όλων των συστάσεων βρίσκεται συγκεντρωμένο στο τέλος. Οι βασικές συστάσεις είναι οι εξής:

1. Θα πρέπει να χορηγείται το καθεστώς του πρόσφυγα στους ομοφυλόφιλους, λεσβίες, αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς αιτούντες άσυλο που προέρχονται από χώρες όπου ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου βρίσκονται υπό ποινικοποίηση ή όπου χρησιμοποιούνται οι γενικές διατάξεις της ποινικής νομοθεσίας, προκειμένου να διωχθούν ή να ασκηθεί δίωξη σε βάρος τους εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού τους ή της ταυτότητας φύλου.
2. Δεν θα πρέπει να απαιτείται από ομοφυλόφιλους, λεσβίες, αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς αιτούντες να ζητούν την κρατική προστασία κατά της δίωξης από μη κρατικά όργανα όταν στη χώρα καταγωγής ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου βρίσκονται υπό ποινικοποίηση ή όταν οι αρχές είναι ομο- ή τρανσφοβικές.
3. Δεν θα πρέπει να απαιτείται ή να αναμένεται από ομοφυλόφιλους, λεσβίες, αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς αιτούντες να συγκαλύπτουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου προκειμένου να αποφύγουν τη δίωξη.
4. Δεν θα πρέπει να προτείνεται η δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων στις περιπτώσεις των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ ή διαφυλικών αιτούντων από χώρες όπου ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου βρίσκονται υπό ποινικοποίηση.
5. Η πιστοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου θα πρέπει κατ' αρχήν να βασίζεται στον αυτο-προσδιορισμό. Δεν πρόκειται για ιατρικές ή ψυχιατρικές κατηγορίες. Οι αρμόδιοι για τις συνεντεύξεις, οι αρμόδιοι για τη λήψη των αποφάσεων, οι πάροχοι δικαστικής ή νομικής βοήθειας θα πρέπει να εκπαιδεύονται ώστε να διαθέτουν μεγαλύτερη κατανόηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου, αποφεύγοντας με τον τρόπο αυτό την επικίνδυνη προσφυγή σε στερεότυπα.
6. Η καθυστερημένη αποκάλυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού της ταυτότητας φύλου δεν θα πρέπει να οδηγεί στην άρνηση χορήγησης ασύλου. Αυτό μπορεί να συμβαίνει είτε εξ αιτίας της ανελαστικής εφαρμογής ενός είδους αρχής της *res judicata*, είτε επειδή η καθυστερημένη αποκάλυψη εκλαμβάνεται καθεαυτή ως ένδειξη αναξιοπιστίας σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου του αιτούντος.
7. Οι πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής θα πρέπει πάντοτε να περιλαμβάνουν στοιχεία για την κατάσταση των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ ή διαφυλικών ατόμων και όχι μόνο σχετικά με την ποινική νομοθεσία. Αν η διαθέσιμη πληροφόρηση σχετικά με την χώρα καταγωγής είναι ελλιπής ή αναξιόπιστη σχετικά με την κατάσταση των ανθρώπων δικαιωμάτων των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ ή διαφυλικών ατόμων σε μια συγκεκριμένη χώρα, αυτό δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως στοιχείο ότι στη χώρα αυτή δεν συμβαίνουν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αυτών των ομάδων. Η αρχή της αμφιβολίας υπέρ του αιτούντος στις περιπτώσεις αυτές είναι εξαιρετικής σημασίας.
8. Στα κέντρα υποδοχής, εγκατάστασης και κράτησης θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα προκειμένου να προστατεύονται οι λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ ή διαφυλικοί αιτούντες άσυλο, από ομο- και τρανσφοβικές βίαιες συμπεριφορές.
9. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Υποστήριξη του Ασύλου θα πρέπει να δώσει προτεραιότητα στην προώθηση και συντονισμό του εντοπισμού και υιοθέτησης καλών πρακτικών σχετικά με την εξέταση των αιτήσεων ασύλου των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών ατόμων.

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ΗΤ, ένας ομοφυλόφιλος άντρας από το Καμερούν, είχε σχέση με έναν άλλον άντρα για τρία χρόνια. Όταν τους είδε ένας γείτονας να φιλιούνται στην πίσω αυλή του σπιτιού του, υπέστη σοβαρή επίθεση με τη μορφή της «δικαιοσύνης του όχλου». Αντί να τον βοηθήσουν, οι αστυνομικοί πήραν μέρος στην επίθεση. Οι Βρετανικές αρχές για το άσυλο απέρριψαν την αίτησή του με το επιχείρημα ότι θα μπορούσε να μεταγκατασταθεί σε άλλη περιοχή του Καμερούν, όπου δεν θα ήταν γνωστός. Εκεί δεν θα ήταν και τόσο δύσκολο γι' αυτόν να αποκρύψει τη σεξουαλική του ταυτότητα. Όμως το Ανώτατο Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση, λέγοντας ότι οι λεσβίες, οι ομοφυλόφιλοι και οι αμφισεξουαλικοί έχουν δικαίωμα να ζουν ελεύθερα και ανοιχτά.¹

με αντικείμενο τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου σε πολλές χώρες–μέλη και σε επίπεδο Ε.Ε.. (...) Η ανάλυση των στοιχείων δείχνει ότι υπάρχει βαθύτατη έλλειψη ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας και στατιστικής σε όλους τους θεματικούς τομείς που καλύπτονται από αυτήν την έκθεση». Σύμφωνα με την έκθεση αυτή, το άσυλο είναι ένα από τα θέματα για τα οποία «φαίνεται να μην έχουν γίνει επαρκείς έρευνες σε όλες τις χώρες–μέλη της Ε.Ε.»³

Η παρούσα μελέτη επιχειρεί να βοηθήσει να καλυφθεί αυτό το κενό, παρέχοντας μια εκτενή και ποιοτική έρευνα, με στοιχεία από δικηγόρους, κυβερνήσεις, ακαδημαϊκούς και ΜΚΟ, περιγράφοντας την πολιτική και την πρακτική όσον αφορά τους ΛΟΑΤΔ αιτούντες άσυλο. Με βάση αυτές τις πληροφορίες έχουμε προσπαθήσει να εντοπίσουμε:

1.1 ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΛΟΑΤΔ ΖΗΤΟΥΝ ΑΣΥΛΟ;

Η παρούσα μελέτη παρουσιάζει την πρώτη συγκριτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε ποτέ, πάνω στον τρόπο με τον οποίο εξετάζονται οι αιτήσεις ασύλου των ΛΟΑΤΔ σε όλη την Ευρώπη. Κάθε χρόνο χιλιάδες λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί (ΛΟΑΤΔ) υποβάλλουν αίτηση ασύλου στις χώρες – μέλη της Ε.Ε.. Όπως δείχνει το παραπάνω παράδειγμα, οι αποφάσεις για τη χορήγηση ασύλου είναι πιθανόν να στηρίζονται σε λανθασμένες αντιλήψεις, οι οποίες προκειμένου να διορθωθούν είναι απαραίτητο να δοθεί ειδική προσοχή στα ζητήματα των ΛΟΑΤΔ, σε ό,τι αφορά τις αιτήσεις ασύλου. Παρ' όλα αυτά, λίγα πράγματα γνωρίζουμε σχετικά με τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους οι αιτήσεις ασύλου των ΛΟΑΤΔ από μόνον αντιμετωπίζονται στις διάφορες χώρες – μέλη της Ε.Ε.. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) έχει εκδώσει διάφορες αναφορές πάνω στην ομοφοβία και τις διακρίσεις με αντικείμενο τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου, στις χώρες μέλη της Ε.Ε.² Ένα από τα συμπεράσματα της κοινωνικής αναφοράς του FRA είναι: «Υπάρχει σημαντική έλλειψη τόσο ακαδημαϊκής έρευνας όσο και ανεπίσημων στοιχείων από ΜΚΟ σχετικά με την ομοφοβία την τρανσφοβία και τις διακρίσεις

- Θέματα σχετικά με το ποιές πολιτικές και πρακτικές που αφορούν τις αιτήσεις ασύλου των ΛΟΑΤΔ είναι παρόμοιες ή διαφέρουν μεταξύ των χωρών – μελών της Ε.Ε..
- Προβλήματα και διλήμματα που αντιμετωπίζουν οι χώρες–μέλη όταν επιχειρούν να εξετάσουν αιτήσεις ασύλου των ΛΟΑΤΔ με τρόπο δίκαιο και αποτελεσματικό.
- Λύσεις που μπορεί να έχουν ανακαλύψει οι χώρες – μέλη για τα προβλήματα και τα διλήμματα αυτά: «καλές πρακτικές»
- Συστάσεις που βασίζονται στις καλές πρακτικές των χωρών–μελών της Ε.Ε. καθώς και στη διεθνή και ευρωπαϊκή νομοθεσία σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τους πρόσφυγες.

Με τον τρόπο αυτό, στοχεύουμε να συμβάλουμε στη διαμόρφωση μιας Ευρωπαϊκής πρακτικής στην επεξεργασία των αιτήσεων ασύλου των ΛΟΑΤΔ, η οποία θα είναι (α) σε πλήρη συμφωνία με την διεθνή και την ευρωπαϊκή νομοθεσία και (β) ενιαία.

Η προσοχή πάνω στα ανθρώπινα δικαιώματα των ΛΟΑΤΔ έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι η πρώτη εκτενής αναφορά σχετικά με την ομοφοβία στα κράτη – μέλη της Ε.Ε. εκδόθηκε μόλις το 2008⁴. Σε παγκόσμιο επίπεδο οι Αρχές Yogyakarta, σχετικά με την άσκηση των υφιστάμενων διεθνών προδιαγραφών για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, συντάχτηκαν το 2007.⁵ Το 2006, 54 χώρες – μέλη παρουσίασαν μια

1 UK Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) 7 Ιουλίου 2010, *HJ (Iran) and HT (Cameroon) v Secretary of State for the Home Department*, [2010] UKSC 31; [2011] 1 A.C. 596.569.

2 Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, *Ομοφοβία και Διακρίσεις με Βάση τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό στις χώρες μέλη της Ε.Ε. Μέρος Ι – Νομική Ανάλυση*, 2008, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, *Ομοφοβία και Διακρίσεις με Βάση τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό στις χώρες μέλη της Ε.Ε. Μέρος ΙΙ – Η Κοινωνική Κατάσταση*, 2009, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, *Ομοφοβία, Τρανσφοβία και Διακρίσεις με Βάση τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό και την Ταυτότητα Φύλου στις χώρες μέλη της Ε.Ε. Συγκριτική Νομική Ανάλυση (ενημερωμένη έκδοση)*, 2010, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, *Ομοφοβία, Τρανσφοβία και Διακρίσεις με Βάση τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό και την Ταυτότητα Φύλου στις χώρες μέλη της Ε.Ε. Σύνοψη των ευρημάτων, των τάσεων, των προβλημάτων και των καλών πρακτικών*, 2010.

3 Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, *Ομοφοβία και Διακρίσεις με Βάση τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό στις χώρες μέλη της Ε.Ε. Μέρος ΙΙ – Η Κοινωνική Κατάσταση (ενημερωμένη έκδοση)*, 2009, σ. 129.

4 *Βλ. ανωτέρω, υποσ. 2.*

5 Ομάδα Ειδικών επί του Διεθνούς Δικαίου των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων σε

κοινή δήλωση στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία αφορούσε τη βία με αντικείμενο τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου.⁶ Είχε προηγηθεί μια απόπειρα από τη Βραζιλία, σύμφωνα με την οποία επιχειρήθηκε να περάσει μια απόφαση στην Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα το 2003. Το 2008 η Γαλλία και η Ολλανδία ανέλαβαν την πρωτοβουλία μιας κοινής δήλωσης στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, την οποία υποστήριξαν 66 χώρες.⁷ Το Μάρτιο του 2011, η υποστήριξη για μια απόφαση που καταδικάζει τη βία αριθμούσε ήδη 85 ψήφους, αλλά και πάλι δεν είχε την στήριξη της πλειοψηφίας των χωρών – μελών του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.⁸ Μόλις τρεις μήνες αργότερα πραγματοποιήθηκε ένα σημαντικό βήμα, όταν η Νότια Αφρική πρότεινε με επιτυχία μια απόφαση στο ΣΑΔ, ζητώντας να διεξαχθεί έρευνα σχετικά με τις διακρίσεις και τον σεξουαλικό προσανατολισμό.⁹

Υπό το πρίσμα της φύσης αυτών των εξελίξεων, δεν είναι καθόλου παράξενο που τα ζητήματα ασύλου των ΛΟΑΤΔ μόλις πρόσφατα άρχισαν να τυγχάνουν της προσοχής. Οι Κατευθυντήριες Οδηγίες για τα Αιτήματα Ασύλου που Στήρίζονται στο Σεξουαλικό Προσανατολισμό και στην Ταυτότητα του Γένους, της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, εκδόθηκε το 2008. Ο Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης δημοσίευσε μια έκθεση τον Ιούνιο του 2011, σχετικά με τις διακρίσεις κατά των ΛΟΑΤΔ. Στην παράγραφο που αφορά το άσυλο, η έκθεση εντοπίζει ως προκλήσεις και εμπόδια τα εξής ζητήματα: τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται η ποινικοποίηση των ΛΟΑΤΔ στην χώρα καταγωγής, περιλαμβανομένων των απαιτήσεων για συγκάλυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου εκ μέρους των ΛΟΑΤΔ, των ευρημάτων αξιοπιστίας και τη θέση των αιτούντων άσυλο ΛΟΑΤΔ στα κέντρα υποδοχής των αιτούντων άσυλο.¹⁰ Τα τρία πρώτα θέματα εξετάζονται αναλυτικά στην παρούσα έρευνα.

Υπάρχουν μέχρι στιγμής μόνο δυο αποφάσεις που έκριναν θετικά επί του παραδεκτού, από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων

Δικαιωμάτων, και οι δυο από τις οποίες αποφαίνονται ότι δεν υπάρχει συστηματική κακομεταχείριση των ομοφυλόφιλων ανδρών στο Ιράν.¹¹ Η μοναδική εκκρεμής αίτηση που έγινε δεκτή, αφορά την περίπτωση ενός ομοφυλόφιλου αιτούντος άσυλο από το Ιράν.¹²

Άλλο ένα ζήτημα στο οποίο εφιστά την προσοχή η έκθεση του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα είναι, ότι η ταυτότητα φύλου δεν έχει αντιμετωπιστεί σαφώς, ούτε στην Ευρωπαϊκή νομοθεσία ούτε στις επί μέρους νομοθεσίες των χωρών-μελών της Ε.Ε.¹³ Παρ' όλα αυτά η παρούσα έρευνα δείχνει ότι «η ταυτότητα φύλου» αναφέρεται ρητά μέσα στο πλαίσιο της συμμετοχής σε μια ιδιαίτερη ομάδα, στους περί ασύλου νόμους της Πορτογαλίας και της Ισπανίας, καθώς και στις κατευθυντήριες οδηγίες της Αυστρίας και της Αγγλίας.¹⁴ Αν και η ταυτότητα φύλου μπορεί να υπαχθεί μέσα στα γενικότερα «ζητήματα σχετικά με το φύλο» που αναφέρονται στο Άρθρο 10 (1)(δ) της Οδηγίας Καθορισμού, δεν παύει να αποτελεί ένα προφανές κενό, επειδή τα κράτη-μέλη μπορεί να υποθέσουν ότι η ταυτότητα φύλου δεν αποτελεί συναφή λόγο δίωξης. Στις πιο πρόσφατες προτάσεις για την αναδιτύπωση της Οδηγίας Καθορισμού, η ταυτότητα φύλου περιλαμβάνεται ρητά.¹⁵

Επειδή οι περιπτώσεις ασύλου των ΛΟΑΤΔ έχουν γίνει μόλις πρόσφατα αντικείμενο συζήτησης, δεν είναι περιεργό που, σ' αυτό το σημείο, υπάρχουν διαφορετικές πρακτικές στην Ευρώπη, όπως σημειώνεται από τον Επίτροπο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα¹⁶ και όπως θα γίνει φανερό και από αυτήν την μελέτη. Οι αποκλίσεις αυτές μπορεί να πλησιάζουν ακόμα και τη μη εφαρμογή της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας.¹⁷ Αυτό αποτελεί πρόβλημα από την πλευρά της Ευρωπαϊκής πολιτικής. Η εναρμονισμένη ερμηνεία και εφαρμογή των εννοιών του καθεστώτος πρόσφυγα και της διεθνούς προστασίας αποτελεί τον πυρήνα της Ευρωπαϊκής πολιτικής για το άσυλο. Και πάντως αποτελεί και ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αν η ερμηνεία και εφαρμογή της νομοθεσίας για το άσυλο σε μια

Σχέση με τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό και την Ταυτότητα Φύλου, Αρχές για την Εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε Σχέση με τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό και την Ταυτότητα Φύλου (2007), www.yogyakartaprinciples.org.

6 Νορβηγία κ.ά., Κοινή Δήλωση για τις Παραβιάσεις των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με Βάση τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό και την Ταυτότητα Φύλου, 1 Δεκεμβρίου 2006, Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων 3η Συνεδρία

7 Αργεντινή κ.ά., Κοινή δήλωση για τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου, 18 Δεκεμβρίου 2008, Γενική Συνέλευση Ηνωμένων Εθνών, 70ή Ολομέλεια.

8 Κολομβία κ.ά., Κοινή δήλωση για τον τερματισμό της βίας και των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου, 22 Μαρτίου 2011, Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων 16η Συνεδρία.

9 Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Ανθρώπινα δικαιώματα, σεξουαλικός προσανατολισμός και ταυτότητα φύλου, A/HRC/17/L.9/Rev.1 (17 Ιουνίου 2011)

10 Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: Διακρίσεις με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου στην Ευρώπη, Εκδόσεις Συμβουλίου της Ευρώπης, Στρασβούργο, Ιούνιος 2011, σ. 62-69.

11 ECtHR (Dec) 22 Ιουνίου 2004, *F. v. the United Kingdom*, Appl. No. 17431/03;

ECtHR (Dec) 20 December 2004, *I.L.N. v. the Netherlands*, Appl. No. 2035/04.

12 ECtHR *K.N. v. France*, Appl. No. 47129/09 (ομοφυλόφιλος Ιρανόος). ECtHR *D.B.N. v. the UK*, Appl. No. 26550/10 (λεσβίες από τη Ζιμπάμπουε) αποσύρθηκε μετά την αναχώρηση από το Ηνωμένο Βασίλειο.

13 Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: Διακρίσεις με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου στην Ευρώπη, Εκδόσεις Συμβουλίου της Ευρώπης, Στρασβούργο, Ιούνιος 2011, σ.65.

14 Βλ. Υπουργείο Εσωτερικών Η. Β., *Οδηγίες για το Άσυλο: Σεξουαλικός προσανατολισμός και ταυτότητα φύλου στις αιτήσεις ασύλου*, 6 Οκτωβρίου 2010, αναθεωρήθηκε την 13 Ιουνίου 2011. Η Αυστρία ρητά αναφέρεται στην ταυτότητα φύλου ως μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, στο δεσμευτικό έγγραφο "Regierungsvorlage".

15 Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Σημείωμα της Προεδρίας στην Επιτροπή Μόνιμων Αντιπροσώπων*, Βρυξέλλες, 6 Ιουλίου 2011, 2009/0164 (COD), ASILE 56, CODEC 1133.

16 Όπ.παρ., σ. 62-69.

17 Ο ειδικός μας ανέφερε ότι στη Βουλγαρία δεν έχει ενσωματωθεί ο ορισμός του σεξουαλικού προσανατολισμού ως λόγου δίωξης του Άρθρου 10(1)(d) της Οδηγίας Καθορισμού, στην κρατική νομοθεσία για το άσυλο και τους πρόσφυγες.

ή περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες βρίσκεται κάτω του επιπέδου των ελάχιστων προτύπων που απαιτούνται από την Ευρωπαϊκή νομοθεσία, αυτό δεν αποτελεί μόνο παραβίαση του Ευρωπαϊκού νόμου καθεαυτού, αλλά είναι πιθανόν η μεταφορά των αιτούντων άσυλο στις χώρες αυτές να συνιστά παραβίαση της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Αυτό έχει γίνει ήδη φανερό στο πλαίσιο της νομοθεσίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα: αν τα ελάχιστα πρότυπα σε μια χώρα είναι κάτω του ελάχιστου επιπέδου που ορίζει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, το γεγονός αυτό μπορεί να καταστήσει τη μεταφορά ενός αιτούντος άσυλο στη χώρα αυτή παραβίαση της Σύμβασης.¹⁸ Η παρούσα μελέτη καθιστά φανερό επίσης, ότι στις περιπτώσεις των ΛΟΑΤΔ, οι διαφορές ανάμεσα στις χώρες-μέλη μπορεί να παρεισφύσουν στην μεταφορά ενός αιτούντος άσυλο στη χώρα-μέλος που είναι υπεύθυνη για την εξέταση του αιτήματος.¹⁹ Επομένως, επείγει να βρεθεί λύση για τις

αποκλίσεις αυτές, όχι μόνο από πλευράς των αιτούντων ΛΟΑΤΔ αλλά και από πλευράς των χωρών-μελών της Ε.Ε. και της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως συνόλου.

1.2 ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΛΟΑΤΔ. - ΧΩΡΕΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

Η μεγάλη πλειοψηφία των χωρών-μελών της Ε.Ε. δεν συλλέγει στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των αιτούντων άσυλο ΛΟΑΤΔ. Είναι επομένως αδύνατον να δοθούν ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό ΛΟΑΤΔ που ζητούν άσυλο στην Ε.Ε.. Όμως στατιστικές διαθέτουν το Βέλγιο και η Νορβηγία.²⁰

Πίνακας 1: αποφάσεις ΛΟΑΤΔ στο Βέλγιο

Έτος	Σύνολο αποφάσεων ασύλου	Αποφάσεις ασύλου ΛΟΑΤΔ	Ποσοστό αποφάσεων ασύλου ΛΟΑΤΔ
2008	8.964	226	2,52%
2009	8.883	362	4,08%
2010	13.170	522	3,96%
Σύνολο 2008-2010	31.017	1.110	3,58%

Πηγή: Γενική Διεύθυνση για τους Πρόσφυγες και Απάτριδες, Ετήσιες Εκθέσεις, www.cgra.be/fr/Publications/2_Rapport_annuel/, τελευταία τροποποίηση 28 Ιουλίου 2011

Πίνακας 2: Αποφάσεις ΛΟΑΤΔ στη Νορβηγία

Έτος	Σύνολο αποφάσεων ασύλου	Αποφάσεις ασύλου ΛΟΑΤ			ΛΟΑΤ %
2008	9.700	2 ♂	1 ♀	3	0,03%
2009	15.686	17 ♂	0 ♀	17	0,11%
2010	16.455	19 ♂	7 ♀	26	0,15%
Σύνολο 2008-2010	41.841	38 ♂	8 ♀	46	0,11%

Πηγή: Νορβηγική Διεύθυνση Αλλοδαπών, www.udi.no/Norwegian-Directorate-of-Immigration/Oversiktider/Statistikk-/Asylum/Asylum-decisions-in-first-instance-by-outcome-and-nationality-/, τελευταία τροποποίηση 28 Ιουλίου 2011

18 ECtHR 21 Ιανουαρίου 2011, *M.S.S. v. Belgium and Greece*, Appl. No. 30696/09.

19 Δεν θα ασχοληθούμε περισσότερο επειδή δεν μπορούσαμε να συγκεντρώσουμε επαρκείς πληροφορίες από την εμπειρία σχετικά με τις υποθέσεις ΛΟΑΤΔ του Δουβλίνου. Πάντως, βλ. το ερωτηματολόγιο Βελγίου (Τσετσένος αιτών δεν επιστράφηκε στην Πολωνία εξ αιτίας της μεγάλης εισροής ομοφοβικών Τσετσένων), το Γερμανικό ερωτηματολόγιο (Verwaltungsgericht (Διοικητικό Δικαστήριο) Schleswig-Holstein 7 Σεπτεμβρίου 2009, 6 B 32/09: μεσοπρόθεσμο μέρος που αναστέλλει την μεταφορά Ιρανού ομοφυλόφιλου αιτούντα λόγω του κινδύνου να υποστεί φαλλομετρικό έλεγχο «για τον οποίο αμφισβητείται το κατά πόσον συνάδει με τα ελάχιστα πρότυπα περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων), το Ολλανδικό ερωτηματολόγιο (αντιδικία σχετικά με την σωματική ασφάλεια δυο ομοφυλόφιλων αιτούντων στη Σλοβενία), Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Zwolle, 15 December 2008, 08/27847; 08/27850; Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Συμβούλιο Επικρατείας, Δικαστικό Τμήμα Διοικητικών Διαφορών) 7 Σεπτεμβρίου 2009, 200809455/1/

V3, Ιρανός αιτών απορρίφθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η Ολλανδία δεν ανέλαβε την ευθύνη, η απόφαση επικυρώθηκε από τα δικαστήρια, Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Zwolle, 14 Δεκεμβρίου 2007, nr. 07/38475, Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Δικαστικό Τμήμα Συμβουλίου Επικρατείας) 11 Μαρτίου 2008, 200800250/1. Χορηγήθηκε άσυλο σε αιτούντα στο Ηνωμένο Βασίλειο μετά από επανεξέταση, που έγινε με πιέσεις από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47da75002.html>. Σε περίπτωση διαφυγικού στη Φιλανδία, ο αιτών δεν μεταφέρθηκε για λόγους υγείας. Είχε ανάγκη ορμονική και ψυχολογική θεραπεία που είχε ήδη ξεκινήσει στη Φιλανδία. Αυτό φαίνεται να μην έχει σχέση με την (μη) διαθεσιμότητα θεραπείας στην Ιταλία.

20 Από της 1ης Ιουλίου 2011, το Ηνωμένο Βασίλειο θα συλλέγει στατιστικά στην Τράπεζα Δεδομένων της (πηγή: Bill Brandon, Υποδιευθυντής Υπηρεσίας Ασύλου, 9 Ιουνίου 2011).

Υπάρχουν όμως περισσότερα κατά προσέγγιση στοιχεία. Το Σουηδικό Συμβούλιο Μετανάστευσης το 2002 υπολογίζει τον αριθμό των αιτούντων άσυλο στη Σουηδία με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου γύρω στις 300 το χρόνο. Στην Ολλανδία, οι αιτήσεις ομοφυλόφιλων και τρανσέξουαλ αιτούντων άσυλο φτάνει τις 200 περίπου το χρόνο. Στην Ιταλία, σύμφωνα με το Υπουργείο Εσωτερικών, για την περίοδο από το 2005 μέχρι τις αρχές του 2008 υποβλήθηκαν τουλάχιστον 54 αιτήσεις, από τις οποίες τουλάχιστον στις 29 δόθηκε άσυλο ή ανθρωπιστική προστασία.²¹

Υπάρχουν λόγοι που μας κάνουν να πιστεύουμε ότι ο αριθμός αιτήσεων των ΛΟΑΤΔ είναι υψηλότερος. Σε όλη αυτήν την έρευνα (βλ. ειδικότερα στο Κεφάλαιο 7) υπάρχουν παραδείγματα αιτούντων ΛΟΑΤΔ «που αποκαλύπτονται» στις αρμόδιες υπηρεσίες μόνον αφού η πρώτη τους αίτηση για άσυλο έχει απορριφθεί. Εύλογα οι αρχές για το άσυλο είναι επιφυλακτικές, μήπως οι αιτούντες αυτοί ισχυρίζονται ψευδώς ότι είναι ΛΟΑΤΔ προκειμένου να τους χορηγηθεί άσυλο. Όμως αναμφισβήτητα ανάμεσά τους θα βρίσκονται άνθρωποι που διέφυγαν από τη χώρα καταγωγής τους επειδή διώχθηκαν ως ΛΟΑΤΔ, αλλά επιχειρούν να λάβουν άσυλο επικαλούμενοι άλλους λόγους. Είναι πιθανόν να αποσιώπησαν αρχικά τα προβλήματα που αντιμετώπισαν ως ΛΟΑΤΔ, είτε από ντροπή είτε επειδή δεν γνώριζαν ότι οι εμπειρίες τους ως ΛΟΑΤΔ θα μπορούσαν να αποτελέσουν λόγο προστασίας. Άλλοι πάλι ενδεχομένως να έλαβαν άσυλο για λόγους που δεν σχετίζονται με την ΛΟΑΤΔ ταυτότητά τους με συνέπεια, οι λόγοι φυγής τους που σχετίζονται με την ΛΟΑΤΔ ταυτότητά τους να παραμένουν άγνωστοι. Αν και αυτό πιθανότατα συμβαίνει και σε περιπτώσεις ομοφυλόφιλων αιτούντων, είναι ιδιαίτερα πιθανό σε περιπτώσεις λεσβιών, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών ατόμων εξ αιτίας της ελλειμματικής εκπροσώπησής τους (βλ. περαιτέρω στην παρ. 1.6. παρακάτω). Και ασφαλώς θα υπάρχει ένας αριθμός από αυτούς που διαβιώνει στη χώρα χωρίς να έχει νόμιμο καθεστώς και που δεν υπέβαλλε ποτέ αίτηση για τον καθορισμό του καθεστώτος του εξ αιτίας της ντροπής, του στιγματισμού και του φόβου. Υπολογίζουμε λοιπόν ότι υπάρχει ένας «γκρίζος» αριθμός.

Η διαφορά ανάμεσα στον αριθμό των ΛΟΑΤΔ που ζητούν άσυλο στη Νορβηγία και το Βέλγιο είναι τεράστια και δύσκολο να εξηγηθεί. Αν αναγάγουμε το μέσο όρο των αποφάσεων στο Βέλγιο, που είναι 3,58% προς το συνολικό αριθμό των αιτήσεων ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2010 (που φτάνει το 235.900²²), θα μπορούσαμε να υπολογίσουμε ότι περίπου 8.450 ΛΟΑΤΔ ζητούν

άσυλο κάθε χρόνο στην Ε.Ε.. Με βάση όμως το Νορβηγικό ποσοστό του 0,11% θα καταλήγαμε στο συμπέρασμα ότι οι ΛΟΑΤΔ αιτούντες άσυλο στην Ευρώπη είναι 260. Πάντως είναι μάλλον απίθανο να ισχύει αυτό το χαμηλό νούμερο, καθώς οι Σουηδικές και Ολλανδικές αρμόδιες αρχές εκτιμούν ότι οι αιτούντες άσυλο ΛΟΑΤΔ είναι 300 και 200 αντίστοιχα κάθε χρόνο. Επομένως χρειάζεται περαιτέρω έρευνα πάνω στο ζήτημα. Εν τω μεταξύ το Βελγικό ποσοστό θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως πιο αξιόπιστη ένδειξη του αριθμού των ΛΟΑΤΔ αιτήσεων. Επί πλέον δε, θα πρέπει να συνηγορηθεί και ο «γκρίζος» αριθμός. Με βάσει αυτές τις υποθέσεις, μια αδρομερής εκτίμηση δίνει τον αριθμό των 10.000 ΛΟΑΤΔ αιτήσεων για άσυλο στην Ευρωπαϊκή Ένωση ετησίως.

Επειδή δεν υπάρχουν αξιόπιστες στατιστικές είναι αδύνατον να πούμε πόσοι ΛΟΑΤΔ αιτούντες άσυλο ξεκινούν από κάθε χώρα. Παρ' όλα αυτά με βάση τα παραδείγματα που αναφέρουν οι ειδικοί κάθε χώρας που συμμετέχουν στη μελέτη αυτή, είναι φανερό ότι ΛΟΑΤΔ αιτούντες κατάγονται από τουλάχιστον 104 χώρες στον κόσμο.²³ Δεν είναι δυνατόν να αναλύσουμε ποσοτικά τα νούμερα επειδή στην έρευνα αυτή τα στοιχεία για τις χώρες καταγωγής δεν συλλέγονται με ποσοτικό στόχο και επομένως δεν μπορούν και να χρησιμοποιηθούν έτσι.

1.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Προκειμένου να καταγραφούν οι υπάρχουσες πρακτικές στις χώρες-μέλη της Ε.Ε., απεστάλη ένα ερωτηματολόγιο²⁴ τον Οκτώβριο του 2010 σε ειδικούς της κάθε χώρας, σε όλες τις χώρες-μέλη πλην της Εσθονίας, Λετονίας και του Λουξεμβούργου, όπου οι ειδικοί στους οποίους απευθυνθήκαμε μας απάντησαν ότι δεν ήταν δυνατόν να δώσουν αναφορά για αιτήσεις των ΛΟΑΤΔ. Συμπεριλάβαμε τη Νορβηγία (διότι, αν και δεν είναι μέλος της Ε.Ε., συμμετέχει παρ' όλα αυτά στην νομοθεσία περί ασύλου της Ε.Ε. με κάποιους τρόπους) και τη Δανία (χώρα-μέλος που όμως δεν συμμετέχει στη νομοθεσία

21 Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: Διακρίσεις με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου στην Ευρώπη, Εκδόσεις Συμβουλίου της Ευρώπης, Στρασβούργο, Ιούνιος 2011, σ. 66.

22 UNHCR, *Επίπεδα και Τάσεις του Ασύλου στις Βιομηχανοποιημένες Χώρες 2010*, Στατιστική έρευνα των αιτήσεων ασύλου στην Ευρώπη και επιλεγμένες μη Ευρωπαϊκές χώρες, 2011, στην ιστοσελίδα <http://www.unhcr.org/4d8c5b109.html>

23 Στις χώρες αυτές περιλαμβάνονται οι: Αφγανιστάν, Αλβανία, Αλγερία, Αγκόλα, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Μπανγκλαντές, Μπαρμπαίντος, Λευκορωσία, Βολιβία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βραζιλία, Μπουρούντι, Καμερούν, Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία, Χιλή, Κίνα, Κολομβία, Κονγκό, Κόστα-Ρίκα, Κροατία, Κούβα, Ντομίνικα, Εκουαδόρ, Αίγυπτος, Ερυθραία, Εσθονία*, Αιθιοπία, Γκάμπια, Γεωργία, Γκάνα, Γουατεμάλα, Γουινέα, Γουιάνα, Ονδούρα, Ινδία, Ινδονησία, Ιραν, Ιράκ, Ισραήλ, Ακτή Ελεφαντοστού, Τζαμάικα, Ιορδανία, Καζακστάν, Κένυα, Κόσσοβο, Λίβανος, Λιβερία, Λιβύη, Λιθουανία*, πΓΔΜ, Μαλάουι, Μαλασία, Μάλι, Μαυριτανία, Μαυρίκιος, Μεξικό, Μολδαβία, Μονγκολία, Μαρόκο, Νεπάλ, Νικαράγουα, Νίγηρας, Νιγηρία, Πακιστάν, Παλαιστίνη, Παναμάς, Παραγουάη, Περού, Φιλιππίνες, Κατάρ, Ρουμανία*, Ρωσία, Ρουάντα, Σαουδική Αραβία, Σενεγάλη, Σερβία, Σιέρα Λεόνε, Σλοβακία*, Σομαλία, Νότια Αφρική, Σρι Λάνκα, Αγ. Βικέντιος και Γρεναδίνες, Σουδάν, Συρία, Τατζικιστάν, Τανζανία, Ταϊλάνδη, Τόγκο, Τρινιντάντ και Τομπάγκο, Τυνησία, Τουρκία, Τουρκμενιστάν, Ουγκάντα, Ουκρανία, Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ηνωμένες Πολιτείες, Ουζμπεκιστάν, Βενεζουέλα, Βιετνάμ, Υεμένη, Γιουγκοσλαβία (FRY), Ζάμπια, Ζιμπάμπουε. Οι χώρες που ανήκουν στην Ε.Ε έχουν σημειωθεί με αστερίσκο.

24 Δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα www.rechten.vu.nl/fleeinghombophobiareport

περί ασύλου της Ε.Ε.).²⁵ Οι ειδικοί των χωρών εντοπίστηκαν μέσω του δικτύου της COC της Ολλανδίας, του Ερευνητικού Προγράμματος για την Μεταναστευτική Νομοθεσία του Πανεπιστημίου VU του Άμστερνταμ και των συνεργατών του προγράμματος: το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και Εξοριστούς και την Επιτροπή Ελσίνκι της Ουγγαρίας και την Ιταλική ΛΟΑΤ Οργάνωση Δικηγόρων. Στο πρόγραμμα βοήθησαν το Ευρωπαϊκό Κλιμάκιο της Διεθνούς Οργάνωσης Λεσβίων, Ομοφυλοφίλων, Αμφισεξουαλικών, Τρανσέξουαλ και Διαφυλικών, καθώς και το γραφείο Γενεύης του Ύπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.²⁶ Το κάθε εθνικό ερωτηματολόγιο δίνει τις πηγές στις οποίες βασίστηκε. Τα περισσότερα από τα εθνικά ερωτηματολόγια θα εκδοθούν στην ιστοσελίδα του προγράμματος.²⁷ Για κάποιες χώρες-μέλη οι αντίστοιχοι ειδικοί έκριναν ότι δεν ήταν σε θέση να δημοσιεύσουν το εθνικό ερωτηματολόγιο – ούτε καν ανώνυμα – χωρίς να αποκαλύψουν εμπιστευτικές πληροφορίες και για το λόγο αυτό δεν έδωσαν συγκατάθεση για την δημοσίευση του εθνικού ερωτηματολογίου που αφορά την αντίστοιχη χώρα. Για το λόγο αυτό δεν θα δημοσιευτούν τα ερωτηματολόγια που αφορούν τη Φιλανδία, την Ιρλανδία, τη Ρουμανία και την Ισπανία.

Οι αναγνώστες που ενδιαφέρονται να δουν το υλικό στο οποίο βασιστήκαμε, μπορούν να επικοινωνήσουν με τους ειδικούς των χωρών αυτών για περισσότερες πληροφορίες. Στην έκθεση, όταν οι πληροφορίες που αφορούν την κατάσταση σε μια συγκεκριμένη χώρα δεν συνοδεύονται από υποσημείωση, αυτές βασίζονται στο εθνικό ερωτηματολόγιο της εν λόγω χώρας, στο οποίο μπορούν να ανατρέξουν οι αναγνώστες που ενδιαφέρονται για τις πηγές που χρησιμοποιήσαμε.

Ένα μεγάλο πλεονέκτημα της έρευνας βάσει των ερωτηματολογίων είναι ότι έχει τη δυνατότητα να καλύπτει ένα ευρύ γεωγραφικό φάσμα. Αυτό συμβαίνει και με αυτή την έρευνα. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει πολλές χώρες, τις οποίες πιθανότατα δεν θα μπορούσαμε να έχουμε καλύψει χωρίς τα ερωτηματολόγια. Να σημειωθεί πάντως ότι η έρευνα βάσει ερωτηματολογίων χαρακτηρίζεται από δυο προβλήματα. Πρώτον, ο τρόπος με τον οποίο οι ειδικοί κάθε χώρας αντιλήφθηκαν το κείμενο του ερωτηματολογίου είναι έξω από τον δικό μας έλεγχο. Εξ αιτίας διαφορών στο γενικό πλαίσιο, είναι πιθανόν να έχουν δώσει διαφορετική ερμηνεία στις ερωτήσεις από εκείνη που εννούσαμε εμείς. Η μπορεί να έδωσαν διαφορετική ερμηνεία στις πληροφορίες

που παρουσιάζονται στο εθνικό ερωτηματολόγιο, από εκείνη που είχαν πρόθεση να δώσουν οι διεθνείς ειδικοί. Προσπαθήσαμε να αντιμετωπίσουμε τον κίνδυνο της λανθασμένης ερμηνείας (α) χρησιμοποιώντας την νομοθεσία για το άσυλο της Ε.Ε. ως πλαίσιο αναφοράς του ερωτηματολογίου, (β) ζητώντας από τους ειδικούς να συζητούν τις ερωτήσεις τους σχετικά με το ερωτηματολόγιο σε κοινές συζητήσεις με email ώστε να αναπτυχθεί ένα κοινό εννοιολογικό πλαίσιο, (γ) ζητώντας περαιτέρω ερωτήσεις σχετικά με τα εθνικά ερωτηματολόγια που λάβαμε και ζητώντας από τους ειδικούς των χωρών να προσαρμόσουν το εθνικό ερωτηματολόγιο όπου έκριναν σκόπιμο, (δ) οργανώνοντας μια διήμερη συνάντηση για το πρώτο σχέδιο της έκθεσης του προγράμματος με όλους τους ειδικούς των χωρών ώστε να διασφαλίσουμε ομοιογένεια και (ε) στέλνοντας το τελικό σχέδιο της έκθεσης σε όλους του ειδικούς των χωρών ώστε να μπορέσουν να αποφύγουν λάθη και ανακρίβειες που αφορούν τις χώρες τους. Το δεύτερο προβληματικό κομμάτι της έρευνας που γίνεται με ερωτηματολόγιο είναι ότι τα εθνικά ερωτηματολόγια είναι αναπόφευκτα διαφορετικά. Αυτό οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, κυρίως το διαφορετικό ερευνητικό περιβάλλον (σε κάποιες χώρες-μέλη οι πιο σχετικές πληροφορίες βρισκόταν διαθέσιμες στο διαδίκτυο και περιλάμβαναν κατευθυντήριες οδηγίες και νομολογία, ενώ σε άλλες οι ειδικοί χρειάστηκε να συλλέξουν τα στοιχεία από την αρχή) και το είδος της εξειδίκευσης και της υποδομής των ειδικών των χωρών (ακαδημαϊκοί, δικηγόροι, ΜΚΟ). Παρ' όλα αυτά η μεθοδολογία μας επέτρεψε να γράψουμε την πρώτη αναλυτική, παν-Ευρωπαϊκή μελέτη στις περιπτώσεις ΛΟΑΤΔ αιτήσεων ασύλου. Οι περιορισμοί που ενυπάρχουν στην προσέγγισή μας δείχνουν ότι πρέπει να ακολουθήσει περαιτέρω έρευνα, με άλλες μεθοδολογίες προκειμένου να αντιμετωπιστεί η έλλειψη στοιχείων στα ζητήματα ασύλου των ΛΟΑΤΔ στην Ευρώπη.

Όπως είναι φανερό από τα παραπάνω, έχουμε συμπεριλάβει πολλούς ειδικούς στη σύνταξη αυτής της έκθεσης. Θα πρέπει ωστόσο να διευκρινίσουμε ότι η ανάλυση που παρουσιάζουμε εδώ ανήκει στους δυο συγγραφείς και μόνον. Συζητήσαμε τις αναλύσεις μας με τους ειδικούς κάθε χώρας καθώς και με την συμβουλευτική μας ομάδα και επιχειρήσαμε να περιλάβουμε όσες περισσότερες απόψεις στάθηκε δυνατόν. Πάντως το κείμενο δεν αντιπροσωπεύει αναγκαστικά τις απόψεις των ανθρώπων που συμβουλευτήκαμε ή των οργανώσεων για τις οποίες αυτοί εργάζονται.

1.4 ΟΡΟΛΟΓΙΑ

Στην έκθεση αυτή χρησιμοποιούνται τρεις ομάδες όρων. Μια ομάδα χρησιμοποιείται για να καταχωριστεί ό,τι συμβαίνει στις χώρες – μέλη. Μια δεύτερη ομάδα όρων αφορά τα ζητήματα των ΛΟΑΤΔ. Η τρίτη ομάδα αφορά το άσυλο.

25 Η Ελβετία απάντησε μόνο μερικώς το ερωτηματολόγιο. Το Ισραήλ, συνεργαζόμενη χώρα, συμπεριλήφθηκε επειδή συμβαίνει να γνωρίζουμε εκεί ΛΟΑΤΔ ακτιβιστές και αποφασίσαμε να το συμπεριλάβουμε προκειμένου να δείξουμε την κατάσταση σε μια χώρα με σύστημα καθορισμού των προσφύγων έξω από τη σφαίρα επιρροής των Οδηγίων και των Κανονισμών της Ε.Ε.

26 Κατάλογος των ειδικών βρίσκεται στο Παράρτημα Ι. Τα μέλη της Συμβουλευτικής Ομάδας στο Παράρτημα ΙΙ.

27 www.rechten.vu.nl/fleeinghomophobiareport

1.4.1 ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Στο ερωτηματολόγιο, ερευνήσαμε τη νομοθεσία των χωρών-μελών, την πολιτική και την πρακτική. Με τον όρο νομοθεσία κυρίως εννοούμε τους γραπτούς και δεσμευτικούς κανόνες δικαίου που έχουν υιοθετηθεί σε μια διαδικασία από τα εθνικά κοινοβούλια. Όμως στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες τα νομοθετικά όργανα που εγκρίνονται από το κοινοβούλιο δίνουν τη δυνατότητα στη διοίκηση να υιοθετεί δεσμευτικούς γραπτούς κανόνες δικαίου, τους οποίους καταχωρίσαμε επίσης ως νομοθεσία. Παραδείγματα αποτελούν ο Ολλανδικός Νόμος για τους Αλλοδαπούς (που εγκρίθηκε από το κοινοβούλιο), πάνω στον οποίο βασίζονται το Διάταγμα για τους Αλλοδαπούς και ο Κανονισμός για τους Αλλοδαπούς (και οι δυο έχουν υιοθετηθεί από τη διοίκηση). Πολιτική είναι ο όρος που χρησιμοποιούμε για τον τρόπο με τον οποίο η διοίκηση χρησιμοποιεί την εξουσία λήψης αποφάσεων που της παραχωρήθηκε από τη νομοθεσία. Συχνά αυτή βρίσκεται σε έγγραφη μορφή, που όμως δεν έχει περάσει από την έγκριση του Κοινοβουλίου με τον τρόπο που ισχύει για την επίσημη νομοθεσία. Γι' αυτό χρησιμοποιούμε τον όρο *κατευθυντήριες οδηγίες*. Σε κάποιες δικαιοδοσίες, ο όρος πολιτική μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ισχύουσα πρακτική των δημοσίων υπαλλήλων που είναι τόσο συστηματική, ώστε εξ αιτίας της αρχής της ίσης μεταχείρισης, απαιτείται η ισχύουσα αυτή πρακτική να εφαρμόζεται και σε άλλες περιπτώσεις. Όσο μπορούσαμε να δούμε, αυτό δεν έχει σημασία για το αντικείμενο που εξετάζουμε. Όμως μας φέρνει στον τρίτο όρο που χρησιμοποιούμε: την πρακτική. Στην έρευνα αυτή ο όρος χρησιμοποιείται με την ευρεία έννοια. Αναφέρεται στις ατομικές περιπτώσεις και καλύπτει τόσο τα εξατομικευμένα περιστατικά όσο και τα συστηματικά μοτίβα συμπεριφοράς. Στην δεύτερη περίπτωση αυτό επισημαίνεται στο κείμενο. Καλή πρακτική είναι ο όρος που χρησιμοποιούμε για τη νομοθεσία, την πολιτική ή τις πρακτικές που συνάδουν με την εκπλήρωση των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΔ.

1.4.2 ΛΟΑΤΔ

Κεντρικές έννοιες στην έρευνα αυτή είναι ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου.²⁸ Ο σεξουαλικός προσανατολισμός αναφέρεται στην ικανότητα ενός προσώπου για συναισθηματική, τρυφερή ή σεξουαλική έλξη προς άτομα διαφορετικού φύλου και σύναψη στενών σχέσεων με αυτά (στην περίπτωση αυτή το άτομο έχει ετεροφυλόφιλο σεξουαλικό προσανατολισμό) ή του ίδιου φύλου (στην περίπτωση αυτή είναι λεσβία ή ομοφυλόφιλος) ή περισσότερα από ένα φύλα (στην περίπτωση αυτή είναι αμφισεξουαλικός). Προσπαθήσαμε να μην εμπλακούμε στην πολιτική και θεωρητική συζήτηση γύρω από

αυτούς τους όρους, αλλά μερικές φορές είναι αδύνατον. Σε κάποιες περιπτώσεις ασύλου είναι ουσιώδες αν (για παράδειγμα) μια αυτο-προσδιοριζόμενη λεσβία ή ένας ομοφυλόφιλος που έχει παντρευτεί και έχει παιδιά είναι στην πραγματικότητα λεσβία ή ομοφυλόφιλος. Ή αν το άτομο αυτό είναι αμφισεξουαλικό ή ετεροφυλόφιλο.

Η ταυτότητα του φύλου αναφέρεται στην εμπειρία ενός ατόμου σχετικά με το φύλο, που μπορεί να αντιστοιχεί ή όχι στο φύλο που του ανατέθηκε με τη γέννησή του. Εδώ περιλαμβάνεται η προσωπική αίσθηση για το σώμα (στην οποία, αν το άτομο έχει επιλογή, μπορεί να περιλαμβάνεται τροποποίηση της σωματικής εμφάνισης ή λειτουργίας με ιατρικό, χειρουργικό ή άλλους τρόπους) και άλλες εκδηλώσεις του φύλου, συμπεριλαμβανομένης της ένδυσης και των τρόπων έκφρασης. Στην έρευνα αυτή αναφερόμαστε στην ταυτότητα φύλου ως όρου-ομπρέλλας για τους τρανσέξουαλ και διαφυλικούς ανθρώπους.

Ο όρος διαφυλικός αναφέρεται στην ύπαρξη ενός σώματος που δεν θεωρείται το κανονικό για έναν άνδρα ή μια γυναίκα. Ο όρος μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως όρος-ομπρέλλα για να καλύψει τις διαφορές στην σεξουαλική ανάπτυξη, που μπορεί να αποτελείται από μια διαγνώσιμη εγγενή κατάσταση, κατά την οποία η ανάπτυξη των χρωματοσωμάτων, των γονιδίων ή του ανατομικού φύλου είναι ασυνήθιστη.

Αποκάλυψη είναι ο όρος που αναφέρεται στη διαδικασία της αυτο-αποδοχής των ΛΟΑΤΔ. Οι άνθρωποι δημιουργούν την ταυτότητα λεσβίας, ομοφυλόφιλου, αμφισεξουαλικού, τρανσέξουαλικού ή διαφυλικού πρώτα για τον εαυτό τους και στη συνέχεια την αποκαλύπτουν ή όχι στους άλλους. Τονίζουμε το γεγονός ότι ο αυτο-προσδιορισμός είναι σημαντικός. Ένα άτομο που βρίσκεται σε ένα μονογαμικό, ετεροφυλοφιλικό γάμο μπορεί παρά ταύτα να αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ως λεσβία, ομοφυλόφιλο ή αμφισεξουαλικό. Η δημοσιοποίηση της ταυτότητας ΛΟΑΤΔ μπορεί να αποτελέσει μέρος της αποκάλυψης ή και όχι.

Ποινικοποίηση είναι ο όρος που θα χρησιμοποιηθεί πολύ συχνά στη μελέτη αυτή. Με τον όρο ποινικοποίηση εννοούμε νόμους που ορίζουν ότι οι σεξουαλικές πράξεις μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου (μεταξύ συναινούστων ενηλίκων, πάνω από το όριο ηλικίας συναίνεσης) είναι ποινικά κολάσιμες. Οι ακριβείς σεξουαλικές πράξεις που καλύπτονται από την ποινικοποίηση σπάνια αναφέρονται ρητά από τον νόμο, αλλά τυπικά γίνεται δεκτό από τα δικαστήρια ότι περιλαμβάνουν κάθε σεξουαλική επαφή που θεωρείται ανήθικη. Οι συναινετικές ομοφυλοφιλικές πράξεις μεταξύ συναινούστων ενηλίκων είναι παράνομες σε 76 χώρες στον κόσμο. Σε 40 από αυτές μόνο το σεξ μεταξύ ανδρών καταδικάζεται ρητά.

²⁸ Όσον αφορά τους όρους σεξουαλικός προσανατολισμός και ταυτότητα φύλου βασιστήκαμε στις Αρχές Yogyakarta. Για άλλους όρους, ακολουθήσαμε τη χρήση τους από την ILGA-Europe.

1.4.3 ΑΣΥΛΟ

Στην υποπαράγραφο αυτή επιχειρούμε να παρουσιάσουμε κάποιες κεντρικές έννοιες από την διεθνή και ευρωπαϊκή νομοθεσία για τους πρόσφυγες. Ο στόχος δεν είναι να χαρτογραφήσουμε τις διαφωνίες πάνω στις έννοιες αυτές αλλά να παρέχουμε κάποιες στοιχειώδεις πληροφορίες σχετικά με τους όρους που χρησιμοποιούμε στην παρούσα μελέτη. Υπάρχει άλλωστε άφθονη βιβλιογραφία που προσφέρει πιο αναλυτικές πληροφορίες.²⁹

Η νομοθεσία για το άσυλο προβλέπει ότι ένα άτομο που επιστρέφοντας στη χώρα καταγωγής του θα αντιμετωπίσει ιδιαίτερους κινδύνους της ζωής ή της ελευθερίας του, προστατεύεται από την επιστροφή στη χώρα αυτή. Η πυρηνική έννοια της περι- ασύλου νομοθεσίας είναι αυτή του πρόσφυγα. Όπως ορίζεται από την Σύμβαση του 1951 για τους Πρόσφυγες³⁰, πρόσφυγας είναι το άτομο που λόγω βάσιμου και δικαιολογημένου φόβου δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων βρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα.³¹ Η εφαρμογή του ορισμού αυτού στις χώρες-μέλη της Ε.Ε. έχει εναρμονιστεί σε ένα στοιχειώδες επίπεδο με την Οδηγία Καθορισμού.³²

Ένα άτομο που είναι πρόσφυγας δεν μπορεί να αποσταλεί στην χώρα καταγωγής του. Αυτό συνιστά επαναπροώθηση πράγμα που απαγορεύεται από το άρθρο 33 (1) της Σύμβασης του 1951 για τους Πρόσφυγες. Τις τελευταίες δεκαετίες έχει χορηγηθεί άδεια παραμονής και για άλλους λόγους.³³ Το σημαντικότερο είναι ότι η επιστροφή στη χώρα καταγωγής απαγορεύεται, αν το εν λόγω άτομο αντιμετωπίζει πραγματικό κίνδυνο να υποβληθεί σε θανατική ποινή ή σε βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική αντιμετώπιση ή τιμωρία. Αυτό ορίζεται ρητά σε συγκεκριμένη Σύμβαση (Σύμβαση του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων, Άρθρο 3), ενώ σε άλλες

περιπτώσεις τα διεθνή σώματα επιτήρησης έχουν διαμορφώσει για το σκοπό αυτό έναν κανόνα, χρησιμοποιώντας ως βάση τους κανόνες που απαγορεύουν την θανατική ποινή και τα βασανιστήρια ή την απάνθρωπη ή εξευτελιστική συμπεριφορά.³⁴ Προκειμένου να εναρμονιστεί και να τροποποιηθεί αυτή η πρακτική, η Οδηγία Καθορισμού έχει εισαγάγει την έννοια της επικουρικής προστασίας. Η προστασία αυτή χορηγείται με βάση το Άρθρο 15 της Οδηγίας Καθορισμού σε άτομα, που επιστρέφοντας στην χώρα καταγωγής τους θα αντιμετωπίσουν πραγματικό κίνδυνο να υποβληθούν σε:

- Θανατική ποινή
- Βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική αντιμετώπιση ή τιμωρία
- ή σοβαρή και εξατομικευμένη απειλή για την ζωή ενός πολίτη ή ατόμου, εξ αιτίας βίας που ασκείται με διάκριση σε περιπτώσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης.³⁵

Ο όρος δίωξη, σύμφωνα με τον ορισμό που αφορά στους πρόσφυγες, αναφέρεται σε απειλή κατά της ζωής ή της ελευθερίας (βλ Άρθρο 33(1) της Σύμβασης της Γενεύης του 1951). Η έννοια της «απειλής κατά της ελευθερίας» είναι ασαφής. Με την πάροδο του χρόνου η έννοια της δίωξης έχει λάβει όλο και πιο πολλές ερμηνείες και εφαρμογές σε σχέση με τους κανόνες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτό αντικατοπτρίζεται στην Οδηγία Καθορισμού, σύμφωνα με το Άρθρο 9 (1)(α) της οποίας, ορίζονται ως πράξεις δίωξης οι πράξεις εκείνες που είναι αρκετά σοβαρές είτε από τη φύση τους είτε λόγω της επανάληψής τους, ώστε να συνιστούν σοβαρή παραβίαση κάποιου από τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα. Η διάταξη (β) της ίδιας παραγράφου αναφέρεται στην πιθανότητα η σωρευτική εφαρμογή διαφόρων μέτρων να συνιστά δίωξη, εφόσον είναι αρκετά σοβαρή ώστε να επηρεάζει το άτομο με παρόμοιο τρόπο.

Συνηθέστερα, δίωξη συνιστούν πράξεις που εκτελούνται από κρατικούς υπαλλήλους (όπως είναι οι αστυνομικοί ή οι πράκτορες των μυστικών υπηρεσιών που βασανίζουν υπόπτους) ως οργάνων δίωξης. Αν παρ' όλα αυτά οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν προέρχονται από επίσημες ή de facto αρχές αλλά από μη κρατικά όργανα (όπως είναι οι συγγενείς ή ο όχλος), αυτές επίσης μπορεί να αποτελέσουν λόγο για την χορήγηση καθεστώτος

29 Γενικά βιβλία για τη νομοθεσία του ασύλου: James C. Hathaway, *The Law of Refugee Status*, Toronto/Vancouver: Butterworths 1991; James C. Hathaway: *The Rights of Refugees under International Law*, Cambridge: Cambridge University Press 2005; Guy S. Goodwin-Gill and Jane McAdam: *The Refugee in International Law*, Oxford: Oxford University Press 2007 (3rd Edition). Το κορυφαίο βιβλίο στην Ευρωπαϊκή νομοθεσία του ασύλου είναι Hemme Battjes, *European Asylum and International Law*, Leiden: Brill 2006.

30 United Nations Treaties Series 189, p. 137.

31 Ο ορισμός του πρόσφυγα περιλαμβάνει και άλλα στοιχεία που όμως δεν είχαν σχέση με το θέμα μας.

32 Οδηγία 2004/83/ΕΚ της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, Επίσημη Εφημερίδα L 304, 30 Σεπτεμβρίου 2004, σ. 12-23. Η πιο πρόσφατη αναδιατύπωση περιέχεται στο Σημείωμα της Προεδρίας στην Επιτροπή Μόνιμων Αντιπροσώπων, Βρυξέλλες, 6 Ιούλιος 2011, 2009/0164 (COD), ASILE 56, CODEC 1133.

33 Μερικοί πιστεύουν ότι η προστασία αυτή χορηγείται αντί της προστασίας ως πρόσφυγα (δηλ., σε ανθρώπους που προηγουμένως θα είχαν αναγνωριστεί σύμφωνα με τη Συνθήκη της Γενεύης), ενώ άλλοι θεωρούν ότι χορηγείται επί πλέον της προστασίας ως πρόσφυγα (δηλ., σε ανθρώπους που προηγουμένως δεν θα είχαν αναγνωριστεί ως πρόσφυγες και θα είχαν επιστραφεί στη χώρα καταγωγής). Για την ώρα αφήνουμε στην άκρη αυτή τη συζήτηση.

34 Για παράδειγμα, ECtHR 20 Μαρτίου 1991, *Cruz Varas v. Sweden*, Ser. A vol. 201 σχετικά με το Άρθρο 3 της ΕΣΑΔ του Συμβουλίου της Ευρώπης. Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 13 Νοεμβρίου 2002, *C. v. Australia*, no. 900/1999 σχετικά με το Άρθρο 7 του Διεθνούς Συμφώνου του ΟΗΕ για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.

35 Η διατύπωση της τελευταίας διάταξης είναι προβληματική. Βλ. για μια πρώτη κρίση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου CoJ 17 Φεβρουαρίου 2009, *Elgafaji v. Staatssecretaris van Justitie*, C-465/07.

πρόσφυγα ή επικουρικής προστασίας. Στις περιπτώσεις αυτές οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θεωρούνται ως πράξεις δίωξης, αν οι αρχές δεν θέλουν ή δεν μπορούν να παράσχουν προστασία από τις πράξεις αυτές (Άρθρο 6(γ) και 7 της Οδηγίας Καθορισμού).

Αν ένας αιτών άσυλο έχει κατοχυρώσει βάσιμο και δικαιολογημένο λόγο δίωξης, αυτό δε σημαίνει υποχρεωτικά ότι δικαιούται να του χορηγηθεί άσυλο. Ο βάσιμος και δικαιολογημένος λόγος δίωξης πρέπει να υπάρχει εξ αιτίας (Άρθρο 1Α-2 Σύμβασης της Γενεύης του 1951) της φυλής, της θρησκείας, της εθνικότητας, της συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή των πολιτικών του πεποιθησένων. Στην έννοια του πρόσφυγα η διάκριση αυτή αποτελεί σημαντικό παράγοντα. Μέσα στο πλαίσιο που μας αφορά, δυο πτυχές αυτής της προϋπόθεσης για δικαιολογημένο λόγο δίωξης έχουν σημασία. Πρώτον: το Άρθρο 10(1)(δ) της Οδηγίας Καθορισμού ορίζει ότι, αναλόγως των περιστάσεων στη χώρα καταγωγής, η έννοια της ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας όσον αφορά τον ορισμό του πρόσφυγα μπορεί να αναφέρεται σε μια ομάδα με κοινό χαρακτηριστικό τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Αν και το γεγονός έχει αναγνωριστεί σε μια τουλάχιστον από τις χώρες-μέλη της Ε.Ε. από το 1981³⁶, η διάταξη αυτή σημαίνει ότι το καθεστώς του πρόσφυγα των ΛΟΑΤΔ αιτούντων δεν μπορεί να μη χορηγηθεί με το επιχείρημα ότι η προϋπόθεση για δικαιολογημένο λόγο δίωξης δεν καλύπτεται.³⁷ Η ταυτότητα φύλου δεν έχει ρητά ενσωματωθεί στην Οδηγία Καθορισμού, αν και θα έπρεπε να θεωρείται ότι αναφέρεται στην αναθεωρημένη Οδηγία Καθορισμού. Δεύτερον: στο Άρθρο 10(2) η Οδηγία Καθορισμού κωδικοποιεί μια ακόμα ευρέως αναγνωρισμένη πλευρά των λόγων δίωξης, την *απόδοση* λόγου δίωξης. Στο πλαίσιο που εξετάζουμε, αυτό μπορεί να έχει σημασία όταν κάποιος είναι θύμα ομοφοβικής ή τρανσφοβικής βίας, επειδή λανθασμένα οι άνθρωποι πιστεύουν για το άτομο αυτό ότι είναι Λ, Ο, Α, Τ ή Δ. Άλλο ένα παράδειγμα είναι, ότι το να είναι κανείς ΛΟΑΤΔ θεωρείται ότι παραβιάζει τους θρησκευτικούς κανόνες ή ότι επιδεικνύει ασέβεια στην κυρίαρχη ιδεολογία. Και στις δυο περιπτώσεις το άτομο φοβάται πράξεις δίωξης εξ αιτίας ενός λόγου δίωξης που του αποδίδεται και τότε μπορεί να θεωρηθεί πρόσφυγας.

Δεν υπάρχει κανένα ρητό νομοθετικό πρότυπο διεθνώς για την

36 Η πρώτη χώρα που αναγνώρισε τον σεξουαλικό προσανατολισμό ως λόγο δίωξης ήταν η Ολλανδία, στο *Afdeling rechtspraak van de Raad van State* (Δικαστικό Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας) 13 Αυγούστου 1981, *Rechtspraak Vreemdelingenrecht* 1981, 5, *Gids Vreemdelingenrecht (oud)* D12-51.

37 Η επίδραση της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας φαίνεται από το παράδειγμα του Ισραήλ που δεν είναι μέλος της Ε.Ε. και δεν δεσμεύεται από την Οδηγία Καθορισμού. Σύμφωνα με τον εκεί ειδικό μας, το Ισραήλ αρνείται να αναγνώρισει τους ΛΟΑΤΔ ως πιθανή κοινωνική ομάδα. Η Δανία (μέλος της Ε.Ε. που δεν δεσμεύεται από την Οδηγία Καθορισμού) αναγνωρίζει τους ΛΟΑΤΔ ως πιθανή κοινωνική ομάδα. Αυτή η αντίληψη προηγείται της Οδηγίας Καθορισμού και αντανακλά μάλλον εγχώριες νομικές εξελίξεις παρά Ευρωπαϊκή νομοθεσία.

διαδικασία ασύλου. Στην Οδηγία για τις Διαδικασίες Ασύλου³⁸, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει καθορίσει τα ελάχιστα πρότυπα όσον αφορά την διαδικασία ασύλου. Η πρακτική στις χώρες-μέλη θα πρέπει να συμμορφώνεται με αυτά τα ελάχιστα πρότυπα.

1.5 ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ. ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΕΥΣΗΣ

Το πρόγραμμα ξεκινά με την παρατήρηση ότι υπάρχει έλλειψη δεδομένων σχετικά με τον τρόπο, κατά τον οποίο οι αιτήσεις ασύλου των ΛΟΑΤΔ αντιμετωπίζονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιδιώκουμε να καλύψουμε το κενό αυτό συλλέγοντας και κοινοποιώντας τις πληροφορίες που έχουμε συγκεντρώσει κατά τη διάρκεια του προγράμματος αυτού.

Οι πληροφορίες που έχουμε συγκεντρώσει εξασφαλίζουν την εξαγωγή δυο συμπερασμάτων:

1. Υπάρχει σημαντική ασυμφωνία μεταξύ των χωρών-μελών της Ε.Ε. κατά την εκδίκαση των αιτήσεων ασύλου των ΛΟΑΤΔ.
2. Κάποιες από τις πρακτικές των χωρών-μελών της Ε.Ε. είναι προβληματικές από την άποψη της διεθνούς νομοθεσίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα, περιλαμβανομένης και της διεθνούς νομοθεσίας για τους πρόσφυγες.

Προκειμένου να αντιμετωπίσουμε τα δυο αυτά ζητήματα, επιδιώξαμε να εντοπίσουμε καλές πρακτικές που βρίσκονται ήδη σε εφαρμογή σε κάποιες από τις χώρες-μέλη και οι οποίες θα πρέπει να υιοθετηθούν από τις άλλες χώρες-μέλη. Η υιοθέτηση των καλών αυτών πρακτικών από άλλες χώρες-μέλη θα προάγει το σκοπό της εναρμόνισης της πρακτικής των χωρών-μελών στον τομέα των ΛΟΑΤΔ αιτήσεων ασύλου. Προκειμένου να εντοπίσουμε τις καλές πρακτικές βασιστήκαμε στην διεθνή νομοθεσία για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τους πρόσφυγες.

Αυτό σημαίνει ότι μια σημαντική ομάδα στόχευσης της έρευνας αυτής είναι τα κέντρα διαμόρφωσης πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση – τόσο σε επίπεδο Ε.Ε. καθεαυτής, όσο και σε επίπεδο χωρών-μελών. Ο όρος «κέντρα διαμόρφωσης πολιτικής» χρησιμοποιείται με πολύ ευρεία έννοια και περιλαμβάνει την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Υποστήριξη του Ασύλου, την κοινωνία των πολιτών που

38 Οδηγία 2005/85/ΕΚ της 1ης Δεκεμβρίου 2005 σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα, Επίσημη Εφημερίδα L 326, 13 Δεκεμβρίου 2005, π. 13-34. Το πιο πρόσφατο κείμενο αναδιτύπωσης βρίσκεται στην Τροποποιημένη Πρόταση, COM (2011) 319 οριστικό κείμενο, Βρυξέλλες, 1 Ιουνίου 2011

πολύ συχνά συμμετέχει στις διαδικασίες διαμόρφωσης πολιτικής και των οργανισμών όπως είναι η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Παρ' όλα αυτά, η πολιτική δεν πρέπει μόνο να διαμορφώνεται αλλά και να εφαρμόζεται στην καθημερινή πρακτική. Για το λόγο αυτό, στοχεύουμε επίσης και στην πληροφόρηση αλλά και την ευαισθητοποίηση όσων λαμβάνουν αποφάσεις, των δικηγόρων, των δικαστικών και της κοινωνίας των πολιτών σε κρατικό επίπεδο. Ειδικότερα, όσον αφορά την κοινωνία των πολιτών επιδιώκουμε να ευαισθητοποιήσουμε την κοινότητα ΛΟΑΤΔ σχετικά με τα ζητήματα του ασύλου και την κοινότητα του ασύλου σχετικά με τα ζητήματα των ΛΟΑΤΔ. Επί πλέον ελπίζουμε οι πληροφορίες που παρουσιάζονται στην έκθεση αυτή, καθώς και τα κρατικά ερωτηματολόγια που δημοσιεύτηκαν στην συνοδή ιστοσελίδα, να μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσον για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Ακόμη μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως σημείο έναρξης για περαιτέρω ανάλυση και έρευνα.

1.6 Η ΑΦΑΝΕΙΑ ΤΩΝ ΛΑΤΔ ΑΤΟΜΩΝ

Η βιβλιογραφία σχετικά με τα ζητήματα ασύλου των ΛΟΑΤΔ τείνει να εστιάζει στις περιπτώσεις ομοφυλόφιλων ανδρών. Για το λόγο αυτό, στο ερωτηματολόγιο διαμορφώσαμε τις περισσότερες ερωτήσεις με ουδέτερο τρόπο, ώστε να περιλαμβάνονται όλες οι περιπτώσεις. Ταυτόχρονα, προσθέσαμε κι άλλες ερωτήσεις, συγκεκριμένα για αιτήσεις ασύλου από λεσβίες, αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς. Με τις συγκεκριμένες αυτές ερωτήσεις σχετικά με τις περιπτώσεις ΛΑΤΔ είχαμε στόχο να αποφύγουμε την επικέντρωση στις περιπτώσεις των ομοφυλόφιλων ανδρών. Παρά την προσπάθεια αυτή, οι πληροφορίες σχετικά με τις περιπτώσεις ΛΑΤΔ είναι λιγοστές καθώς δεν έχουν αναφερθεί πολλές περιπτώσεις³⁹. Αν και η σπανιότητα των πληροφοριών μπορεί να θεωρηθεί ότι αντικατοπτρίζει τη χαμηλή συχνότητα των περιστατικών δίωξης των ΛΑΤΔ στις χώρες καταγωγής, η εξήγηση αυτή δεν μπορεί να είναι αληθινή. Η υπόθεση ότι στις χώρες καταγωγής η βία κατά των ομοφυλόφιλων είναι τόσο πιο συνηθισμένη από τη βία κατά των λεσβιών, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών ατόμων απλώς δεν είναι πειστική.

Υπάρχουν πιο εύλογες εξηγήσεις για το γεγονός ότι υπάρχει έλλειψη στα δεδομένα για τις αιτήσεις ΛΑΤΔ. Η πρώτη είναι: τα άτομα ΛΑΤΔ πιθανόν να είναι λιγότερο πρόθυμα να υποβάλουν αίτηση ασύλου με βάση το σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου. Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους αποκαλύπτονται λιγότερο ή είναι λιγότερο πιθανόν να στραφούν στις υπηρεσίες

39 Στην έρευνα αυτή αναφέρθηκαν 12 περιπτώσεις διαφυλικών. Δυστυχώς δεν υπάρχουν επί πλέον πληροφορίες για αυτές, ξέρουμε μόνο ότι υπάρχουν. Ο αριθμός περιπτώσεων ασύλου τρανσέξουαλ που έχει αναφερθεί είναι 67.

ασύλου επικαλούμενοι ζητήματα ΛΑΤΔ⁴⁰. Η δεύτερη εξήγηση είναι: τα μοντέλα δίωξης των ΛΑΤΔ είναι λιγότερο τονισμένα από αυτά των ομοφυλόφιλων ανδρών. Όταν ο ακτιβιστής ΛΟΑΤΔ David Kato δολοφονήθηκε στην Ουγκάντα στις 26 Ιανουαρίου του 2011, τα ΜΜΕ, οι οργανώσεις πολιτών και οι αρχές ευαισθητοποιήθηκαν αμέσως και καταδίκασαν τη δολοφονία. Όμως δεν δόθηκε αρκετή σημασία στον αριθμό των τρανσέξουαλ ατόμων που δολοφονήθηκαν σε ολόκληρο τον κόσμο: από τον Ιανουάριο του 2008 μέχρι τον Δεκέμβριο του 2010 αναφέρθηκαν 539 θάνατοι από δολοφονία τρανσέξουαλ ατόμων⁴¹.

Μια άλλη προσέγγιση θα ήταν να μην ψάχνουμε για γενικές εξηγήσεις στο ζήτημα της έλλειψης στοιχείων των ΛΑΤΔ αιτούντων, αλλά να εξετάσουμε τις διαφορετικές ομάδες. Ο μικρός αριθμός αιτήσεων ασύλου από λεσβίες μπορεί να σχετίζεται με το γεγονός ότι, γενικά, μόνο το ένα τρίτο από όλους όσους ζητούν άσυλο σε Δυτικές χώρες είναι γυναίκες και ένα ακόμα χαμηλότερο ποσοστό γυναίκες χωρίς σύντροφο. Το τελευταίο αυτό στοιχείο μπορεί να εξηγήει το χαμηλό αριθμό αιτήσεων ασύλου από λεσβίες. Οι πληροφορίες που λάβαμε από τους ειδικούς της χώρας μας δείχνει ότι η αναλογία ομοφυλόφιλων ανδρών που ζητούν άσυλο και των αντίστοιχων λεσβιών δεν είναι δυο προς ένα, αλλά το ποσοστό των λεσβιών είναι πολύ χαμηλότερο. Η μικρή συχνότητα των αμφισεξουαλικών ατόμων που ζητούν άσυλο αναπαριστά τη γενική τάση των αμφισεξουαλικών να είναι αόρατοι, οι οποίοι λανθασμένα καταχωρίζονται είτε ως ομοφυλόφιλοι/λεσβίες είτε ως ετεροφυλόφιλοι, ανάλογα με την περίπτωση. Οι πληροφορίες και η αξιοπιστία τους σχετικά με τα ζητήματα των τρανσέξουαλ και ακόμα περισσότερο των διαφυλικών είναι γενικά χαμηλή. Η αφάνεια των τρανσέξουαλ και διαφυλικών ατόμων που ζητούν άσυλο πιθανόν να αντικατοπτρίζει ακριβώς αυτό.

Η αφάνεια των αιτούντων ΛΑΤΔ στην έκθεση αυτή μπορεί να έχει διαφορετικές εξηγήσεις από αυτές που αναφέρονται παραπάνω. Πάντως, αντίθετα από την πρόθεσή μας, είναι πιθανόν στην έκθεση αυτή να αντικατοπτρίζεται η γενικότερη αφάνεια των ΛΑΤΔ ατόμων που ζητούν άσυλο. Προσπαθήσαμε να το αντιμετωπίσουμε εστιάζοντας ειδικά σε περιπτώσεις ΛΑΤΔ όπου αυτό ήταν δυνατόν και χρησιμοποιώντας περισσότερα παραδείγματα ΛΑΤΔ απ' ό,τι είναι αντιπροσωπευτικό στις πληροφορίες που διαθέτουμε. Θεωρούμε πάντως ότι η αφάνεια των ΛΑΤΔ που ζητούν άσυλο θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω έρευνας.

40 Στις Δυτικές χώρες ένα μεγάλο ποσοστό Τ και Δ ατόμων δεν είναι «φανερά». Μελέτη αντιπροσωπευτικού δείγματος σε 27.000 Δανούς έδειξε ότι 2 στους 3 τρανσέξουαλ δεν μίλησε ποτέ σε κανένα για την ταυτότητά του. Βλ. Leyla Gransell and Henning Hansen, *Equal and unequal? The living conditions and well being of gay and lesbian people, bisexuals and transgenders in Denmark*, Copenhagen: Casa 2009, στην ιστοσελίδα www.casa-analyse.dk/default.asp?Action=Details&Item=387.

41 Transgender Europe, *Πρόγραμμα Παρακολούθησης των Δολοφονιών Τρανσέξουαλ: Ενημέρωση Μαρτίου 2011*, στην ιστοσελίδα http://www.transrespect-transphobia.org/en_US/tvt-project/tmm-results/tmm-march-2011.htm, τελευταία αξιολόγηση 28 Ιουνίου 2011

2 ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε 76 χώρες του κόσμου, η συμμετοχή ενηλίκων σε συναινετικές σεξουαλικές πράξεις ανάμεσα σε άτομα του ίδιου φύλου αποτελεί αξιόποινη πράξη⁴². Ορισμένες φορές ποινικοποιούνται οι σεξουαλικές επαφές και για τα δύο φύλα⁴³ και άλλες – όπου δεν λαμβάνονται υπόψη οι λεσβίες – ποινικοποιούνται μόνο οι σεξουαλικές επαφές μεταξύ ανδρών.⁴⁴ Σε επτά από τις χώρες αυτές οι ομοφυλοφιλικές επαφές τιμωρούνται με ποινή θανάτου (στο Ιράν, τις βόρειες επαρχίες της Νιγηρίας, τη Μαυριτανία, τη Σαουδική Αραβία, τις νότιες περιοχές της Σομαλίας, το Σουδάν και την Υεμένη). Σε ορισμένες από τις 76 χώρες, οι ομοφυλοφιλικές σεξουαλικές δραστηριότητες καθαυτές δεν ποινικοποιούνται ρητά, αλλά εφαρμόζονται διατάξεις που ποινικοποιούν την «παρά φύσιν» ή «άσεμνη» συμπεριφορά (ή παρεμφερείς όροι) προκειμένου να διωχθούν οι σεξουαλικές δραστηριότητες ανάμεσα σε άτομα του ίδιου φύλου.⁴⁵ Αναφερόμαστε στη νομοθεσία αυτή χρησιμοποιώντας τον όρο «ποινικοποίηση». Επειδή η ρητή ποινικοποίηση στοχεύει κυρίως στον σεξουαλικό προσανατολισμό και όχι στην ταυτότητα φύλου, στο κεφάλαιο αυτό θα ασχοληθούμε κυρίως με αιτήσεις ΛΟΑ.⁴⁶ Πάντως, το γεγονός ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός τελεί υπό ποινικοποίηση, αποτελεί ένδειξη σχετικά με τη θέση των

τρανσέξουαλ και διαφυλικών ατόμων, η οποία μπορεί να είναι επίσης δυσχερής. Επίσης, το γεγονός ότι σε χώρες όπου το λεσβιακό σεξ δεν είναι ποινικοποιημένο ενώ το ομοφυλοφιλικό σεξ είναι, αποτελεί ένδειξη ότι οι λεσβίες αντιμετωπίζουν και αυτές κίνδυνο, απλώς βρίσκονται οριακά εκτός πεδίου αναγνώρισης. Θα πρέπει ακόμα να σημειωθεί ότι σε ορισμένες χώρες οι τρανσέξουαλ είναι πιθανόν να αποτελέσουν στόχο μέσω της ποινικοποίησης της παρενδυσίας ή άλλων παραβιάσεων των κανόνων που σχετίζονται με το φύλο τους.

Ενώ πολλά παραδείγματα έχουν αναφερθεί για κρατική δίωξη από υπαλλήλους χωρών στις οποίες έχει καταργηθεί η ποινικοποίηση, το ζήτημα της ποινικοποίησης του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου έχει βαρύνουσα σημασία όσον αφορά τους ΛΟΑΤΔ αιτούντες άσυλο και προέρχονται από τις χώρες αυτές. Πρώτον, στις χώρες που ισχύει η ποινικοποίηση οι ΛΟΑ κινδυνεύουν να διωχθούν. Δεύτερον, η ποινικοποίηση ενισχύει ένα γενικότερο κλίμα ομοφοβίας (συνεπώς και τρανσφοβίας) το οποίο δίνει τη δυνατότητα στα κρατικά και μη όργανα να διώξουν ή να βλάψουν τους ΛΟΑΤΔ ατιμωρητί. Εν ολίγοις, η ποινικοποίηση καθιστά τους ΛΟΑ παράνομους και τους θέτει σε κίνδυνο δίωξης ή σοβαρής βλάβης ανά πάσα στιγμή.

Θα πρέπει άραγε η ποινικοποίηση από μόνη της να αποτελεί λόγο για τη χορήγηση ασύλου σε αιτούντες που προέρχονται από αυτές τις χώρες, υπό τον όρο οι αρμόδιες αρχές να πειστούν ότι το άτομο αυτό είναι όντως ΛΟΑ; Στην υπόθεση που ακολουθεί η ερώτηση αυτή έλαβε αρνητική απάντηση, βάσει του επιχειρήματος ότι έχει αναφερθεί χαμηλή εφαρμογή της ποινικοποίησης:

Το **Ιρλανδικό** Διοικητικό Δικαστήριο απέρριψε την έφεση μιας λεσβίας γυναίκας από το Πακιστάν δηλώνοντας: «Δεχόμαστε ότι η ομοφυλοφιλία στο Πακιστάν είναι ποινικό αδίκημα. Όμως φαίνεται ότι οι περιπτώσεις ομοφυλοφιλίας σπάνια διώκονται δικαστικά. Εις επίρρωσιν, παραπέμπουμε στην Έκθεση για το Πακιστάν σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ, το Φεβρουάριο του 2009, στην οποία αναφέρεται ότι «η ομοφυλοφιλική ερωτική συνεύρεση είναι ποινικό αδίκημα. Παρ' όλα αυτά η κυβέρνηση σπάνια διώκει τέτοιες περιπτώσεις»⁴⁷.

2.2 ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Οι αιτήσεις ασύλου πρέπει να εξετάζονται σε ατομική βάση, αλλά στην εξέταση αυτή πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλα τα συναφή

42 Βλ. Eddie Bruce-Jones and Lucas Paoli Itaborahy: *State-sponsored Homophobia, A world survey of laws prohibiting same sex activity between consenting adults*, Διεθνής Οργάνωση Λεσβίων, Ομοφυλοφίλων, Αμφισεξουαλικών, Τρανσέξουαλ και Διαφυλικών, Μάιος 2011, www.ilga.org, τελευταία αξιολόγηση 5 Ιουλίου 2011.

43 Π.χ. Ποινικός Κώδικας Γκάμπια 1965, όπως τροποποιήθηκε το 2005, Άρθρο 144: "Παρά φύσιν αδικήματα (1) Όποιος (α) προβαίνει σε σαρκική επαφή με άλλο άτομο παρά την φύσιν, ή (b) προβαίνει σε σαρκική επαφή με ζώο, ή (c) επιτρέπει σε άλλο άτομο να έλθει σε σαρκική επαφή με αυτόν, είναι ένοχος κακούργηματος και τιμωρείται με ποινή φυλάκισης έως και 14 ετών. (2) Στο τμήμα - "σαρκική επαφή με άτομο παρά την φύσιν" περιλαμβάνονται - (a) σαρκική επαφή μέσω του πρωκτού ή του στόματος (b) εισχώρηση αντικειμένων στον κόλπο ή τον πρωκτό ατόμου με σκοπό την σεξουαλική διέγερση και (c) η διάπραξη άλλης ομοφυλοφιλικής πράξης με αυτό το άτομο."

44 Π.χ. Ποινικός Κώδικας Ουζμπεκιστάν 1994, Άρθρο 120: "Besoqolbozlik, δηλαδή εκούσια συνουσία μεταξύ δυο ανδρών, θα τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τρία χρόνια." Στην ιστοσελίδα <http://www.legislationline.org/documents/id/8931>

45 Π.χ. Ποινικός Κώδικας Λιβάνου, Άρθρο 534: "σεξουαλική πράξη παρά την φύσιν θα τιμωρείται με ένα χρόνο φυλάκισης".

46 Εκτός από τις 76 χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ILGA, υπάρχουν και άλλες χώρες στις οποίες διώκονται οι τρανσέξουαλ. Π.χ. στην Τουρκία, χώρα η οποία κατήργησε πολύ νωρίς την ποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας (από το 1858), εφαρμόζεται η Νομοθεσία περί Πταισμάτων για την επιβολή προστίμων στους τρανσέξουαλ, ενώ και τα δικαστήρια πολλές φορές εφαρμόζουν την αρχή της «άδικης πρόκλησης» υπέρ αυτών που διαπράττουν εγκλήματα εναντίον τρανσέξουαλ. Βλ. European Commission, Commission Staff Working Document: *Turkey 2009 Progress Report*, Brussels, 14 October 2009, SEC (2009)1334, p. 26 and p. 72.; Turkey 2009 Progress Report, Brussels, 14 October 2009, SEC (2009)1334, p. 26 and p. 72.

47 Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου 2009.

στοιχεία, περιλαμβανομένων νόμων και ρυθμίσεων στη χώρα καταγωγής και τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζονται (Άρθρο 4(3) (α) της Οδηγίας Καθορισμού). Έχει σημασία αν ο αιτών έχει ήδη υποστεί δίωξη ή άμεσες απειλές δίωξης (Άρθρο 4(4) της Οδηγίας Καθορισμού), αλλά αυτό δεν αποτελεί αναγκαία συνθήκη για τη χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα.

Είναι φανερό ότι η ποινή φυλάκισης ή σωματικής τιμωρίας εξ αιτίας της συμμετοχής σε σεξουαλικές δραστηριότητες με άτομα του ίδιου φύλου συνιστούν πράξεις δίωξης, διότι οι πράξεις αυτές είναι αρκετά σοβαρές από τη φύση τους ώστε να συνιστούν σοβαρή παραβίαση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Άρθρο 9(1) (α) της Οδηγίας Καθορισμού) και συγκεκριμένα του δικαιώματος στην ελευθερία (Άρθρο 5 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα) και του δικαιώματος της μη υποβολής σε απάνθρωπη συμπεριφορά (Άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα).⁴⁸ Άτομο που αντιμετωπίζει τέτοια τιμωρία έχει ένα βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης εξ αιτίας της συμμετοχής του σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, η οποία έχει ως κοινό χαρακτηριστικό τον σεξουαλικό προσανατολισμό (Άρθρο 10(1) (δ) της Οδηγίας Καθορισμού).

Το Άρθρο 9(2)(γ) της Οδηγίας Καθορισμού ορίζει την ποινική δίωξη ή τιμωρία η οποία είναι δυσανάλογη ή βασίζεται σε διακρίσεις, ως πράξη δίωξης. Επειδή η ποινικοποίηση έχει ως βάση της την άσκηση διακρίσεων,⁴⁹ η ποινική δίωξη ή η τιμωρία βάσει νόμων που εμμέσως ή αμέσως ποινικοποιούν τους ΛΟΑΤΔ συνιστά δίωξη, υπό την έννοια που ορίζεται μέσα στο πλαίσιο του ασύλου.

Στις περιπτώσεις των *Dudgeon, Norris* και *Modinos*⁵⁰ το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε ότι οι ποινικές διατάξεις με τις οποίες ποινικοποιείται η ομοφυλοφιλία στην Βόρεια Ιρλανδία, την Ιρλανδία και την Κύπρο αντίστοιχα, αντιτίθενται στο δικαίωμα για ιδιωτικότητα του Άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Στην περίπτωση *Norris* κατά του κράτους της Ιρλανδίας το Δικαστήριο ασχολήθηκε με «τις καταστροφικές συνέπειες, τις οποίες η ίδια η ύπαρξη και μόνο των εν λόγω νομοθετικών διατάξεων έχουν στη ζωή ενός ατόμου με ομοφυλοφιλικό σεξουαλικό προσανατολισμό». Αυτό οδήγησε στην αναγνώριση ότι «και μόνον η ποινικοποίηση αρκεί για να εξαχθεί το

συμπέρασμα ότι παραβιάζεται το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, του Άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, του ατόμου για το οποίο εφαρμόζονται οι νόμοι αυτοί».⁵¹

Παρ' όλα αυτά, στην πρώτη του υπόθεση ασύλου σε ομοφυλόφιλο, *F.* κατά του κράτους του Ηνωμένου Βασιλείου, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε ότι η επιστροφή ενός ΛΟΑ ατόμου προς μια χώρα (και συγκεκριμένα το Ιραν) όπου υφίσταται ποινικοποίηση των σεξουαλικών πράξεων μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου δεν παραβιάζει το Άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι «Σε καθαρά ρεαλιστική βάση, δεν μπορεί μόνον το απελεύθων συμβαλλόμενο κράτος να επιστρέφει έναν αλλοδαπό σε μια χώρα στην οποία βρίσκονται σε πλήρη και αποτελεσματική ισχύ όλα τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που προβλέπονται στη Σύμβαση».⁵²

Στη δεύτερη υπόθεση ασύλου ομοφυλόφιλου, *I.I.N.* κατά του Ολλανδικού κράτους, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων απέρριψε την αίτηση ενός ομοφυλόφιλου Ιρανού, με βάση το Άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Ενώ ο αιτών δήλωσε ότι είχε συλληφθεί επειδή τον είδαν να φιλά το φίλο του στο δρόμο, το Δικαστήριο δεν βρήκε στοιχεία σχετικά με το ότι το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα την κίνηση ποινικών διαδικασιών εναντίον του. Το Δικαστήριο παρατήρησε ότι το υλικό (πληροφορίες) δεν αποκαλύπτει την ύπαρξη πραγματικής δίωξης εκ μέρους των αρχών, κατά ενηλίκων που συμμετέχουν κατ' ιδίαν σε συναινετικές ομοφυλοφιλικές σχέσεις.⁵³

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, αναγνωρίζει ότι οι νόμοι που ποινικοποιούν τους ΛΟΑΤ, ακόμα κι αν δεν εφαρμόζονται πλέον συστηματικά, μπορεί να εφαρμοστούν με ανεπίσημο τρόπο, ο οποίος δεν οδηγεί σε καταγεγραμμένες διώξεις, όπως είναι η βία που επιβάλλεται μέσω της αστυνομίας ή η παράνομη παρακράτηση. Επί πλέον η Ύπατη Αρμοστεία επισημαίνει, ότι ποινική δίωξη είναι πιθανόν να υπάρχει ακόμη και όταν δεν υπάρχει θετική πληροφορία για τη χώρα καταγωγής, που να δείχνει ότι οι νόμοι που ποινικοποιούν την ομοφυλοφιλική συμπεριφορά εφαρμόζονται στην πράξη.⁵⁴

48 Σχετικά με τη σωματική τιμωρία και το Άρθρο 3 ECHR, βλ. ECtHR 25 April 1978, *Tyrer v. the United Kingdom*, Appl. No. 5856/72, στο πλαίσιο του ασύλου π.χ. ECtHR 22 June 2006, *D. v. Turkey*, Appl. No. 24245/03.

49 Επισήμως, η έννοια του άσεμνου μπορεί να χρησιμοποιηθεί και εναντίον των ετεροφυλοφίλων. Πάντως, τείνει να εφαρμόζεται ιδιαίτερα εναντίον των ΛΟΑΤΔ. Βλ. Human Rights Watch, *This Alien Legacy, The Origins of "Sodomy" Laws in British Colonialism*, Human Rights Watch: New York 2008, www.hrw.org, last accessed 5 July 2011.

50 ECtHR 22 October 1981, *Dudgeon v. United Kingdom*, Appl. No. 7525/76; ECtHR 26 Οκτωβρίου 1988, *Norris v. Ireland*, Appl. No. 10581/83; ECtHR 22 Απριλίου 1993, *Modinos v. Cyprus*, Appl. No. 15070/89.

51 ECtHR 26 Οκτωβρίου 1988, *Norris v. Ireland*, Appl. No. 10581/83.

52 ECtHR 22 Ιουνίου 2004, *F. v. United Kingdom*, Appl. No. 17341/03, σύγκρ. Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων 20 Μαΐου 2003, *CAT, K.S.Y. v. the Netherlands*, 190/2001 (απέλαση ομοφυλόφιλου Ιρανού – δεν αναγνωρίζεται παραβίαση του Άρ.3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων), σύγκρ. σχετικά με την εφαρμογή του Άρθρου 9 ECHR (Χριστιανό από το Πακιστάν) ECtHR 28 Φεβρουαρίου 2006, *Z and T v. the United Kingdom*, Appl. No. 27034/05

53 ECtHR 20 Δεκεμβρίου 2004, *I.I.N. v. the Netherlands*, Appl. No. 2035/04.

54 UNHCR, *Κατευθυντήριες Οδηγίες για τα Αιτήματα Ασύλου που στηρίζονται στο Σεξουαλικό Προσανατολισμό και στην Ταυτότητα του Γένους* 21 Νοέμβριος 2008, παρ. 20-21, στην ιστοσελίδα: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48abd5660.html>

2.3 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Έχουμε βρει ότι στις περισσότερες χώρες – μέλη, για να χορηγηθεί το καθεστώς πρόσφυγα στους αιτούντες από χώρες όπου ποινικοποιούνται οι σεξουαλικές δραστηριότητες ανάμεσα σε άτομα του ίδιου φύλου, απαιτείται η εφαρμογή της ποινικοποίησης. Παρ' όλα αυτά στην **Ιταλία** η εφαρμογή δεν απαιτείται. Σε κάποιες άλλες χώρες ακόμα και η ύπαρξη εφαρμοσμένης ποινικοποίησης δεν είναι αρκετή για τη χορήγηση προστασίας στους ΛΟΑ αιτούντες άσυλο από τις χώρες αυτές. Τέλος για κάποιες χώρες, οι πληροφορίες μας δεν επιτρέπουν ασφαλή συμπεράσματα, κυρίως επειδή η κατάσταση δεν παρουσιάζει ομοιογένεια.

2.3.1 ΕΠΑΡΚΗΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Στη **Γαλλία**, απαιτείται πραγματική εφαρμογή της ποινικοποίησης για την αναγνώριση κάποιου ως πρόσφυγα, αλλά αυτή και μόνη αρκεί. Αν η ποινικοποίηση δεν εφαρμόζεται πάντοτε αλλά εφαρμόζεται με κάποια συστηματικότητα, αυτό αρκεί για την αναγνώριση. Αν η ποινικοποίηση δεν εφαρμόζεται ποτέ, οι αιτήσεις απορρίπτονται. Το ίδιο ισχύει για το **Βέλγιο** και τη **Σουηδία**.

Επίσης στο **Ηνωμένο Βασίλειο** οι ποινικοί νόμοι πρέπει να βρίσκονται σε ισχύ για να συνιστούν δίωξη. Το Δικαστήριο έκρινε ότι μη εφαρμοσμένη ποινικοποίηση δεν συνιστά δίωξη όπως αυτή ορίζεται από το Άρθρο 9(2)(γ), δηλαδή ως ένα νομικό μέτρο εφαρμογής διακρίσεων.⁵⁵

Στην **Ιρλανδία**, στην περίπτωση ενός Κενυάτη ομοφυλόφιλου, το Δικαστήριο έκανε δεκτή την αίτησή του και του χορηγήθηκε το καθεστώς του πρόσφυγα επειδή η ποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας συνιστούσε προφανή ένδειξη, ότι στη χώρα αυτή υφίσταται ποινική δίωξη εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού. Όμως, σε άλλες αποφάσεις, μεταξύ των οποίων μια τουλάχιστον ακόμη περίπτωση Κενυάτη, το καθεστώς πρόσφυγα δεν χορηγήθηκε επειδή η ποινικοποίηση δεν εφαρμόζονταν. Αυτό δηλώνει ότι η ύπαρξη εφαρμοσμένης ποινικοποίησης μπορεί να οδηγήσει σε αναγνώριση των αιτήσεων των ΛΟΑ από τις συγκεκριμένες χώρες καταγωγής.⁵⁶

Ο ειδικός μας στη **Λιθουανία** αναφέρει ότι δεν έχουν ακόμα αντιμετωπιστεί ανάλογες περιπτώσεις αν και η κρατική αρχή δηλώνει ότι η ποινικοποίηση στη χώρα καταγωγής θεωρείται ως δίωξη. Στην **Πολωνία**, οι αρμόδιες για το άσυλο αρχές δήλωσαν ότι δεν έχει

σημασία αν η ποινικοποίηση βρίσκεται σε εφαρμογή ή όχι. Πάντως στην περίπτωση ενός Πακιστανού, η αίτηση δεν έγινε δεκτή, επειδή η ποινικοποίηση στο Πακιστάν – σύμφωνα με τον υπεύθυνο για την απόφαση – δεν εφαρμόζεται σχεδόν ποτέ.

Στη **Γερμανία**, το 1988 το Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο⁵⁷ έκρινε ότι η ποινικοποίηση δεν είναι επαρκής για τη χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα, γιατί γι' αυτό θα χρειαζόταν υπερβολικά αυστηρή τιμωρία (όπως θανατική ποινή ή σωματική τιμωρία). Όμως, κάποια πρόσφατα περιστατικά από τη νομολογία δείχνουν, ότι η ύπαρξη εφαρμοσμένης ποινικοποίησης θα έπρεπε να οδηγεί στη χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα, ακόμα και στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχουν εξατομικευμένες ενδείξεις ότι θα προκύψει δίωξη. Αυτό έχει κριθεί σε περιπτώσεις που αφορούν το Ιραν⁵⁸ και το Καμερούν⁵⁹, ενώ στην περίπτωση ενός Μαροκινού η αίτηση απορρίφθηκε, επειδή η θέση των Μαροκινών αρχών όσον αφορά τη δίωξη των ομοφυλοφιλικών σχέσεων λέγεται ότι είναι «μάλλον λογική».⁶⁰

Στην **Ολλανδία**, η ύπαρξη εφαρμοσμένης ποινικοποίησης στο Ιραν στάθηκε αρκετός λόγος για την έκδοση μιας κατευθυντήριας οδηγίας, κατά την οποία οι ΛΟΑΤΔ αιτούντες από το Ιραν σε κάθε περίπτωση θα παίρνουν άσυλο για ανθρωπιστικούς λόγους βάσει του εγχώριου δικαίου. Οι αποφάσεις και η νομολογία όπου απορρίπτεται η αίτηση κάποιου ΛΟΑ επειδή στις χώρες αυτές δεν υπάρχει ένδειξη για εφαρμοσμένη ποινικοποίηση κατά των ΛΟΑ⁶¹, δείχνουν ότι οι αιτούντες ΛΟΑ από χώρες όπου η ποινικοποίηση εφαρμόζεται λαμβάνουν άσυλο.⁶²

57 Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο) 15 Μαρτίου 1988, BVerwG 9 C 278.86.

58 Verwaltungsgericht (Διοικητικό Δικαστήριο) Potsdam, 11 Σεπτεμβρίου 2006 - 9 K 189/03.A.

59 Verwaltungsgericht (Διοικητικό Δικαστήριο) Frankfurt/Oder, 11 Νοεμβρίου 2010, VG 4 K 772/10.A: συλλήψεις και καταδίκες ομοφυλοφίλων είναι σπάνιες αλλά συμβαίνουν.

60 Oberverwaltungsgericht (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) Berlin-Brandenburg 04 Φεβρουαρίου 2010 - 3 S 120.09.

61 Βλ. υπόθεση από Τυνησία, Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Groningen 30 Νοεμβρίου 2009, 09/41408, Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Δικαστικό Τμήμα Συμβουλίου Επικρατείας) 4 Φεβρουαρίου 2010, 200909560/1/V2, υπόθεση από Καμερούν case Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο)-Hertogenbosch 1 Οκτωβρίου 2009, 08/36980, επικυρωθείσα από Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Δικαστικό Τμήμα Συμβουλίου Επικρατείας) 25 Ιανουαρίου 2010, 200908271/1/V1, υπόθεση από Αλγερία Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο)-Gravenhage 9 Δεκεμβρίου 2009, 09/23841, επικυρωθείσα από Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Δικαστικό Τμήμα Συμβουλίου Επικρατείας) 27 Ιανουαρίου 2010, 201000184/1A/2.

62 Π.χ. Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Den Haag 11 Νοεμβρίου 2009, 09/13455: η Έκθεση του Υπ.Εξ. ΗΠΑ αναφέρει ότι το 377 του Ινδικού Ποινικού Κώδικα δεν αποτελεί νεκρό γράμμα. Η διάταξη χρησιμοποιείται σε καθημερινή βάση για επιθέσεις κατά ομοφυλοφίλων και για να τους τρομοκρατούν όταν επιχειρούν να καταγγείλουν βίαια περιστατικά. Συγκρ. Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Haarlem 2 March 2010, 10/5782: αιτών υπέβαλλε ΠΧΚ, σύμφωνα με τις οποίες αρκετοί ομοφυλόφιλοι συνελήφθησαν πρόσφατα στην Τανζανία, το γενικότερο κλίμα έχει χειροτερέψει και όχι μόνον

55 UK: Court of Appeal (England and Wales) (Εφετείο) 18 Νοεμβρίου 2009, JM (Uganda) and OO (Sudan) v Secretary of State for the Home Department [2009] EWCA Civ 1432; [2010] All ER (D) 17 (Jun).

56 Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου 2008. Απορρίφθηκαν αιτήσεις με αυτή τη βάση υποθέσεων που προέρχονταν από την Κένυα, την Ουγκάντα και το Πακιστάν.

Στην Αυστρία ένα δικαστήριο χορήγησε καθεστώς πρόσφυγα σε ομοφυλόφιλο Ιρανό, κρίνοντας ότι η κατάσταση για τους ομοφυλόφιλους στο Ιραν είναι τόσο σοβαρή, που ο κάθε ομοφυλόφιλος διατρέχει φόβο δίωξης.⁶³

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ: ΙΤΑΛΙΑ

Στην **Ιταλία**, η ποινικοποίηση από μόνη της θεωρείται δίωξη. Η ποινικοποίηση καθεαυτή θεωρείται ως περιορισμός στην άσκηση ενός ανθρωπίνου δικαιώματος. Αυτό έχει οδηγήσει στην αναγνώριση ως πρόσφυγα μιας λεσβίας από τη Σενεγάλη⁶⁴, ενός ομοφυλόφιλου από την Αίγυπτο⁶⁵ και ενός ομοφυλόφιλου από το Ιραν⁶⁶, καθώς και στο να δοθεί επικουρική προστασία σε ομοφυλόφιλο αιτούντα από τη Γκάνα⁶⁷.

Η εφαρμογή του ποινικού νόμου δεν αποτελεί ζήτημα για την Ιταλική πρακτική: οι αρχές και τα δικαστήρια δεν πραγματοποιούν έρευνα σχετικά με την εφαρμογή ή μη της ποινικής νομοθεσίας.⁶⁸

Εν συντομία: σε ένδεκα χώρες – μέλη ⁶⁹, η ύπαρξη εφαρμοσμένης ποινικοποίησης αρκεί για την αναγνώριση ως πρόσφυγα του αιτούντος ΛΟΑ, αν και σε ορισμένες περιπτώσεις δεν θεωρείται επαρκής λόγος για τη χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα, ανάλογα από τα ιδιαίτερα στοιχεία της κάθε περίπτωσης. Στην Ιταλία η εφαρμογή δεν αποτελεί ζήτημα, η ποινικοποίηση καθεαυτή οδηγεί στο καθεστώς του πρόσφυγα για τους αιτούντες ΛΟΑ. Στις χώρες – μέλη που απαιτούν εφαρμογή, οι πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής είναι ουσιώδεις, καθώς και ο τρόπος με τον

οποίο ερμηνεύονται οι πληροφορίες αυτές. Αυτό φαίνεται από την απόφαση που ακολουθεί.

Το 1998 το Ομοσπονδιακό Συμβούλιο Εξέτασης Ασύλου της **Αυστρίας** έδειξε μια ευαίσθητη προσέγγιση στη χρήση των πληροφοριών για τη χώρα καταγωγής, στην περίπτωση ενός ομοφυλόφιλου Ιρανού: «Αν και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες αναφέρει, ότι δεν γνωρίζει παραδείγματα κατά τα οποία ένα άτομο έχει διωχθεί ποινικά εξ αιτίας της ομοφυλοφιλίας του, αυτό δεν αρκεί για να βγάλουμε συμπέρασμα σχετικά με τους λόγους για τους οποίους δεν προέκυψε δίωξη. Μπορεί να μην έγιναν δίκες για ομοφυλοφιλία, οι ομοφυλόφιλοι μπορεί να διέφυγαν από τη χώρα και να τους χορηγήθηκε άσυλο σε άλλες χώρες, ή να μην έχουν υποβληθεί τα κατάλληλα στοιχεία. Επομένως, από την πληροφορία αυτή δεν μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι οι διατάξεις που υπάρχουν στο Ιραν και οι οποίες ποινικοποιούν τις ομοφυλοφιλικές σχέσεις, δεν εφαρμόζονται πρακτικά».⁷⁰

2.3.2 ΜΗ ΕΠΑΡΚΗΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Σε τέσσερες χώρες – μέλη, στις οποίες περιλαμβάνονται η **Δανία** και η **Νορβηγία**, ακόμα και η ύπαρξη εφαρμοσμένης ποινικοποίησης στις χώρες καταγωγής δεν επαρκεί για την αναγνώριση κάποιου ως πρόσφυγα.⁷¹ Για την αναγνώριση απαιτείται, οι αιτούντες να αποδεικνύουν ότι υπάρχουν ενδείξεις ότι θα προκύψει δίωξη στην συγκεκριμένη περίπτωση. Για παράδειγμα: ο αιτών έχει κρατηθεί προηγουμένως, ή έχει αναφερθεί στην αστυνομία, ή έχει συλληφθεί από συγγενείς ή γείτονες ή υφίσταται κάποια άλλη ένδειξη ότι οι αρχές γνωρίζουν την ποινικοποιημένη συμπεριφορά του και μπορεί να αντιδράσουν με τη δίωξή του. Στις περιπτώσεις αυτές, ο αιτών όχι μόνον διατρέχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης, αλλά στην πραγματικότητα η δίωξη έχει ήδη ξεκινήσει.

Για τη **Βουλγαρία** έχει αναφερθεί ότι, σύμφωνα με τους υπεύθυνους της Κρατικής Υπηρεσίας για τους Πρόσφυγες, ζητείται οπωσδήποτε απόδειξη για προηγούμενη δίωξη, προκειμένου να βγει θετική απόφαση.

Στην **Ισπανία**, στην περίπτωση ενός ομοφυλόφιλου από την Αλγερία, το Δικαστήριο έκρινε ότι «ένας ομοφυλόφιλος στην Αλγερία δεν έχει πρόβλημα, η πραγματικότητα δεν είναι τόσο σοβαρή ώστε να θεωρήσουμε ότι κάποιος μπορεί να διωχθεί εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού του».⁷² Επίσης για την Ισπανία έχει αναφερθεί ότι το καθεστώς πρόσφυγα σε ΛΟΑΤΔ αιτούντες δόθηκε (με μια-δυο εξαιρέσεις) μόνο σε ακτιβιστές ΛΟΑΤΔ.

όσον αφορά τους ακτιβιστές.
 63 Asylgerichtshof (Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου), 17 Φεβρουαρίου 2009, E2 255.708-2/2008.
 64 Tribunale (Δικαστήριο) Torino, 5 Νοεμβρίου 2010, 426/10.
 65 Commissione territoriale per il riconoscimento della protezione internazionale di Gorizia (Περιφερειακή Επιτροπή Γκορίτσια για την αναγνώριση της διεθνούς προστασίας), Ιανουαρίου 2011.
 66 Commissione territoriale per il riconoscimento della protezione internazionale di Milano (Περιφερειακή Επιτροπή Μιλάνου για την αναγνώριση της διεθνούς προστασίας), 2011.
 67 Tribunale (Δικαστήριο) Caltanissetta 10 Φεβρουαρίου 2010;
 68 Tribunale (Δικαστήριο) Catania 4 Μαρτίου 2010, 1081/2010 (ομοφυλόφιλος από Γκάνα); Tribunale (Δικαστήριο) Trieste, 17 Αυγούστου 2009, 304/2009 (ομοφυλόφιλος από Μπενίν), Tribunale (Δικαστήριο) Caltanissetta, 7 Ιουνίου 2010, (ομοφυλόφιλος από Τυνησία), Commissione territoriale per il riconoscimento della protezione internazionale di Gorizia (Περιφερειακή Επιτροπή Γκορίτσια για την αναγνώριση της διεθνούς προστασίας), Ιανουάριος 2011 (ομοφυλόφιλος από Αίγυπτο), Commissione territoriale per il riconoscimento della protezione internazionale di Milano (Περιφερειακή Επιτροπή Μιλάνου για την αναγνώριση της διεθνούς προστασίας), 2011 (ομοφυλόφιλος από Ιραν). Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις ο αιτών έλαβε άσυλο ή επικουρική προστασία και σε καμία απόφαση δεν αξιολογήθηκε το στοιχείο της εφαρμογής της ποινικοποίησης. Μόνον το Tribunale (Δικαστήριο) Trieste 11 Νοεμβρίου 2009, 508/09 (ομοφυλόφιλος από Σενεγάλη), ισχυρίστηκε ότι αν και στη Σενεγάλη υπάρχει νόμος κατά της σοδομίας, δεν υπάρχουν στοιχεία ότι υπάρχει κίνδυνος δίωξης για τους πολίτες: όμως ο βασικός λόγος απόρριψής ήταν η αναξιπιστία σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό του αιτούντος.
 69 Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ιρλανδία, Λιθουανία, Ολλανδία, Πολωνία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο

70 Unabhängiger Bundesasylsenat (Ανεξάρτητο Ομοσπονδιακό Συμβούλιο Εξέτασης Αιτήσεων Ασύλου) 28 Σεπτεμβρίου 1998, 203.430/0-IX/26/98.
 71 Βουλγαρία, Δανία, Φιλανδία, Νορβηγία, Ισπανία
 72 Audiencia Nacional (Εθνικό Δικαστήριο) 7 Νοεμβρίου 2008, rec. nº 1563/2007.

Όσον αφορά στη **Φιλανδία**, το γεγονός ότι πέντε περιπτώσεις ΛΟΑ αιτούντων άσυλο από τη Γκάνα απορρίφθηκαν, ενώ σε μια δόθηκε καθεστώς πρόσφυγα, δείχνει ότι η ύπαρξη εφαρμοσμένης ποινικοποίησης δεν είναι καθοριστική για την αναγνώριση ως πρόσφυγα. Μάλιστα, οι περισσότερες αιτήσεις ασύλου ΛΟΑ στη Φιλανδία έγιναν από άτομα που προέρχονται από χώρες όπου υφίσταται η ποινικοποίηση και πολλές από αυτές τις αιτήσεις έχουν απορριφθεί. Παρόμοιες αποφάσεις έχουν αναφερθεί στη Δανία, αν και δεν είναι πρόσφατες (Ιραν 2000⁷³, Αλγερία 1992 και 1998⁷⁴).

Σε μια σημαντική υπόθεση, το Εφετείο της **Νορβηγίας** αρνήθηκε τη χορήγηση ασύλου σε ομοφυλόφιλο Ιρανό με το ακόλουθο σκεπτικό: «Το Εφετείο κρίνει ότι οι περιορισμοί που είναι υποχρεωμένοι να ανεχθούν οι ομοφυλόφιλοι στο Ιραν, όσον αφορά την άσκηση των σεξουαλικών τους προτιμήσεων εξ αιτίας της κοινωνικής και θρησκευτικής καταδίκης των προτιμήσεων αυτών από την κοινωνία, προφανώς δεν μπορούν να θεωρηθούν δίωξη, όπως αυτή ορίζεται από την Σύμβαση του ΟΗΕ του 1951 ή να θεωρηθούν ως λόγοι που θα παρείχαν βάση σε αίτημα για προστασία. Επιπλέον το Δικαστήριο θεωρεί ότι η άρνηση παραμονής στην Νορβηγία σε ομοφυλόφιλο ξένο και η επιστροφή του ατόμου αυτού στην πατρίδα του, όπου οι ομοφυλοφιλικές πρακτικές τιμωρούνται από τον νόμο και οδηγούν στην κοινωνική καταδίκη, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παραβίαση του Άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» (τίθεται έμφαση)⁷⁵.

«ΑΣΦΑΛΕΙΣ ΧΩΡΕΣ»

Ένα ξεχωριστό εύρημα, στενά συνδεδεμένο με το ζήτημα της ποινικοποίησης στις χώρες καταγωγής είναι η πρακτική ορισμένων χωρών-μελών να χρησιμοποιούν καταλόγους με τις φερόμενες ως «ασφαλείς χώρες καταγωγής». Πρόκειται για χώρες καταγωγής που θεωρούνται ασφαλείς, με αποτέλεσμα οι αιτούντες άσυλο από τις χώρες αυτές να έχουν μικρότερες πιθανότητες να τους χορηγηθεί προστασία. Μπορεί, για παράδειγμα να εξεταστούν οι αιτήσεις τους με ταχεία διαδικασία και να περιοριστούν τα δικαιώματα υπεράσπισης τους.

Ενώ σε κάποιες από αυτές τις χώρες οι κατάλογοι δεν είναι δημόσια διαθέσιμοι, βρήκαμε τις εξής χώρες σε τέτοιους καταλόγους: Αλβανία, Αρμενία, Μπενίν, Βοσνία – Ερζεγοβίνη, Μποτσουάνα, Μπουρκίνα Φάσο, Χιλή, Κόστα Ρίκα, Γκαμπόν, Γκάνα, Ινδία, Τζαμάικα, Κένυα, Κόσοβο, πΓΔΜ, Μαδαγασκάρη, Μάλι, Μαυρίκιος, Μολδαβία, Μογγολία, Μαυροβούνιο, Νιγηρία, Ρωσία, Σενεγάλη, Σερβία, Σεϋχέλλες, Τανζανία, Ουκρανία.

73 Flygtningenævnet (Συμβούλιο Υποθέσεων Ασύλου) 17 Ιουλίου 2000.

74 Flygtningenævnet (Συμβούλιο Υποθέσεων Ασύλου) 2 Απριλίου 1992; Flygtningenævnet (Συμβούλιο Αιτήσεων Ασύλου) 1 September 1998. Βλ. και "Disturbing Knowledge – Decisions from asylum cases as documentation of persecution of LGBT-persons", LGBT Denmark and Danish Refugee Council (2008), <http://www.lgbt.dk/uploads/media/DisturbingKnowledge.PA.01.pdf>

75 LB-2002-1351 - RG-2002-1259 (196-2002).

Σε κάποιες από αυτές τις χώρες οι σεξουαλικές πράξεις ανάμεσα σε άτομα του ίδιου φύλου είναι ποινικοποιημένες (Μποτσουάνα, Γκάνα, Ινδία (εν μέρει), Τζαμάικα, Κένυα, Μαυρίκιος, Νιγηρία, Σενεγάλη, Σεϋχέλλες, Τανζανία), ενώ σε άλλες το γενικό κλίμα φαίνεται να είναι ομοφοβικό και/ή τρανσφοβικό. Κατάλογοι ασφαλών χωρών στους οποίους περιέχονται ομοφοβικές χώρες έχουν αναφερθεί από την **Δημοκρατία της Τσεχίας**, τη **Γαλλία**, τη **Γερμανία**, τη **Μάλτα**, τη **Σλοβακία**, την **Ισπανία**, την **Ελβετία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο**.

2.3.3 ΧΩΡΕΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΞΕΚΑΘΑΡΗ

Στη **Δημοκρατία της Τσεχίας**, σε μια υπόθεση που χρονολογείται πριν την θέση σε ισχύ της Οδηγίας Καθορισμού, το δικαστήριο έκρινε, ότι το γεγονός ότι η ομοφυλοφιλία είναι ποινικά κολάσιμη πράξη στη χώρα καταγωγής (Μαρόκο), δεν εκπλήρωνε αυτόματα την ελάχιστη προϋπόθεση για την ύπαρξη δίωξης, εξ αιτίας της χαμηλής εφαρμογής της ποινικής αυτής διάταξης⁷⁶. Σε μεταγενέστερη απόφαση το δικαστήριο αναφέρθηκε στην απόφαση αυτή, αλλά τόνισε ότι η διατύπωση του όρου δίωξη κατά την οικεία νομοθεσία της Τσεχίας είχε αλλάξει έτσι, ώστε να ενσωματώσει την Οδηγία Καθορισμού.⁷⁷ Παρ'όλα αυτά το δικαστήριο στην απόφασή του δεν ασχολήθηκε με την υποτιθέμενη χαμηλή εφαρμογή της ποινικοποίησης στο Μαρόκο, γεγονός που αφήνει ασαφές το αν η εφαρμοσμένη ποινικοποίηση αρκεί για την αναγνώριση ως προσφύγων των αιτούντων ΛΟΑ.

Στην **Ρουμανία**, σε μια υπόθεση ασύλου από το Καμερούν, ο δικαστής του Πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου χρησιμοποίησε τα ακόλουθα επιχειρήματα για να απορρίψει την αίτηση: «ο αιτών ισχυρίζεται ότι είναι θύμα δίωξης επειδή είναι ομοφυλόφιλος. Αλλά η μόνη δίωξη την οποία υπέστη ήταν η σύλληψή του, επειδή σύμφωνα με τη δική του ομολογία, αγκάλασε και φίλησε έναν άλλο άνδρα μέσα στο αυτοκίνητό του. Επειδή στο Καμερούν η ομοφυλοφιλία θεωρείται έγκλημα και ο αιτών διέπραξε το έγκλημα μέσα σε ένα αυτοκίνητο, σε δημόσιο δρόμο, η αντίδραση των αρχών εναντίον του ήταν απόλυτα φυσιολογική. Άλλωστε μέχρι το 2001 η πράξη του αιτούντος θα θεωρείτο έγκλημα και στη Ρουμανία και θα επέσυρε τιμωρία πιο δραστική απ'ότι στο Καμερούν». Παρ'όλα αυτά ο δικαστής του Δευτεροβάθμιου Δικαστηρίου έλαβε υπόψη του τον ισχύοντα ποινικό κώδικα του Καμερούν και χορήγησε καθεστώς πρόσφυγα.

Στην **Πορτογαλία**, μια απόφαση με την οποία αναγνωρίζεται ένας άνδρας από τη Σενεγάλη ως πρόσφυγας, βασίστηκε στην ποινικοποίηση καθεαυτήν,⁷⁸ αλλά μια αρνητική απόφαση για ένα

76 Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (Δημοκρατία της Τσεχίας) 23 Νοεμβρίου 2007, No. 5 Azs 50/2007.

77 Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (Δημοκρατία της Τσεχίας) 28 Μαΐου 2009, No. 6 Azs 26/2009.

78 Διαδικασία Ασύλου No. 148B/08.

άλλο Σενεγαλέζο άνδρα και μια Σενεγαλέζα γυναίκα δεν ανέφερε καν την ποινικοποίηση στη Σενεγάλη⁷⁹. Ο ειδικός μας από τη Σλοβακία αναφέρει ότι δεν υπάρχει θεσμοθετημένη πρακτική σχετικά με τις αιτήσεις ασύλου των ΛΟΑΤΔ μέχρι τώρα, αν και το 2005 χορηγήθηκε καθεστώς πρόσφυγα σε αμφισεξουαλικό αιτούντα από χώρα όπου ισχύει ποινικοποίηση, ενώ η απόφαση άγγιζε σχεδόν τις ποινικές διατάξεις της χώρας αυτής. Το ίδιο ισχύει για την **Κύπρο, την Ελλάδα και τη Μάλτα**. Σύμφωνα με τον ειδικό μας στην **Ουγγαρία** η πρακτική εκεί είναι αντιφατική.

Από τη **Σλοβενία** έχει αναφερθεί μια εκκρεμής υπόθεση, αν και θα πρέπει να σημειωθεί ότι χρονολογείται από το 2005, προ της εφαρμογής της Οδηγίας Καθορισμού. Στην υπόθεση αυτή, ένας ομοφυλόφιλος άνδρας από το Ιραν ισχυριζόταν ότι είχε συλληφθεί επ' αυτοφώρω (κάνοντας σεξ με έναν άλλο άνδρα) από την αστυνομία. Το δικαστήριο έκρινε ότι θα πρέπει να εξεταστεί το αν αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε πραγματικό κίνδυνο θανατικής ποινής. Επιπλέον, σύμφωνα με το δικαστήριο, θα έπρεπε να εξεταστεί αν ο Ιρανικός νόμος που ποινικοποιεί τις σεξουαλικές πράξεις ανάμεσα στο ίδιο φύλο έχει εφαρμογή για όλους ή μόνον για τους ομοφυλόφιλους. Το δικαστήριο θεώρησε ότι αυτό ήταν σημαντικό προκειμένου να δει αν θα έπρεπε να εφαρμοστεί μια ρήτρα εξαίρεσης, βασισμένη στη διάπραξη ενός σοβαρού μη-πολιτικού εγκλήματος.

2.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Σε εμπειρικό επίπεδο, σε ένδεκα χώρες-μέλη η ύπαρξη εφαρμοσμένης ποινικοποίησης στη χώρα καταγωγής επαρκεί για την αναγνώριση ως πρόσφυγα κάποιου ΛΟΑ αιτούντος άσυλο από τις χώρες αυτές. Σε τέσσερις χώρες – μέλη (και τη Νορβηγία), η ύπαρξη εφαρμοσμένης ποινικοποίησης δεν αρκεί για την αναγνώριση κάποιου ως πρόσφυγα. Χρειάζονται περαιτέρω ενδείξεις ότι η ποινικοποίηση θα εφαρμοστεί στην συγκεκριμένη περίπτωση σε σχέση με τον αιτούντα.

Πάντως, οι περισσότερες χώρες στις οποίες η ύπαρξη εφαρμοσμένης ποινικοποίησης δεν αρκεί για την αναγνώριση των αιτήσεων των ΛΟΑ, δεν αρνούνται ότι ένας αιτών που διατρέχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης για σεξουαλικές δραστηριότητες μεταξύ συναινούστων ενηλίκων του ίδιου φύλου, διατρέχει επίσης βάσιμο φόβο δίωξης εξ αιτίας της συμμετοχής του σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα⁸⁰. Συνεπώς, φαίνεται ότι η διαφορά στις πρακτικές

των Ευρωπαϊκών χωρών αφορά κυρίως την προϋπόθεση του «βάσιμου και δικαιολογημένου φόβου».

Αν μπορούσε κανείς να είναι σίγουρος ότι η σχετική ποινική διάταξη δεν εφαρμόζεται ποτέ (π.χ. αν υπάρχει κάποια επίσημη πολιτική στο θέμα αυτό, η οποία επικυρώνεται από την πρακτική, όμως για πολιτικούς, πολιτισμικούς ή θρησκευτικούς λόγους η ανάκληση της ποινικής διάταξης δεν θεωρείται φρόνιμη από τις αρχές) τότε ο αιτών δεν έχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης, ο οποίος να στηρίζεται στο νόμο αυτό. Αν μπορούσε κανείς να είναι σίγουρος ότι η εν λόγω ποινική διάταξη εφαρμόζεται πάντοτε, τότε είναι φανερό ότι ο αιτών διατρέχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης.

Η πραγματικότητα είναι πιο πολύπλοκη από τις δυο αυτές ακραίες θέσεις και η εφαρμογή των ποινικών διατάξεων ποικίλει ανάλογα με το χρόνο και τον τόπο. Σε χώρες όπου ισχύει η ποινικοποίηση όμως, υπάρχει πάντα η πιθανότητα εφαρμογής της. Πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι η ύπαρξη ποινικών διατάξεων ενισχύει το στιγματισμό των ΛΟΑΤΔ στις χώρες αυτές. Ακόμα και χωρίς την εφαρμογή της, η ποινικοποίηση καταλήγει σε ομοφοβία με τις ευλογίες του κράτους. Επίσης, επειδή πάντα υπάρχει η πιθανότητα δίωξης, οι ΛΟΑ είναι γενικότερα ανυπεράσπιστοι απέναντι στην ομοφοβική βία ή τον εκβιασμό. Επί πλέον σε χώρες όπου οι σεξουαλικές πράξεις ανάμεσα σε άτομα του ίδιου φύλου ποινικοποιούνται, η κρατική προστασία από την βία εναντίον των ΛΟΑΤΔ θα πρέπει να θεωρείται πρακτικά ανύπαρκτη (βλ. Κεφάλαιο 3).

Πρέπει ακόμα να σημειωθεί ότι, αν και βρήκαμε πολλά παραδείγματα όπου οι αιτήσεις απορρίφθηκαν εξ αιτίας της μη εφαρμογής ή της χαμηλής εφαρμογής των ποινικών διατάξεων, τα ευρήματα αυτά δεν σημαίνουν κατ' ανάγκην ότι, εκ του αντιθέτου, θα αναγνωρίζονταν αν προέρχονταν από χώρες όπου εφαρμόζεται η ποινικοποίηση. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η πληροφόρηση σχετικά με τις χώρες καταγωγής των ΛΟΑΤΔ είναι ελλιπής (βλ. Κεφάλαιο 8), όπως άλλωστε και η πληροφόρηση σχετικά με την εφαρμογή της ποινικοποίησης, δεν μπορούμε να αποκλείσουμε την περίπτωση, το ζήτημα της (μη) εφαρμογής των ποινικών διατάξεων κατά των ΛΟΑ να είναι απλώς ένα μέσο, που εφαρμόζεται από τις αρμόδιες για το άσυλο αρχές προκειμένου να απορρίψουν τις αιτήσεις των ΛΟΑ.

Πώς θα μπορούσε να αξιολογηθεί το αν εφαρμόζονται και σε ποιο βαθμό οι διατάξεις κατά του σεξουαλικού προσανατολισμού; Στοιχεία σχετικά με το ποσοστό δίωξης σε χώρες καταγωγής όπου ισχύει η ποινικοποίηση σπάνια παρέχονται από τις χώρες δίωξης. Επίσης η δίωξη μπορεί να πραγματοποιείται σε δικαστήρια της Σαρία

79 Διαδικασία Ασύλου Νο. 97C/08; Διαδικασία Ασύλου Νο. 30C/10.

80 Αν και η Νορβηγία και η Βουλγαρία το αρνούνται – η Νορβηγία επειδή δεν θεωρεί δίωξη ποινή φυλάκισης για ομοφυλοφιλικές επαφές και η Βουλγαρία

επειδή δεν έχει ενσωματώσει τον ορισμό του Άρθρου 10(1)(d) της Οδηγίας Καθορισμού σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ως λόγου δίωξης, στην οικεία νομοθεσία περί ασύλου και προσφύγων.

ή σε τοπικά δικαστήρια ή άλλα μέρη για τα οποία δύσκολα μπορούμε να βρούμε πληροφορίες. Επομένως είναι βασικό οι πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής να χρησιμοποιούνται με πρόσφορο τρόπο. Μέσα στο πλαίσιο της έρευνας αυτής, είναι σημαντικό η έλλειψη πληροφοριών σχετικά με την εφαρμογή να μην θεωρείται ως ένδειξη ότι η εφαρμογή δεν πραγματοποιείται. Η έλλειψη πληροφοριών θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως αυτό ακριβώς που είναι: ότι η οργάνωση που συλλέγει τις πληροφορίες δεν γνωρίζει.

Αν δεχτεί κανείς ότι δεν πρέπει να απαιτείται από τους ΛΟΑ να κρύβουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους (βλ. Κεφάλαιο 4), τότε το γεγονός, ότι οι σεξουαλικές δραστηριότητες μεταξύ συναινούστων ενηλίκων του ίδιου φύλου βρίσκονται υπό ποινικοποίηση στις χώρες καταγωγής, πρέπει να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι οι αιτούντες ΛΟΑ από τις χώρες αυτές είναι πρόσφυγες. Είναι πιθανόν να εμπλακούν σε ποινικοποιημένη συμπεριφορά (ή να θεωρηθεί ότι το κάνουν), επομένως είναι πιθανόν να βρεθούν μέσα στα όρια εφαρμογής του ποινικού νόμου. Υπάρχει σοβαρή πιθανότητα ένα άτομο ΛΟΑ από μια χώρα καταγωγής όπου ισχύει η ποινικοποίηση, να αντιμετωπίσει δίωξη αν επιστρέψει εκεί, είτε με τη μορφή δικαστικής είτε άλλης δίωξης, με τη μορφή εκβιασμού ή άλλων μορφών βίας κατά των ΛΟΑ, χωρίς τη δυνατότητα να καταφύγει στην προστασία του Κράτους.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

- Το Άρθρο 4(3)(α) της Οδηγίας Καθορισμού πρέπει να εφαρμόζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να οδηγήσει στη χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα στις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς αιτούντες που προέρχονται από χώρες όπου ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου ποινικοποιούνται ή όπου χρησιμοποιούνται γενικές διατάξεις του ποινικού νόμου προκειμένου να διωχθούν άτομα εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου.
- Οι χώρες καταγωγής όπου ισχύει η ποινικοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή η ταυτότητα φύλου δεν μπορούν να θεωρηθούν ως «ασφαλείς χώρες καταγωγής» για τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς αιτούντες.

3 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΙΩΞΕΙΣ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Πολλοί ΛΟΑΤΔ που ζητούν άσυλο δεν έχουν διαφύγει της δίωξης που προέρχεται μόνο από το κράτος, αλλά διαφεύγουν της δίωξης ή της κακοποίησης από μη κρατικά όργανα (οικογένεια, γείτονες, συμπολίτες ή τον «όχλο»), ή καταστάσεων όπου συμμετέχουν τόσο κρατικά όσο και μη κρατικά όργανα. Σε αυτές τις περιπτώσεις η διεθνής προστασία χορηγείται μόνο αν οι αιτούντες δεν μπορούν να λάβουν προστασία από τις αρχές της χώρας τους. Επομένως, σε τέτοιες περιπτώσεις η αντίδραση των κρατικών αρχών έναντι της δίωξης από μη κρατικά όργανα είναι αποφασιστικής σημασίας. Προσφέρουν αποτελεσματική προστασία:

Το πρόβλημα απεικονίζεται σε μια υπόθεση ασύλου στην **Αυστρία**.

Ένας ομοφυλόφιλος άνδρας από την Ουκρανία είπε ότι είχε ξυλοκοπηθεί σε σημείο που έχασε τρία δόντια, από μια ομάδα που ονομάζεται «Ουκρανοί πατριώτες» (οι οποίοι συχνά παρενοχλούν ομοφυλόφιλους), κατά τη διάρκεια μιας συνάντησής του με άλλους ομοφυλόφιλους. Επίσης είχε απειληθεί με γκραφίτι που απευθύνονταν προσωπικά στον ίδιο. Όταν έφυγε από την πόλη του και πήγε να διαμείνει σε ένα ξενοδοχείο, ρώτησε το σερβιτόρο να τον ενημερώσει για τη γκέυ σκηνή της περιοχής. Δυο μέρες αργότερα τέσσερα άτομα μπήκαν στο δωμάτιο του ξενοδοχείου του. Ο ένας από αυτούς τον βίασε και στην συνέχεια τον απείλησαν και του είπαν να μην τολμήσει να καταφύγει στην αστυνομία. Η υπόθεση βρίσκεται ακόμα σε εκκρεμότητα αλλά το Συνταγματικό Δικαστήριο ακύρωσε την αρνητική απόφαση του Δικαστηρίου Ασύλου, αν και ο αιτών δεν είχε προσφύγει στην Ουκρανική αστυνομία για να παραπονεθεί σχετικά με την παραβίαση των δικαιωμάτων του⁸¹.

3.1 ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Η δίωξη από μη κρατικά όργανα έχει αναγνωριστεί ως σχετική στο πλαίσιο του ασύλου από το Άρθρο 6 της Οδηγίας Καθορισμού. Στα όργανα δίωξης ή σοβαρής βλάβης περιλαμβάνονται και τα μη κρατικά όργανα, αν μπορεί να αποδειχθεί ότι το κράτος ή οι εκ των πραγμάτων αρμόδιες αρχές, περιλαμβανομένων και των διεθνών οργανώσεων, δεν μπορούν ή δεν προτίθενται να παράσχουν προστασία κατά της δίωξης ή της σοβαρής βλάβης.

⁸¹ Asylgerichtshof (Δικαστήριο Αιτήσεων Ασύλου) 30 Οκτωβρίου 2009, D12 230.429-2/2009/8E.

Η κρατική προστασία προηγείται της διεθνούς και αυτό φαίνεται στο Άρθρο 7 (2) της Οδηγίας Καθορισμού: η προστασία γενικώς παρέχεται, όταν τα όργανα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 λαμβάνουν εύλογα μέτρα για την πρόληψη της δίωξης ή της πρόκλησης σοβαρής βλάβης, μεταξύ άλλων, λειτουργώντας ως ένα αποτελεσματικό νομικό σύστημα για την ανακάλυψη, δίωξη και τιμωρία των πράξεων που συνιστούν δίωξη ή σοβαρή βλάβη και όταν οι αιτούντες έχουν πρόσβαση στην προστασία αυτή. Στην πιο πρόσφατη εκδοχή της πρότασης αναδιτύπωσης της Οδηγίας Καθορισμού, έχει προταθεί η προσθήκη στο Άρθρο 7(2), ότι η προστασία πρέπει να είναι αποτελεσματική και όχι προσωρινής φύσης⁸².

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έχει εντοπίσει, ότι οι ποινικές κυρώσεις για την ομοφυλοφιλική δραστηριότητα παρακωλύουν την πρόσβαση των ΛΟΑΤΔ στην κρατική προστασία.

*«Για παράδειγμα, ένα άτομο ΛΟΑΤΔ που έχει αντιμετωπίσει βία, είναι πιθανόν να διστάσει να προσεγγίσει την αστυνομία για προστασία, επειδή μπορεί να θεωρηθεί ότι παρανομεί το ίδιο αντί να θεωρηθεί θύμα. Ένας αιτών συνεπώς θα μπορούσε να θεμελιώσει ένα έγκυρο αίτημα, όταν το κράτος συγχωρεί ή ανέχεται πρακτικές διακρίσεων ή βλάβης που διαπράττονται εναντίον του, ή όταν το κράτος δεν είναι σε θέση να τον προστατεύσει αποτελεσματικά από τέτοια βλάβη» (...)*⁸³

*«Μια αίτηση για άσυλο μπορεί επομένως να θεμελιωθεί όταν το κράτος δεν θέλει ή δεν μπορεί να προστατεύσει από παραβιάσεις που προέρχονται από κρατικά ή μη όργανα. Περιστατικά, όπου η κρατική αδράνεια μπορεί να ισοδυναμεί με δίωξη, περιλαμβάνουν την αποτυχία της αστυνομίας να ανταποκριθεί σε αιτήματα για βοήθεια και την άρνηση των αρχών για έρευνα, δίωξη ή τιμωρία ατόμων που προκαλούν βλάβη σε άτομα ΛΟΑΤΔ».*⁸⁴

3.2 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΟΠΟΥ ΙΣΧΥΕΙ Η ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

Σε κάποιες χώρες – μέλη οι αιτήσεις ΛΟΑΤΔ απορρίπτονται, επειδή ο αιτών θα έπρεπε να έχει ζητήσει προστασία από τις κρατικές αρχές κατά της ομοφοβικής ή τρανσφοβικής βίας από μη κρατικά όργανα, τη στιγμή που οι ίδιες οι κρατικές αυτές αρχές ποινικοποιούν τους ΛΟΑΤΔ.

⁸² Συμβούλιο της Ε.Ε, Σημείωμα της Προεδρίας προς την Επιτροπή Μόνιμων Αντιπροσώπων, Βρυξέλλες, 6 Ιουλίου 2011, 2009/0164 (COD), ASILE 56, CODEC 1133.

⁸³ UNHCR, Κατευθυντήριες Οδηγίες για τα Αιτήματα Ασύλου που στηρίζονται στο Σεξουαλικό Προσανατολισμό και στην Ταυτότητα του Γένους, 21 Νοεμβρίου 2008, σ. 22.

⁸⁴ Το ίδιο. σ. 27.

3.2.1 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Για παράδειγμα στην **Αυστρία**, η προσφυγή στην κρατική προστασία ζητήθηκε από έναν ομοφυλόφιλο άνδρα από την Ζιμπάμπουε:

Γνώριζε ότι είναι ομοφυλόφιλος από την εποχή που πήγαινε στο σχολείο. Ο κόσμος στην Ζιμπάμπουε είναι κατά της ομοφυλοφιλίας, είχε ξυλοκοπηθεί από ξένους αρκετές φορές και είχε υποστεί διακρίσεις. Μερικές φορές κάποιιο τον πλήρωναν ή του έκαναν δώρα προκειμένου να κάνει σεξ μαζί τους. Όταν μαθεύτηκε από την κοινότητα, ξυλοκοπήθηκε ακόμα περισσότερο. Η αρνητική απόφαση της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας για το Άσυλο ακυρώθηκε ήδη μια φορά και ακόμα δεν έχει εκδοθεί οριστική απόφαση.⁸⁵

Στη **Φιλανδία**, από αιτούντες που προέρχονταν από το Ιραν και τη Νιγηρία ζητήθηκε να προσφύγουν στην κρατική προστασία⁸⁶. Στη **Νορβηγία** η προστασία ανεστάλη σε άνδρα από την Αιθιοπία για τον ίδιο λόγο⁸⁷. Στην **Πορτογαλία** το ίδιο συνέβη σε αιτούντες από τη Σενεγάλη και την Αγκόλα⁸⁸, στη **Σουηδία** από το Ιρακ και στη Ρουμανία από το Αφγανιστάν. Επίσης στην **Ισπανία** η προσφυγή στην κρατική προστασία απαιτείται σε χώρες όπου ισχύει η ποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας. Αν και οι αρχές στη **Μάλτα** δηλώνουν ότι δεν το απαιτούν, έχει βρεθεί παράδειγμα όπου ισχύει το αντίθετο.

Η επόμενη υπόθεση καταδεικνύει την αδυναμία της προσφυγής στην κρατική προστασία σε χώρες όπου υφίσταται ποινικοποίηση:

στη **Δανία** υπήρχε ένας αμφισεξουαλικός άνδρας από την Αλγερία ο οποίος είχε δεχθεί απειλή με όπλο εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού του από μουσουλμάνους φονταμενταλιστές. Τους εξαγόρασε με μερικά κοσμήματα. Δεν τόλμησε να αναφέρει το περιστατικό στην αστυνομία επειδή φοβόταν ότι θα καταδικαστεί σε φυλάκιση. Τις επόμενες εβδομάδες δέχθηκε τηλεφωνικές απειλές. Ο φίλος του δολοφονήθηκε, του έκοψαν το λαιμό. Η αίτησή του απορρίφθηκε από το Συμβούλιο Ασύλου της Δανίας επειδή δεν υπήρχε ένδειξη ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός του ήταν γνωστός στην αστυνομία. Επί πλέον η ανώτατη ποινή στην Αλγερία δεν θεωρήθηκε «δυσανάλογη σε σύγκριση με τον Δανέζικο νόμο».⁸⁹

85 Asylgerichtshof (Δικαστήριο Αιτήσεων Ασύλου) 12 Αυγούστου 2010, A2 414.747-1/2010. Σε άλλη περίπτωση ομοφυλόφιλου αιτούντος, απαιτήθηκε προσφυγή για προστασία στις Νιγηριανές αρχές.

86 Maahanmuuttovirasto (Υπηρεσία Μετανάστευσης Φιλανδίας) 25 Νοεμβρίου 2009 και Helsingin hallinto-oikeus (Διοικητικό Δικαστήριο του Helsinki) 26 Οκτωβρίου 2010, 10/1422/1.

87 Asylgerichtshof (Δικαστήριο Αιτήσεων Ασύλου) 1 Μαρτίου 2011, DUF: 2007 059077 09.

88 Διαδικασία Ασύλου No. 97C/08, Διαδικασία Ασύλου No. 30C/10, Διαδικασία Ασύλου No. 124T/09.

89 Απόφαση του Συμβουλίου Αιτήσεων Ασύλου, 1998, Άρ. 338 Ποινικού Κώδικα Αλγερίας: Οποιοσδήποτε ένοχος ομοφυλοφιλικής πράξης θα τιμωρείται με φυλάκιση από 2 μήνες έως δυο χρόνια και με πρόστιμο από 500 ως 2000 Αλγερινών δηναρίων. Βλ. και "Disturbing Knowledge – Decisions from asylum cases as documentation of persecution of LGBT-persons", LGBT Denmark and

Δεν έχουν αναφερθεί παραδείγματα από τη **Βουλγαρία, την Ελλάδα, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία, την Ουγγαρία, την Πολωνία, τη Λιθουανία και τη Δημοκρατία της Τσεχίας**.

3.2.2 ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Μια καλή πρακτική προέρχεται από την **Ολλανδία**, όπου από τον Ιούλιο του 2009 οι Κατευθυντήριες Οδηγίες ορίζουν ρητά: «Όταν οι ομοφυλοφιλική δραστηριότητα είναι ποινικοποιημένη στη χώρα καταγωγής, ο αιτών δεν απαιτείται να έχει προσφύγει στην προστασία των εκεί αρχών» (Εγκύκλιος Αλλοδαπών C2/2.10.2)

Επί πλέον, η πολιτική αυτή βρίσκεται ενσωματωμένη σε ορισμένες κατευθυντήριες οδηγίες που αφορούν συγκεκριμένες χώρες. «Ομοφυλόφιλο στην (όνομα χώρας) δεν αναμένεται να στραφούν στην αστυνομία για προστασία». Σ' αυτή τη βάση, οι ομοφυλόφιλοι από τις εξής χώρες δεν απαιτείται να έχουν ζητήσει την κρατική προστασία στην περίπτωση που αντιμετωπίζουν προβλήματα σε σχέση με τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους: *Αφγανιστάν, Δημοκρατία του Κονγκό, Γουινέα, Ιρακ, Ακτή Ελεφαντοστού, Νεπάλ* (για τους ομοφυλόφιλους, τους τραβεστί και τους τρανσέξουαλ), *Νιγηρία*⁹⁰, *Σιέρα Λεόνε, Σρι Λάνκα και Συρία*. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε κάποιες από αυτές τις χώρες οι ομοφυλοφιλικές πράξεις δεν είναι ποινικοποιημένες, π.χ. στο Νεπάλ και την Ακτή Ελεφαντοστού. Στην περίπτωση των χωρών όπου ισχύει η ποινικοποίηση αλλά δεν αναγράφονται στις συγκεκριμένες αυτές οδηγίες, οι ΛΟΑ μπορούν να ζητήσουν την εξαίρεση από την προϋπόθεση της προσφυγής στην κρατική προστασία με βάση τον γενικό κανόνα πολιτικής, η εφαρμογή του οποίου δεν περιορίζεται σε συγκεκριμένες χώρες. Εφαρμόζεται σε όλες τις χώρες όπου οι σεξουαλικές πράξεις μεταξύ ομοφύλων είναι ποινικοποιημένες.

Σε μια απόφαση από την **Ιρλανδία** για τη χορήγηση ασύλου σε έναν ομοφυλόφιλο άνδρα από την Κένυα, το Δικαστήριο αναφέρθηκε στις πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής, σύμφωνα με τις οποίες ο ομοφυλοφιλικός είναι παράνομη στην Κένυα και «επί πλέον της καταπιεστικής νομοθεσίας οι ομοφυλόφιλοι αντιμετωπίζουν στιγματισμό και διακρίσεις» και δήλωσε ότι «κατά τη γνώμη του δικαστηρίου αυτός ο αντικειμενικός παράγοντας απαλλάσσει τον αιτούντα από την υποχρέωση να καταφύγει στην διαθέσιμη κρατική προστασία». Συνεπώς έγινε δεκτό ότι ο αιτών θα διέτρεχε κίνδυνο δίωξης αν επέστρεφε στην Κένυα και ότι δεν θα μπορούσε να περιμένει κανείς να καταφύγει στην αστυνομία ή άλλη κρατική αρχή για προστασία.⁹¹ Πα'όλα αυτά η πρακτική της Ιρλανδίας εμφανίζεται

Danish Refugee Council (2008).

90 Για τη Νιγηρία οι Κατευθυντήριες Οδηγίες αναφέρουν, ότι οι σεξουαλικές δραστηριότητες μεταξύ ομοφύλων αποτελούν ποινικό αδίκημα και παραπέμπουν στην γενική οδηγία που προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι οι αιτούντες δεν απαιτείται να ζητούν κρατική προστασία εφόσον η ομοφυλοφιλική τελεί υπό ποινικοποίηση.

91 Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου 2008.

ως ανομοιογενής στις αναφορές, αφού σε άλλες περιπτώσεις η προσφυγή στην κρατική προστασία σε χώρες όπου ισχύει η ποινικοποίηση κρίθηκε αναμενόμενη.

Από τη **Γαλλία, τη Γερμανία και την Ιταλία** αναφέρεται, ότι η προσφυγή στην κρατική προστασία από διώξεις μη κρατικών οργάνων δεν απαιτείται για τους ΛΟΑΤΔ που προέρχονται από χώρες που ποινικοποιούν την ομοφυλοφιλία.

Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, φαίνεται να ισχύει η ίδια προσέγγιση, αφού αιτούντες ΛΟΑ από τη Τζαμάικα δεν αναμένεται να στραφούν στις αρχές της χώρας τους για προστασία, εξ αιτίας του ομοφοβικού κλίματος που επικρατεί.⁹²

3.2.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το συμπέρασμά μας είναι, ότι στο σημείο αυτό υπάρχουν αποκλίσεις μεταξύ των κρατικών πρακτικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Με βάση τις πληροφορίες που έχουμε, η προσφυγή στην κρατική προστασία ακόμα κι αν οι ΛΟΑΤΔ βρίσκονται υπό ποινικοποίηση στη χώρα καταγωγής τους, απαιτείται στην **Αυστρία, Δανία, Φιλανδία, Ιρλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Σουηδία, Ρουμανία, Μάλτα και Ισπανία**. Σε άλλες χώρες – μέλη η προσφυγή στην κρατική προστασία δεν απαιτείται αν οι ΛΟΑΤΔ βρίσκονται υπό ποινικοποίηση στη χώρα καταγωγής τους. Αυτή είναι η περίπτωση της **Ολλανδίας, της Γαλλίας, της Γερμανίας και της Ιταλίας**.

Είναι φανερό ότι σε χώρες όπου οι ομοφυλοφιλική δραστηριότητα (ή άλλες «απολίνουσες» σεξουαλικές συμπεριφορές) βρίσκονται υπό ποινικοποίηση, οι ενέργειες των μη κρατικών οργάνων (σ' αυτές τις ενέργειες περιλαμβάνεται και η άσκηση διακρίσεων) δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με την προσφυγή στις αρχές για προστασία, επειδή αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ποινικές κυρώσεις εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού. Ακόμα και σε χώρες όπου οι ποινικές κυρώσεις δεν εφαρμόζονται στην πράξη προκειμένου να ασκηθεί δίωξη κατά των ΛΟΑΤΔ, δεν είναι εύλογα αναμενόμενο οι αρχές να παρέχουν επαρκή προστασία.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

- Το Άρθρο 7 της Οδηγίας Καθορισμού πρέπει να εφαρμόζεται με τέτοιο τρόπο, ώστε οι λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικόι αιτούντες να απαιτείται να

καταφύγουν στις αρχές για προστασία, μόνο αν είναι βέβαιο ότι γενικά παρέχεται αποτελεσματική προστασία, μη προσωρινού χαρακτήρα για τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς σε αυτήν τη χώρα.

- Το Άρθρο 7 της Οδηγίας Καθορισμού πρέπει να εφαρμόζεται με τέτοιο τρόπο ώστε, όταν ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου είναι ποινικοποιημένα στη χώρα καταγωγής, οι λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικόι αιτούντες άσυλο να μην απαιτείται να καταφεύγουν στις αρχές για προστασία.

3.3 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΜΟΦΟΒΙΚΕΣ/ ΤΡΑΝΣΦΟΒΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Είναι πιθανόν στη χώρα καταγωγής του αιτούντος, ο ποινικός νόμος να μην έχει ποτέ χρησιμοποιηθεί κατά ατόμων ΛΟΑΤΔ, ή ακόμα η ποινική νομοθεσία να έχει αναθεωρηθεί ώστε να απο-ποινικοποιεί την ομοφυλοφιλία. Ακόμα όμως και τότε, είναι μάλλον παράλογο να περιμένει κανείς οι ΛΟΑΤΔ αιτούντες να στραφούν στις κρατικές αρχές για προστασία, αφού η απόπειρα αυτή θα είναι πιθανότατα είτε άχρηστη επειδή οι αρχές δεν θα κάνουν τίποτα για να τους προστατεύσουν, είτε απολύτως επικίνδυνη για την μελλοντική τους ασφάλεια από τις αρχές και/ή τα μη κρατικά όργανα.

3.3.1 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Εξ αιτίας των αποκλίσεων ανάμεσα στις πρακτικές των χωρών – μελών, παραθέτουμε επίτηδες πολλά παραδείγματα της αντίληψης σχετικά με την κρατική προστασία, σε χώρες καταγωγής όπου η αστυνομία ή άλλες αρχές είναι ομο- ή τρανσφοβικές.

Πολλές υποθέσεις στη Φιλανδία αφορούν Ρώσους ΛΟΑ. Οι υπεύθυνοι για τη λήψη αποφάσεων ισχυρίζονται, ότι οι αιτών θα πρέπει να ζητά την προστασία της αστυνομίας. Όταν δε η αστυνομία δεν τους βοηθά, πρέπει να καταφεύγουν στο δικαστήριο. Σε όλες αυτές τις υποθέσεις οι αιτούντες έχουν υποφέρει εξ αιτίας της λανθασμένης ή ακόμα και εχθρικής αντίδρασης εκ μέρους της αστυνομίας.⁹³

Από τη Φιλανδία όμως έχουμε και μια θετική απόφαση ασύλου, που αφορά το Ιρακ, όπου οι σεξουαλικές σχέσεις ανάμεσα σε ομόφυλους δεν είναι ακριβώς ποινικοποιημένες (σύμφωνα με τον ILGA): «Γενικά οι αρχές δεν μπορούν να εγγυηθούν την απαιτούμενη προστασία, επειδή η ομοφυλοφιλία θεωρείται παράνομη σύμφωνα

92 Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου και Μετανάστευσης, *DW (Jamaica) v. Secretary of State for the Home Department*, CG [2005] UKAIT 00168 and UK Upper Tribunal (Ανώτερο Διοικητικό Δικαστήριο), 24 Ιουνίου 2011, *SW (Jamaica) v. Secretary of State for the Home Department*, CG [2011] UKUT 00251. Βλ επίσης Υπ.Εσ. Η.Β., *Operational Guidance Note: Jamaica*, 3 Μαΐου 2011, ν 9.0, paragraph 3.7.7.

93 *Helsingin hallinto-oikeus* (Διοικητικό Δικαστήριο του Helsinki) 26 Οκτωβρίου 2007, 07/1355/1; *Helsingin hallinto-oikeus* (Διοικητικό Δικαστήριο του Helsinki) 30 Σεπτεμβρίου 2008, 08/1444/3; *Maahanmuuttovirasto* (Υπηρεσία Μετανάστευσης Φιλανδίας) 7 Σεπτεμβρίου 2009.

με τα θρησκευτικά και τα παραδοσιακά ήθη. Στις περισσότερες περιπτώσεις όπου οι ομοφυλόφιλοι υπέστησαν βία, φόνους τιμής, υποχρεώθηκαν σε πορνεία, απήχθησαν, κανείς δεν τιμωρήθηκε για τις πράξεις αυτές. Σε πολλές περιπτώσεις οι αστυνομικοί κακοποίησαν, εκμεταλλεύτηκαν σεξουαλικά και εκβίασαν ομοφυλόφιλους». ⁹⁴

Από τη **Δανία**, παραδείγματα όπου απαιτήθηκε η αστυνομική προστασία αφορούν τη Ρωσία (1994, 2003), την Αλβανία (2002), τη Λιθουανία (1997) και την Τουρκία (2000).⁹⁵ Όταν οι χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης απο-ποινικοποίησαν την ομοφυλοφιλία, οι σχετικές αιτήσεις ασύλου απορρίφθηκαν αμέσως, πριν μπορέσουν να ληφθούν στοιχεία σχετικά με την διαθεσιμότητα της κρατικής προστασίας (π.χ. Ρωσία 1994). Στην περίπτωση ενός ομοφυλόφιλου άνδρα από τη Ρουμανία (1995) η απόφαση στηρίχτηκε στην αναμενόμενη απο-ποινικοποίηση στο εγγύς μέλλον.⁹⁶

Στη **Λιθουανία** υπήρξαν δυο περιπτώσεις ομοφυλόφιλων ανδρών από το Καζακστάν που ζητούσαν άσυλο, οι οποίοι υποστήριζαν ότι ζητήσαν βοήθεια από την πολιτοφυλακή, αν και η πολιτοφυλακή συνήθως δεν προβαίνει σε ενέργειες και μάλιστα εκφράζει απόψεις του τύπου: «οι ομοφυλόφιλοι πρέπει να εξολοθρευτούν». Οι πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής δείχνουν ότι γενικά η προστασία δεν είναι διαθέσιμη για τους ομοφυλόφιλους στο Καζακστάν. Και όμως η Υπηρεσία Μετανάστευσης της Λιθουανίας ζήτησε αποδείξεις ότι είχαν πραγματικά απευθυνθεί στις κρατικές αρχές και ότι αυτές ήταν είτε απρόθυμες είτε ανίκανες να τους προστατεύσουν.

Αρκετές αποφάσεις από την **Τσεχία**, που χρονολογούνται πριν τη θέση σε ισχύ της Οδηγίας Καθορισμού, θεωρούν ότι οι αιτούντες δεν ζήτησαν προστασία από τις κρατικές αρχές της χώρας καταγωγής τους, ακόμα κι όταν η αστυνομία είχε τη φήμη ομοφοβικής.⁹⁷ Από την

εφαρμογή της Οδηγίας Καθορισμού και μετά, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο ερμηνεύει την προϋπόθεση αυτή υπό το πρίσμα του Άρθρου 7(2) της Οδηγίας Καθορισμού. Αφού η Υπηρεσία Πολιτικών για τη Μετανάστευση και το Άσυλο του Υπουργείου Εσωτερικών (DAMP) δεν μπορεί πλέον να απορρίψει μια υπόθεση ασύλου απλώς και μόνο στη βάση ότι η δίωξη προέρχεται από «μη κρατικά όργανα», η μη προσφυγή για προστασία στις κρατικές αρχές έχει γίνει ο πιο κοινός λόγος απόρριψης αιτήσεων ασύλου. Πάντως ακόμα δεν υπάρχουν υποθέσεις ΛΟΑΤΔ κατά τις οποίες να αντιμετωπίζονται τα ζητήματα αυτά με ολοκληρωμένο και αναλυτικό τρόπο.

Η νομολογία από το **Ολλανδικό** Δικαστικό Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας δείχνει, ότι πρώτα πρέπει να διαπιστωθεί το αν οι αρχές στην συγκεκριμένη χώρα καταγωγής παρέχουν γενικά προστασία. Μόνο όταν βεβαιωθεί αυτό εξετάζεται το ερώτημα, αν ο αιτών μπορεί να αποδείξει ότι η προσφυγή για προστασία στις αρχές θα ήταν επικίνδυνη ή άσκοπη. Αν όχι, ο αιτών απαιτείται να έχει ζητήσει την κρατική προστασία. Οι αρχές θεωρείται ότι είναι απρόθυμες ή ανίκανες να παράσχουν προστασία μόνον εφόσον ο αιτών αναζήτησε μάταια την προστασία αυτή.⁹⁸ Μόνο εφόσον αυτό έχει αποδειχθεί επικίνδυνο ή άσκοπο εξετάζεται η αίτηση στην ουσία της.

Η έκθεση της **Ολλανδίας** για την Αρμενία⁹⁹ αναφέρει, ότι «γενικά οι ομοφυλόφιλοι δεν στρέφονται στην αστυνομία για βοήθεια, διότι δεν υπάρχει εγγύηση ότι η αστυνομία θα τους προστατεύσει. Αν επικοινωνήσουν με την αστυνομία οι ομοφυλόφιλοι διατρέχουν τον κίνδυνο να δεχθούν εκβιασμό από την αστυνομία». Παρ' όλα αυτά, σύμφωνα με το δικαστήριο, στην περίπτωση ενός ομοφυλόφιλου άνδρα από την Αρμενία αυτό δεν σημαίνει ότι η προσφυγή για βοήθεια σε ανώτερες αρχές θα ήταν άσκοπη ή επικίνδυνη.¹⁰⁰ Όσον

94 Maahanmuuttovirasto (Υπηρεσία Μετανάστευσης Φιλανδίας) 12 Φεβρουαρίου 2010.

95 Ρωσία: Flygtninggenævnnet (Συμβούλιο Αιτήσεων Ασύλου) 12 Ιανουαρίου 1994, Flygtninggenævnnet (Συμβούλιο Αιτήσεων Ασύλου) 25 Φεβρουαρίου 2003, Αλβανία: Flygtninggenævnnet (Συμβούλιο Αιτήσεων Ασύλου) 16 Μαΐου 2002, Λιθουανία: Flygtninggenævnnet (Συμβούλιο Αιτήσεων Ασύλου) 28 Ιουλίου 1997, Τουρκία: Flygtninggenævnnet (Συμβούλιο Αιτήσεων Ασύλου) 16 Φεβρουαρίου 2000.

96 Flygtninggenævnnet (Συμβούλιο Αιτήσεων Ασύλου), 11 Μαΐου 1995.

97 Έχουν απορριφθεί αιτήσεις επειδή οι αιτούντες δεν ζήτησαν κρατική προστασία από διώξεις μη κρατικών οργάνων, ακόμα και όταν η αποτελεσματικότητα της προστασίας και/ή η διαθεσιμότητά της ήταν αμφισβητούμενες ή δεν αναφέρονταν καθόλου από το Τμήμα Πολιτικών Ασύλου και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών (DAMP). Βλ. π.χ. Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (Δημοκρατία της Τσεχίας), 5 Οκτωβρίου 2006, No. 2 Azs 66/2006; Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (Δημοκρατία της Τσεχίας), 27 Φεβρουαρίου 2008, No. 6 Azs 4/2008. Επίσης βλ. υποθέσεις όπου απαιτήθηκε από τους αιτούντες να έχουν ζητήσει κρατική προστασία (σε υψηλότερα κλιμάκια της αστυνομίας) ακόμα κι όταν ο αιτών είχε υποβληθεί σε κοροϊδίες, εκφοβισμό ή σεξουαλική παρενόχληση από την αστυνομία όταν είχε στραφεί στο τοπικό αστυνομικό τμήμα για προστασία: π.χ. Ανώτατο

Διοικητικό Δικαστήριο (Δημοκρατία της Τσεχίας), 20 Απριλίου 2005, No. 3 Azs 245/2004, Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (Δημοκρατία της Τσεχίας) 30 Οκτωβρίου 2006, No. 4 Azs 13/2006, και Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (Δημοκρατία της Τσεχίας) 30 Ιουνίου 2006, No. 8 Azs 101/2005.

98 e.g. Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Δικαστικό Τμήμα Συμβουλίου Επικρατείας) 12 Δεκεμβρίου 2010, LJN: BL4567

99 Υπουργείο Εξωτερικών Ολλανδίας, *Έκθεση για την Αρμενία*, 19 Δεκεμβρίου 2006.

100 Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Zutphen, 10 Οκτωβρίου 2007, nr. 07/17458 (απορρίφθηκε). Επικυρώθηκε από το Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Δικαστικό Τμήμα Συμβουλίου Επικρατείας) 18 Φεβρουαρίου 2008, 200707743/1. Comp. Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Groningen 3 Νοεμβρίου 2008, nr. 08/12467, αίτηση που απορρίφθηκε χωρίς αιτιολογία από το Δικαστικό Τμήμα Συμβουλίου Επικρατείας 7 Απριλίου 2009, 200808661/1/V1 (Κίνα). Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Hertogenbosch 16 Φεβρουαρίου 2010, nr. 09/16343, αίτηση που απορρίφθηκε χωρίς αιτιολογία από το Δικαστικό Τμήμα Συμβουλίου Επικρατείας 11 June 2010, 201002793/1A/2. Βλ. επίσης Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Almelo 28 Μαΐου 2010, nr. 10/16955, Δικαστικό Τμήμα Συμβουλίου Επικρατείας, 31 Αυγούστου 2010, 201005517/1/V2 (απορρίφθηκε), Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Arnhem, 21 Δεκεμβρίου 2006, nr. 06/21595, Δικαστικό Τμήμα Συμβουλίου Επικρατείας Ιουνίου 2007, 200700569/1 (απορρίφθηκε), Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Zutphen 17 Μαρτίου 2006, nr. 06/9846 (απορρίφθηκε).

αφορά την Τουρκία, οι Ολλανδικές κατευθυντήριες οδηγίες ρητά ορίζουν ότι «οι ομοφυλόφιλοι, τραβεστί και τρανσέξουαλ μπορούν να λάβουν κρατική προστασία, εκτός αν έχει αποδειχθεί ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση αυτό δεν ισχύει», αν και η πληροφορία αυτή έρχεται σε σύγκρουση με τις πληροφορίες της Ολλανδικής έκθεσης σχετικά με την Τουρκία.¹⁰¹

Οι αποφάσεις από την **Πορτογαλία** δείχνουν ότι η προσφυγή για προστασία στην αστυνομία αποτελεί πάντοτε προϋπόθεση. Οι πληροφορίες σχετικά με το αν η προστασία βρίσκεται στη διάθεση των ΛΟΑΤΔ ατόμων δεν φαίνεται να εξετάζεται από τις Πορτογαλικές αρχές, ούτε να παίζει κάποιο ρόλο στη λήψη των αποφάσεων.

Στη **Σουηδία** είναι σύνηθες να απαιτείται από ΛΟΑΤΔ αιτούντες που προέρχονται από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης (όπως το Καζακστάν και το Κιργιστάν) και την Μογγολία να έχουν απευθυνθεί στην κρατική προστασία.

Στη **Γερμανία** συνήθως δεν απαιτείται από τους ΛΟΑΤΔ αιτούντες να έχουν ζητήσει προστασία από αρχές που είναι γνωστό ότι είναι ομοφοβικές, με μια εξαίρεση: την περίπτωση της απόρριψης της αίτησης μιας τρανς γυναίκας από τη Βενεζουέλα, για την οποία η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία θεώρησε ότι θα έπρεπε να έχει αναφέρει τις απειλές που δεχόταν από μια εκκλησιαστική οργάνωση στην αστυνομία. Παρά τους ισχυρισμούς της ότι είχε πολλές φορές υποστεί εξευτελισμό από τις κρατικές αρχές και ότι δεν μπορούσε να λάβει προστασία από την αστυνομία, αφού αυτή είναι διεφθαρμένη και συνεργάζεται με την εγκληματική οργάνωση, το δικαστήριο συμφώνησε με την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία. Πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι οι βασικοί λόγοι για την απόρριψη της αίτησής της αφορούσαν αμφιβολίες σχετικά με την αξιοπιστία της.¹⁰²

Στην **Ισπανία**, η αίτηση ενός ομοφυλόφιλου άνδρα από την Γεωργία που είχε υποστεί σωματικές επιθέσεις εξ αιτίας του σεξουαλικού του προσανατολισμού απορρίφθηκε από το Εθνικό Δικαστήριο επειδή «η συμπεριφορά της αστυνομίας δεν ήταν απολύτως παθητική προς τα προβλήματα που ο αιτών έφερε ως βάση της αίτησής του για άσυλο». Το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό επειδή «την ημέρα που ο αιτών δέχθηκε την επίθεση υπήρξε αστυνομική παρέμβαση. Αν και η αστυνομία δεν έλαβε μέτρα τόσο αποτελεσματικά όσο χρειαζόταν».¹⁰³

Η νομολογία της **Πολωνικής** Υπηρεσίας Αλλοδαπών καθώς

και η νομολογία των δικαστηρίων συμπίπτουν ως προς την αξίωση, οι αιτούντες να αποδεικνύουν την αδυναμία ή την αναποτελεσματικότητα της κρατικής προστασίας. Πάντως μπορεί να ζητηθεί από τους αιτούντες να προσκομίσουν στοιχεία σχετικά με τους λόγους που η προστασία αυτή θα ήταν είτε αναποτελεσματική είτε αδύνατον να παρασχεθεί και τότε η αξίωση αναίρεται. Στην περίπτωση ενός τρανς από την Ινγκουσετία, η Υπηρεσία έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι οι τοπικές αρχές ήταν απρόθυμες να παράσχουν προστασία.

3.3.2 ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Στη **Γαλλία** η ομοφοβία στους κύκλους των αρμοδίων λαμβάνεται υπόψη όταν πρόκειται να εξεταστεί η προϋπόθεση της προσφυγής στην κρατική προστασία:

Το Γαλλικό Εθνικό Δικαστήριο Ασύλου αποφάνθηκε σχετικά με έναν αιτούντα από το Κόσσοβο που δεν είχε ζητήσει αστυνομική προστασία: «Αν και η ομοφυλοφιλία δεν είναι ποινικοποιημένη στο Κόσσοβο, οι ομοφυλόφιλοι μπορούν να γίνουν θύματα σοβαρής διάκρισης και βίας. Κατηγορίες που υποβάλλονται στις αρχές δεν παρακολουθούνται πάντοτε όταν αφορούν άτομα που ανήκουν στην κοινότητα των ομοφυλοφίλων και μάλιστα μπορεί να δώσουν έρεισμα για αντίποινα. Άτομα που έχουν υπάρξει θύματα τέτοιων γεγονότων συνήθως αποφεύγουν να υποβάλουν κατηγορίες. Η συμπεριφορά των αρχών της χώρας μπορεί να θεωρηθεί ότι ευοδώνει τις ομοφοβικές ενέργειες».¹⁰⁴

Στη **Γερμανία** γενικά δεν αναμένεται οι αιτούντες από χώρες στις οποίες οι αρχές είναι ομοφοβικές να καταφεύγουν στην κρατική προστασία (βλ. παραπάνω την εξαίρεση).

3.3.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Υπάρχει απόκλιση στην κρατική πρακτική στο σημείο αυτό. Είναι φανερό ότι σε χώρες όπου οι κρατικές ή οι τοπικές αρχές είναι ομο- ή τρανσφοβικές, οι διωκτικές ενέργειες των μη κρατικών οργάνων (περιλαμβανομένων και των διακρίσεων) δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με την προσφυγή στις αρχές για προστασία, επειδή αυτό μπορεί να οδηγήσει στην περαιτέρω ομο- ή τρανσφοβική συμπεριφορά σε βάρος του ατόμου, αυτή τη φορά από την αστυνομία. Ακόμη κι όταν οι αρχές δεν είναι πιθανόν να εμπλακούν οι ίδιες σε βία κατά των ΛΟΑΤΔ ατόμων, οι ομο- και τρανσφοβικές αρχές δεν είναι πιθανόν να παράσχουν αποτελεσματική προστασία μη

101 Υπουργείο Εξωτερικών Ολλανδίας, *Έκθεση για την Τουρκία*, 1 Σεπτεμβρίου 2010, par. 3.4.6, στην ιστοσελίδα <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/bz/documenten-en-publicaties/ambtsberichten/2010/09/14/turkije-2010-09-14.html>.

102 Verwaltungsgericht (Διοικητικό Δικαστήριο) Dresden, 15 Μαΐου 2009, A1 K 30157/07.

103 Audiencia Nacional (Εθνικό Δικαστήριο) 23 Μαΐου 2007, rec. nº 412/2004.

104 Cour Nationale du Droit d'Asile (Εθνικό Δικαστήριο Ασύλου), 23 Δεκεμβρίου 2009, ref 09012138, για συναφείς κρίσεις σχετικά με το Μarόκο βλ. Cour Nationale du Droit d'Asile (Εθνικό Δικαστήριο Ασύλου), 29 Ιανουαρίου 2008, ref 602367, και για την Αλβανία Cour Nationale du Droit d'Asile (Εθνικό Δικαστήριο Ασύλου), 10 Δεκεμβρίου 2009, ref 08018574.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΙΩΞΕΙΣ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

προσωρινού χαρακτήρα από τη βία κατά των ΛΟΑΤΔ ή άλλες μορφές διακρίσεων.

ΣΥΣΤΑΣΗ

- Το Άρθρο 7 της Οδηγίας Καθορισμού πρέπει να εφαρμόζεται με τέτοιο τρόπο, ώστε όταν οι πιθανοί πάροχοι προστασίας είναι ενδεχομένως ομοφοβικοί/τρανσφοβικοί, τότε οι λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφι-σεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί αιτούντες να μην απαιτείται να προσφεύγουν στις αρχές για προστασία.

4 Η ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σε πολλά μέρη του κόσμου οι άνθρωποι εξακολουθούν να κρύβουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου. Μένουν «στη ντουλάπα» (δηλαδή συγκαλύπτουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους), επειδή φοβούνται ότι οι άλλοι θα τους κάνουν κακό: η οικογένειά τους, οι φίλοι, οι γείτονες, η κοινωνία στο σύνολό της ή οι κρατικές αρχές. Οι αντιδράσεις στην αποκάλυψη μπορούν να πάρουν τη μορφή κακοποίησης, διακρίσεων, υποχρεωτικού γάμου, βασανιστηρίων, βιασμού, φόνου κλπ.

Τα ΛΟΑΤΔ άτομα που εγκαταλείπουν τη χώρα τους προκειμένου να αναζητήσουν άσυλο και διεθνή προστασία, βλέπουν συχνά τις αιτήσεις τους να απορρίπτονται με το επιχείρημα, ότι δεν έχουν να φοβηθούν τίποτε παραμένοντας στη χώρα καταγωγής τους, υπό τον όρο να συμπεριφέρονται «διακριτικά». Η ρητή ή εννοούμενη προϋπόθεση, ότι ένα άτομο οφείλει να ενεργεί διακριτικά προκειμένου να αποφύγει τη δίωξη εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου, ισχύει σε πολλές χώρες και νομικά συστήματα. Συχνά η διακριτικότητα απαιτείται στο πλαίσιο της δυνατότητας προστασίας εντός των εθνικών συνόρων (δες επίσης Κεφάλαιο 5).

Στην περίπτωση ενός αιτούντος από την Αλγερία, η **Ουγγρική** Υπηρεσία για την Μετανάστευση και την Ιθαγένεια έκρινε ότι «ακόμα κι αν οι ποινικές κυρώσεις κατά των ομοφυλοφίλων ή της ομοφυλοφιλικής συμπεριφοράς βρίσκονται σε ισχύ, ο σεξουαλικός προσανατολισμός μπορεί να ασκηθεί με κρυφό, διακριτικό τρόπο προκειμένου να αποφευχθούν πιθανές επιθέσεις».

Την τελευταία δεκαετία, αυτού του είδους τα επιχειρήματα έχουν δεχθεί αυστηρή κριτική από νομικούς και ακτιβιστές, γεγονός που έχει οδηγήσει σε ουσιαστικές αλλαγές στην πρακτική του ασύλου σε κάποιες χώρες εκτός Ευρώπης.¹⁰⁵

¹⁰⁵ Το 2003, το Ανώτατο Δικαστήριο της Αυστραλίας έκρινε ότι: "Θα υπονόμει το αντικείμενο της Σύμβασης αν οι συμβαλλόμενες χώρες απαιτούν από αυτούς να τροποποιούν τις πεποιθήσεις τους ή τις απόψεις τους ή να κρύβουν τη φυλή, την εθνικότητα ή την ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα που ανήκουν για να τους δώσουν οι χώρες αυτές την προστασία από τη Σύμβαση", High Court of Australia 9 December 2003, *Appellant S396/2002 v. Minister for Immigration and Multicultural Affairs*, [2003] HCA 71, S395/2002 and S396/2002. Το 2004, η Αρχή για τις Αιτήσεις Ασύλου της Ν. Ζηλανδίας αποφάνθηκε: "Ζητώντας από τον αιτούντα να απεμπολήσει ένα πυρηνικό δικαίωμα, ο κριτής υπόθεσης ζητά από τον αιτούντα να επιδείξει την ίδια υποτακτική και δουλική συμπεριφορά, την ίδια άρνηση ενός θεμελιώδους ανθρώπινου δικαιώματός του που το όργανο δίωξης στη χώρα καταγωγής επιδιώκει να επιτύχει με την δικωτική συμπεριφορά. Η πιθανή συμμετοχή του κριτή της υπόθεσης ασύλου στη μελλοντική πορεία του αιτούντος αν διωχθεί στη χώρα καταγωγής θα πρέπει να ληφθεί υπόψη", Refugee Appeal no. 74665/03, 7 Ιουλίου 2004, βλ. παρόμοιες αποφάσεις: United States Court of Appeals for the Ninth Circuit 7 Μαρτίου 2005, *Karouni v. Gonzales*, Attorney General, No. 02-72651, 399 F.3d 1163 (2005), και: Federal Court of Canada 8 Οκτωβρίου 2008, *Atta Fosu v. the Minister of Citizenship and Immigration*, 2008 FC 1135.

4.1 ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Το Άρθρο 1Α-2 της Συνόδου για τους Πρόσφυγες (και επομένως το Άρθρο 2(γ) της Οδηγίας Καθορισμού) ορίζει ως πρόσφυγα, κάποιον που έχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης εξ αιτίας ενός από τους πέντε λόγους δίωξης. Ένας από τους λόγους δίωξης είναι η συμμετοχή σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα. Το Άρθρο 10(1)(δ) της Οδηγίας Καθορισμού ορίζει ότι με τον όρο ομάδα εννοείται ένα σύνολο ανθρώπων, τα οποία «έχουν από κοινού χαρακτηριστικά ή πεποιθήσεις τόσο θεμελιώδους σημασίας για την ταυτότητα ή τη συνείδηση ώστε ένα πρόσωπο να μην πρέπει να αναγκάζεται να τις αποκηρύξει.» Αυτό που κάνει η προϋπόθεση για δικαιοσύνη στην πραγματικότητα είναι να ζητά από τους ΛΟΑΤΔ αιτούντες να αποκηρύττουν την έκφραση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου τους. Τους ζητείται να μην ασκούν ή τουλάχιστον να κρύβουν αυτό το ουσιώδες στοιχείο της προσωπικότητάς τους, ώστε να διαφύγουν της δίωξης. Η προϋπόθεση αυτή είναι αντίθετη προς τη διάταξη της Οδηγίας Καθορισμού.

Επίσης οι Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες σχετικά με τα Αιτήματα Ασύλου που στηρίζονται στο Σεξουαλικό Προσανατολισμό και στην Ταυτότητα του Γένους, καθιστούν φανερό ότι η προϋπόθεση για διακριτικότητα πρέπει να εγκαταλειφθεί δηλώνοντας ότι:

«Το κράτος δεν μπορεί να αναμένει ούτε να απαιτεί από έναν πολίτη να αλλάξει ή να αποκρύψει την ταυτότητά του για να αποφύγει τη δίωξη. Όπως επιβεβαιώνουν πολλές ένομες τάξεις, η δίωξη δεν παύει να είναι δίωξη επειδή οι διωχθέντες μπορούν να εξαλείψουν τη βλάβη αναλαμβάνοντας αποτρεπτικές πρωτοβουλίες. Όπως δεν μπορεί να απορριφθεί ένα αίτημα ασύλου όπου ο φόβος δίωξης οφείλεται στις πολιτικές πεποιθήσεις ή στην εθνικότητα επειδή ο ενδιαφερόμενος θα μπορούσε να αποφύγει τη βλάβη που επικαλείται αλλάζοντας ή αποκρύπτοντας τις πεποιθήσεις του ή την ταυτότητά του, δεν πρέπει να απορρίπτονται για το λόγο αυτό τα αιτήματα ασύλου όπου ο φόβος δίωξης οφείλεται στο σεξουαλικό προσανατολισμό και στην ταυτότητα του γένους

Το ζήτημα που πρέπει να εξεταστεί είναι εάν ο αιτών άσυλο εκφράζει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης και όχι εάν μπορούσε να ζήσει στη χώρα καταγωγής του χωρίς δυσμενείς επιπτώσεις. Τούτο απαιτεί την αντικειμενική εξέταση της μεταχείρισης που επιφυλάσσεται στον αιτούντα άσυλο στην περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής του. Επομένως, σε αυτό το πλαίσιο είναι αδιάφορο εάν η συμπεριφορά

του αντιμετωπίζεται ως «εύλογη» ή «αναγκαία» λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού του. Δεν υποχρεούται να επιδεικνύει «διακριτική» συμπεριφορά ούτε να λαμβάνει μέτρα που αποτρέπουν τις διώξεις, όπως να ζει απομονωμένος ή να αποφεύγει τη δημιουργία και τη διατήρηση στενών προσωπικών σχέσεων. Περαιτέρω, η προϋπόθεση της διακριτικότητας σημαίνει ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός του προσώπου περιορίζεται στη σεξουαλική πράξη, παραβλέποντας το φάσμα των συμπεριφορών και των καθημερινών δραστηριοτήτων που επηρεάζονται από το σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα του γένους του ενδιαφερόμενου. Πρόκειται στην πραγματικότητα για προϋπόθεση που συνίσταται σε «όμοια υποχωρητική και συμβατική συμπεριφορά, όμοια άρνηση ενός θεμελιώδους δικαιώματος του ανθρώπου, που ο φορέας της δίωξης επιδιώκει με κατασταλτική συμπεριφορά»¹⁰⁶

Η προϋπόθεση για διακριτικότητα ήταν ένα από τα θέματα μιας προκαταρκτικής παραπομπής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, η οποία όμως αποσύρθηκε αργότερα, επειδή χορηγήθηκε καθεστώς πρόσφυγα στον αιτούντα.¹⁰⁷

4.2 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Στην πλειοψηφία των χωρών-μελών της Ε.Ε. εξακολουθεί να υφίσταται η επιχειρηματολογία περί διακριτικότητας. Παραδείγματα βρέθηκαν: στην **Αυστρία** (κυρίως για αμφισεξουαλικούς), **το Βέλγιο, τη Βουλγαρία, την Κύπρο, τη Δανία, τη Φιλανδία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ουγγαρία, την Ιρλανδία, τη Μάλτα, την Ολλανδία** (παρά τις κατευθυντήριες κατευθυντήριες οδηγίες, βλ. παρακάτω), **την Πολωνία, τη Ρουμανία και την Ισπανία**. Η **Νορβηγία** και η **Ελβετία** χρησιμοποιούν επίσης το επιχείρημα της διακριτικότητας.

Οι ειδικοί από την **Δημοκρατία της Τσεχίας, την Ελλάδα, την Λιθουανία, την Πορτογαλία, τη Σλοβακία** και την **Σλοβενία** δεν βρήκαν στοιχεία για την χρήση παρόμοιου επιχειρήματος στις υποθέσεις που επεξεργάστηκαν, αν και κάποιες από αυτές τις χώρες έχουν πολύ μικρό αριθμό αιτήσεων για άσυλο από άτομα ΛΟΑΤΔ.

Στην **Ολλανδία** η προϋπόθεση για διακριτικότητα καταργήθηκε επίσημα με κατευθυντήριες οδηγίες το 2007, αλλά εξακολουθεί να εφαρμόζεται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις με την έγκριση

του δικαστικού σώματος (βλ παρακάτω). Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, σύμφωνα με το Ανώτατο Δικαστήριο για την υπόθεση του HJ (Iran) και HT (Καμερούν) η προϋπόθεση για διακριτικότητα εφαρμόζεται μόνο εθελοντικά και μόνον εξ αιτίας λόγων οικογενειακής ή κοινωνικής πίεσης.¹⁰⁸ Η **Σουηδία** υιοθέτησε τη Βρετανική προσέγγιση τον Ιανουάριο του 2011.

4.2.1 ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ Η ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σε σημαντικό αριθμό υποθέσεων οι αιτήσεις ασύλου από ομοφυλόφιλους Ιρανούς απορρίφθηκαν, με το σκεπτικό ότι θα μπορούσαν να ζήσουν στο Ιραν ως ομοφυλόφιλοι αν παρέμεναν διακριτικοί.

Σε μια απόφαση από το **Βέλγιο** ορίζεται ότι: «στην Ιρανική κοινωνία γίνεται αντιληπτή ως τεράστια, η διαφορά ανάμεσα στον δημόσιο χώρο και την ιδιωτική σφαίρα. Στην πρακτική, η ομοφυλοφιλία μεταξύ ανδρών είναι αρκετά διαδεδομένη και αποδεκτή σε πολλές ισλαμικές κοινωνίες, αρκεί η σχέση να παραμένει ιδιωτική και να μη συζητείται. Η γενική αρχή της «de facto ανοχής» σημαίνει ότι, όσο οι ομοφυλόφιλοι βιώνουν τη σεξουαλικότητά τους κατ'ίδιαν, δεν υπάρχουν πολλές πιθανότητες οι Ιρανικές αρχές να ενδιαφερθούν για τα εμπλεκόμενα άτομα. Η κοινωνία είναι ενήμερη σχετικά με τη σεξουαλική διαφοροποίηση και υπό τον όρο ότι τηρούνται οι κανόνες της, οι ομοφυλόφιλοι άνδρες μπορούν να συμμετέχουν στην κοινωνία, να συζούν, να ταξιδεύουν μαζί, να μοιράζονται το ίδιο δωμάτιο στο ξενοδοχείο, χωρίς αυτό να τραβά την προσοχή. Γενικά δεν έχουν δυσκολία να συναντήσουν άλλους ομοφυλόφιλους στα πάρκα και στα αθλητικά κέντρα, γνωστά ως σημεία συνάντησης ομοφυλόφιλων».¹⁰⁹ Η αίτηση απορρίφθηκε.¹¹⁰

Η **Νορβηγική** Διεύθυνση Μετανάστευσης δήλωσε: «όσον αφορά την αξιολόγηση των κινδύνων που οι αιτών θα συναντήσει αν επιστρέψει στο Ιραν, θα πρέπει να εξετάσουμε το κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο που υπάρχει στην Ιρανική κοινωνία. Το Συμβούλιο Εφετών υποθέτει ότι οι αιτών δεν θα ενεργεί με τρόπο που να έρχεται σε σύγκρουση με αυτό που είναι κοινωνικά αποδεκτό».¹¹¹

Πρόσφατα στην **Ελβετία** η αίτηση ασύλου ενός ομοφυλόφιλου άνδρα από το Ιραν απορρίφθηκε από το Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, με το επιχείρημα ότι στην πρακτική, η ομοφυλοφιλία είναι ανεκτή από τις Ιρανικές αρχές «όταν δεν εκτίθεται δημόσια με τρόπο που θα μπορούσε να θεωρηθεί προσβλητικός».¹¹²

106 UNHCR: Κατευθυντήριες Οδηγίες για αιτήσεις ασύλου που στηρίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου στην Ευρώπη, 21 Νοεμβρίου 2008, παρ. 25-26.

107 Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 5 Φεβρουάριος 2011, C38/7, 2011/C 38/09, Case C-563/10: Παραπομπή από προκαταρκτική εξέταση από το Oberverwaltungsgericht (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) Nordrhein-Westfalen, 1 Δεκεμβρίου 2010, *Khavand v Federal Republic of Germany*, C-563/10.

108 UK Ανώτατο Δικαστήριο 7 Ιουλίου 2010, *HJ (Iran) and HT (Cameroon) v Secretary of State for the Home Department*, [2010] UKSC 31; [2011] 1 A.C. 596.569, para. 82.

109 Μια Νορβηγική πηγή της 27ης Απριλίου 2009.

110 Raad voor de Vreemdelingenbetwistingen (Συμβούλιο Υποθέσεων Αλλοδαπών) 31 Μαρτίου 2010, 41 185, v Lex 200952695.

111 Η απόφαση χρονολογείται από το φθινόπωρο του 2010

112 Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο) 18

Συναφή παραδείγματα έχουν αναφερθεί από τη **Φιλανδία**¹¹³ και τη **Γερμανία**¹¹⁴.

Για την **Αυστρία** έχει αναφερθεί ότι το επιχείρημα της διακριτικότητας συνήθως χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις αμφισεξουαλικών. Οι αμφισεξουαλικοί αναμένεται να ασκούν τη διακριτικότητα με συγκεκριμένο τρόπο. Για παράδειγμα, στην περίπτωση ενός αμφισεξουαλικού από το Ιραν, το δικαστήριο πίστεψε ότι είχε ομοφυλοφιλικές εμπειρίες, αλλά αποφάσισε ότι «αυτές δεν ήταν πολύ βαθειά χαραγμένες στον σεξουαλικό προσανατολισμό του, ώστε να είναι αδύνατον για αυτόν να βιώσει μια ετεροφυλοφιλική σχέση».¹¹⁵

Άλλα παραδείγματα σχετικά με τη διακριτικότητα βρέθηκαν στην **Ουγγαρία**: στην περίπτωση μιας λεσβίας από τη Δυτική Αφρική η Ουγγρική αρχή δήλωσε: «ακόμα κι αν η αιτούσα είναι λεσβία, αν δεν δημοσιοποιούσε την ομοφυλοφιλία της δεν θα χρειαζόταν να φοβάται τις συνέπειες της συμπεριφοράς της». Ο ειδικός από τη **Βουλγαρία** αναφέρει την μάλλον συνήθη άποψη μεταξύ των αρμοδίων της Κρατικής Υπηρεσίας για τους Πρόσφυγες, ότι είναι καλύτερα ένας ομοφυλόφιλος άνδρας να γυρίσει στην πατρίδα του και να προσπαθήσει να ζήσει μια πιο διακριτική ζωή ή ακόμα και να κάνει μια προσπάθεια να «αλλάξει» τον σεξουαλικό προσανατολισμό του.

4.2.2 ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Από την 1η Μαΐου του 2007, η **Ολλανδία** ενσωμάτωσε την κατάργηση της «προϋπόθεσης για διακριτικότητα» στην Εγκύκλιο για τους Αλλοδαπούς, όσον αφορά τους «ομοφυλόφιλους» (μάλλον τις λεσβίες και τους ομοφυλόφιλους άνδρες): «οι άνθρωποι με ομοφυλοφιλικές προτιμήσεις δεν απαιτείται να κρύβουν την προτίμησή τους κατά την επιστροφή τους στη χώρα καταγωγής».¹¹⁶ Παρ' όλα αυτά και ανεξάρτητα από αυτήν την καλή πρακτική όσον αφορά τις κατευθυντήριες οδηγίες, σε κάποιες περιπτώσεις η προϋπόθεση για διακριτικότητα εξακολουθεί να χρησιμοποιείται.

Μια γυναίκα από τη Σιέρρα Λεόνε διατηρούσε μια κρυφή λεσβιακή σχέση στη χώρα καταγωγής της. Αποκάλυψε τον προσανατολισμό της στην Ολλανδία και έκτοτε δεν επιθυμούσε πλέον να τον συγκαλύπτει. Το Συμβούλιο της Επικρατείας δέχθηκε το επιχείρημα ότι «το γεγονός ότι η αιτούσα χρησιμοποίησε στην Ολλανδία τις δυνατότητες και τα δικαιώματα της Ολλανδικής κοινωνίας, δεν σημαίνει ότι είναι ανίκανη να προσαρμοστεί κατά την επιστροφή της, ακόμα κι αν αυτό απαιτήσει κάποιον περιορισμό ως προς την κοινωνία», προσθέτοντας: «αν και ο σεξουαλικός προσανατολισμός αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της προσωπικότητας του ατόμου, αυτό δε σημαίνει ότι δεν είναι εφικτό να ζήσει την προσωπική της ζωή στη Σιέρρα Λεόνε με τον ίδιο τρόπο που ζούσε πριν φύγει για την Ολλανδία, μόνο και μόνο επειδή δεν μπορεί να βιώσει το σεξουαλικό προσανατολισμό της δημόσια στη Σιέρρα Λεόνε. Επίσης αυτό δεν αντιβαίνει το Άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα, για τον απλό λόγο ότι δεν έχει προσκομίσει στοιχεία και γεγονότα που να δείχνουν ότι στη Σιέρρα Λεόνε δεν ήταν ή δεν θα είναι σε θέση να βιώσει με συνεπή τρόπο τον ομοφυλοφιλικό της προσανατολισμό».¹¹⁷

Στην **Ιρλανδία** η πρακτική επίσης παρουσιάζει ανομοιογένεια. Στην έφεση Πακιστανού ομοφυλόφιλου, η απόφαση του Δικαστηρίου παρέπεμψε στις πληροφορίες της χώρας καταγωγής, βάσει των οποίων θεωρήθηκε ότι οι ομοφυλόφιλοι στο Πακιστάν σπάνια αποκαλύπτουν τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό. Το Μέλος του Δικαστηρίου θεώρησε, ότι ο αιτών είχε προηγουμένως αποκρύψει τον σεξουαλικό του προσανατολισμό στο Πακιστάν, πράγμα που θα μπορούσε να ξανακάνει επιστρέφοντας και διέταξε την εφαρμογή της δυνατότητας μετεγκατάστασής του σε άλλη περιοχή της χώρας του.¹¹⁸

Κατά την έγκριση της έφεσης ενός Ιρανού ομοφυλόφιλου το Δικαστήριο υποστήριξε το αντίθετο: «ένα από τα θέματα που θίχτηκαν ήταν, ότι ενώ έγινε αποδεκτό πως είναι παράνομο να είναι κάποιος ομοφυλόφιλος στο Ιραν, εφόσον οι άνθρωποι τηρούν αυστηρή ιδιωτικότητα και διακριτικότητα, τότε δεν υπάρχει πρόβλημα. Σχετικά με αυτό όμως είναι πιθανόν να παρουσιαστούν δυσκολίες αν φέρουμε το επιχείρημα στη λογική του κατάληξη. Διατηρώ κάποιες αμφιβολίες σχετικά με το αν μπορεί να υπάρξει υποχρέωση ενός ατόμου να είναι τόσο παραπλανητικό στην απόκρυψη της σεξουαλικότητάς του ή να ενεργεί με τρόπο λαθραίο ώστε να προστατευτεί, ώστε να οδηγείται τελικά στην καταπίεση του σεξουαλικού του προσανατολισμού. Καθώς το Κράτος αυτό, οι

Ιανουαρίου 2011, *T. v. Bundesamt für Migration, C-2107/2010*, βλ. και: Seraina Nufer and Maximilian Lipp, *Zulässigkeit der Wegweisung eines homosexuellen Iraners*, Jusletter, 30 Μαΐου 2011. www.jusletter.ch.

113 *Maahanmuuttovirasto* (Υπηρεσία Μετανάστευσης Φιλανδίας) 6 Οκτωβρίου 2010, Dnro 3498/0512/2010. Συγκρ. με υπόθεση Αφγανού: «Η ομοφυλοφιλία είναι συνήθης στο Αφγανιστάν, αλλά δεν επιτρέπεται να δηλώνεται δημόσια. Αν δεν το συζητάς δεν θα αντιμετωπίσεις παράλογα προβλήματα, σύμφωνα με τις ΠΧΚ.» *Maahanmuuttovirasto* (Υπηρεσία Μετανάστευσης Φιλανδίας) 7 Νοεμβρίου 2010, Dnro 3744/0512/2010.

114 Στο Ιραν θεωρήθηκε ότι δεν υπάρχει σοβαρός κίνδυνος δίωξης για τους ομοφυλόφιλους άνδρες «εφόσον βιώνουν την ομοφυλοφιλία τους κρυφά και δεν τραβούν την προσοχή των αρχών» *Verwaltungsgericht Düsseldorf* (Διοικητικό Δικαστήριο) 11 Μαρτίου 2009 - 5 K 1875/08.A, *Informationsverbund Asyl & Migration M18011*.

115 *Asylgerichtshof* (Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου) 14 Ιουλίου 2009, E2 405.216-1/2009.

116 *Vreemdelingencirculaire* (Εγκύκλιος Αλλοδαπών) 2000 C2/2.10.2.

117 *Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State* (Δικαστικό Τμήμα Διοικητικών Υποθέσεων του Συμβουλίου Επικρατείας) 11 Μαΐου 2011, 201011782/1/V1, *MigratieWeb* ve11001135, *Jurisprudentie Vreemdelingerecht* 2011/307, που ακυρώνει την *Rechtbank* (Περιφερειακό Δικαστήριο) Dordrecht, 9 Νοεμβρίου 2010, 09/4135.

118 Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου, 2009

φορείς και τα όργανά του, περιλαμβανομένου και του Δικαστηρίου αυτού, δεσμεύεται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, αναζητώ νομικό προηγούμενο πριν αναθέσω τέτοιου είδους υποχρέωση σε κάποιον που ζητά καθεστώς πρόσφυγα, όταν η αίτησή του βασίζεται στην σεξουαλικότητά του».¹¹⁹

Στη **Γερμανία**, ήδη από το 1983, ένα Διοικητικό Δικαστήριο σύγκρινε την προϋπόθεση για διακριτικότητα με την υποχρέωση να αλλάξει κάποιος το χρώμα του δέρματός του προκειμένου να αποφύγει τη δίωξη.¹²⁰ Παρά ταύτα, μέχρι σήμερα η Γερμανική νομολογία διχάζεται πάνω στο θέμα, ενώ το επιχείρημα για διακριτικότητα φαίνεται σύνηθες, ειδικά σε σχέση με Βορειο-αφρικανικές χώρες, όπως είναι η Αίγυπτος, η Αλγερία¹²¹ και το Μαρόκο¹²².

Αλλα Γερμανικά δικαστήρια διαφωνούν λέγοντας ότι, από θέματος αρχής είναι απαράδεκτη η απαίτηση από τον αιτούντα να κρατά κρυφό τον σεξουαλικό προσανατολισμό του. Το επιχείρημα της διακριτικότητας δέχθηκε σφοδρό πλήγμα στην περίπτωση ενός Νιγηριανού ομοφυλόφιλου άνδρα:

«ο αιτών (...) μπορεί να επικαλεστεί το ανθρώπινο δικαίωμα της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητάς του, το οποίο σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές και Γερμανικές νομικές απόψεις είναι παγκόσμιο και δεν πρέπει να περιορίζεται λόγω των νομικών συστημάτων άλλων χωρών. Αν ανεχθεί κάποιος μια κατάσταση κατά την οποία η προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων στη Γερμανία εξαρτάται από την πρακτική άλλων χωρών, τότε είναι βέβαιο ότι θα καταλήξει στο Γκουαντάναμο, με την έννοια ενός καταφανούς παραδείγματος παραβίασης των ανθρώπινων δικαιωμάτων από μια χώρα που θεωρεί τον εαυτό της δημοκρατική και πολιτισμένη».¹²³

Απαντώντας σε μια ερώτηση στη Βουλή της 18ης Μαΐου 2010¹²⁴, η Γερμανική κυβέρνηση δήλωσε, ότι η πρόβλεψη για τη μελλοντική συμπεριφορά του αιτούντος είναι αποφασιστικής σημασίας, δηλαδή αν είναι αναμενόμενο ο αιτών να εμπλακεί σε ομοφυλοφιλικές

δραστηριότητες μετά την επιστροφή του: «Η έκβαση της διαδικασίας ασύλου εξαρτάται από το αν ο αιτών θα συμπεριφερθεί με τρόπο που θα οδηγήσει στη δίωξή του μετά την επιστροφή στη χώρα του (...) Δεν έχει σημασία αν εύλογα αναμένεται από αυτόν να συμπεριφερθεί με διαφορετικό τρόπο». Επίσης πρέπει να αξιολογηθεί «ο βαθμός πιθανότητας», όσον αφορά το αν οι ομοφυλοφιλικές δραστηριότητες θα γίνουν γνωστές στις αρχές της χώρας καταγωγής.

4.2.3 Η ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΤΙΘΕΤΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

Το Εθνικό Δικαστήριο Ασύλου της Γαλλίας απαιτεί συχνά οι ΛΟΑ αιτούντες να έχουν αποκαλύψει εντελώς τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό στη χώρα καταγωγής τους. Θα πρέπει να έχουν «εκθέσει τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους δημόσια ή να τον έχουν κάνει φανερό με την εξωτερική συμπεριφορά τους».¹²⁵ Αυτός είναι ένας άλλος τρόπος για να πούμε: «Αν είσαι διακριτικός δεν υπάρχει λόγος να σου δώσουμε άσυλο. Θα σου δώσουμε άσυλο μόνο αν βγεις απ' τη ντουλάπα».

Αυτή η προϋπόθεση «αδιακρισίας» δεν αφορά βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο, όπως συμβαίνει με την προϋπόθεση για διακριτικότητα, αλλά μάλλον το ερώτημα αν ένα ΛΟΑΤΔ άτομο που δεν έχει ακόμα αποκαλυφθεί ως τέτοιο, μπορεί να αποτελέσει μέλος μιας ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας που καθορίζεται από τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Προέρχεται από την ερμηνεία της έννοιας «διαίτερη κοινωνική ομάδα» από τη νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας στη Γαλλία. Το Άρθρο 10(1)(δ) της Οδηγίας Καθορισμού, στη δεύτερη διάταξη ορίζει ότι «η ομάδα πρέπει να έχει ιδιαίτερη ταυτότητα στην οικεία χώρα, διότι γίνεται αντιληπτή ως διαφορετική ομάδα από τον περιβάλλοντα κοινωνικό χώρο». Αυτός ακριβώς είναι ο τρόπος με τον οποίο το Γαλλικό Συμβούλιο Επικρατείας όρισε τον τρόπο ελέγχου στην απόφασή του το 1997: η κοινωνική ομάδα καθορίζεται από «κοινά χαρακτηριστικά τα οποία την ορίζουν ως ομάδα στα μάτια των αρχών και της κοινωνίας».¹²⁶

Το Εθνικό Δικαστήριο Ασύλου (CNDA, πρώτος βαθμός διαδικασίας) πολύ συχνά εφαρμόζει λανθασμένα την προϋπόθεση της κοινωνικής ομάδας ως «προϋπόθεση για διακριτικότητα προς την αντίθετη κατεύθυνση»: αν ένα άτομο κρύβει τον σεξουαλικό προσανατολισμό του ή την ταυτότητα φύλου του από τους άλλους κανείς δεν το αντιλαμβάνεται. Τότε λοιπόν, το άτομο αυτό δεν μπορεί να αποτελεί μέλος της κοινωνικής ομάδας των ΛΟΑ, αφού κανείς δεν τον αντιλαμβάνεται ως τέτοιο.

Η νομολογία αυτή του CNDA βασίζεται σε λανθασμένη εφαρμογή

¹²⁵ Στα Γαλλικά: 'revenir d'acquiescer son homosexualité ou manifester son homosexualité dans son comportement extérieur'

¹²⁶ Conseil d'Etat (Συμβούλιο Επικρατείας) 23 Ιουνίου 1997, 171858. Βλ. και Conseil d'Etat (Συμβούλιο Επικρατείας) 23 Αυγούστου 2006, 272680

¹¹⁹ Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου, 2008

¹²⁰ Verwaltungsgericht Wiesbaden (Διοικητικό Δικαστήριο) 26 Απριλίου 1983, IV/1 E 06244/81.

¹²¹ Verwaltungsgericht Trier (Διοικητικό Δικαστήριο) 9 Σεπτεμβρίου 2010, 1 L 928/10.TR, Informationsverbund Asyl & Migration M17537.

¹²² Verwaltungsgericht Düsseldorf (Διοικητικό Δικαστήριο) 14 Ιανουαρίου 2010, 11 K 6778/09.A, Informationsverbund Asyl & Migration M16859.

¹²³ Verwaltungsgericht München (Διοικητικό Δικαστήριο) 30 Ιανουαρίου 2007, M 21 K 04.51404. τα επιχειρήματα του Verwaltungsgericht München (Διοικητικό Δικαστήριο) απορρίφθηκαν από το Verwaltungsgericht Düsseldorf (Διοικητικό Δικαστήριο) με την απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2008, 11 K 2432/07.A, Informationsverbund Asyl & Migration M13330. Σχόλιο επ' αυτού: K. Dienelt, "Vermeidungsverhalten zur Abwendung von Verfolgung – Vereinbarkeit mit der Qualifikationsrichtlinie" <http://www.migrationsrecht.net/nachrichten-asylrecht/1178-eu-qualifikationsrichtlinie-rl-200483eg-religion-verfolgung.html>

¹²⁴ 17/1505

της προϋπόθεσης της ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας του Άρθρου 10(1)(δ) της Οδηγίας Καθορισμού. Η προϋπόθεση αυτή αφορά το αν η κοινωνική ομάδα εκλαμβάνεται ως διαφορετική από το περιβάλλον και όχι το αν («κρυμμένο» ή όχι) το άτομο εκλαμβάνεται ως διαφορετικό.¹²⁷

Η Γαλλική προϋπόθεση για «αδιακρισία» και τα συνοδά επιχειρήματα καταλήγουν στην άρνηση ασύλου σε αιτούντες που δεν μπόρεσαν να εκφράσουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους, εξ αιτίας της δίωξης που βάσιμα και δικαιολογημένα φοβόταν ότι θα υποστούν αν τα είχαν εκφράσει. Κατά συνέπεια, τα ΛΟΑ άτομα που δεν έχουν αποκαλυφθεί και εξακολουθούν να είναι «μέσα στη ντουλάπα» στη χώρα καταγωγής τους εξ αιτίας του φόβου δίωξης, δεν προστατεύονται από τις Γαλλικές αρχές.

4.2.4 ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Από τον Ιούλιο του 2006, το **Ηνωμένο Βασίλειο** εφαρμόζει ένα είδος ελέγχου σχετικά με το αν η διακριτικότητα ήταν «εύλογα ανεκτή».¹²⁸ Αυτό είναι παρεμφερές με τον έλεγχο σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες, που εξετάζει αν εύλογα θα περίμενε κανείς ο αιτών να έχει αποκρύψει τον σεξουαλικό προσανατολισμό του ή την ταυτότητα φύλου. Αλλά τον Ιούλιο του 2010 το Ανώτατο Δικαστήριο στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη διάσημη πλέον υπόθεση των HJ (Ιραν) και HT (Καμερούν) εγκατέλειψε την περιοριστική αυτή άποψη.¹²⁹ Η διατύπωση της απόφασης αναφέρεται σε λεσβίες, ομοφυλόφιλους και αμφισεξουαλικούς, αλλά επειδή οι τρανσέξουαλ και διαφυλικό αιτούντες άσυλο επικαλούνται τους ίδιους λόγους προστασίας, η απόφαση μπορεί να εφαρμοστεί και σε T και E άτομα.

Το αποτέλεσμα της διακριτικότητας και ο λόγος που θεωρείται ότι αυτή υπονομεύει το σκεπτικό της Σύμβασης για τους Πρόσφυγες, εξηγείται στις παραγράφους 55, 77 και 78 της απόφασης του Λόρδου Ρότζερ:

127 Το άρθρο του Comp. T. Alexander Aleinikoff, με το οποίο για πρώτη φορά διατυπώνεται η έννοια της κοινωνικής προσέγγισης ως εναλλακτική της έννοιας της προσέγγισης των προστατευόμενων χαρακτηριστικών: T. Alexander Aleinikoff: Protected characteristics and social perceptions: an analysis of the meaning of 'membership of a particular social group', in E. Feller, V. Türk and F. Nicholson: *Refugee Protection in International Law*, Cambridge University Press, Cambridge 2003, p. 263-311, at 296-301. Σχετικά με την Οδηγία Καθορισμού ως προς αυτό το σημείο, βλ. H. Battjes: *European Asylum Law and International Law*, Martinus Nijhoff, Leiden 2006, par. 327-329.

128 Court of Appeal (England and Wales) (Εφετείο) 26 July 2006, *J v. Secretary of State for the Home Department*, [2006] EWCA Civ 1238, [2007] Imm AR 73. Το Δικαστήριο πρέπει να διερευνήσει αν το άτομο θα ακολουθήσει την διακριτικότητα με «επιλογή» του. Αγγλική νομολογία μετά από μελέτη της απόφασης του Ανώτατου Δικαστηρίου της Αυστραλίας στην *Appellant S395 in Z v. Secretary of State for the Home Department* [2004] EWCA Civ 1578; [2005] Imm A R 75, 2 Δεκεμβρίου 2004, που οδήγησε στις επόμενες κρίσεις του Εφετείου μέχρι και συμπεριλαμβανομένης της J, που στη συνέχεια οδήγησε στην αίτηση στο Ανώτατο Δικαστήριο των HJ (Ιραν) και HT (Καμερούν) τον Ιούλιο του 2010.

129 UK Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) 7 Ιουλίου 2010, *HJ (Iran) and HT (Cameroon) v. Secretary of State for the Home Department*, [2010] UKSC 31; [2011] 1 AC 596.

55. Με κίνδυνο να επαναληφθώ, η σημασία της ανάλυσης αυτής για τους παρόντες σκοπούς είναι ότι προχωρεί πιο μακριά από το αν το κράτος καταγωγής επιτρέπει ή ενθαρρύνει τα όργανά του στη δίωξη του αιτούντος εξ αιτίας ενός από τους λόγους προστασίας: θα έπρεπε να τον είχε προστατεύσει από κάθε δίωξη για το λόγο αυτό. Το θεμελιώδες στοιχείο του σκεπτικού της Σύμβασης είναι επομένως, ότι οι άνθρωποι πρέπει να μπορούν να ζουν ελεύθεροι, χωρίς να φοβούνται ότι μπορεί να πάθουν κακό της απαραίτητης έντασης ή διάρκειας επειδή είναι, λόγω χάριν μαύροι, ή απόγονοι κάποιου πρώην δικτάτορα ή ομοφυλόφιλο. Αν δεν υπάρχουν ενδείξεις για το αντίθετο, το αποτέλεσμα είναι ότι πρέπει να είναι ελεύθεροι να ζουν ανοιχτά με τον τρόπο αυτό χωρίς τον φόβο της δίωξης. Επιτρέποντάς τους να ζουν ανοιχτά και ελεύθερα, το κράτος υποδοχής τους χορηγεί την προστασία, η οποία αποτελεί το υποκατάστατο της προστασίας που θα έπρεπε να τους είχε χορηγήσει το κράτος καταγωγής τους.

77. Ακόμα και στο πιο στοιχειώδες επίπεδο, αν ένας άνδρας αιτών ζούσε διακριτικά, θα έπρεπε πρακτικά να αποφεύγει κάθε φανερή εκδήλωση τρυφερότητας προς έναν άλλο άνδρα, η οποία θα ξέφευγε από την αποδεκτή για τους ετεροφυλόφιλους άνδρες συμπεριφορά. Θα έπρεπε να προσέχει τις φιλίες που θα κάνει, τον κύκλο των φίλων στον οποίο θα κινείται, τα μέρη που συχνάζει. Θα πρέπει διαρκώς να περιορίζει τον εαυτό του στους τομείς της ζωής, όπου εμπλέκονται δυνατά συναισθήματα και σωματική έλξη και όπου ένας ετεροφυλόφιλος άνδρας μπορεί να είναι αυθόρμητος, ακόμα και παρορμητικός. Όχι μόνο δεν θα μπορεί να ενδώσει στα ήπια φλερτ που αποτελούν μια τόσο ευχάριστη πτυχή της ζωής των ετεροφυλόφιλων, αλλά θα πρέπει να το σκέφτεται δυο φορές πριν αποκαλύψει ότι τον ελκύει ένας άλλος άνδρας. Επίσης, τα μικρά δείγματα και οι χειρονομίες στοργής που συνήθως θεωρούνται δεδομένα ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες θα μπορούσαν να είναι επικίνδυνα. Εν ολίγοις, η πιθανότητα να βρει την ευτυχία σε μια σεξουαλική σχέση θα επηρεαστεί βαθύτατα. Είναι αμφισβητήσιμο το κατά πόσον οποιοσδήποτε ομοφυλόφιλος άνδρας θα μπορούσε να βρει τους περιορισμούς αυτούς στη ζωή του και την ευτυχία του εύλογα ανεκτούς.

78. Θα ήταν πάντως λάθος να περιορίσουμε τους τομείς συμπεριφοράς που πρέπει να προστατευτούν στα θέματα που μόλις περιέγραψα – ουσιαστικά, αυτά που καθιστούν τον αιτούντα σε θέση να ελκύει ερωτικούς συντρόφους και να δημιουργεί και να διατηρεί σχέσεις μαζί τους με τον ίδιο τρόπο που συμβαίνει στους ετεροφυλόφιλους. Όπως επισημαίνουν οι Gummow και Hayne JJ στην *Appellant*

S395/2002 v Minister for Immigration (2003) 216 CLR 473, 500-501, παράγραφος 81: «η σεξουαλική ταυτότητα δεν πρέπει να εκλαμβάνεται μέσα σ' αυτό το πλαίσιο ότι αφορά αποκλειστικά συγκεκριμένες σεξουαλικές δραστηριότητες, ή κάθε ιδιαίτερη μορφή σωματικής εκδήλωσης. Είναι πιθανόν, και μάλιστα πολύ συχνά συμβαίνει, να επεκτείνεται σε πολλές πτυχές της ανθρώπινης δραστηριότητας και των σχέσεων. Το ότι δυο άτομα επιδίδονται σε σεξουαλικές πράξεις κατ' ιδίαν (και υπ' αυτήν την έννοια «διακριτικά») δεν λέει κάτι για το πώς τα άτομα αυτά επιλέγουν να ζήσουν σε άλλους τομείς της ζωής τους, που σχετίζονται ή διαμορφώνονται από τη σεξουαλικότητά τους».

Παραθέτουμε επίσης την παράγραφο 82, στην οποία ο Λόρδος Ρότζερ εξηγεί πώς θα πρέπει να αντιμετωπίζονται οι αιτήσεις ασύλου των ΛΟΑ:

«όταν κάποιος υποβάλλει αίτηση για άσυλο επικαλούμενος βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης επειδή είναι ομοφυλόφιλος, το δικαστήριο πρέπει κατ' αρχάς να αναρωτηθεί αν τα στοιχεία για την ομοφυλοφιλία είναι ικανοποιητικά ή αν υπάρχει ενδεχόμενο να αντιμετωπιστεί ως τέτοιος από τους πιθανούς διώκτες στη χώρα καταγωγής του. Α ναι, τότε το δικαστήριο θα πρέπει να αναρωτηθεί αν υπάρχουν ικανοποιητικά στοιχεία σχετικά με το αν οι ομοφυλόφιλοι που ζουν ανοιχτά στη χώρα καταγωγής του αιτούντος, είναι πιθανόν να υποστούν διώξεις. Αν ναι, τότε το δικαστήριο πρέπει να συνεχίσει εξετάζοντας το τι θα κάνει ο συγκεκριμένος αιτών αν επιστραφεί στην πατρίδα του. Αν ο αιτών ζησει ανοιχτά και συνεπώς εκτεθεί σε πραγματικό κίνδυνο δίωξης, τότε έχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης – ακόμα κι αν θα μπορούσε να αποφύγει τον κίνδυνο ζώντας «διακριτικά». Αν από την άλλη μεριά, το δικαστήριο συμπεράνει ότι ο αιτών επιλέγει να ζησει διακριτικά και έτσι να αποφύγει τη δίωξη, θα πρέπει να δει γιατί θα το κάνει αυτό. Αν το δικαστήριο καταλήξει ότι ο αιτών επιλέγει να ζησει διακριτικά απλώς επειδή έτσι επιθυμεί να ζησει ή εξ αιτίας κοινωνικών πιέσεων, π.χ. δε θέλει να στενοχωρήσει τους γονείς του ή να ντροπιάσει τους φίλους του, τότε η αίτησή του πρέπει να απορριφθεί. Οι κοινωνικές πιέσεις αυτού του τύπου δεν συνιστούν δίωξη και η Σύμβαση δεν παρέχει προστασία από αυτές. Το άτομο αυτό δεν έχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης επειδή, για λόγους που δεν έχουν να κάνουν με το φόβο δίωξης, επιλέγει το ίδιο να υιοθετήσει ένα τρόπο ζωής που έχει ως αποτέλεσμα να μην διατρέχει κίνδυνο δίωξης επειδή είναι ομοφυλόφιλος. Αν από την άλλη μεριά το δικαστήριο καταλήξει ότι ο ουσιώδης λόγος για τον οποίο ο αιτών ζησει διακριτικά κατά την επιστροφή του θα είναι ο φόβος της δίωξης που θα αποτελούσε συνέπεια του γεγονότος ότι ζησει ανοιχτά ως

ομοφυλόφιλος άνδρας, τότε, καλώς εχόντων των πραγμάτων, η αίτηση πρέπει να εγκριθεί. Το άτομο αυτό έχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης. Η απόρριψη της αίτησής του με το σκεπτικό ότι θα μπορούσε να αποφύγει τη δίωξη ζώντας διακριτικά, θα ισοδυναμούσε με ακύρωση του ίδιου του δικαιώματος που η Σύμβαση υπάρχει για να προστατεύει – το δικαίωμα να ζει ελεύθερα και ανοιχτά ως ομοφυλόφιλος άνδρας χωρίς φόβο δίωξης. Αποδεχόμενο αυτό το άτομο στο άσυλο και επιτρέποντάς του να ζει ελεύθερα και ανοιχτά ως ομοφυλόφιλος χωρίς φόβο δίωξης, το κράτος υποδοχής παρέχει ισχύ στο δικαίωμα αυτό χορηγώντας στον αιτούντα ένα υποκατάστατο της προστασίας από τη δίωξη, που η χώρα καταγωγής του θα έπρεπε να του έχει χορηγήσει».¹³⁰

Στην περίπτωση *SW* το Ανώτερο Διοικητικό Δικαστήριο της Αγγλίας επικαλέστηκε το σκεπτικό του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση *HJ-HT*, προκειμένου να δείξει, ότι για να αποφύγει κάποιος την δίωξη, δεν αρκεί μόνον η απλή σιωπή, αλλά χρειάζεται να είναι σε θέση να παρουσιάσει ένα «ετεροφυλοφιλικό ιστορικό» (δηλαδή κάνοντας παιδιά ή ερχόμενος σε γάμο), αλλιώς θα καταλήξει στην αναγνώριση και στη συνέχεια σε κίνδυνο. Το Ανώτερο Διοικητικό Δικαστήριο εξέδωσε την εξής κατευθυντήρια οδηγία για χώρα προέλευσης σε σχέση με τον κίνδυνο των (πραγματικών ή υποτιθέμενων) λεσβίων από τη Τζαμάικα, δηλώνοντας μεταξύ άλλων:

«Δεν κινδυνεύουν όλες οι λεσβίες. Όσες είναι από τη φύση τους διακριτικές, έχουν παιδιά και/ή είναι πρόθυμες να παρουσιάσουν ένα ετεροφυλοφιλικό ιστορικό για οικογενειακούς ή κοινωνικούς λόγους μπορούν να ζησουν ως διακριτικές λεσβίες χωρίς φόβο δίωξης, υπό τον όρο ότι δεν το κάνουν αυτό λόγω φόβου (...) Οι ανύπαντρες γυναίκες χωρίς άνδρα σύντροφο ή παιδιά, κινδυνεύουν να εκληφθούν ως λεσβίες, είτε είναι αλήθεια είτε όχι, εκτός αν παρουσιάσουν ένα ετεροφυλοφιλικό ιστορικό και συμπεριφέρονται διακριτικά».¹³¹

Η προσέγγιση που αναπτύχθηκε στην υπόθεση *HJ-HT*, υιοθετήθηκε από τα κατώτερα δικαστήρια και τα κοινά δικαστήρια στο Ηνωμένο Βασίλειο, όχι μόνο όσον αφορά την εξέταση αιτήσεων που βασίζονται στη σεξουαλική ταυτότητα, αλλά και σε αιτήσεις ασύλου που βασίζονται στις πολιτικές πεποιθήσεις,¹³² καθώς και σε θρησκευτικούς λόγους¹³³. Αυτό αποτελεί μια περίπτωση καλής

¹³⁰ Η νέα αυτή προσέγγιση έχει ενσωματωθεί και σε μια νέα οδηγία για το Άσυλο: Υπηρεσία Συνόρων του Ηνωμένου Βασιλείου, Οδηγία για το Άσυλο, ο Σεξουαλικός Προσανατολισμός και η Ταυτότητα Φύλου στις αιτήσεις ασύλου, 6 Οκτωβρίου 2010, <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent>

¹³¹ Ανώτατο Δικαστήριο (Τμήμα Μετανάστευσης και Ασύλου) 24 Ιουνίου 2011, *SW (lesbians – HJ and HT applied) Jamaica CG* [2011] UKUT 00251, par. 107.

¹³² Court of Appeal (England & Wales) (Εφετείο) 18 Νοεμβρίου 2010, *RT (Zimbabwe) and others v Secretary of State for the Home Department* [2010] EWHC 1285 (non-Zanu-PF claimants from Zimbabwe).

¹³³ Ανώτατο Δικαστήριο (Τμήμα Μετανάστευσης και Ασύλου) 13 Ιουλίου 2011, *MT*

πρακτικής στην εφαρμογή δεδικασμένου που προκύπτει από αιτήσεις ΛΟΑ, σε αιτήσεις που βασίζονται σε άλλους λόγους της Σύμβασης για τους Πρόσφυγες.

Στη **Σουηδία** απορρίφθηκαν αιτήσεις ασύλου με αιτιολογία την προϋπόθεση για διακριτικότητα. Όμως, από τις 13 Ιανουαρίου 2011 η Σουηδία ακολούθησε το σκεπτικό του Ανώτατου Δικαστηρίου του Η.Β. και υιοθέτησε ένα κείμενο Κατευθυντήριων Οδηγιών, κατά το οποίο δεν απαιτείται από τον αιτούντα να ζητεί διακριτικά:

*«στην περίπτωση που ο αιτών δηλώσει ότι θα επιλέξει ένα διακριτικό τρόπο ζωής με την επιστροφή του στη χώρα του, είναι ουσιώδες να ερευνησουμε το λόγο της επιλογής του. Αν ο λόγος είναι ότι έτσι επιθυμεί να ζήσει ή ότι αυτό οφείλεται σε κοινωνική πίεση, η αίτηση πρέπει να απορριφθεί. Αν όμως ο λόγος για την διακριτικότητα αυτή είναι φόβος δίωξης, η αίτηση πρέπει να εγκριθεί».*¹³⁴

Στην Ιταλία έχει αναφερθεί μια υπόθεση στην οποία ένας αιτών άσυλο δήλωσε ότι είχε ζήσει πάντα πολύ διακριτικά όσον αφορά τον σεξουαλικό του προσανατολισμό, αλλά αυτό δεν το βίωσε ως στέρηση. Συνεπώς ο πρωτοβάθμιος δικαστής αποφάσισε ότι δεν είχε φόβο δίωξης¹³⁵. Εκτός από αυτήν την υπόθεση οι Ιταλοί ειδικοί δεν βρίσκουν στοιχεία σχετικά με το ότι η προϋπόθεση για διακριτικότητα έχει χρησιμοποιηθεί σε αποφάσεις ή στη νομολογία.

4.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η απαίτηση της προϋπόθεσης για διακριτικότητα ή η κατασκευασμένη έννοια της «εθελοντικής» διακριτικότητας είναι ευρέως διαδεδομένη στις χώρες – μέλη της Ε.Ε. και βρίσκει εφαρμογή ακόμα και σε χώρες όπως η Ολλανδία, όπου η προϋπόθεση για διακριτικότητα έχει επίσημα καταργηθεί.

Αν και η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την σωστή κατεύθυνση, ιδιαίτερα σε σύγκριση με πρακτικές που βρίσκουμε σε άλλες χώρες – μέλη, η διάκριση που αφορά τους λόγους για τους οποίους κάποιος σκοπεύει να ζητήσει διακριτικά είναι προβληματική. Πρώτον αγνοεί ότι με το γεγονός και μόνο της υποβολής μιας αίτησης για άσυλο που βασίζεται σε λόγους ΛΟΑΤΔ, οι αιτούντες

εκφράζουν την επιθυμία να ζήσουν ανοιχτά ως ΛΟΑΤΔ χωρίς να αντιμετωπίζουν φόβο δίωξης. Αν ο αιτών θέλει να ζήσει ανοιχτά ως άτομο ΛΟΑΤΔ, αυτό αποτελεί νόμιμη άσκηση ενός θεμελιώδους ανθρώπινου δικαιώματος το οποίο δεν μπορεί να ζητηθεί από τον αιτούντα να το απεμπολήσει. Δεύτερον, το σκεπτικό αυτό δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι αν και ο αιτών μπορεί «απλώς» να θέλει να ζήσει διακριτικά, η δίωξη εξακολουθεί να ελλοχεύει μόλις ο αιτών αποκαλυφθεί ως ΛΟΑΤΔ ή τον αποκαλύψουν παρά τη θέλησή του άλλοι, εξ αιτίας της «διαφορετικότητάς» του.¹³⁶ Ο έλεγχος του βάσιμου και δικαιολογημένου φόβου θα πρέπει να αφορά τον κίνδυνο που διατρέχουν οι «φανερνοί» ΛΟΑΤΔ αιτούντες με την επιστροφή στη χώρα καταγωγής τους, αντί να εστιάζουμε στους λόγους που έχουν να ζουν διπλή ζωή.¹³⁷

Η Γαλλική προϋπόθεση σχετικά με το ότι ένα άτομο πρέπει να έχει αποκαλύψει τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή ταυτότητα φύλου στη χώρα καταγωγής του, βασίζεται σε λανθασμένη εφαρμογή του ελέγχου του κριτηρίου της κοινωνικής ομάδας. Ο έλεγχος αυτός που αφορά την ύπαρξη μιας ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας (Άρθρο 10(1) (δ) της Οδηγίας Καθορισμού) απαιτεί, η κοινωνική ομάδα στην οποία υποτίθεται ότι ανήκει ο αιτών να γίνεται αντιληπτή ως διαφορετική ομάδα από τον περιβάλλοντα κοινωνικό χώρο. Αυτό είναι το ζήτημα και όχι το αν ο αιτών αποτελεί στην πραγματικότητα μέλος της ομάδας αυτής.

Βλέπουμε επίσης να εφαρμόζονται επιχειρήματα πολιτισμικού σχετικισμού προκειμένου να αιτιολογηθεί το επιχείρημα της διακριτικότητας, όπως για παράδειγμα προβληματισμοί σχετικά με το κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο της χώρας καταγωγής. Τέτοιου είδους επιχειρήματα είναι απαράδεκτα. Η προϋπόθεση της διακριτικότητας αντιβαίνει στον πυρήνα της διεθνούς και Ευρωπαϊκής νομοθεσίας για το άσυλο και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι παγκόσμια. Το να ζητάμε από τους ανθρώπους να μην εκφράζουν τις πολιτικές πεποιθήσεις τους, να μη ζουν σύμφωνα με τις θρησκευτικές τους αρχές ή να μην είναι ανοιχτοί όσον αφορά τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου προκειμένου να μην εκτεθούν σε κίνδυνο δίωξης είναι απαράδεκτο. Ένα άτομο με βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης για λόγους που σχετίζονται με το λόγο της δίωξης δεν μπορεί να αναμένεται εύλογα

(Ahmadi – HJ (Iran) Pakistan CG [2011] UKUT 00277 (Ahmadis from Pakistan).

134 Rättschefens rättsliga ställningstagande angående metod för utredning och prövning av den framåtsyftande risken för personer som åberopar skyddsskäl på grund av sexuell läggning (RCI 03/2011) στην ιστοσελίδα: www.migrationsverket.se/lifos.

135 Η υπόθεση αναφέρθηκε από την Commissione territoriale per il riconoscimento della protezione internazionale di Bari (Περιφερειακή επιτροπή του Μπάρι για την αναγνώριση της διεθνούς προστασίας). Ημερομηνία άγνωστη.

136 Οι J. Millbank και C. Dauvergne έχουν τονίσει ότι 'ακόμα κι αν ένα άτομο επιθυμεί να κρυφτεί, που απεγνωσμένα θέλει να παραμείνει 'στη ντουλάπα' και κάνει όλα τα απαραίτητα γι' αυτό, με την πάροδο του χρόνου γίνεται όλο και πιο 'ορατό', βλ. C. Dauvergne and J. Millbank, 'Before the High Court: Applicants S396/2002 and S395/2002, a gay refugee couple from Bangladesh' (2003) Sydney Law Review 97, Vol 25, 122. See also S. Chelvan, 'Put Your Hands Up (If You Feel Love)', και Immigration, Asylum and Nationality Law, Vol 25, No 1, 2011, S. 65, όπου ο συγγραφέας παρατηρεί ότι «ακόμη κι όταν η εκούσια διακριτικότητα δεν οφείλεται σε βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης, το γεγονός ότι το άτομο δεν ζητεί μια κανονική ζωή ετεροφυλόφιλου, θα οδηγήσει στην αναγνώρισή του ως 'διαφορετικού' και συνεπώς ΛΟΑΤ».

137 Βλ. παρ. 83 Εγχειριδίου UNHCR για την απόκρυψη πολιτικής άποψης

Η ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΤΗΤΑ

να αποκηρύσσει το χαρακτηριστικό που αποτελεί τη βάση του λόγου δίωξης, ακόμα κι αν λόγου χάριν δεχτούμε ότι θα ήταν θεωρητικά εφικτό.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

- Το στοιχείο του βάσιμου και δικαιολογημένου φόβου του ορισμού του πρόσφυγα θα πρέπει να εφαρμόζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην απαιτείται ή προϋποτίθεται από τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφισεξουαλικούς, τους τρανσεξουλικούς και διαφυλικούς αιτούντες να αποκρύπτουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου κατά την επιστροφή τους στη χώρα καταγωγής, προκειμένου να αποφύγουν την δίωξη.
- Το στοιχείο του λόγου δίωξης στον ορισμό του πρόσφυγα πρέπει να εφαρμόζεται έτσι ώστε να μην απαιτείται από τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφισεξουαλικούς, τους τρανσεξουλικούς και διαφυλικούς αιτούντες να έχουν ήδη αποκαλύψει τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους στη χώρα καταγωγής, προκειμένου να ανήκουν σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου.

5 ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

Ακόμα και αν οι αρμόδιες για το άσυλο αρχές έχουν διαπιστώσει ή θεωρούν ότι ο αιτών έχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης στη χώρα του, μπορούν και πάλι να του αρνηθούν το άσυλο, με το επιχείρημα ότι ο αιτών θα μπορούσε να ζηήσει ασφαλής σε άλλο μέρος της χώρας του και επομένως δεν χρήζει διεθνούς προστασίας. Η δυνατότητα αυτή ονομάζεται «δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων» (συχνά αναφέρεται και ως δυνατότητα εσωτερικής μετεγκατάστασης ή δυνατότητα εσωτερικής μετακίνησης). Προκειμένου να αποφασιστεί αν μια περιοχή που προτείνεται από τις αρχές παρέχει μια ουσιαστική δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων, θα πρέπει να πληροί συγκεκριμένα κριτήρια. Δεν θα πρέπει να υπάρχει κίνδυνος δίωξης ή πρόκλησης σοβαρής βλάβης στην προτεινόμενη περιοχή και επίσης θα πρέπει να υπάρχει εκεί διαθέσιμη κρατική προστασία.¹³⁸

Στην περίπτωση ενός ομοφυλόφιλου Αφγανού, η Υπηρεσία Μετανάστευσης της **Ρουμανίας** δήλωσε: «Από την διερεύνηση στις Πληροφορίες για τη Χώρα Καταγωγής και από τις δηλώσεις του αιτούντος συνάγεται, ότι υπάρχει πιθανή δυνατότητα εσωτερικής μετεγκατάστασης για άτομα σαν τον αιτούντα (δηλαδή ομοφυλόφιλους). Επομένως η δυνατότητα της εσωτερικής μετεγκατάστασης εντός συνόρων του Αφγανιστάν είναι μια λογική και κατάλληλη επιλογή για αυτόν, ιδιαίτερα αφού δεν έχει προβλήματα με τις Αφγανικές αρχές».¹³⁹

5.1 ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Το Άρθρο 8(1) της Οδηγίας Καθορισμού προβλέπει, ότι ένας αιτών μπορεί να μη χρήζει διεθνούς προστασίας εφόσον σε άλλο μέρος της χώρας του δεν έχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης, ούτε πραγματικό κίνδυνο πρόκλησης σοβαρής βλάβης και εφόσον εύλογα θα περίμενε κανείς από τον αιτούντα να ζηήσει στο μέρος αυτό της χώρας του. Η πιο πρόσφατη πρόταση Αναδιτύπωσης τροποποιεί το Άρθρο 8(1) με τέτοιο τρόπο, που η δυνατότητα προστασίας

εντός των εθνικών συνόρων αφορά, είτε μέρος της χώρας όπου ο αιτών δεν διατρέχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης ή δεν υπάρχει πραγματικός κίνδυνος πρόκλησης σοβαρής βλάβης, «ή έχει πρόσβαση σε προστασία κατά της δίωξης ή της σοβαρής βλάβης».¹⁴⁰

Το Άρθρο 8(2) της ισχύουσας εκδοχής της Οδηγίας, προβλέπει ότι η αξιολόγηση σχετικά με το αν υφίσταται η δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων, θα πρέπει να γίνεται σε σχέση με τις γενικές συνθήκες στο μέρος της χώρας και τις ατομικές συνθήκες του αιτούντος.¹⁴¹ Η πιο πρόσφατη πρόταση Αναδιτύπωσης προσθέτει στο Άρθρο 8 ότι, «Για το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη μεριμνούν για τη λήψη ακριβών και ενημερωμένων πληροφοριών από διάφορες πηγές, όπως την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Υποστήριξη του Ασύλου».¹⁴²

Οι Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας προβλέπουν:

33. Η ομοφοβία, που εκφράζεται είτε με τη νομοθεσία είτε με τη στάση και τη συμπεριφορά των ανθρώπων, συχνά επικρατεί σε όλη τη χώρα και δεν περιορίζεται σε συγκεκριμένες περιοχές. Επομένως, η δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής δεν έχει εφαρμογή στις περιπτώσεις των αιτούντων άσυλο που επικαλούνται ως λόγο φόβου δίωξης το σεξουαλικό τους προσανατολισμό και την ταυτότητα του γένους τους. Οιαδήποτε προτεινόμενη περιοχή μετεγκατάστασης θα πρέπει να αξιολογηθεί προσεκτικά και η λύση της μετεγκατάστασης να είναι για τον ενδιαφερόμενο «εύλογη» και ταυτόχρονα «εφικτή». Η δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής δεν μπορεί να εξεταστεί όταν φορέας της δίωξης είναι το κράτος, εκτός εάν η εξουσία του περιορίζεται σε συγκεκριμένα τμήματα της χώρας. Υπό κανονικές συνθήκες, είναι κατ' αρχήν εφαρμοστέος και στην προτεινόμενη

138 Βλ. γενικά για τη δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων: James C. Hathaway and Michelle Foster, 'Internal Protection/Relocation/Flight Alternative as an Aspect of Refugee Status Determination', in Erika Feller, Volker Türk and Frances Nicholson (eds.), *Refugee Protection in International Law: UNHCR's Global Consultations on International Protection*, Cambridge: Cambridge University Press 2003, βλ. επίσης: First Colloquium on Challenges in International Refugee Law, *Michigan Guidelines on the Internal Protection Alternative*, April 9-11, 1999.

139 Οι ΠΧΚ που χρησιμοποιήθηκαν σε αυτήν την απόφαση (από το Oficial Roman pentru Imigrari) προέρχονταν από: Department of State, 2009 Country reports on Human Rights Practices - Afghanistan, 11 March 2010; Report of the Secretary-General pursuant to paragraph 40 of resolution 1917 (16 June 2010) *UN Doc S/2010/318*.

140 Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σημείωμα της Προεδρίας προς την Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων, Βρυξέλλες, 6 Ιουλίου 2011, 2009/0164 (COD), ASILE 56, CODEC 1133.

141 Το Άρθρο 8(3) της Οδηγίας Καθορισμού προβλέπει ότι η εναλλακτική προστασίας εντός των εθνικών συνόρων μπορεί να εφαρμόζεται κατά του αιτούντος παρά τα τεχνικά εμπόδια επιστροφής στη χώρα καταγωγής. Η διάταξη αντιβαίνει προς τη θέση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που ορίζει ότι «το άτομο που απελευνεται πρέπει να είναι σε θέση να ταξιδέψει στην αντίστοιχη περιοχή», ECtHR 11 Ιανουαρίου 2007, *Salah Sheekh v. the Netherlands*, Appl. No. 1948/04, par.138, ECtHR 28 Ιουνίου 2011, *Sufi and Elmi v the United Kingdom*, Appl. Nos. 8319/07 and 11449/07, par. 266. Επομένως συμφωνούμε με την πρόσφατη πρόταση αναδιτύπωσης για διαγραφή του Αρθρου 8(3) της Ο.Κ.

142 Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σημείωμα της Προεδρίας προς την Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων, Βρυξέλλες, 6 Ιουλίου 2011, 2009/0164 (COD), ASILE 56, CODEC 1133.

περιοχή μετεγκατάστασης ο νόμος γενικής εφαρμογής, όπως ο Ποινικός Κώδικας, που τιμωρεί την ομοφυλοφιλική συμπεριφορά και ισχύει στην περιοχή όπου διαπράττεται η δίωξη.

34. Όταν φορέας της δίωξης είναι μη κρατικός μπορεί συχνά να θεωρηθεί ότι το κράτος που αδυνατεί ή δεν επιθυμεί να προστατεύσει τον αιτούντα άσυλο σε ένα τμήμα της χώρας, αδυνατεί ή δεν επιθυμεί εξίσου να τον προστατεύσει σε άλλο. Στην περιοχή της μετεγκατάστασης εντός της χώρας καταγωγής τους δεν μπορεί να αναμένεται από τους αιτούντες άσυλο να καταστέλλουν το σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την ταυτότητα του γένους τους ή να εξαρτώνται από την ανωνυμία για να αποφύγουν το φορέα της δίωξης. Ενώ σε μερικές περιπτώσεις μια μεγάλη πόλη ή η πρωτεύουσα της χώρας καταγωγής μπορεί να είναι πιο ανεκτικό και ανώνυμο περιβάλλον η περιοχή της μετεγκατάστασης πρέπει να πληροί προϋποθέσεις που δεν την καθιστούν μόνον «ασφαλές καταφύγιο». Επίσης ο αιτών άσυλο θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε ένα ελάχιστο επίπεδο δυνατότητας άσκησης πολιτικών, ατομικών και κοινωνικο-οικονομικών δικαιωμάτων. Επομένως, απαιτείται να του παρέχεται πρόσβαση σε πραγματική και ουσιαστική κρατική προστασία. Η λειτουργία μη κυβερνητικών οργανώσεων για την υποστήριξη των λεσβίων, των ομοφυλόφιλων, των αμφιφυλόφιλων και των τρανσέξουαλ δεν εγγυάται την προστασία από τη δίωξη.¹⁴³

Οι Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας σχετικά με την Δυνατότητα της Εσωτερικής Φυγής ή Μετεγκατάστασης προβλέπουν:

14. Όταν ο κίνδυνος δίωξης προέρχεται από τοπικά ή περιφερειακά όργανα, αρχές ή κυβερνήσεις σπάνια θα είναι αναγκαίο να εξεταστεί η δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής, καθώς μπορεί εν γένει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι τοπικές ή οι περιφερειακές αρχές αντλούν την εξουσία τους από το κράτος. Η δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής μπορεί να είναι καθοριστικής σημασίας μόνον εάν με σαφήνεια αποδεικνύεται ότι η διώκουσα αρχή δεν ασκεί εξουσία πέρα από συγκεκριμένη γεωγραφικά περιοχή και από τις ειδικότερες συνθήκες δικαιολογείται η παράλειψη της κυβέρνησης να αποτρέψει την απειλούμενη βλάβη.
15. (...) Μπορεί να συναχθεί ότι το κράτος που δεν μπορεί ή δεν θέλει να προστατεύσει τον αιτούντα άσυλο σε μια περιοχή

της χώρας, μπορεί επίσης να αδυνατεί να τον προστατεύσει σε άλλες περιοχές. Η θέση αυτή ισχύει στις περιπτώσεις της δίωξης που οφείλεται στο γένος.

28. Όταν είναι σαφώς προβληματικός ο σεβασμός των βασικών κριτηρίων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των απαραβίαστων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η προτεινόμενη περιοχή εγκατάστασης δεν μπορεί να θεωρηθεί εύλογη λύση προστασίας. Βέβαια, η στέρηση κάθε ατομικού, πολιτικού ή κοινωνικό-οικονομικού δικαιώματος στην προτεινόμενη περιοχή εγκατάστασης δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι δεν πληροί τις προϋποθέσεις εφαρμογής της δυνατότητας εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής. Κρίνεται αναγκαίο για πρακτικούς λόγους να αξιολογηθούν ο σεβασμός ή η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του αιτούντα άσυλο, όπως για παράδειγμα εάν η στέρηση αυτών των δικαιωμάτων είναι τόσο επιβλαβής ώστε δεν είναι εύλογη η δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής.

34. (...) ο κριτής του αιτήματος ασύλου φέρει το βάρος της απόδειξης της δυνατότητας του αιτούντα άσυλο να εγκατασταθεί σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής του. Εάν κριθεί ότι στην εξεταζόμενη περίπτωση εφαρμόζεται η δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής εναπόκειται σ' αυτόν που την επικαλείται να υποδείξει την περιοχή που πληροί τις σχετικές προϋποθέσεις και να αποδείξει ότι πρόκειται για εύλογη λύση προστασίας για τον ενδιαφερόμενο αιτούντα άσυλο.

38. (...) (η δυνατότητα εσωτερικής μετεγκατάστασης) είναι καθοριστική μόνον σε ορισμένες περιπτώσεις, ειδικότερα όταν η δίωξη προέρχεται από μη κρατικά όργανα. Σε κάθε περίπτωση η εφαρμογή της εξαρτάται από την πλήρη αξιολόγηση όλων των περιστάσεων και των πραγματικών γεγονότων της υπό κρίση υπόθεσης και του εύλογου χαρακτήρα της εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής.¹⁴⁴

Αυτό σημαίνει, ότι στις περιπτώσεις όπου η ενδεχόμενη δίωξη προέχεται από ή γίνεται με τη συναίνεση ή την ανοχή κρατικών οργάνων, η δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων δεν είναι διαθέσιμη, επειδή κάτω από αυτές τις συνθήκες το άτομο απειλείται με δίωξη σε εθνικό επίπεδο. Επίσης, όταν η ενδεχόμενη δίωξη προέρχεται από τοπικούς ή περιφερειακούς κρατικούς φορείς, η δυνατότητα για προστασία εντός των εθνικών συνόρων στις

143 UNHCR Κατευθυντήριες Οδηγίες για τα Αιτήματα Ασύλου που στηρίζονται στο Σεξουαλικό Προσανατολισμό και στην Ταυτότητα του Γένους, 21 Νοεμβρίου 2008.

144 UNHCR, Κατευθυντήριες Οδηγίες για τη Διεθνή Προστασία των Προσφύγων «Η Δυνατότητα Εγκατάστασης σε άλλη Περιοχή της Χώρας Καταγωγής» στα πλαίσια του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, 23 Ιουλίου 2003.

περισσότερες περιπτώσεις δεν είναι κατάλληλη. Θα πρέπει ακόμη να ληφθεί υπόψη το αν τα θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα γίνονται σεβαστά ή προστατεύονται στην προτεινόμενη περιοχή.

Όπως έχουμε καταλήξει στο Κεφάλαιο περί Κρατικής Προστασίας (Κεφάλαιο 3), σε χώρες όπου οι ΛΟΑΤΔ τελούν υπό ποινικοποίηση η κρατική προστασία δεν είναι διαθέσιμη. Επομένως η δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων δεν αποτελεί λύση για τους ΛΟΑΤΔ στις χώρες αυτές. Σε άλλες χώρες (όπου δεν υφίσταται ποινικοποίηση) η δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων μπορεί να αποτελέσει ενδεχόμενη λύση, αφού προηγουμένως καταστεί βέβαιο ότι οι κρατικές αρχές σε αυτήν την περιοχή της χώρας δεν είναι ομοφοβικές ή τρανσφοβικές, αλλά αντίθετα, θέλουν και μπορούν να παράσχουν προστασία στους ΛΟΑΤΔ όταν χρειαστεί.

5.2 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Έχουμε βρει παραδείγματα κατά τα οποία οι ΛΟΑΤΔ αιτήσεις απορρίφθηκαν βάσει του επιχειρήματος της δυνατότητας προστασίας εντός των εθνικών συνόρων σε δεκαέξι Ευρωπαϊκές χώρες.¹⁴⁵

Μια λεσβία από τη Μογγολία έκανε αίτηση για άσυλο στην Αυστρία το 2002, αφού είχε υποστεί παρενοχλήσεις και σωματική κακοποίηση από τον πρώην σύζυγό της και τους συναδέλφους της εξ αιτίας του σεξουαλικού της προσανατολισμού. Το Δικαστήριο Ασύλου δήλωσε ότι: «από το 2002, οι ομοφυλοφιλικές πράξεις δεν τελούν υπό ποινικοποίηση πλέον στην Μογγολία, οι ομοφυλόφιλοι δεν κινδυνεύουν περισσότερο από άλλες μειονότητες». Το 2009 απορρίφθηκε η αίτηση ασύλου της βάσει του επιχειρήματος της δυνατότητας προστασίας εντός των εθνικών συνόρων.¹⁴⁶

Σε μια απόφαση του 2003, στην περίπτωση μιας Ρωσίδας τρανσέξουαλ το Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες της Δανίας βασίστηκε στις πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής για να καταλήξει, ότι δεν υπάρχει λόγος να θεωρείται ενδεχόμενη η συστηματική δίωξη των τρανσέξουαλ ατόμων στη Ρωσία, ούτε από ιδιώτες ούτε από τις αρχές. Συνεπώς το Συμβούλιο πρότεινε να μετεγκατασταθεί σε μια μεγαλύτερη πόλη όπου θα μπορούσε να βρει μια κοινότητα ατόμων με τον δικό της σεξουαλικό προσανατολισμό (sic) και όπου θα ήταν λιγότερο πιθανό να γίνει θύμα αστυνομικής κακοποίησης.

145 Αυστρία, Δανία, Φιλανδία, Γερμανία, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λιθουανία, Μάλτα, Ολλανδία, Νορβηγία, Πολωνία, Ρουμανία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο (προ ΗJ/HT).

146 Asylgerichtshof (Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου), 19 Αυγούστου 2009, C9 248.748-0/2008.

Σε πολλές περιπτώσεις θεωρήθηκε ότι οι ΛΟΑΤΔ θα μπορούσαν να βρουν δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων σε άλλες περιοχές μιας χώρας όπου ισχύει η ποινικοποίηση.

Σε μια **Ιρλανδική** απόφαση που απορρίπτει την αίτηση ασύλου ενός άνδρα ομοφυλόφιλου από τη Νιγηρία, το Δικαστήριο αποφαινεται: «Ενώ είναι αποδεκτό ότι η κρατική προστασία πιθανόν να μην παρέχεται στους ομοφυλόφιλους στη Νιγηρία, η εσωτερική μετεγκατάσταση προκειμένου να αποφύγει μια πιθανή απειλή, θα μπορούσε να αποτελέσει εναλλακτική λύση».¹⁴⁷ Η απόφαση δεν εξέτασε τις συνέπειες της έλλειψης κρατικής προστασίας.

Στην περίπτωση ενός ομοφυλόφιλου Ιρανού, η Υπηρεσία Αλλοδαπών της **Φιλανδίας** αποφάσισε: «η εσωτερική μετεγκατάσταση θα αποτελούσε εφικτό και αποτελεσματικό τρόπο αποφυγής πιθανών προβλημάτων με τους συγγενείς και τις αρχές. Δεν θεωρείται πιθανόν οι αρχές να προσπαθήσουν να τον συλλάβουν, τουλάχιστον εκτός της περιοχής που βρίσκεται το σπίτι του».¹⁴⁸

Στην περίπτωση ενός ομοφυλόφιλου από τη Σενεγάλη, ένα **Ιταλικό** δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ο αιτών θα μπορούσε να αποφύγει την (ενδεχόμενη) απειλή εκ μέρους του πατέρα του αν μετακινούνταν σε άλλη πόλη στη Σενεγάλη.¹⁴⁹

Βρήκαμε ακόμη ότι πολλές αποφάσεις και κρίσεις στηρίζονται στην υπόθεση ότι και μόνο η ύπαρξη γκέυ μπαρ και τόπων συνάντησης ομοφυλοφίλων ή ΜΚΟ για ΛΟΑΤ σε μεγαλύτερες πόλεις, αρκούν για να προσφέρουν ένα ασφαλές μέρος για τους ΛΟΑΤΔ, αντί να εξεταστεί προσεκτικά το αν σε αυτές τις πόλεις παρέχεται κρατική προστασία από την ομο- ή τρανσφοβική βία, όταν αυτό χρειαστεί.

Ένα **Ολλανδικό** δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η παράκτια τουριστική περιοχή της Γκάμπια αποτελεί πρόσφορη δυνατότητα προστασίας. «Εξ αιτίας των χαλαρών ηθών που επικρατούν στην περιοχή αυτή, ένας ομοφυλόφιλος θα μπορούσε να ζήσει εκεί με κάποια ανωνυμία».¹⁵⁰

Η **Φιλανδική** Διεύθυνση Μετανάστευσης δήλωσε: «Οι αιτούντες θα μπορούσαν να μετεγκατασταθούν σε μια περιοχή, όπου η συμπεριφορά προς τους ομοφυλόφιλους είναι πιο ανεκτική. Σε μεγαλύτερες πόλεις είναι λιγότερο πιθανό να ξεχωρίσουν από τους

147 Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου, 2009

148 Maahanmuuttovirasto (Υπηρεσία Μετανάστευσης Φιλανδίας) 6 Οκτωβρίου 2010, Dno 3498/0512/2010. Βλ. και "Αν ο αιτών έχει προβλήματα εξ αιτίας της αμφισεξουαλικότητάς του στην πόλη του, μπορεί να μετεγκατασταθεί σε άλλη περιοχή της Αιθιοπίας." Maahanmuuttovirasto (Υπηρεσία Μετανάστευσης Φιλανδίας) 27 Οκτωβρίου 2008, Dno 403/0611/2008.

149 Tribunale (Δικαστήριο) Trieste 11 Νοεμβρίου 2009, nr. 508/09.

150 Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Amsterdam 6 Οκτωβρίου 2005, nr. 05/42699.

υπόλοιπους ανθρώπους και π.χ. στη Μόσχα και την Αγία Πετρούπολη υπάρχουν κάποιες ΜΚΟ για τις σεξουαλικές μειονότητες καθώς και γνωστά κλαμπ». ¹⁵¹

Η Υπηρεσία Μετανάστευσης της **Λιθουανίας** απέρριψε την αίτηση ενός αιτούντος από το Καζακστάν. «Οι πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής λένε ότι η ελευθερία κινήσεων γίνεται σεβαστή στο Καζακστάν και οι ομοφυλόφιλοι αισθάνονται σχετικά ασφαλείς στις πόλεις: Ασάνα, Αλμάτα, Καραγκάντα, Ακτάου, Ατυράου, Ουστ-Καμενογκορόσκ, Πάβλονταρ. Σ' αυτές τις πόλεις υπάρχουν μπαρ, κλαμπ και άλλες διασκεδάσεις για τους ομοφυλόφιλους. Επί πλέον ψυχολογική και υλική υποστήριξη είναι στη διάθεση όσων ζουν στο δρόμο ή κακοποιούνται σεξουαλικά». Συνεπώς τα μέρη αυτά θεωρήθηκαν ως πρόσφορη δυνατότητα προστασίας.

Σε μια υπόθεση από την Αιθιοπία, το Συμβούλιο Εφετών της **Νορβηγίας** δήλωσε: «Πρόκειται για μια ώριμη και εφευρετική γυναίκα για την οποία θα μπορούσε να περιμένει κανείς να ζηήσει σε ένα μέρος άλλο από την πόλη που κατάγεται, για παράδειγμα στην Αντίς Αμπέμπα. Οι λεσβίες γενικά δεν έχουν λόγο να φοβούνται τη δίωξη». ¹⁵²

Στο **Βέλγιο, τη Βουλγαρία, την Κύπρο, την Δημοκρατία της Τσεχίας, τη Γαλλία, την Ελλάδα, τη Σλοβενία, τη Σλοβακία και την Ισπανία** δεν βρέθηκαν περιπτώσεις απόρριψης βασισμένες στην δυνατότητα για προστασία εντός των εθνικών συνόρων.

5.3 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ: ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Σε εννιά Ευρωπαϊκές χώρες βρέθηκαν παραδείγματα όπου ο αιτών άμεσα ή έμμεσα αναμένονταν να μετεγκατασταθεί σε άλλη περιοχή της χώρας και εκεί να ζηήσει αποκρύπτοντας τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου. ¹⁵³ (Σχετικά με την διακριτικότητα βλ. Κεφάλαιο 4). Και πάλι έχουν αναφερθεί πολλές υποθέσεις που αφορούν χώρες όπου ισχύει η ποινικοποίηση, όπως φαίνεται από τα ακόλουθα παραδείγματα.

Για παράδειγμα, στην περίπτωση ενός ομοφυλόφιλου από το

151 Ulkomaalaisvirasto (Διεύθυνση Μετανάστευσης) 3 Νοεμβρίου 2004, Dnro 1719-1720/0611/2004

152 Απόφαση no. N101901611

153 Οι χώρες αυτές είναι: Φιλανδία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ολλανδία, Ρουμανία, Δανία, Μάλτα, Νορβηγία και Πολωνία. Βλ. και έκθεση της UKLGIQ σύμφωνα με την οποία 68% από τις 50 ερευνηθείσες αποφάσεις αναφέρουν τη δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων ως λόγο απόρριψης. Στο 38% των υποθέσεων η διακριτικότητα θεωρείται αναμενόμενη κατά την δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων. UK Lesbian & Gay Immigration Group, *Failing the Grade. Home Office initial decisions on lesbian and gay claims for asylum*, Απρίλιος 2010, p. 5

Καμερούν, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο της **Ρουμανίας** (Judecatorie) δήλωσε: «Τίποτα δεν εμποδίζει τον αιτούντα από το να εγκατασταθεί στη χώρα καταγωγής του, σε ένα μέρος όπου δεν θα είναι γνωστός και να ασκήσει τη σεξουαλική του προτίμηση, αλλά θα πρέπει να είναι πιο διακριτικός προκειμένου να μην προκαλέσει την αντίδραση των αρχών και της κοινής γνώμης».

Στην **Ολλανδία** διαπιστώσαμε διάσταση ανάμεσα στην πολιτική και την πρακτική: το 2006, ο Ολλανδός Υπουργός Verdonk δήλωσε ότι: «η δυνατότητα της εσωτερικής μετακίνησης μπορεί να προταθεί μόνον αν αυτή δεν σημαίνει ότι ο αιτών άσυλο θα πρέπει να κρύβει τη σεξουαλική του προτίμηση σε κάποιο άλλο τμήμα της χώρας καταγωγής του». ¹⁵⁴ Όμως το 2007 ένα Ολλανδικό Δικαστήριο θεώρησε τις μεγαλύτερες πόλεις στη Νιγηρία ως πρόσφορη δυνατότητα προστασίας, στηριζόμενο στην Έκθεση του Υπουργείου Εσωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου (Οκτώβριος 2005) όπου αναφέρεται ότι «οι ομοφυλόφιλοι δεν έχουν φόβο δίωξης εκεί, με την προϋπόθεση να μην δηλώνουν ανοιχτά τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους». ¹⁵⁵

Σε αρκετές περιπτώσεις στην **Αυστρία** προτείνεται η εσωτερική μετεγκατάσταση σε μια από τις Χριστιανικές περιοχές της Νιγηρίας. Για παράδειγμα, στην περίπτωση μιας λεσβίας από τη Νιγηρία, της οποίας ο πατέρας απειλούσε να τη σκοτώσει επειδή αρνήθηκε να παντρευτεί έναν από τους φίλους του, το Αυστριακό Δικαστήριο για το Άσυλο αποφάνθηκε ότι είχε στη διάθεσή της την δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων διότι – σύμφωνα με το COI – οι λεσβίες δεν υφίστανται τόσες διακρίσεις όσο οι ομοφυλόφιλοι άνδρες». ¹⁵⁶

Επίσης, στην αίτηση ασύλου μιας λεσβίας από τη Νιγηρία το **Ιρλανδικό** Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι οι πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής «δείχνουν ότι υπάρχουν τμήματα στη Νιγηρία, συμπεριλαμβανομένου του Λάγος, όπου οι λεσβίες μπορούν να ζήσουν ελεύθερα, αρκεί να μην καταπατούν τα δικαιώματα των άλλων». ¹⁵⁷

154 Απαντήσεις σε κοινοβουλευτικές ερωτήσεις, 28 Νοεμβρίου 2006, Aanhangsel Handelingen II 2006/07, nr. 394

155 Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Den Bosch 31 Μαΐου 2007, nr. 06/51632. Ομοίως το 2009, με βάση την Έκθεση της Δανίας για την Αλγερία του 2005, άλλο Ολλανδικό Δικαστήριο θεώρησε τη μετεγκατάσταση στις μεγαλύτερες πόλεις, εκεί όπου η ομοφυλοφιλία είναι ανεκτή, με τον όρο να μην δηλώνεται φανερά, ως πρόσφορη δυνατότητα προστασίας. Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Assen 17 April 2009, nr. 09/11179, επιβεβαιώθηκε χωρίς αιτιολογία από το Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Δικαστικό Τμήμα Συμβουλίου Επικρατείας) 25 Μαΐου 2009, nr. 200902993/1/V2. Τόσο στην Αλγερία όσο και στη Νιγηρία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός βρίσκεται υπό ποινικοποίηση.

156 Asylgerichtshof (Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου) 1 Ιουλίου 2009, A13 407.007-1/2009.

157 Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου, 2009.

Σε άλλη μια απόφαση από την **Ιρλανδία** με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση ασύλου μιας λεσβίας από την Ουγκάντα, το Δικαστήριο τόνισε ότι αν και η αιτούσα είχε μια λεσβία σύντροφο, «δεν υπέστη διακρίσεις στην χώρα καταγωγής της με κανένα τρόπο, εκτός από το ότι διατηρούσε μυστική τη σεξουαλικότητά της. Υπάρχουν ομοφυλόφιλοι άνθρωποι σε ολόκληρο τον κόσμο που κρατούν κρυφή τη σεξουαλικότητά τους και οι οποίοι δεν επιλέγουν να τη δηλώσουν και/ή να αφήσουν την σεξουαλικότητά τους να τους καθορίσει». Το Δικαστήριο συμπέρανε: «θεωρείται λογικό, πρακτικό, ασφαλές και χωρίς περιττή ταλαιπωρία να μετακινηθεί εντός των ορίων της Ουγκάντα αν το επιθυμεί. Είναι ζήτημα επιλογής της αιτούσας».¹⁵⁸

5.4 ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Όσον αφορά την ρητή η υπονοούμενη προϋπόθεση της απόκρυψης του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου, η επίσημη πολιτική της **Ολλανδίας** σχετικά με την ποινικοποίηση και την δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων προβλέπει ότι: «η δυνατότητα της εσωτερικής μετεγκατάστασης μπορεί να προταθεί μόνο αν αυτό δεν σημαίνει ότι ο αιτών άσυλο θα πρέπει να αποκρύπτει την σεξουαλική του προτίμηση σε κάποιο άλλο μέρος της χώρας».¹⁵⁹ Αυτό αποτελεί καλή πρακτική, αλλά έχουμε βρει περιπτώσεις όπου η πολιτική αυτή δεν εφαρμόζεται στην πράξη.

Μια καλή πρακτική εντοπίστηκε στην Απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου του **Ηνωμένου Βασιλείου** για τους HJ(Ιραν) και HT(Καμερούν), η οποία καθιστά φανερό ότι η εσωτερική μετεγκατάσταση δεν είναι αποδεκτή για ΛΟΑ αιτούντες που προέρχονται από χώρες όπου ισχύει η ποινικοποίηση, αν εξαρτάται από την απόκρυψη του σεξουαλικού τους προσανατολισμού στην προτεινόμενη νέα τοποθεσία:

«Η ένσταση ως προς αυτό αφορά την προϋπόθεση ότι ο αιτών πρέπει να ψεύδεται και να αποκρύπτει τον σεξουαλικό του προσανατολισμό όταν μετακινηθεί στον τόπο της μετεγκατάστασης (...). Δεν υπάρχει περιοχή σε χώρες όπως το Ιραν και το Καμερούν, όπου ένας ομοφυλόφιλος αιτών θα μπορούσε να μετακινηθεί με ασφάλεια χωρίς να προβεί σε θεμελιώδεις αλλαγές στη συμπεριφορά του, τις οποίες δεν μπορεί να κάνει επειδή απλώς είναι ομοφυλόφιλος».¹⁶⁰

Στην περίπτωση ενός κειμένου με Κατευθυντήριες Οδηγίες σχετικά με τις λεσβίες στη Τζαμάικα, το Ανώτερο Διοικητικό Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου αποδέχτηκε, ότι η ένσταση αυτή κατά της πρότασης για προστασία εντός των εθνικών συνόρων όταν πρόκειται για χώρες όπου ισχύει η ποινικοποίηση, μπορεί να εφαρμοστεί στις περιπτώσεις των εκλαμβανομένων ως λεσβιών, δηλαδή ατόμων που απλώς δεν έχουν να παρουσιάσουν ένα «ετεροφυλοφιλικό ιστορικό»:

«Εξ αιτίας του κινδύνου που προκύπτει τόσο από τον εκλαμβανόμενο όσο και τον πραγματικό λεσβιακό σεξουαλικό προσανατολισμό, η εσωτερική μετεγκατάσταση δεν εγγυάται την ασφάλεια. Οι νεοφερμένες σε αγροτικές κοινότητες αποτελούν το αντικείμενο υποθετικών συμπερασμάτων, που προέρχονται τόσο από τις ερωτήσεις που τους κάνουν όσο και από την παρατήρηση του τρόπου ζωής τους κι αν δεν έχουν να επιδείξουν κάποιο ετεροφυλοφιλικό ιστορικό, διατρέχουν τον κίνδυνο να θεωρηθούν λεσβίες. Οι εκλαμβανόμενες ως λεσβίες κινδυνεύουν επίσης με κοινωνικό αποκλεισμό (απώλεια εργασίας ή να διωχθούν από τα σπίτια τους)».¹⁶¹

5.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες η δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων εφαρμόζεται σε αιτούντες που έχουν διαφύγει από χώρες όπου ο σεξουαλικός προσανατολισμός βρίσκεται υπό ποινικοποίηση. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων θα έπρεπε να εξετάζεται, μόνο εφόσον έχει διασφαλιστεί ή τουλάχιστον εφόσον θεωρείται πιθανόν ότι ο αιτών έχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης σε μια μόνο περιοχή της χώρας. Αν αυτό δεν είναι σίγουρο ούτε καν πιθανό, η όλη έννοια της δυνατότητας προστασίας εντός των εθνικών συνόρων δεν έχει εφαρμογή, αφού στην περίπτωση αυτή ο αιτών δεν χρήζει προστασίας.

Όπως έχουμε συμπεράνει προηγουμένως (στο Κεφάλαιο 4 για την προϋπόθεση διακριτικότητας), το να ζητούμε από τους ανθρώπους να μην είναι ανοιχτοί σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου προκειμένου να μην είναι εκτεθειμένοι σε κίνδυνο δίωξης, είναι απαράδεκτο. Με την ίδια λογική, το να ζητούμε από τους ανθρώπους να κρύβουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους σε κάποια άλλη περιοχή της χώρας τους είναι επίσης απαράδεκτο.¹⁶²

158 Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου, 2009.

159 Απαντήσεις σε κοινοβουλευτικές ερωτήσεις, 28 Νοεμβρίου 2006, Aanhangel Handelingen II 2006/07, nr. 394.

160 UK Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο), 7 Ιουλίου 2010, *HJ (Iran) and HT (Cameroon) v. Secretary of State for the Home Department*, [2010] UKSC 31; [2011] 1 A.C. 596.569.

161 UK Upper Tribunal (Ανώτερο Διοικητικό Δικαστήριο), 24 Ιουνίου 2011, *SW (Jamaica) v. Secretary of State for the Home Department*, CG [2011] UKUT 00251, para. 107(5).

162 Η Millbank επισημαίνει: "Το επιχείρημα της διακριτικότητας συσκότισε την εξέταση της εσωτερικής μετεγκατάστασης, υποθέτοντας ρητά ή έμμεσα ότι ο σκοπός της μετεγκατάστασης ήταν να επιτευχθεί (επανα-)συγκάλυψη και όχι η μεταφορά σε ένα ασφαλές μέρος όπου είναι διαθέσιμη η κρατική

Όταν ο κίνδυνος δίωξης προέρχεται από κρατικά όργανα (συμπεριλαμβανομένων τοπικών και περιφερειακών οργάνων) η δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων σπάνια αποτελεί λύση. Συνεπώς, σε περιπτώσεις ΛΟΑΤΔ αιτούντων που φεύγουν από χώρες στις οποίες ισχύει η ποινικοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου, εφόσον έχουν βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης από κρατικά όργανα η «δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων» δεν αποτελεί λύση. Όταν οι ΛΟΑΤΔ αιτούντες φοβούνται μη κρατικά όργανα από χώρες όπου ισχύει η ποινικοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου, τότε η δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων και πάλι δεν αποτελεί πιθανή λύση, αφού το κράτος δεν θέλει ή δεν μπορεί να τους παράσχει αποτελεσματική προστασία. (βλ. στο Κεφάλαιο 3, Κρατική Προστασία). Καταλήγοντας: σε μια χώρα όπου τα ΛΟΑΤΔ άτομα τελούν υπό ποινικοποίηση, η δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων δεν αποτελεί πρόσφορη λύση. Οι αιτήσεις ασύλου των ΛΟΑΤΔ ατόμων από χώρες όπου ισχύει η ποινικοποίηση δεν θα πρέπει ποτέ να απορρίπτονται με το επιχείρημα της δυνατότητας προστασίας εντός των εθνικών συνόρων.

Σε όλες τις υπόλοιπες περιπτώσεις, οι αρμόδιες αρχές για τη λήψη αποφάσεων θα πρέπει να προβαίνουν σε προσεκτική αξιολόγηση της κατάστασης των ατόμων ΛΟΑΤΔ στην προτεινόμενη για μετεγκατάσταση περιοχή της χώρας, συμπεριλαμβανομένου και του κατά πόσον είναι δυνατόν να ζει κανείς εκεί ανοιχτά ως άτομο ΛΟΑΤΔ και αν παρέχεται αποτελεσματική κρατική προστασία. Θα πρέπει να αποφεύγεται να καταλήξει ο αιτών σε περιοχή της χώρας όπου μπορεί να υποστεί δίωξη, κακοποίηση ή άλλες καταστάσεις που παραβιάζουν το Άρθρο 3 των Κατευθυντήριων Οδηγιών της Ύπατης Αρμοστείας.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

- Το Άρθρο 8 της Οδηγίας Καθορισμού θα πρέπει να εφαρμόζεται με τέτοιο τρόπο ώστε η δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων να μη θεωρείται πιθανή επιλογή σε περιπτώσεις λεσβιών, ομοφυλόφιλων, αμφισεξουαλικών,

---

προστασία». Jenni Millbank, 'From discretion to disbelief: Recent Trends in Refugee Determinations on the Basis of Sexual Orientation in Australia and the United Kingdom', *International Journal of Human Rights*, Vol. 13, No. 2/3, 2009, p.3. Βλ και: *UNHCR, Αιτούντες Άσυλο και Πρόσφυγες Αιτούντες Προστασία λόγω του Σεξουαλικού Προσανατολισμού και της Ταυτότητας Γένους. Συμπεράσματα της στρωγγυλής τράπεζας ειδικών που οργάνωσε η ΥΑ του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Γενεύη, 30 Σεπτεμβρίου – 1 Οκτωβρίου 2010):* «Όπως η επονομαζόμενη προϋπόθεση διακριτικότητας θεωρείται πλέον ότι δεν είναι έγκυρος λόγος για την άρνηση χορήγησης ασύλου σε άλλα είδη αιτήσεων ασύλου, έτσι δεν είναι έγκυρη και στις υποθέσεις σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας γένους. Ομοίως, η έννοια της δυνατότητας μετακίνησης εντός των εθνικών συνόρων δεν θα έπρεπε να εφαρμόζεται όταν απαιτείται συγκάλυψη προκειμένου να είναι το άτομο ασφαλές.»

τρανσέξουαλ και διαφυλικών αιτούντων από χώρες στις οποίες ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου τελεί υπό ποινικοποίηση.

- Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, οι αρμόδιες για τη λήψη αποφάσεων αρχές θα πρέπει να κάνουν μια προσεκτική αξιολόγηση της κατάστασης που επικρατεί για τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφισεξουαλικούς, τους τρανσέξουαλ και τους διαφυλικούς στην προτεινόμενη περιοχή για προστασία εντός των εθνικών συνόρων, καθώς επίσης και για το αν είναι εφικτό να ζήσουν ανοιχτά ως λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί και αν τους παρέχεται επαρκής κρατική προστασία.
- Δεν θα πρέπει να ζητείται ή να αναμένεται από τους αιτούντες να αποκρύπτουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου στην προτεινόμενη περιοχή για προστασία εντός των εθνικών συνόρων προκειμένου να είναι προστατευμένοι από δίωξεις.

6 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ

6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αξιολογία έχει αποτελέσει μείζον θέμα σε πολλές αποφάσεις για τη χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα. Στις περισσότερες υποθέσεις ασύλου, οι δηλώσεις του αιτούντος (που βρίσκονται συνήθως σε γραπτές εκθέσεις της συνέντευξης ή σε γραπτή δήλωση) είναι και η βασική πηγή απόδειξης. Βασισμένοι σε αυτές, οι αρμόδιοι πρέπει να αποφασίσουν αν η αίτηση είναι αληθινή, δηλαδή αξιόπιστη. Συνέβησαν πράγματι τα γεγονότα που παρουσιάζονται; Τι θα γίνει στο μέλλον αν το άτομο αυτό επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του; Η ανάγκη ενός ενδεδειγμένου τρόπου έρευνας των πραγματικών περιστατικών κατά την αρχική συνέντευξη επιτείνεται διαρκώς, καθώς η εφαρμογή της ταχύρρυθμης διαδικασίας γίνεται ολοένα και συχνότερη, ενώ την ίδια στιγμή η επανεξέταση των πραγματικών περιστατικών από το δικαστήριο τείνει να γίνεται λιγότερο ουσιαστική.

Εκτός της γενικότερης ειλικρίνειας της αφήγησης, όταν η αίτηση ασύλου στηρίζεται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου του αιτούντος, διακυβεύεται και μια συγκεκριμένη πλευρά της αξιολογίας: είναι αξιόπιστο ότι το άτομο αυτό είναι ή εκλαμβάνεται ότι είναι¹⁶³ μέλος μιας ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, που συγκροτείται με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου;

Μια μόνο περίπτωση έχει βρεθεί στην παρούσα έρευνα κατά την οποία αμφισβητήθηκε η ταυτότητα φύλου ενός αιτούντος (πιο αναλυτικά βλ. παράγραφο 6.4.4). Πάντως το ερώτημα σχετικά με τη ταυτότητα φύλου είναι παρόμοιο με αυτό για τον σεξουαλικό προσανατολισμό: γνωρίζει ο κοινωνικός περίγυρος για την ταυτότητα φύλου του αιτούντος; Διώχθηκε ο αιτών εξ αιτίας της πραγματικής ή υποτιθέμενης ταυτότητας φύλου του;

Είναι προβληματικό να εστιάζει κανείς στο αν ο αιτών είναι Λ, Ο, Α, Τ ή Ε άτομο, βασιζόμενος σε υποθέσεις σχετικά με το πώς συμπεριφέρεται ένα «πραγματικό» άτομο ΛΟΑΤΔ. Δεν υπάρχει ομοιόμορφος τρόπος με τον οποίον οι ΛΟΑΤΔ αντιλαμβάνονται τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους ή την ταυτότητα φύλου

τους και λειτουργούν βάσει αυτών.¹⁶⁴ Για παράδειγμα, υπάρχει μεγάλη διάσταση ανάμεσα στους ΛΟΑΤΔ που είναι γεννημένοι και μεγαλωμένοι στο Άμστερνταμ – πολύ δε περισσότερο όταν μιλάμε για τις σεξουαλικές ταυτότητες ανθρώπων από διάφορα μέρη του πλανήτη. Το γεγονός αυτό καθιστά εξαιρετικά δύσκολο να αποφασίσουμε, αν οι αιτούντες ασύλο είναι πράγματι αξιόπιστοι όταν καταθέτουν σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους – ειδικότερα αν ο κριτής της αίτησης θεωρεί ότι το στερεότυπο των σχετικά χειραφετημένων Ευρωπαίων ΛΟΑΤΔ αποτελεί πρότυπο για το πώς είναι ένα ΛΟΑΤΔ άτομο.

Από την άλλη μεριά, το να καταργηθεί εντελώς η αξιολογία ως νόμιμο ζήτημα επίσης δεν είναι σωστό. Όταν ένα άτομο που ζητά ασύλο ισχυρίζεται ότι έχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης εξ αιτίας του ότι είναι κομμουνιστής, υπάρχει δόκιμος λόγος να απορριφθεί η αίτησή του αν αποδειχθεί ότι ο αιτών δεν έχει τέτοιες πολιτικές πεποιθήσεις στην πραγματικότητα, αλλά ούτε και έχει εκληφθεί από τρίτους ως κομμουνιστής. Με τον ίδιο τρόπο, μια αίτηση ασύλου ενός ατόμου ΛΟΑΤΔ μπορεί να απορριφθεί νόμιμα, αν ο αιτών δεν είναι ΛΟΑΤΔ κι επομένως δεν ανήκει σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα που αποτελείται από ΛΟΑΤΔ άτομα, ούτε έχει εκληφθεί ως τέτοιο από κάποιους άλλους.

Σε ορισμένες χώρες, όταν η πολιτική για το ασύλο αποκτά ευαισθησία με έναν τρόπο (καταργείται η προϋπόθεση για διακριτικότητα, βλ Κεφάλαιο 4, ή υιοθετείται πολιτική χορήγησης προστασίας σε ιδιαίτερη ομάδα ΛΟΑΤΔ αιτούντων), αυτό συμπηφίζεται με μια αντίθετη τάση: ένας αυξανόμενος αριθμός ΛΟΑ αιτήσεων απορρίπτονται, επειδή ο σεξουαλικός προσανατολισμός των αιτούντων δεν γίνεται πιστευτός. Σε χώρες όπου έχουν καταργηθεί τα εμπόδια για την αναγνώριση των ΛΟΑΤΔ αιτούντων ως προσφύγων, έχει εμφανιστεί μια στροφή προς τα ζητήματα αξιολογίας (η **Δημοκρατία της Τσεχίας**¹⁶⁵, η **Ολλανδία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** μετά την κατάργηση της προϋπόθεσης για διακριτικότητα)¹⁶⁶. Το ίδιο συνέβη πρόσφατα στην **Ολλανδία**, μετά την υιοθέτηση ευνοϊκών

¹⁶³ O Middelkoop υποστηρίζει ότι, εκτός των υποθέσεων *sur place*, θα πρέπει να εστιάζουμε αποκλειστικά στο αν ο αιτών έχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο εξ αιτίας της εκλαμβανόμενης ομοφυλοφιλίας. Με τον τρόπο αυτό, επιδιώκει να παρακάμψει τις συζητήσεις γύρω από περιπτώσεις όπου ο αιτών αρνείται ότι είναι ομοφυλόφιλος, παρά το γεγονός ότι διατηρεί σχέση με ομόφυλό του. Και φέρνει ως παράδειγμα την περίπτωση αιτούντα που είχε σχέση με τρανσέξουαλ θεωρώντας ότι έχει ετεροφυλοφιλική σχέση. L.P. Middelkoop, 'Geloofwaardigheidskwesties rond homoseksuelen in de Nederlandse asielprocedure', *Asiel- en Migrantenrecht* 2010-1, p. 508-515.

¹⁶⁴ Βλ. σχετικά N. LaViolette, 'Coming Out to Canada: The Immigration of Same-Sex Couples under the Immigration and Refugee Protection Act', *McGill Law Journal* 2004, p. 996.

¹⁶⁵ Μέχρι την ενσωμάτωση της Οδηγίας Καθορισμού, οι αιτήσεις ΛΟΑ απορρίπτονταν λόγω ουσίας. Μετά την ενσωμάτωση όμως, οι περιοριστικές θέσεις σχετικά με την δίωξη από μη κρατικά όργανα, το όριο της δίωξης και την παράλειψη προσφυγής στην κρατική προστασία έχουν εγκαταληφθεί κι έτσι η αξιολογία της αξιολογίας έγινε κεντρικό ζήτημα στις αιτήσεις ΛΟΑ. Με άλλα λόγια, η επέκταση του φάσματος της προστασίας για τους αιτούντες ΛΟΑΤΔ συνοδεύτηκε από μεγαλύτερη έμφαση στα θέματα αξιολογίας.

¹⁶⁶ Συγκρ. σχετικά με την Αυστραλία Jenni Millbank, From Discretion to Disbelief: Recent Trends in Refugee Determinations on the Basis of Sexual Orientation in Australia and the United Kingdom, *International Journal of Human Rights* 2009-13 (2/3). Για την Ολλανδία, βλ. το Ολλανδικό ερωτηματολόγιο.

πολιτικών για συγκεκριμένες ομάδες ομοφυλοφίλων.¹⁶⁷ Έτσι, μια επέκταση του φάσματος της προστασίας για τους αιτούντες ΛΟΑΤΔ είναι πιθανόν να συνοδεύεται από μια ακόμα μεγαλύτερη έμφαση σε ζητήματα αξιοπιστίας.

Για ορισμένες χώρες οι ειδικοί αναφέρουν ότι δεν υπάρχουν προβλήματα στο ζήτημα της αξιοπιστίας: κάποιος από αυτούς έχουν βρει λίγες μόνο υποθέσεις ΛΟΑ οι οποίες απορρίφθηκαν, επειδή δεν έγινε πιστευτό ότι ο φόβος ήταν βάσιμος και δικαιολογημένος ή ότι ο κίνδυνος για κακοποίηση δεν θεωρήθηκε πραγματικός. Για κάποιες από αυτές τις χώρες, φαίνεται ότι η αξιοπιστία δεν αποτελεί θέμα στις υποθέσεις ΛΟΑ (**Ελλάδα, Πορτογαλία**), ενώ άλλες αναφέρουν παραδείγματα, αλλά δηλώνουν επίσης ότι οι αιτήσεις ΛΟΑ απορρίπτονται συνήθως για άλλους λόγους (η κακοποίηση δεν φτάνει στα όρια της δίωξης, παράλειψη αναζήτησης κρατικής προστασίας: **Ισπανία**)

Πρόκειται λοιπόν για μια μεγάλη απόκλιση στον τρόπο με τον αντιμετωπίζονται τα ζητήματα αξιοπιστίας στις διάφορες χώρες της Ε.Ε.. Προφανώς δεν υπάρχει ενιαία πρακτική στις χώρες – μέλη στο σημείο αυτό. Στο κεφάλαιο αυτό θα ασχοληθούμε με τα εξής ζητήματα:

- Ιατρικές εξετάσεις
- Καταθέσεις μαρτύρων
- Μέθοδοι εξέτασης
- Υποτιθέμενη συμπεριφορά και γνώσεις (συμπεριλαμβανομένης και της έλλειψης εξοικείωσης με τη γκέυ σκηνή, ομοφυλοφιλικό γάμοι και γονεϊκότητα, ανεπαρκής γνώση των ποινικών κυρώσεων, συμπεριφορά πολύ επικίνδυνη για να είναι πραγματική).

6.2 ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ. ΓΕΝΙΚΕΣ ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ

Η γενική πρόβλεψη του Άρθρου 4 της Οδηγίας Καθορισμού, καθώς και οι προβλέψεις των παραγράφων 195-205 του Εγχειρίδιου για τις Διαδικασίες και τα Κριτήρια Καθορισμού του Καθεστώτος των Προσφύγων της Ύπατης Αρμοστείας, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως σημείο έναρξης. Σχετικά με την αξιολόγηση της αξιοπιστίας οι προβλέψεις αυτές ορίζουν, ότι οι αιτήσεις πρέπει να εξετάζονται με ιδιαίτερη προσοχή όσον αφορά τα προβλήματα που μπορεί να έχουν οι αιτούντες άσυλο όταν υποβάλουν τα στοιχεία (Άρθρο 4(5)

Οδηγίας Καθορισμού, παρ.196 Εγχειρίδιο Ύπ.Αρμ.¹⁶⁸), καθώς επίσης ότι οι αρχές και ο αιτών πρέπει να συνεργάζονται προκειμένου να αξιολογηθεί η σημασία των στοιχείων της αίτησης (Άρθρο 4(1) Οδηγίας Καθορισμού).

Το Άρθρο 13(3)(α) της Οδηγίας για τις Διαδικασίες Ασύλου προβλέπει ότι οι χώρες – μέλη πρέπει να μεριμνούν ώστε τα άτομα που διενεργούν την συνέντευξη να είναι ικανά να λαμβάνουν υπόψη τις προσωπικές ή γενικές συνθήκες γύρω από την αίτηση, συμπεριλαμβανομένης της κουλτούρας του αιτούντος ή της ευάλωτης κατάστασής του, όσο αυτό είναι δυνατόν.¹⁶⁹ Το Εγχειρίδιο της Ύπατης Αρμοστείας επισημαίνει την πιθανότητα, οι αιτούντες να αισθάνονται φοβισμένοι απέναντι σε οποιαδήποτε εξουσία (παρ.198) και τονίζει ότι είναι απαραίτητο ο κριτής να κερδίσει την εμπιστοσύνη του αιτούντος, προκειμένου να τον βοηθήσει να εκθέσει την υπόθεσή του και να παρουσιάσει αναλυτικά τη γνώμη και τα συναισθήματά του (παρ.200).

Ειδικότερα όσον αφορά τις αιτήσεις ΛΟΑΤΔ, οι Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας αναφέρουν:

35. Ο αυτο-προσδιορισμός του αιτούντα άσυλο ως λεσβίας, ομοφυλόφιλου, αμφιφυλόφιλου, τρανσέξουαλ πρέπει να θεωρείται ένδειξη για το σεξουαλικό του προσανατολισμό. Ενώ κάποιος αιτούντας άσυλο μπορεί να είναι σε θέση να τεκμηριώσουν το σεξουαλικό τους προσανατολισμό, για παράδειγμα με μάρτυρες, φωτογραφίες ή άλλα αποδεικτικά έγγραφα, δεν απαιτείται να προσκομίσουν στοιχεία για τις δραστηριότητές τους στη χώρα καταγωγής προκειμένου να αποδείξουν τη διαφορετικότητα του σεξουαλικού τους προσανατολισμού ή της ταυτότητας του γένους τους. Ο κριτής του αιτήματος άσυλο οφείλει να βασιστεί στις μαρτυρίες του αιτούντα άσυλο όταν αυτός αδυνατεί να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία για το σεξουαλικό του προσανατολισμό και / ή δεν είναι επαρκείς οι σχετικές πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής του. Όπως σημειώνεται στο Εγχειρίδιο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τα Κριτήρια και τις Διαδικασίες Καθορισμού του Καθεστώτος των Προσφύγων «αν η αφήγηση του αιτούντος φαίνεται αξιόπιστη, η περίπτωση του πρέπει, εκτός αν υπάρχουν σοβαροί λόγοι για το αντίθετο, να τύχει του ευεργετήματος της αμφιβολίας»

¹⁶⁸ Σχετικά με τις δυσκολίες των αιτούντων στην προσκόμιση στοιχείων βλ. ECtHR 19 Φεβρουαρίου 1998, *Bahaddar v. the Netherlands*, Appl. No. 25894/94, RJ&D ECHR 1998-I, par. 45.

¹⁶⁹ Η πιο πρόσφατη πρόταση αναδιτύπωσης της Οδηγίας Διαδικασιών για το Άσυλο ρητά αναφέρει τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου υπ' αυτήν την έννοια, στο Άρθρο 15(3), βλ. την τροποποιημένη πρόταση, COM(2011) 319 οριστικό κείμενο, Βρυξέλλες, 1 Ιουνίου 2011.

¹⁶⁷ Βλ. Middelkoop 2010, όπ.παρ.

36. Κατά την αξιολόγηση των ισχυρισμών των λεσβίων, των ομοφυλόφιλων, των αμφιφυλόφιλων και των τρανσέξουαλ πρέπει να αποφεύγονται οι στερεότυπες εικόνες που έχουν δημιουργηθεί για τα πρόσωπα που υπάγονται σε αυτές τις ομάδες. Για παράδειγμα, δεν θα πρέπει να αναμένονται από έναν άντρα ομοφυλόφιλο «εξόφθαλμοι» ή γυναικείοι τρόποι ούτε από μια λεσβία αρρενωπή ή «αντρογυναικεία» εμφάνιση. Ομοίως, ένα πρόσωπο δεν πρέπει να θεωρείται αυτόματα ετεροφυλοφιλικό απλώς επειδή είναι ή υπήρξε παντρεμένο ή έχει παιδιά ή ντύνεται σύμφωνα με τους ισχύοντες κοινωνικούς κανόνες. Για την ακριβέστερη αξιολόγηση της αξιοπιστίας του αιτούντα άσυλο προσφορότερες είναι οι ερωτήσεις για τις απόψεις και την εμπειρία της σεξουαλικής του ταυτότητας και όχι η λεπτομερής ανάκριση για τις σεξουαλικές πράξεις.

37. Έχει ιδιαίτερη σημασία η ευαισθητοποίηση και η κατάρτιση όσων διεξάγουν τις συνεντεύξεις για τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα για τα ειδικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι λεσβίες, οι ομοφυλόφιλοι, οι αμφιφυλόφιλοι και οι τρανσέξουαλ. Τούτο ισχύει και για τους διερμηνείς που παρίστανται στη συνέντευξη. Η ευαισθητοποίηση των αρμόδιων για τη διεξαγωγή της συνέντευξης μπορεί να επιτευχθεί με σύντομες στοχευμένες εκπαιδευτικές συνεδρίες, με την ένταξη των θεμάτων του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας του φύλου στην εκπαίδευση του νέου και στην κατάρτιση του υπάρχοντος προσωπικού, με την ενημέρωση για ιστοσελίδες που αναφέρονται ειδικότερα στις λεσβίες, στους ομοφυλόφιλους, στους αμφιφυλόφιλους και στους τρανσέξουαλ καθώς και με την ανάπτυξη οδηγιών για τις κατάλληλες τεχνικές συνέντευξης και εξέτασης που θα πρέπει να εφαρμόζονται στα διάφορα στάδια της διαδικασίας καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα.¹⁷⁰

6.3 ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες, χρησιμοποιούνται ιατρικές εξετάσεις (ψυχιατρικές εξετάσεις, σωματικές αντιδράσεις σε πορνογραφικές εικόνες, δηλαδή ο λεγόμενος «φαλλομετρικός έλεγχος») προκειμένου να διαπιστωθεί αν ο αιτών είναι όντως ΛΟΑΤΔ άτομο. Παραδείγματα από εξετάσεις που έγιναν από ψυχολόγους, ψυχιάτρους και σεξολόγους για την αξιολόγηση τους σεξουαλικού προσανατολισμού κάποιου έχουν αναφερθεί σε 8 χώρες: **την Αυστρία, τη Βουλγαρία, τη Δημοκρατία της Τσεχίας, τη Γερμανία, την Ουγγαρία, τη Πολωνία¹⁷¹, τη Ρουμανία και την Σλοβακία.**

170 UNHCR Κατευθυντήριες Οδηγίες για τα Αιτήματα Ασύλου που στηρίζονται στο Σεξουαλικό Προσανατολισμό και στην Ταυτότητα του Γένους, 21 Νοεμβρίου 2008.

171 Συμπεριλαμβάνουμε την Πολωνία, επειδή η Πολωνική Υπηρεσία Αλλοδαπών συνιστά την προσκόμιση πρόσθετων στοιχείων στον αιτούντα, π.χ.

Στην Ουγγαρία, στην περίπτωση ενός 16-χρονου Ιρανού αιτούντος, πραγματοποιήθηκαν τρεις ιατρικές εξετάσεις. Ένας ειδικός στην ιατροδικαστική βεβαίωσε ότι είναι ετεροφυλόφιλος, ενώ ο ψυχίατρος του Ιδρύματος Cordelia (μια Ουγγαρέζικη ΜΚΟ) επιβεβαίωσε την ομοφυλοφιλία του. Ο υπεύθυνος για τη λήψη της απόφασης, μη μπορώντας να αποφασίσει, ζήτησε τη γνώμη τρίτου ειδικού. Ο ψυχολόγος αυτός δήλωσε ότι είναι αδύνατον να προσδιοριστεί ο σεξουαλικός προσδιορισμός ενός εφήβου σε τόσο νεαρή ηλικία, όπου η προσωπικότητα μπορεί να διαφοροποιηθεί σημαντικά προϊόντος του χρόνου. Η όλη διαδικασία διήρκεσε σχεδόν έξι μήνες, κόστισε πολλά χρήματα για την υπηρεσία ασύλου και ο αιτών τελικά αναγνωρίστηκε ως πρόσφυγας.

6.3.1 ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

6.3.1.1 ΑΠΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

Οι διαφορές στον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου είναι συνηθισμένες και θεωρούνται αναπόσπαστο μέρος της ανθρώπινης ζωής. Επομένως ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου δεν μπορούν να θεωρούνται ιατρικές παθολογικές οντότητες ή ψυχολογικές αποκλίσεις.

Η ομοφυλοφιλία έχει πάψει να θεωρείται ιατρική ή ψυχιατρική οντότητα από το 1990, όταν η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας την κατήργησε ως ιατρική κατηγορία. Συνεπώς ειδικοί στην ιατρική ή την ψυχιατρική δεν είναι αρμόδιοι να κρίνουν το αν οι αιτούντες είναι ΛΟΑ.

Αν και η τρέχουσα Διεθνής Κατάταξη Ασθενειών της Π.Ο.Υ. περιλαμβάνει τον «τρανσσεξουαλισμό», την «παρενδυσία διπλού ρόλου» και την «διαταραχή ταυτότητας φύλου στην παιδική ηλικία» στην κατηγορία των «διαταραχών ταυτότητας φύλου» στον κατάλογο των «Ψυχικών και Συμπεριφορικών Διαταραχών», οι ΜΚΟ των ΛΟΑΤΔ ζητούν την απο-ψυχιατρικοποίηση όλων των ταυτοτήτων φύλου. Ομοίως, σύμφωνα με τον Επίτροπο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, «οι κατηγοριοποιήσεις αυτές είναι προβληματικές και αμφισβητούνται όλο και περισσότερο από φορείς της κοινωνίας των πολιτών και επαγγελματίες της υγείας. Οι κατηγοριοποιήσεις αυτές μπορούν να αποτελέσουν εμπόδιο στην πλήρη άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των διαφυλικών ανθρώπων, ιδιαίτερα αν εφαρμόζονται με τρόπο που περιορίζει τη νομική τους ικανότητα ή την επιλογή για ιατρική θεραπεία.»¹⁷² Όπως ο σεξουαλικός

αποτελέσματα ψυχολογικών τεστ, γνωμοδοτήσεις σεξολόγων. Δεν έχουμε αδιάσειστα στοιχεία ότι οι εξετάσεις αυτές πράγματι γινόταν στην Πολωνία.

172 Επίτροπος Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, *Οδηγία (2009)2 σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ταυτότητα φύλου*, 29 Ιουλίου 2009, στην ιστοσελίδα: <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?Ref=CommDH/Is>

προσανατολισμός, έτσι και η ταυτότητα φύλου αποτελεί τμήμα της αυτο-επίγνωσης ενός ατόμου, ακόμα κι αν σε αρκετές περιπτώσεις, τα τρανς άτομα επιθυμούν ιατρική παρέμβαση την οποία κρίνουν απαραίτητη για την ευημερία τους. Πάνω από 230 οργανώσεις παγκοσμίως συμμετέχουν στην πρωτοβουλία STP-2012 (για να σταματήσει η παθολογοποίηση των τρανς), με την οποία ζητείται να εξαιρεθούν οι ταυτότητες φύλου από τα διαγνωστικά εγχειρίδια (ICD και DSM, το «Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο των Ψυχικών Νοσημάτων» της Αμερικανικής Ψυχιατρικής Εταιρίας). Ασπαζόμαστε την άποψη αυτή και πιστεύουμε ότι η ταυτότητα φύλου είναι μια ταυτότητα στην οποία οι ειδικοί στην ιατρική ή την ψυχιατρική δεν έχουν καμία αρμοδιότητα.

Προφανώς, οι ειδικοί στην ιατρική ή την ψυχιατρική (όπως και οι ψυχολόγοι) έχουν αρμοδιότητα όσον αφορά τα προβλήματα που πιθανόν να έχουν τα ΛΟΑΤΔ άτομα, ως συνέπεια του τρόπου με τον οποίο η κοινωνία αντιμετωπίζει τους ασυνήθιστους σεξουαλικούς προσανατολισμούς και τις ταυτότητες φύλου, αλλά η ταυτοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου ενός ατόμου είναι ζήτημα αυτο-προσδιορισμού και όχι ιατρικό.

6.3.1.2 ΑΠΑΝΘΡΩΠΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ .- ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ

Το ζήτημα του αν ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου θεωρούνται ιατρικά θέματα είναι εξαιρετικής σημασίας, επειδή οι ιατρικές, ψυχιατρικές και ψυχολογικές εξετάσεις είναι παρεμβατικές και συνιστούν παραβίαση της ιδιωτικής σφαιράς ενός ανθρώπου, όταν δεν εξυπηρετούν νόμιμο σκοπό. Μια υποχρεωτική ιατρική παρέμβαση, ακόμα και ήσσονος σημασίας, θα πρέπει να θεωρείται ως παρεμβολή στο δικαίωμα στην ιδιωτικότητα, όπως ορίζεται στο Άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.¹⁷³ Αλλά και μια ιατρική εξέταση εμπίπτει στο φάσμα της ιδιωτικότητας. Αν μια τέτοια εξέταση απαιτείται προκειμένου να υλοποιηθεί ένα προνόμιο, αυτό πρέπει να γίνεται σύμφωνα με το νόμο, να εξυπηρετεί νόμιμο σκοπό και να είναι απαραίτητο σε μια δημοκρατική κοινωνία (δηλαδή ανάλογο).¹⁷⁴ Αυτό διατυπώθηκε επίσης στο Άρθρο 18 των Αρχών της Yogyakarta, όπου ορίζεται: «Κανένα πρόσωπο δεν θα αναγκασθεί δια της βίας να υποβληθεί σε κάθε είδους ιατρική ή ψυχολογική θεραπεία, μέθοδο, ανάλυση, ή να εγκλεισθεί σε ιατρική μονάδα, λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου. Παρά την ύπαρξη κατηγοριοποιήσεων περί του αντιθέτου, ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου ενός προσώπου δεν συνιστούν από μόνα τους ιατρικές παθήσεις και δεν πρέπει να

αντιμετωπίζονται με νοσηλεία, να θεραπεύονται ή να υποβάλλονται σε καταστολή.»¹⁷⁵

Το επονομαζόμενο «φαλλομετρικό τεστ» (βλ. κατωτέρω, παρ.6.4.5.) αναμφίβολα παραβιάζει τα Άρθρα 3 και 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.¹⁷⁶ Στο πλαίσιο μιας ποινικής καταδίκης, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ενώ αποδέχτηκε ότι το φαλλομετρικό τεστ είναι εξευτελιστικό, θεώρησε ότι δεν συνιστά παραβίαση του Άρθρου 3 στη συγκεκριμένη περίπτωση, κυρίως επειδή τα μέτρα που θεωρούνται ως θεραπευτικές αναγκαίες δεν μπορούν να θεωρηθούν ταπεινωτικά.¹⁷⁷ Επειδή στην περίπτωση του ασύλου ο θεραπευτικός σκοπός απουσιάζει, θα πρέπει να θεωρηθεί παραβίαση του Άρθρου 3. Στο πλαίσιο του Άρθρου 8, η έντονη παραβίαση της ιδιωτικής σφαιράς ενός ατόμου που πραγματοποιείται με το φαλλομετρικό τεστ μπορεί θεωρητικά να δικαιολογείται, εφόσον είναι απαραίτητο σε μια δημοκρατική κοινωνία. Αλλά ο σκοπός του ελέγχου αυτού (η διαπίστωση της αξιοπιστίας) μπορεί να επιτευχθεί και με άλλα μέσα. Και είναι αμφισβητούμενο το κατά πόσον ο έλεγχος αυτός μπορεί να καταλήξει σε ασφαλή συμπεράσματα σχετικά με τον σεξουαλικό προσδιορισμό ενός ατόμου. Το γεγονός αυτό καθιστά φανερό ότι, ισολογίζοντας τα συμφέροντα, η παραβίαση της ιδιωτικότητας ενός ατόμου που προκαλείται από τον φαλλομετρικό έλεγχο δεν μπορεί να δικαιολογηθεί και κατά συνέπεια συνιστά παραβίαση του Άρθρου 8 της ΕΣΔΑ.

6.3.1.3 ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ

Επί πλέον υφίσταται και ένα πρόβλημα συναίνεσης. Ακόμα και αν η γνώμη του ειδικού γιατρού, ψυχιάτρου ή ψυχολόγου, συντάσσεται μετά από αίτημα του αιτούντος ασύλο,¹⁷⁸ δύσκολα μπορεί κανείς να υποστηρίξει ότι κάποιος έχει συναίνεσει αυτοβούλως, αφού το κίνητρο της συναίνεσης για τον έλεγχο είναι η επώδυνη γνώση ότι αν δεν συναίνεσει, αναγκαστικά θα απορριφθεί η αίτηση ασύλου και πιθανότατα θα εκτεθεί σε δίωξη στη χώρα καταγωγής του. Αυτό

175 Ομάδα Ειδικών επί του Διεθνούς Δικαίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε Σχέση με τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό και την Ταυτότητα Φύλου, Αρχές για την Εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε Σχέση με τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό και την Ταυτότητα Φύλου (2007), www.yogyakartaprinciples.org.

176 Συγκρ. Κρίση του Γερμανικού Διοικητικού Δικαστηρίου (Verwaltungsgericht Schleswig-Holstein, 7 Σεπτεμβρίου 2009, 6 B 32/09. Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA), *Ομοφοβία, Τρανσφοβία και Διακρίσεις με βάση τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό και την Ταυτότητα Φύλου – 2010 Ένημέρωση*, 10 Δεκεμβρίου 2010, pp. 59-60. ORAM, *Έλεγχος Σεξουαλικού Προσανατολισμού: Επιστημονική και Νομική Ανάλυση της Πληθυσμογραφίας στις Αιτήσεις Ασύλου και Καθεστώτος Πρόσφυγα*, 2011. UNHCR, *Σχόλια για την Πρακτική της Φαλλομέτρησης στην Δημοκρατία της Τσεχίας για τη Διαπίστωση της Αξιοπιστίας των Αιτήσεων Ασύλου με βάση τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό*, Απρίλιος 2011, στην ιστοσελίδα: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4daeb07b2.html>.

177 ECtHR 14 Σεπτεμβρίου 1999, appl. no. 37231/97 (*Toomey v. United Kingdom*).

178 Μ' αυτή την έννοια είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι την φαλλομέτρηση εισήγαγε ο δικηγόρος ενός αιτούντος ασύλο. Περισσότερες λεπτομέρειες στο ερωτηματολόγιο Τσεχίας.

suePaper(2009)2&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=CommDH&BackColorInternet=FEC65B&BackColorIntranet=FEC65B&BackColorLogged=FFC679

173 Appl. 8278/78, X v Austria, D&R 18 (1980), p. a55, at 156.

174 ECtHR 5 Ιουλίου 1999, *Matter v Slovakia*, appl. no. 31534/96 σχετικά με ψυχολογική εξέταση, ECtHR 27 Νοεμβρίου 2003, *Worwa v Poland*, appl. no. 26624/95 σχετικά με ψυχιατρική έκθεση.

ασκεί σημαντική πίεση στους αιτούντες άσυλο στο να υποστούν τέτοιου είδους ελέγχους. Επειδή ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου δεν αποτελούν δόκιμες ιατρικές, ψυχιατρικές ή ψυχολογικές κατηγορίες, η «συναίνεση» των αιτούντων άσυλο για τέτοιου είδους εξετάσεις αμφισβητείται σοβαρά.

6.3.2 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ: ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΖΗΤΟΥΝ ΙΑΤΡΙΚΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Προκειμένου να εξεταστεί η αξιοπιστία του σεξουαλικού προσανατολισμού, η Υπηρεσία Μετανάστευσης και Ιθαγένειας της **Ουγγαρίας** (OIN) μερικές φορές ζητά τη «γνωμοδότηση» ιατροδικαστή (χωρίς ειδικευση ή εκπαίδευση στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου). Η «εξέταση» συνήθως περιορίζεται σε μια απλή συζήτηση ανάμεσα στον «ειδικό» και τον αιτούντα άσυλο. Σε ορισμένες περιπτώσεις ο ειδικός χρησιμοποιεί τα ψυχολογικά τεστ Rorschach και Szondi. Οι εξετάσεις αυτές εφαρμόζονται ακόμα και σε ξεκάθαρες περιπτώσεις, όπου δεν υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με την αξιοπιστία του αιτούντος (π.χ. όταν ο αιτών έχει ζήσει με σύντροφο του ίδιου φύλου για αρκετούς μήνες στην Ουγγαρία και το γεγονός αυτό μπορεί να ελεγχθεί εύκολα και θεωρείται επαρκής πραγματική απόδειξη). Η OIN φαίνεται να αποφεύγει την πρακτική αυτή μόνο σε περιπτώσεις τρανσέξουαλ ή ομοφυλόφιλων ανδρών που μοιάζουν ή συμπεριφέρονται με πολύ θηλυπρεπή τρόπο.

Παρόμοιες πρακτικές αναφέρονται και από τη **Βουλγαρία**.

6.3.3 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ: ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ

Αντιδρώντας σε αρνητικά ευρήματα αξιοπιστίας, οι αιτούντες μπορεί να αισθανθούν υποχρεωμένοι να σταφούν σε σεξολόγους, ψυχολόγους ή παρεμφερείς ειδικούς προκειμένου να λάβουν την επιβεβαίωση από ειδικό σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους.

Στη **Γερμανία**, εκθέσεις ψυχολόγων, ψυχιάτρων ή άλλων ιατρικών ειδικοτήτων μερικές φορές παρέχονται στους αιτούντες με δική τους πρωτοβουλία. Σε ορισμένες περιπτώσεις αυτό μοιάζει να είναι η μοναδική δυνατότητα να πείσουν το δικαστήριο, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου ο αιτών δεν αποκάλυψε τον σεξουαλικό προσανατολισμό του/της στην αρχική φάση της διαδικασίας του ασύλου και ισχυρίζεται ότι είναι Λ, Ο ή Α σε μεταγενέστερο στάδιο (σχετικά με το ζήτημα βλ. το Κεφάλαιο 7).

Το ζήτημα της γνωμοδότησης από ειδικό είναι ακόμα πιο περίπλοκο στη Γερμανία, εξ αιτίας της έννοιας του «αμετάκλητου» όπως ορίζεται από την απόφαση-ορόσημο του Ομοσπονδιακού Διοικητικού Δικαστηρίου (*Bundesverwaltungsgericht*) της 15ης Μαρτίου 1988.

Στην υπόθεση αυτή το Δικαστήριο έκρινε ότι είναι αποφασιστικής σημασίας στοιχείο, το αν ο αιτών έχει αμετάκλητο ομοφυλοφιλικό προσδιορισμό (*irreversible Homosexualität*). Μια απλή τάση (*blosse Neigung*) δεν είναι αποφασιστική στις σεξουαλικές δραστηριότητες μεταξύ του ίδιου φύλου για τις οποίες το εν λόγω άτομο μπορεί να επιλέξει να συμμετάσχει ή όχι σύμφωνα με την επιθυμία του/της. Μόνον η αναπόδραστη μοιραία καθήλωση στην ομοφυλοφιλική συμπεριφορά ή την εκπλήρωση της παρόρμησης – “*unentrinnbare schicksalhafte Festlegung auf homosexuelles Verhalten bzw. Triebbefriedigung*” – η οποία καθιστά αναπόφευκτη την εμπλοκή του σε σεξουαλική δραστηριότητα με άτομα του ίδιου φύλου μπορεί να αποτελέσει λόγο για χορήγηση ασύλου. Η υπόθεση αυτή, θεμελιωμένη αναμφίβολα σε έννοιες της κλασικής σεξολογίας, έχει ως αποτέλεσμα οι αρχές του ασύλου ή τα δικαστήρια να ζητούν από τους αιτούντες να υποβληθούν στη γνώμη ψυχιατρικού ειδήμονος σχετικά με το σε ποιο βαθμό είναι ομοφυλόφιλοι.¹⁷⁹

Παράδειγμα του ρόλου που μπορεί να παίξει η γνώμη ενός ειδικού στη διαδικασία, αποτελεί η υπόθεση ενός αιτούντος από το Ιραν, στην οποία χρησιμοποιήθηκε η γνώμη ειδικού ως στοιχείο για να υποστηριχθεί η αξιοπιστία του, την οποία αμφισβητούσαν οι αρχές: «Ο αιτών εξήγησε στη συνέντευξή του προς την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία ότι είχε τις πρώτες ομοφυλοφιλικές επαφές του κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής του θητείας. (...) Το δικαστήριο δεν αμφισβητεί τις δηλώσεις αυτές, ιδιαίτερα αφού ο αιτών προέβη σε πανομοιότυπες δηλώσεις όταν ερωτήθηκε στο κλινικό κέντρο του Πανεπιστημίου του (...) και η άποψη των ειδικών σεξολόγων-ψυχολόγων καταλήγει, ότι ο αιτών έχει μια αμετάκλητη ομοφυλοφιλική προδιάθεση. (...)»¹⁸⁰

Από την άλλη μεριά, ορισμένα Γερμανικά δικαστήρια αρχίζουν να αμφισβητούν την αξία της γνώμης των ειδικών σεξολόγων. Σε μια δικαστική απόφαση η γνώμη του ειδικού απορρίφθηκε: «Η γνώμη του ειδικού που αποκτήθηκε σε άλλη διαδικασία (...) βασίζεται απλώς στις δηλώσεις του proband (δείκτη) ώστε να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι «η διαμόρφωση μιας αμετάκλητα ομοφυλοφιλικής προσωπικότητας δεν μπορεί να απαντηθεί με συμπαγή και ολοκληρωτικό τρόπο από την πλευρά της ψυχιατρικής». Δεν χρειάζεται η γνώμη ειδικού για μια τέτοια εκτίμηση, η εκτίμηση αυτή μπορεί και πρέπει να ληφθεί από το δικαστήριο στο πλαίσιο

179 Ένας καθηγητής σεξολόγος και ιδρυτικό μέλος του πρώην Frankfurt Institute for Sexual Sciences αναφέρεται ότι έχει γράψει «συστηματικά» γνωμοδοτήσεις για την ομοφυλοφιλία αιτούντων άσυλο. Η υπόθεση που εξετάζουμε αφορά έναν ομοφυλόφιλο από τη Νιγηρία: η ιατρική έκθεση πληρώθηκε από τη Δεθνή Αμνηστία. Σύμφωνα με το άρθρο η έκθεσή του βασίστηκε σε «μια-δυο» συνεντεύξεις. Πηγή: <http://www.sueddeutsche.de/politik/weltweit-verfolgt-homosexuelle-toedliche-kuesse-1.488972>, *Süddeutsche Zeitung* 16 Ιανουαρίου 2009

180 Διοικητικό Δικαστήριο (Verwaltungsgericht) Wiesbaden, 24 Σεπτεμβρίου 2008 - 6 K 478/08.WI.A(2).

του ελέγχου της αξιοπιστίας του αιτούντος». ¹⁸¹ Οι ίδιοι οι σεξολόγοι μοιάζουν επίσης διστακτικοί. Η γνωμοδότηση ενός ειδικού που υποβλήθηκε σε άλλο δικαστήριο μπορεί να χρησιμεύσει ως παράδειγμα. Στην περίπτωση αυτή, ο ειδικός ήταν ψυχοθεραπευτής - γιατρός και καθηγητής του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Charite του Βερολίνου. Ένα απόσπασμα της γνωμοδότησης δόθηκε σε Γερμανική ΜΚΟ με ανώνυμο τρόπο και περιλαμβάνει μια παρέκβαση 22 σελίδων, στην οποία διαμακρώνονται οι μεθοδολογικές δυσκολίες στον προσδιορισμό του σεξουαλικού προσανατολισμού και η αλληλεξάρτηση της βιολογικής προδιάθεσης με τα ψυχολογικά και κοινωνικο-πολιτισμικά κριτήρια, που σύμφωνα με τον συγγραφέα είναι εξίσου σημαντικά στη διαμόρφωση της σεξουαλικής δομής ενός ατόμου. ¹⁸² Το απόσπασμα αυτό δείχνει ότι ο ειδικός προσπάθησε να δώσει έμφαση στο ότι πρέπει να συνυπολογίζονται πολλοί παράγοντες προκειμένου να προβούμε στην εκτίμηση του σεξουαλικού προσανατολισμού κάποιου και ότι οι εκτιμήσεις αυτές δύσκολα μπορούν να εκληφθούν ως οριστικές.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες μας, παρόμοιες πρακτικές συμβαίνουν στην **Αυστρία** ¹⁸³ και τη **Ρουμανία**. Στην **Πολωνία** οι αρχές του ασύλου συνέστησαν σε αιτούντα να δώσει πρόσθετα στοιχεία, π.χ. αποτελέσματα ψυχολογικών τεστ, γνώμες από σεξολόγο ή γιατρούς άλλων ειδικοτήτων.

Στις περισσότερες άλλες χώρες, όπως στη **Γαλλία** για παράδειγμα, οι αιτούντες άσυλο μπορούν να βασιστούν σε γνώμες των ειδικών προκειμένου να αποδείξουν τα σωματικά και ψυχολογικά προβλήματα που συναντούν εξ αιτίας της σεξουαλικότητάς τους, αλλά αυτές δεν μπορούν να χρησιμεύσουν ως απόδειξη του σεξουαλικού τους προσανατολισμού. Οι δηλώσεις των αιτούντων σχετικά με τις εμπειρίες τους είναι αποφασιστικής σημασίας.

6.3.4 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ: ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΡΑΝΣΕΞΟΥΑΛ ΚΑΙ ΔΙΑΦΥΛΙΚΩΝ

Οι τρανσέξουαλ και διαφυλικοί αιτούντες πιθανόν να είναι ήδη σε επαφή με γιατρούς. Πάντως, τα άτομα που προσδιορίζουν τους εαυτούς τους ως Τ ή Δ αλλά δεν επιζητούν ιατρική παρέμβαση μπορεί να μην βρίσκονται και να μην επιθυμούν να βρεθούν σε επαφή με γιατρούς. Ένα μόνο παράδειγμα δυσπιστίας που αφορούσε ένα τρανσέξουαλ άτομο έχει αναφερθεί από κρατικό ειδικό. Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, ένας αιτών από το Πακιστάν αρχικά έκανε αίτηση ως λεσβία και στη συνέχεια έκανε δεύτερη αίτηση ως τρανς άνδρας, η οποία απορρίφθηκε από το υπουργείο Εσωτερικών

του Ηνωμένου Βασιλείου λόγω δυσπιστίας σχετικά με την τρανς ταυτότητά του. Χρειάστηκε πάνω από ένας χρόνος για να αναφερθεί το υπουργείο Εσωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου στο άτομο αυτό ως «αυτός» αντί «αυτή». Το Φεβρουάριο του 2011, αποδέχτηκε ότι οι τρανσέξουαλ άνδρες στο Πακιστάν αποτελούν ομάδα σε κίνδυνο και του χορήγησε το καθεστώς πρόσφυγα. ¹⁸⁴

Ο λόγος για τη σπανιότητα των θεμάτων αξιοπιστίας στις τρανς ή διαφυλικές υποθέσεις θα μπορούσε να είναι, ότι στην πρακτική οι τρανσέξουαλ και διαφυλικοί αιτούντες συνήθως υποβάλλουν ιατρικές αναφορές. Για παράδειγμα σε μια περίπτωση διαφυλικού ατόμου στη **Φιλανδία** υπήρχαν εκθέσεις από γιατρό και παιδο-ενδοκρινολόγο.

Στην **Ιρλανδία** δυο περιπτώσεις διαφυλικών ταυτοποιήθηκαν από επαγγελματίες. Και στις δυο περιπτώσεις ο υπεύθυνος για την απόφαση δέχτηκε τις εκθέσεις με τα ιατρικά δεδομένα από τον θεράποντα σύμβουλο των αιτούντων, ο οποίος βεβαίωσε την κατάσταση των αιτούντων. Οι εκθέσεις αυτές θεωρήθηκαν από τους κριτές της υπόθεσης ως οριστική απόδειξη ότι οι αιτούντες ήταν διαφυλικά άτομα. Οι ιατρικές εκθέσεις για τους αιτούντες προέκυψαν στο πλαίσιο συνεχιζόμενης ιατρικής αντιμετώπισης – οι εκθέσεις δεν απαιτούνται από τον υπεύθυνο λήψης της απόφασης, αλλά εφόσον υποβληθούν για την υποστήριξη της αίτησης ασύλου γίνονται δεκτές.

Στην **Αυστρία**, μια απόφαση του 2004 έκρινε: «(...) ο κος Χ. είναι τρανσέξουαλ που υποβλήθηκε σε χειρουργική αλλαγής φύλου στην Γεωργία, το απαραίτητο ελάχιστο πρότυπο για την ιατρική/θεραπευτική αντιμετώπιση των τρανσέξουαλ ασφαλώς δεν είναι εγγυημένο στη χώρα καταγωγής και κάθε νομική εγγύηση απουσιάζει παντελώς. Οι ειδικοί διέγνωσαν τρανσεξουαλισμό καθώς και καθαρό φόβο ανάμεικτο με καταθλιπτική διαταραχή». ¹⁸⁵

Στην **Ολλανδία**, η ταυτότητα φύλου ενός αιτούντος υποστηρίχθηκε από επιστολή από το Ιατρικό Κέντρο του Πανεπιστημίου VU, από την οποία προκύπτει ότι ο αιτών έχει «σοβαρή διαταραχή ταυτότητας φύλου». Το στοιχείο αυτό ήταν αποφασιστικής σημασίας για την δικαστική απόφαση, με την οποία ακυρώθηκε μια αρνητική αίτηση ασύλου. ¹⁸⁶

6.3.5 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ: 'ΦΑΛΛΟΜΕΤΡΙΚΟ' ΤΕΣΤ

Μια μάλλον αμφιλεγόμενη μέθοδος είναι αυτή του φαλλομετρικού τεστ που εφαρμόστηκε στη **Δημοκρατία της Τσεχίας**, και την οποία εισήγαγε για πρώτη φορά ο νομικός εκπρόσωπος ενός αιτούντος άσυλο και όχι οι Τσεχικές αρχές. Όταν οι αιτούντες δεν

181 Verwaltungsgericht (Διοικητικό Δικαστήριο) München, 20 Ιανουαρίου 2004, M 9 K 03.51197.

182 Verwaltungsgericht (Διοικητικό Δικαστήριο) Frankfurt/Oder in 2003.

183 Asylgerichtshof (Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου) 20 Ιουλίου 2009, C5 257.855-0/2008; UBAS (Ομοσπονδιακό Συμβούλιο Εξέτασης Υποθέσεων Ασύλου) 5 Αυγούστου 2005, 238.353/5-VIII/22/0.

184 AB (Pakistan) (δεν έχει αναφερθεί, 2009) Διοικητικό Δικαστήριο

185 UBAS (Ομοσπονδιακό Συμβούλιο Εξέτασης Υποθέσεων Ασύλου) 10 Μαΐου 2004, 240.479/0-VIII/22/03.

186 Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Den Bosch, 30 Δεκεμβρίου 2009, nr. 09/7231.

ήταν γενικά αξιόπιστοι ή οι δηλώσεις τους σχετικά με την ΛΟΑΤΔ ταυτότητά τους ήταν αντιφατικές ή μη πειστικές, οι αρχές του ασύλου ζητούσαν επιπλέον απόδειξη. Η επιπλέον απόδειξη συμπεριλάμβανε πολύπλοκες «σεξοδιαγνωστικές εξετάσεις» καθώς και συνέντευξη με σεξολόγο και το επονομαζόμενο φαλλομετρικό τεστ. Αν και το φαλλομετρικό τεστ ήταν ένα μόνο τμήμα των εξετάσεων, είχε βαρύνουσα σημασία στο συμπέρασμα των αρχών ασύλου σχετικά με την αξιοπιστία των ισχυρισμών του αιτούντος όσον αφορά την σεξουαλική του/της ταυτότητα.

Η εξέταση πραγματοποιούνταν από επαγγελματία σεξολόγο και με την έγγραφη συναίνεση του ατόμου, αφού είχε προηγουμένως ενημερωθεί για την τεχνική της εξέτασης.¹⁸⁷ Η «σεξοδιαγνωστική» αυτή εξέταση ήταν παρόμοια με τους ελέγχους που εφαρμόζονταν στους εγκληματίες κατά των ηθών.

Με απλά λόγια, το φαλλομετρικό τεστ εστιάζονταν στην σωματική αντίδραση του αιτούντος κατά την έκθεσή του σε πορνογραφικό υλικό. Το υλικό αυτό περιλάμβανε ετεροφυλοφιλικές, ομοφυλοφιλικές, λεσβιακές, εφηβικές και παιδικές πορνογραφικές εικόνες. Σύμφωνα με τις αντιδράσεις του αιτούντος σε αυτού του τύπου το πορνογραφικό υλικό ο σεξολόγος κατέληγε σε ένα συμπέρασμα. Κατά την ιατρική ορολογία, το φαλλομετρικό τεστ στους άνδρες λέγεται πληθυσμογραφία του πέους (PPG) και το αντίστοιχό του στις γυναίκες κολπική πληθυσμογραφία (VPG).¹⁸⁸ Οι αρχές ασύλου της Τσεχίας ισχυρίζονται ότι η διαδικασία αυτή έχει πραγματοποιηθεί το 2008 και 2009 σε λιγότερο από 10 περιπτώσεις συνολικά. Τόσο το PPG όσο και το VPG χρησιμοποιούνταν στη Δημοκρατία της Τσεχίας.

Η κριτική εκ μέρους του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των διαφόρων ΜΚΟ, καθώς και της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, οδήγησε στην κατάρτηση αυτής της πρακτικής. Σύμφωνα με όλες τις διαθέσιμες πηγές το φαλλομετρικό τεστ σταμάτησε το 2009 και από τότε δεν έχει χρησιμοποιηθεί.

Το φαλλομετρικό τεστ χρησιμοποιήθηκε τουλάχιστον μια φορά στη **Σλοβακία** το 2005.

187 Να σημειωθεί ότι η Τσέχικη ΜΚΟ *Organization for Aid to Refugees* (Organizace pro pomoc uprchlíkům), ρώτησε αν οι αιτούντες πληροφορούσαν για τη διαδικασία με τρόπο κατανοητό. Βλ. FRA Report of 2010, p. 60. Σύμφωνα με την UNHCR, το έντυπο που έπρεπε να υπογράψει ο αιτών πριν την «σεξοδιαγνωστική εξέταση» έγραφε ότι αν αρνούνταν να το κάνουν, η διαδικασία εξέτασης της αίτησής τους θα διακοπεί. Επομένως οι αιτούντες ήταν εκ των πραγμάτων εξαναγκασμένοι να υποστούν την «σεξοδιαγνωστική εξέταση». Απαντήσεις UNHCR 4ης Μαρτίου 2011 (στο φάκελλο του Τσέχου ειδικού).

188 Για αναλυτικότερη περιγραφή των δυο αυτών μεθόδων, βλ. ORAM, *όπ.παρ.*

6.3.6 ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ: ΑΥΤΟ-ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ, ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΡΑΜΑΤΙΣΜΟ ΤΟΥ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ

Σε αποφάσεις που έθεσε στη διάθεσή μας η **Πορτογαλική** υπηρεσία ασύλου SEF σχετικά με τους αιτούντες ΛΟΑΤΔ, ο σεξουαλικός προσανατολισμός καθορίζεται πάντοτε με αυτο-προσδιορισμό του αιτούντος και δεν αμφισβητείται (τουλάχιστον ανοιχτά) στην απόφαση.

Η Εκπαίδευση Ασύλου σχετικά με τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό στο **Ηνωμένο Βασίλειο** ορίζει: «Γενικά μιλώντας, ο αυτο-προσδιορισμός ως λεσβίας, ομοφυλόφιλος, αμφισεξουαλικού ή τρανσέξουαλ θα αποτελέσει το εναρκτήριο σημείο ως ένδειξη του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου ενός ατόμου».¹⁸⁹

Στην **Ιταλία**, ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου που θεωρείται σχετική μέσα στο πλαίσιο της αίτησης ασύλου, είναι ο τρέχων σεξουαλικός προσανατολισμός ή ταυτότητα φύλου του αιτούντος. Ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου γενικά πιστοποιείται μέσω μιας εκτίμησης των δηλώσεων του αιτούντος και συνοδές αποδείξεις (εφόσον υπάρχουν). Έχει αναφερθεί ότι οι δικαστικές αποφάσεις θεωρούν αξιόπιστο τον σεξουαλικό προσανατολισμό με βάση τη δήλωση του αιτούντος, χωρίς άλλη απόδειξη.¹⁹⁰

Ιατρικές εκθέσεις που έχουν γίνει εξ αιτίας ψυχολογικού ή σωματικού τραυματισμού του αιτούντος ορισμένες φορές αναφέρουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό του εν λόγω ατόμου. Σε περίπτωση αμφιβολίας σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό του αιτούντος οι εκθέσεις αυτές μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως επικουρικές αποδείξεις της κακοποίησης που υπέστη λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου, αλλά όχι της ίδιας της σεξουαλικής ταυτότητας ή της ταυτότητας φύλου. Οι ιατρικές αυτές εκθέσεις μπορούν επίσης να υποστηρίξουν το ιστορικό κάποιου που αποκαλύφθηκε σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας από ντροπή, φόβο ή ενδοβιβλημένη ομο- ή τρανσφοβία ή του οποίου η αξιοπιστία αμφισβητήθηκε έτσι κι αλλιώς (π.χ. στην **Ιρλανδία, Φιλανδία, Ολλανδία, Ιταλία**). Αυτού του είδους οι εκθέσεις δεν αποδοκιμάζονται επειδή δεν αφορούν την πιστοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου καθεαυτών. Η χρήση ιατρικών αναφορών μέσα σε τέτοιου είδους πλαίσιο μπορεί ακόμα και να θεωρηθεί καλή πρακτική. Προτιμάται

189 Υπ.Εσ.Ηνωμένου Βασιλείου, Οδηγία για το Άσυλο: *Ο σεξουαλικός προσανατολισμός στις αιτήσεις ασύλου* (6 Οκτωβρίου 2010, αναθεωρήθηκε 13 Ιουνίου 2011) <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/asylumpolicyinstructions/apis/sexual-orientation-gender-ident?view=Binary> <<last accessed 16th July 2011>>

190 Tribunale (Δικαστήριο) Caltanissetta 7 Ιουνίου 2010 (ομοφυλόφιλος από Τυνησία), Tribunale (Δικαστήριο) Catania 4 Μαρτίου 2010, n. 1081/10; Tribunale (Δικαστήριο) Caltanissetta 10 Φεβρουαρίου 2010 (ομοφυλόφιλος από Γκάνα).

ασφαλώς, οι αναφορές αυτές να συντάσσονται από ειδικούς που ήδη παρακολουθούν ή/και συμβουλεύουν τους αιτούντες, επειδή αυτό θα τους απαλλάξει από το να υποστούν μια επί πλέον ιατρική εξέταση.

6.3.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Οι ιατρικές, ψυχολογικές ή ψυχιατρικές εξετάσεις πιθανόν να είναι συναισθηματικά επώδυνες και ταπεινωτικές για εκείνους που έχουν υποστεί δίωξη εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου. Αν πρόκειται να χρησιμοποιηθούν τέτοιες εξετάσεις προκειμένου να διαπιστωθεί αν ο αιτών είναι ΛΟΑΤΔ, τότε οι εξετάσεις αυτές προφανώς δεν εξυπηρετούν νόμιμους σκοπούς. Επειδή οι ταυτότητες ΛΟΑΤΔ δεν συνιστούν ιατρικές, ψυχιατρικές ή ψυχολογικές κατηγορίες, οι γιατροί και οι ψυχίατροι δεν έχουν ειδικότητα επ' αυτού. Όλες οι εξετάσεις από ψυχολόγους, ψυχιάτρους και σεξολόγους που πραγματοποιούνται για να αξιολογηθεί ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου ενός ατόμου (που βρέθηκε ότι έγιναν σε 8 χώρες: **Αυστρία, Βουλγαρία, Δημοκρατία της Τσεχίας, Γερμανία, Ουγγαρία, Πολωνία¹⁹¹, Ρουμανία και Σλοβακία**) θα πρέπει να θεωρούνται παραβίαση του δικαιώματος στην ιδιωτικότητα σύμφωνα με το Άρθρο 8 της ΕΣΑΔ. Η διάταξη αυτή έχει εκπονηθεί στο πλαίσιο του Άρθρου 18 των Αρχών της Yogyakarta για τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου.

Το φαλλομετρικό τεστ που χρησιμοποιείται στη **Δημοκρατία της Τσεχίας** και τη **Σλοβακία** για την αξιολόγηση του σεξουαλικού προσανατολισμού των ομοφυλόφιλων και λεσβιών αιτούντων άσυλο, συνιστά απάνθρωπη και εξευτελιστική συμπεριφορά (Άρθρο 3 ΕΣΑΔ) καθώς και παραβίαση της ιδιωτικότητας του αιτούντος (Άρθρο 8 ΕΣΑΔ) και είναι σωστό η πρακτική αυτή πλέον να καταργηθεί. Συνιστάται, η κρατική νομοθεσία της Δημοκρατίας της Τσεχίας και της Σλοβακίας να τροποποιηθούν με τρόπο ώστε να καταστεί φανερό ότι το «φαλλομετρικό τεστ» δεν μπορεί να εφαρμόζεται σε περιπτώσεις ασύλου.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ:

- Ως γενική αρχή, η ταυτοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου πρέπει να βασίζεται στον αυτο-προσδιορισμό του αιτούντος.
- Γνωμοδοτήσεις ειδικών από το χώρο της ιατρικής και της ψυχιατρικής είναι μέθοδοι ανεπαρκείς και ακατάλληλοι για

191 Περιλαμβάνουμε την Πολωνία, επειδή η Πολωνική Υπηρεσία Αλλοδαπών συστήνει στους αιτούντες να προσκομίσουν στοιχεία, π.χ. αποτελέσματα ψυχολογικών τεστ, γνωμοδοτήσεις σεξολόγων. Δεν έχουμε αδιάσειστα στοιχεία ότι οι εξετάσεις αυτές γίνονταν πράγματι στην Πολωνία.

την ταυτοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου ενός αιτούντος.

6.4 ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

Στην Αυστρία, στην περίπτωση ενός Ιρανού, η ομοφυλοφιλία του δεν γινόταν πιστευτή από το δικαστήριο επειδή προσκόμισε ανεπαρκείς αποδείξεις και επειδή ήταν παντρεμένος. Ο κοινωνικός λειτουργός του βεβαίωσε ότι είναι ομοφυλόφιλος και ότι εξ αυτού του λόγου είχε προβλήματα με άλλους αιτούντες άσυλο στις εγκαταστάσεις υποδοχής, αλλά η πρωτοβάθμια αρχή αποφάσισε ότι ο αιτών δεν είναι αξιόπιστος. Αφού προσκόμισε περισσότερους μάρτυρες (μεταξύ τους και έναν ερωτικό του σύντροφο), το δικαστήριο τελικά πίστεψε ότι είναι ομοφυλόφιλος και του χορηγήθηκε το καθεστώς του πρόσφυγα.¹⁹²

6.4.1 ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Επειδή δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι κανόνες σχετικά με το ρόλο των καταθέσεων των μαρτύρων, η γενική διάταξη του Άρθρου 4 της Οδηγίας Καθορισμού καθώς τα κριτήρια των παρ. 195-205 του Εγχειριδίου της Ύπατης Αρμοστείας θα πρέπει να αποτελούν το εναρκτήριο σημείο. Σχετικά με τις καταθέσεις των μαρτύρων, τα κριτήρια αυτά ορίζουν ότι οι αιτήσεις πρέπει να εξετάζονται με μεγάλη προσοχή όσον αφορά τα προβλήματα που πιθανόν να έχουν οι αιτούντες κατά την υποβολή των στοιχείων (Άρθρο 4(5) Οδηγία Καθορισμού, παρ. 196 Εγχειρίδιο Ύπατης Αρμοστείας¹⁹³). Αποτελεί καθήκον των κρατών – μελών να αξιολογούν, σε συνεργασία με τον αιτούντα, τα συναφή στοιχεία της αίτησής του. (Άρθρο 4(1) της Οδηγίας Καθορισμού).

6.4.2 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Εκτός από τη μαρτυρία του ίδιου του αιτούντος, έχει αναφερθεί ότι υποβάλλονται καταθέσεις μαρτύρων και δηλώσεις ή «πιστοποιήσεις» από οργανώσεις ΛΟΑΤΔ, **στην Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Κύπρο, τη Δημοκρατία της Τσεχίας, τη Γαλλία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, τη Νορβηγία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο** για την επίλυση των προβλημάτων αξιοπιστίας. Τα παραδείγματα που ακολουθούν δίνουν μια εικόνα της κατάστασης:

Στην **Κύπρο** λαμβάνονται υπόψη δηλώσεις από ΛΟΑΤΔ οργανώσεις και συμμετοχή σε ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης ΛΟΑΤΔ. Παρόλα αυτά, αν και οι αποδείξεις αυτές γίνονται δεκτές και εξετάζονται,

192 Asylgerichtshof (Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου) 17 Φεβρουαρίου 2009, E2 255.708-2/2008.

193 Σχετικά με τις δυσκολίες των αιτούντων στην προσκόμιση στοιχείων βλ. ECtHR 19 Φεβρουαρίου 1998, Appl. No. 25894/94, Reports 1998-I, (*Bahaddar v the Netherlands*) par. 45.

συχνά απορρίπτονται κατά την τελική απόφαση είτε ως αναξιόπιστες, ανάλογα με τη χώρα και/ή την οργάνωση από την οποία προέρχονται ή απορρίπτονται ως γενικά συμπληρωματικά στοιχεία τα οποία δεν αποδεικνύουν την δήλωση του αιτούντος.

Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, λαμβάνονται υπόψη στοιχεία από μαρτυρίες και δηλώσεις οργανώσεων ΛΟΑΤΔ που έχουν εργαστεί στενά με τον αιτούντα άσυλο, όπως είναι η Ομάδα Μετανάστευσης Λεσβιών και Ομοφυλόφιλων του Ηνωμένου Βασιλείου. Μπορεί επίσης να υποβληθεί και η συμμετοχή σε ΛΟΑΤΔ οργανώσεις, καθώς και αποδείξεις από ραντεβού σε κλινικές όπου νοσηλεύονται σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και παρέχεται φροντίδα ειδικά για ομοφυλόφιλους ή αμφισεξουαλικούς άνδρες.

Ένα παράδειγμα σχετικά με το πώς οι καταθέσεις των μαρτύρων μπορούν να είναι χρήσιμες σε ένα ευρύτερο πλαίσιο μιας υπόθεσης, αποτελεί μια περίπτωση από την **Ιρλανδία**. Κάποιοι υπεύθυνοι για τη λήψη αποφάσεων έκαναν πολύ επιδέξια τη διάκριση ανάμεσα σε αυτά που θα μπορούσαν να ονομαστούν «περιφερειακά» ευρήματα αξιοπιστίας, π.χ. δυσπιστία ως προς τον τρόπο ταξιδιού, απουσία εγγράφων ταυτότητας, παράλειψη αίτησης ασύλου σε ασφαλή πρώτη χώρα και «πυρηνικά» ζητήματα αξιοπιστίας, συγκεκριμένα τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου του αιτούντος και το φόβο της δίωξης. Σε μια περίπτωση που αφορούσε έναν Ιρανό ομοφυλόφιλο, αρκετά «περιφερειακά» ευρήματα αξιοπιστίας βρέθηκαν εναντίον του αιτούντος, συμπεριλαμβανομένης της έλλειψης εγγράφων καθώς και ορισμένες ασυμφωνίες σε σχέση με τα στοιχεία που είχαν δοθεί από τον αιτούντα κατά τη συνέντευξη και τα στοιχεία του στην έφεση. Παρά ταύτα, ο κριτής της υπόθεσης ζύγισε τα αρνητικά ευρήματα έναντι εκείνων των στοιχείων που δόθηκαν υπέρ του αιτούντος, συμπεριλαμβανομένης προφορικής μαρτυρίας που δόθηκε από μέλος της εθνοτικής κοινότητας στην οποία ανήκε και ο αιτών, οπότε και κατέληξε:

«Ο Αιτών, με τον τρόπο που προσκόμισε τα στοιχεία του σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, είτε κατά την άμεση εξέταση είτε κατά την εξέταση από τον εισαγγελικό υπάλληλο, ή απαντώντας σε ερωτήσεις σε διάφορα στάδια της διαδικασίας, υπήρξε πειστικός σχετικά με τα βασικά στοιχεία που δήλωσε. Σε αυτά προστέθηκαν και τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν από τον μάρτυρά του, τα οποία ήταν εξαιρετικά βαρύνοντα και στην ουσία η υπόθεση του αιτούντος δομήθηκε πάνω σε αυτά. Επιβεβαίωσε τα δυο σημαντικότερα στοιχεία της υπόθεσης του αιτούντος, ότι είναι Ιρανός και ομοφυλόφιλος. Όταν κανείς εξετάζει τι είναι σημαντικό, όλα τα υπόλοιπα ζητήματα γίνονται περιφερειακά. Ο μάρτυρας έδωσε την εντύπωση και διαμόρφωσε την πεποίθηση ότι όσα είπε ήταν αληθινά. Όταν του ασκήθηκε πίεση ήταν σε θέση να δώσει συγκεκριμένες λεπτομέρειες. Ο συνδυασμός των στοιχείων του ήταν συναφής

και αληθοφανής. Έχοντας λάβει υπόψη όλα αυτά, είμαι πρόθυμος να δεχθώ ότι ο Αιτών είναι αξιόπιστος και ότι ήταν ειλικρινής όσον αφορά την κύρια ουσία των στοιχείων του. Δέχομαι επομένως ότι ο Αιτών είναι ομοφυλόφιλος άνδρας από το Ιράν»¹⁹⁴.

6.4.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Οι καταθέσεις των μαρτύρων μπορεί να είναι σημαντικές στο πλαίσιο μιας υπόθεσης ασύλου, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων ΛΟΑΤΔ. Όμως το τι σημαίνει να είναι κανείς Λ, Ο, Α, Τ ή Δ αμφισβητείται και έχει διαφορετικές έννοιες στην αντίληψη διαφορετικών ανθρώπων: μπορεί να σημαίνει την ταυτότητα, ή τα συναισθήματα ή την έλξη ή τις πράξεις ή ακόμα και συνδυασμό όλων αυτών. Επί πλέον σε ορισμένες χώρες άλλες ταυτότητες, όπως π.χ. Άνδρες που κάνουν σεξ με Άνδρες, χρησιμοποιούνται ακριβώς σε μια προσπάθεια να αντιμετωπίσουν ή να αποφύγουν την ομοφοβία, αποφεύγοντας να χρησιμοποιήσουν την ομοφυλοφιλική ταυτότητα. Οι όροι λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικό πιθανόν να είναι εντελώς ξένοι στον αιτούντα άσυλο, ο οποίος μπορεί να προσφύγει σε αρνητικούς όρους προκειμένου να περιγράψει τη σεξουαλική του ταυτότητα ή την ταυτότητα φύλου. Για παράδειγμα, στη Τζαμάικα ένας ομοφυλόφιλος άνδρας ονομάζεται «κωλομπαράς» και μια λεσβία «σοδομίτσοσα». Επομένως, τα στοιχεία, μαζί με τις καταθέσεις των μαρτύρων, πρέπει να εστιάζουν στο αν ο αιτών έχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης εξ αιτίας μιας πραγματικής ή υποτιθέμενης συμμετοχής του σε μια ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα. Επομένως οι καταθέσεις μαρτύρων σχετικά με τη συμμετοχή του αιτούντος σε δραστηριότητες οργανώσεων ΛΟΑΤΔ (είτε στη χώρα καταγωγής είτε στη χώρα υποδοχής) ή καταθέσεις ανθρώπων που είχαν σεξουαλικές επαφές με τους αιτούντες, μπορεί να είναι σημαντικές όσον αφορά την αξιοπιστία των αιτούντων, υπό τον όρο ότι εξετάζονται στο ευρύτερο πλαίσιο της υπόθεσης.

6.5 ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Η αξιοπιστία μπορεί να εξαρτάται σημαντικά από την προσέγγιση της συνέντευξης και το είδος των ερωτήσεων που γίνονται (όπως κλειστές ή ανοιχτές ερωτήσεις). Οι τρόποι ερώτησης οι οποίοι είναι προσβλητικοί ή με άλλο τρόπο ενοχλητικοί για τους αιτούντες, είναι πιθανόν να οδηγήσουν σε απαντήσεις ύποπτες για τις αρχές ασύλου. Οι άνθρωποι μπορεί να αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους με τρόπο άγνωστο προς τους κριτές ή ακόμα να αντιμετωπίζουν δυσκολία στο να διατυπώσουν το πώς βλέπουν τους εαυτούς τους. Πιθανόν να διστάζουν να αποκαλύψουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους ή την ταυτότητα φύλου, ή μπορεί να βρίσκονται στη διαδικασία του να αποφασίσουν το πώς βλέπουν τον εαυτό τους. Αν οι υπεύθυνοι για τις συνετεύξεις παραχωρήσουν στους αιτούντες αρκετό «ασφαλή

¹⁹⁴ Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου, 2009.

χώρο» για να αφηγηθούν την ιστορία τους, αυτό πιθανότατα θα οδηγήσει σε καταθέσεις χρήσιμες στο πλαίσιο του καθορισμού του καθεστώτος πρόσφυγα. Ασφαλώς οι καταθέσεις δεν είναι απαραίτητα αξιόπιστες (ούτε οδηγούν στην αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα). Παρ' όλα αυτά ο τρόπος με τον οποίο πραγματοποιείται η συνέντευξη είναι πιθανόν να παρεισφρύσει στον προσδιορισμό του καθεστώτος, αφού υπάρχει πιθανότητα οι δηλώσεις του αιτούντος να επηρεάστηκαν αρνητικά από τη μέθοδο διεξαγωγής της συνέντευξης.

6.5.1 ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Το Άρθρο 13(3)(α) της Οδηγίας για τις Διαδικασίες Ασύλου προβλέπει ότι οι χώρες – μέλη θα πρέπει να μεριμνούν ώστε το πρόσωπο που διεξάγει τη συνέντευξη να διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα για να συνεκτιμήσει τις προσωπικές και/ή γενικές συνθήκες που περιβάλλουν την αίτηση, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής καταγωγής, του φύλου, του γενετήσιου προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή της ευαισθησίας του αιτούντος στο μέτρο που είναι δυνατό.¹⁹⁵ Το εγχειρίδιο της Ύπατης Αρμοστείας επισημαίνει ότι οι αιτούντες πιθανόν να αισθάνονται συγκρατημένοι απέναντι σε οποιαδήποτε εξουσία (παρ. 198) και τονίζει ότι είναι αναγκαίο ο κριτής να κερδίσει την εμπιστοσύνη του αιτούντος προκειμένου να τον βοηθήσει να εκθέσει την υπόθεσή του και να εξηγήσει πλήρως τις απόψεις και τα συναισθήματά του (παρ.200).

Οι Κατευθυντήριες Οδηγίες για τη Δίωξη λόγω Γένους της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, περιέχουν διατάξεις που εμπίπτουν στο πλαίσιο των αιτήσεων ασύλου των ΛΟΑΤΔ.

«Τόσο οι ανοικτού – κλειστού τύπου όσο και ειδικές ερωτήσεις συμβάλουν στην αποκάλυψη ζητημάτων που αφορούν στο φόβο δίωξης λόγω γένους και γι' αυτό πρέπει να ενσωματώνονται σε όλες τις συνεντεύξεις ασύλο».¹⁹⁶

«Όταν προβλέπεται ότι μια ιδιαίτερη περίπτωση μπορεί να στηρίζεται σε φόβο δίωξης λόγω γένους απαιτείται η κατάλληλη προετοιμασία, η οποία συμβάλει στη δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης και εχεμύθειας ανάμεσα στον αιτούντα ασύλο και στον υπεύθυνο της συνέντευξης και επιτρέπει στο δεύτερο να υποβάλει τις σωστές ερωτήσεις και να χειριστεί τα προβλήματα που μπορεί να ανακύψουν στη διάρκεια της συνέντευξης».¹⁹⁷

195 Η πρόταση αναδιατύπωσης της Οδηγίας για τις Διαδικασίες Ασύλου, σαφώς αναφέρει τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου σε σχέση με το Άρθρο 15(3), βλ. την πρόταση τροποποίησης, COM(2011) 319 οριστικό κείμενο κείμενο, Βρυξέλλες, 1 Ιουνίου 2011.

196 UNHCR Κατευθυντήριες Οδηγίες για τη Διεθνή Προστασία: Δίωξη λόγω γένους στα πλαίσια ερμηνείας του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και/ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων 7 Μαΐου 2002, 36, vii.

197 όπ.παρ., 36, ix.

6.5.2 ΡΗΤΑ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Η πρακτική που κυριαρχεί συνίσταται στη θέση ρητά σεξουαλικών ερωτήσεων. Συχνά η απάντηση σε τέτοιες ερωτήσεις χαρακτηρίζεται ως αμφισβητούμενη, και συνεπώς μη αξιόπιστη από τους υπεύθυνους για τη λήψη της απόφασης.

Σε μια υπόθεση στη **Ολλανδία**, κατά τη διάρκεια μιας συνέντευξης για ασύλο, ο Ιρανός αιτών αφού είχε ήδη υποχρεωθεί να δηλώσει ότι είχε συλληφθεί με το φίλο του γυμνός στο κρεβάτι του φίλου του, ότι βρισκόταν καθισμένοι, άγγιζαν ο ένας τον άλλον σε ερωτικά σημεία του σώματος και ότι έκαναν σεξ. Η αφήγηση δεν κρίθηκε πειστική από τις αρχές ασύλου επειδή η απάντηση στην ερώτηση «σε ποια ακριβώς στάση» τους είχαν πιάσει με το φίλο του ήταν ασαφής. Το Περιφερειακό Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση, κρίνοντας ότι δεν μπορεί να ζητηθεί από τον αιτούντα να δώσει περισσότερες λεπτομέρειες προκειμένου να αποδειχθεί αξιόπιστος στο ζήτημα της ομοφυλοφιλίας.¹⁹⁸

Στο **Βέλγιο** έχουν τεθεί ερωτήσεις όπως: πότε άγγιξες για πρώτη φορά τις ιδιαίτερες περιοχές κάποιου, πότε πήρες μέρος σε φιλί με γλώσσα, πεολεχία, συνουσία; Έχει επίσης αναφερθεί μια τάση των Βέλγων κριτών των υποθέσεων, να θεωρούν μια σχέση ως συναφή προς την αίτηση ασύλου ΛΟΑΤΔ μόνο αν περιλαμβάνει (πρωκτικό ή στοματικό) σεξ ή να θεωρούν την ημέρα της πρώτης σεξουαλικής επαφής ως την ημερομηνία έναρξης της σχέσης, ακόμα κι αν ο αιτών έχει υποδείξει άλλη μέρα ως μέρα έναρξης της σχέσης.

Στην **Ιρλανδία**, έχει αναφερθεί ότι οι ομοφυλόφιλοι αιτούντες ερωτήθηκαν σχετικά με τον αριθμό των σεξουαλικών συντρόφων και τη συχνότητα των σεξουαλικών επαφών. Έχει θεωρηθεί ότι σε κάποιες περιπτώσεις, η στάση αυτή των κριτών των υποθέσεων σήμαινε ότι προσδοκούσαν δείγματα ασυδοσίας εκ μέρους των ομοφυλόφιλων ανδρών.

Στη **Βουλγαρία** έχουν αναφερθεί ερωτήσεις όπως: Πόσους ερωτικούς συντρόφους είχες; Είσαι ενεργητικός ή παθητικός στις σεξουαλικές επαφές σου;

Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, στα στοιχεία που αναφέρονται περιλαμβάνονται ερωτήσεις που άπτονται της πορνογραφίας σε περιπτώσεις λεσβιών, καθώς επίσης ερώτηση προς ομοφυλόφιλο άνδρα για το πότε διέπραξε για πρώτη φορά «σοδομία» με το φίλο του¹⁹⁹.

198 Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Haarlem 8 Δεκεμβρίου 2009, 08/40650. Ο ΙΝΔ προσέφυγε στο Συμβούλιο Επικρατείας

199 Υπόθεση που δεν έχει αναφερθεί, στο Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο (Τμήμα Μετανάστευσης και Ασύλου), 2010. Την υπόθεση εκδίκασε το Ανώτερο Δικαστήριο (Τμήμα Μετανάστευσης και Ασύλου) την 12η Ιουλίου 2011 και

Επίσης στην **Αυστρία**, ωμές και εξευτελιστικές ερωτήσεις σχετικά με τις σεξουαλικές θέσεις και των αριθμό των συντρόφων έχουν αναφερθεί σε συνεντεύξεις από την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ασύλου καθώς και από το Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου. Ένας νεαρός άνδρας από τη Σομαλία ερωτήθηκε κατά την εξέτασή του από το *Bundesasylamt Graz* πότε είχε ομοφυλοφιλική συνέντευξη για πρώτη φορά με μια εντελώς απρεπή διατύπωση (*Bubensex* – σεξ με αγόρι, όρος με κατ'εξοχήν πορνογραφική χροιά).

Στην **Κύπρο**, ένας αιτών ρωτήθηκε αν ήταν μέλος ιστοσελίδας κοινωνικής δικτύωσης για ομοφυλόφιλους. Όταν απάντησε καταφατικά του ζητήθηκε να δώσει τον κωδικό του, προκειμένου να ελεγχθεί η δήλωσή του. Η υπερβολικά παρεμβατική αυτή ερώτηση δίνει την εντύπωση ότι οι αρχές ασύλου θέλησαν να μάθουν όχι μόνο αν ήταν μέλος της ιστοσελίδας αυτής, αλλά και σε ποιες σεξουαλικές δραστηριότητες πήρε μέρος μέσω της ιστοσελίδας.

6.5.3 ΟΜΟ- ΚΑΙ ΤΡΑΝΣΦΟΒΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Εξεταστές από την Υπηρεσία Μετανάστευσης της **Ρουμανίας** ρώτησαν: «Τι πιστεύεις για την ομοφυλοφιλία; Είναι μια ομαλή σχέση ή αποτελεί παθολογικό ή ψυχολογικό πρόβλημα; Έχεις συμβουλευτεί γιατρό;» και: «Έχεις πληρωθεί γι' αυτό;» Οι αιτούντες βιώνουν τις ερωτήσεις αυτές ως απεικασματα ομοφοβίας (η ομοφυλοφιλία ως αρρώστια ή ως πορνεία) παρόμοιας με αυτήν από την οποία ξέφυγαν. Το γεγονός είναι εξαιρετικά επιζήμιο για την εμπιστοσύνη, η οποία είναι απαραίτητη κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων για άσυλο.

Από την άλλη μεριά, μπορεί κανείς να φανταστεί ότι τέτοιες ερωτήσεις μπορεί να είναι κατάλληλες, ανάλογα με το γενικότερο περιεχόμενο. Μπορεί κανείς να φανταστεί έναν αιτούντα να καταθέτει σχετικά με το ότι είναι ΛΟΑΤΔ και ο υπεύθυνος να τον ρωτά πώς αντιλαμβάνεται αυτήν την ταυτότητα. Αυτό μπορεί να προκαλέσει μια χρήσιμη αφήγηση σχετικά με τις προσωπικές απόψεις του αιτούντος για τον εαυτό του και τις απόψεις που έχει η κοινωνία σχετικά με την ομοφυλοφιλία. Ένας αιτών μπορεί πράγματι να έχει συμβουλευτεί γιατρό, αφού πολλές κοινωνίες εξακολουθούν να θεωρούν τον ομοφυλοφιλικό προσανατολισμό ως ασθένεια.

Το σημαντικότερο μέρος μιας αίτησης αποτελεί το ιστορικό του αιτούντος και ορισμένες φορές τα ερωτηματολόγια είναι χρήσιμα στην διεξαγωγή της αφήγησης και την εκμείωση πρόσθετων πληροφοριών. Ένα τέτοιο ιστορικό μπορεί να είναι λεπτομερές και

σε πολλές περιπτώσεις να αρχίζει από την παιδική ηλικία, πριν την οποιαδήποτε συνειδητοποίηση των σεξουαλικών συναισθημάτων. Επειδή το κοινωνικό πλαίσιο είναι διαφορετικό από το Ευρωπαϊκό, ερωτήματα που θα ήταν προσβλητικά για πολλούς δυτικούς ΛΟΑΤΔ μπορεί πράγματι να είναι απολύτως κατάλληλα όσον αφορά ΛΟΑΤΔ άλλων χωρών. Είναι αδύνατον να εργαστούμε με σταθερές οδηγίες στο σημείο αυτό. Είναι βασικό οι υπεύθυνοι των συνεντεύξεων να διαθέτουν κατανόηση και να γνωρίζουν ότι αυτό που θεωρούν οι ίδιοι ως συνειδητοποίηση ΛΟΑΤΔ μπορεί να εκλαμβάνεται ως ομο- ή τρανσφοβία από τους αιτούντες και αντιστρόφως: αυτό που ο υπεύθυνος για τη συνέντευξη θεωρεί απαράδεκτο, μπορεί να εκλαμβάνεται ως υποστηρικτικό και ενδεικτικό κατανόησης από τον αιτούντα. Αυτό ακριβώς είναι και το θέμα: η συνέντευξη για το άσυλο πρέπει να εστιάζει στην προοπτική του αιτούντος.

6.5.4 ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Στο ζήτημα αυτό υπάρχουν παραδείγματα καλών πρακτικών. Σε κάποιες χώρες – μέλη οι υπεύθυνοι για τις συνεντεύξεις ζητούν από τους αιτούντες να πουν την ιστορία τους σχετικά με τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό: αν συνειδητοποίησαν ότι είναι ΛΟΑΤΔ και αν και πότε είχαν την πρώτη τους σχέση, τις αντιδράσεις των φίλων και της οικογένειας. Τι είδους προβλήματα μπορεί να είχαν οι αιτών και οι σύντροφοί του εξ αιτίας του σεξουαλικού τους προσανατολισμού. Οι ερωτήσεις αυτές βοηθούν τους αιτούντες να αφηγηθούν την ιστορία τους και δεν τους καθοδηγούν προς συγκεκριμένη κατεύθυνση. Μερικά παραδείγματα:

Από την **Ουγγαρία** έχει αναφερθεί ότι η κυρίαρχη γραμμή είναι οι αρχές να ρωτούν για την «ιστορία» του σεξουαλικού προσανατολισμού και τα χαρακτηριστικά των σχέσεων, π.χ. πότε ο αιτών συνειδητοποίησε τον ομοφυλοφιλικό προσανατολισμό του, με ποιον/ποια είχε την πρώτη του/της σχέση, πώς γνωρίστηκε με τους συντρόφους του, πόσο κράτησε η σχέση, αν ζούσαν μαζί, πόσους συντρόφους είχε.

Ο υποδιευθυντής του Τμήματος Διαδικασιών της **Σλοβακίας** δήλωσε στη διάρκεια συνέντευξης για τους σκοπούς της έρευνας αυτής, ότι κατ' αρχάς ο αιτών ΛΟΑΤΔ ενθαρρύνεται να μιλά ελεύθερα σχετικά με τα προβλήματα και τον σεξουαλικό προσανατολισμό του. Στη συνέχεια ο κριτής της υπόθεσης ρωτά σαφείς πρόσθετες ερωτήσεις, στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνονται ρητές ερωτήσεις σχετικά με τη σεξουαλική του δραστηριότητα. Συνήθως οι ερωτήσεις είναι πιο γενικές και δεν περιλαμβάνουν άμεσες ερωτήσεις, όπως περιγραφές ερωτικών συνευρέσεων. Οι συνεντεύξεις για άσυλο των υποθέσεων που έχουν διεκπεραιωθεί, περιλαμβάνουν ερωτήσεις όπως: πώς και πότε ανακάλυψε ο αιτών ότι είναι ομοφυλόφιλος; Αν η οικογένεια και η κοινότητα γνωρίζει σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό του. Αν κάποιος από τους συντρόφους ή φίλους του αιτούντος έχουν διωχθεί εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού τους και

οι Ανώτεροι Δικαστές Υποθέσεων Μετανάστευσης βρήκαν ότι η προσέγγιση του πρωτοβάθμιου δικαστή όσον αφορά τα αρνητικά ευρήματα για την σεξουαλική ταυτότητα του αιτούντος ήταν παράλογη και χορήγησαν άσυλο σε ομοφυλόφιλο από το Ουζμπεκιστάν (που έκανε αίτηση σύμφωνα με τις αρχές του Η/ΗΤ). Ο ειδικός μας περιμένει περαιτέρω πληροφόρηση σχετικά με το αν αναφέρθηκε η υπόθεση.

με ποιον τρόπο. Πώς έμαθε η αστυνομία ότι είναι ομοφυλόφιλος; Ποια ήταν η συμπεριφορά της οικογένειάς του όσον αφορά τον σεξουαλικό προσανατολισμό του; Διατηρεί προσωπική επαφή με άτομα του ίδιου σεξουαλικού προσανατολισμού στη χώρα καταγωγής του; Έχει δηλώσει δημόσια τον προσανατολισμό του κλπ.

Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, σε κείμενο κατευθυντηρίων οδηγιών του Ιουνίου του 2011, σχετικά με θέματα Ταυτότητας Φύλου στις αιτήσεις ασύλου, η Υπηρεσία Συνόρων του Ηνωμένου Βασιλείου παραδέχεται:

«Η αξιοπιστία της αίτησης ενός ατόμου και ο βαθμός κινδύνου της επιστροφής του πρέπει αρχικά να ελέγχεται με μια έρευνα ευαίσθητη ως προς την συνειδητοποίηση και την εμπειρία του ίδιου του αιτούντος όσον αφορά την ταυτότητα φύλου του. Η αλλαγή του φύλου γέννησης δεν είναι μια διαδικασία που γίνεται σε ένα βήμα, αντίθετα πρόκειται για μια πολύπλοκη διαδικασία που πραγματοποιείται με την πάροδο του χρόνου. Η μετάβαση μπορεί να περιλαμβάνει κάποιες ή και όλες από τις ακόλουθες προσωπικές, νομικές και ιατρικές προσαρμογές: να ενημερωθεί η οικογένεια, οι φίλοι και οι συνάδελφοι, να αλλάξει το όνομα και το φύλο στα επίσημα έγγραφα, να προσαρμοστεί το ντύσιμο, η συμπεριφορά και/ή η ζωή σε ένα διαφορετικό φύλο, ορμονοθεραπεία και πιθανώς χειρουργική επέμβαση. Οι υπεύθυνοι των συνεντεύξεων πρέπει να θέτουν ανοιχτές ερωτήσεις που να επιτρέπουν στους αιτούντες να περιγράφουν την ανάπτυξη της ταυτότητάς τους και τον τρόπο που αυτό επηρέασε την ταυτότητά τους, καθώς και το πώς αυτό επηρέασε τις εμπειρίες τους τόσο στη χώρα τους όσο και στο Ηνωμένο Βασίλειο».²⁰⁰

6.5.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Σε κάποιες χώρες – μέλη, τίθενται ερωτήσεις φανερά σεξουαλικές και ο έμμεσος τρόπος απάντησης θεωρείται ότι μειώνει την αξιοπιστία του αιτούντος. Αυτό είναι βαθύτατα προβληματικό επειδή η υποτιθέμενη αποφευκτικότητα στις απαντήσεις είναι πιθανόν να σχετίζεται με το σοκ που υφίστανται, όταν ερωτώνται για τις σεξουαλικές λεπτομέρειες και όχι στην έλλειψη ειλικρίνειας. Επί πλέον τόσο παρεμβατικές ερωτήσεις συνιστούν παραβίαση της ιδιωτικότητας του αιτούντος, χωρίς μάλιστα να είναι απολύτως απαραίτητο.

Άλλο ένα ζήτημα είναι ότι οι ερωτήσεις – άμεσα σεξουαλικές ή όχι – μπορεί να βασίζονται σε στερεότυπα. Τέτοια παραδείγματα

είναι η αντίληψη ότι η ομοφυλοφιλία είναι ασθένεια, σχετίζεται με την πορνεία, αφορά τη συνουσία και μόνο ή ότι είναι καθαυτή μια αχαλίνωτη συμπεριφορά. Τέτοιες στερεοτυπικές υποθέσεις ενδεχομένως να είναι προσβλητικές προς τους αιτούντες και κατά συνέπεια να εμποδίζουν την ομαλή ροή της συνέντευξης για το άσυλο. Είναι επίσης πιθανόν να οδηγούν σε συμπεράσματα ανακριβή όπως και οι υποθέσεις καθαυτές: αν ένας αιτών είχε σχέσεις μόνο με ένα άτομο και επιθυμεί να διατηρήσει αυτήν την κατάσταση, αυτό δε σημαίνει ότι το άτομο αυτό δεν είναι Λ, Ο, Α, Τ ή Δ. Οι υπεύθυνοι για τις συνεντεύξεις πρέπει να επιδιώκουν να αποδείξουν την προοπτική του αιτούντος, η οποία πιθανώς να έχει επηρεαστεί από στερεότυπα άλλα από εκείνα του κριτή. Οι αιτούντες μπορεί να βιώνουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους ως ασθένεια (αλλά να πιστεύουν ότι δεν πρέπει να τιμωρηθούν γι' αυτό), ή να αρνούνται την ταμπέλα του ομοφυλόφιλου επειδή πιστεύουν ότι αυτό σημαίνει ακολασία. Αντίστροφα, ερωτήσεις με καλή πρόθεση όπως αν οι αιτούντες ζήτησαν βοήθεια όταν αντιλήφθηκαν την κατάστασή τους, μπορεί να πληγώσουν τους αιτούντες, οι οποίοι υποχρεώθηκαν να υποστούν «βοήθεια» κατά την αλλαγή του σεξουαλικού τους προσανατολισμού.

Μια ευαίσθητη συνέντευξη απαιτεί διαρκή στοχασμό των κριτών πάνω στην συνέντευξη. Αν για παράδειγμα ένας κριτής θεωρεί ότι ο αιτών είναι αποφευκτικός θα πρέπει να σκεφτεί το λόγο για τον οποίο συμβαίνει αυτό. Είναι επειδή ο αιτών επινοεί κάτι (κι αν ναι, γιατί); ή διστάζει να μοιραστεί με άλλους επώδυνα γεγονότα; Μήπως ο αιτών έχει προσβληθεί από κάτι που είπε ο κριτής (ή ο διερμηνέας); Προκειμένου να μπορούν οι κριτές να στοχάζονται πάνω στη συνέντευξη απαιτείται εκπαίδευση τόσο στην αρχή της σταδιοδρομίας τους όσο και με τη μορφή επαγγελματικών ενημερωτικών κύκλων. Τα ζητήματα ΛΟΑΤΔ κατά προτίμηση πρέπει να αποτελούν τόσο το αντικείμενο ειδικής εκπαίδευσης, όσο και τμήμα της γενικής εκπαίδευσης πάνω στις μεθόδους συνέντευξης, αφού και τα δυο εγγυώνται ειδική προσοχή και πρέπει να ενημερώνονται διαρκώς. Επί πλέον, τα ειδικά ζητήματα ΛΟΑΤΔ στην τεχνική της συνέντευξης έχουν πολλά κοινά με τα ζητήματα που αφορούν το φύλο, τα θύματα της συστηματικής διάκρισης και τα θύματα των βασανιστηρίων. Αυτά τα ζητήματα ΛΟΑΤΔ πρέπει να ενσωματωθούν στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Ασύλου (εκπαιδευτικά προγράμματα για δημόσιους υπαλλήλους) καθώς και στην εκπαίδευση των δικαστικών.

ΣΥΣΤΑΣΗ

- Οι κριτές, οι υπεύθυνοι για τη λήψη των αποφάσεων, οι δικαστικοί και οι πάροχοι νομικής βοήθειας πρέπει να είναι ικανοί και σε θέση να λαμβάνουν υπόψη τους τα θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου των αιτήσεων ασύλου,

200 Κατευθυντήριες Οδηγίες για το Άσυλο, της Υπηρεσίας Συνόρων Η.Β.: *Θέματα Ταυτότητας Φύλου στις Αιτήσεις Ασύλου*, 13 Ιουνίου 2011, <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/asylumpolicyinstructions/apis/genderissueintheasylum.pdf?view=Binary>, τελευταία αξιολόγηση 16 Ιουλίου 2011. Για ένα παρόμοιο κείμενο βλ.: Υπηρεσία Συνόρων Η.Β.: *Θέματα Σεξουαλικού Προσανατολισμού στις Αιτήσεις Ασύλου*, (6 Οκτωβρίου 2010, αναθεωρήθηκε την 13η Ιουνίου 2011).

συμπεριλαμβανομένης και της διαδικασίας της «αποκάλυψης» και τις ειδικές ανάγκες των λεσβιών, ομοφυλόφιλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών αιτούντων. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να έχουν εκπαιδευτεί επαγγελματικά, τόσο σε ειδικό βασικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα όσο και συνεχιζόμενα γενικά εκπαιδευτικά προγράμματα.

6.6 ΥΠΟΤΙΘΕΜΕΝΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Σε πολλές περιπτώσεις, τα ευρήματα αξιοπιστίας συνδέονται στενά με υποθέσεις εκ μέρους του κριτή ή του υπεύθυνου για τη λήψη της απόφασης, όσον αφορά το πώς συμπεριφέρεται ένα «πραγματικό» ΛΟΑΤΔ άτομο, ή το τί γνωρίζουν τα ΛΟΑΤΔ άτομα. Στην παράγραφο αυτή θα ασχοληθούμε με κάποιες από τις πιο συνηθισμένες υποθέσεις.

6.6.1 ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΓΚΕΥΨΚΗΝΕΣ

Συχνά τίθενται ερωτήσεις σχετικά με την εξοικείωση του αιτούντος με τις γκέυ σκηνές στην χώρα καταγωγής και τη χώρα υποδοχής. Αν και ορισμένες κρατικές αρχές δηλώνουν ότι οι ερωτήσεις αυτές τίθενται ως μέσο επί πλέον απόδειξης, συχνά απορρίπτονται αιτήσεις ασύλου επειδή οι αιτούντες δεν γνωρίζουν τις σωστές απαντήσεις. Αυτό είναι προβληματικό επειδή οι γκέυ σκηνές στη χώρα καταγωγής πιθανόν να μην υπάρχουν, ή οι αιτούντες να μην επιθυμούσαν να συμμετέχουν σ' αυτό το περιβάλλον. Το ίδιο ισχύει και για τη χώρα υποδοχής: το αν ένας αιτών άσυλο ενδιαφέρεται να συχνάζει σε γκέυ γειτονιές ή τόπους συνάντησης είναι εντελώς άσχετο με την ταυτοποίηση του σεξουαλικού του προσανατολισμού, ιδιαίτερα αν δεν έχει τα οικονομικά ή κοινωνικά μέσα που απαιτούνται για την πρόσβαση σε αυτές τις περιοχές.

Στην περίπτωση ενός ομοφυλόφιλου άνδρα από την Ουγκάντα, ο **Ιρλανδός** υπεύθυνος για την απόφαση δήλωσε: «ο αιτών ερωτήθηκε γιατί η γνώση του όσον αφορά τα σημεία συνάντησης των ομοφυλοφίλων, τις ιστοσελίδες, τα κλάμπ ή τις διαδηλώσεις κατά της ομοφυλοφιλίας ήταν πολύ περιορισμένη και απάντησε ότι δεν ήθελε να διαδηλώσει για τα δικαιώματα των ομοφυλοφίλων, ήταν ευτυχισμένος (με το σύντροφό του) και δεν χρειαζόταν άλλους ανθρώπους, ούτε ήθελε να μάθει πώς ζούσαν. Ο αιτών είναι μορφωμένο άτομο και είναι μάλλον απίθανο ένας υποτιθέσει ομοφυλόφιλος άνδρας να δείχνει τόσο λίγο ενδιαφέρον ή γνώση σε ζητήματα που τον αφορούν. Το γεγονός εγείρει αμφιβολίες όσον αφορά την αξιοπιστία του αιτούντος.»²⁰¹

6.6.1.1 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Ερωτήσεις που τέθηκαν στο **Βέλγιο** σχετικά με τη γκέυ σκηνή στη χώρα καταγωγής περιλάμβαναν: Γνωρίζεις διάσημους σταρ

με τη φήμη ομοφυλόφιλου στη χώρα σου; Πώς μπορείς να αναγνωρίσεις έναν άλλο ομοφυλόφιλο από τη συμπεριφορά του; Πού συναντιούνται οι ΛΟΑΤΔ στην πόλη; Υπάρχουν μέρη όπου «ψωνίζονται»; Που πηγαίνεις για να διαπραγματευτείς σεξουαλικές επιθυμίες με άτομα του ίδιου φύλου;

Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο δεν δέχτηκε ότι μια λεσβία από την Ουγκάντα δεν γνώριζε λεσβιακά βιβλία και περιοδικά.²⁰² Συναφή παραδείγματα αναφέρονται από τη **Γαλλία** και την **Ολλανδία**.

Από άλλες χώρες αναφέρονται πιο διακριτικές καταστάσεις, όπου εξαρτάται από τις δηλώσεις του αιτούντος αν αναμένεται να γνωρίζει τη γκέυ σκηνή. Στη **Φιλανδία** ο εκπρόσωπος της Υπηρεσίας Μετανάστευσης λέει ότι, «αυτού του είδους οι ερωτήσεις τίθενται στις περιπτώσεις όπου υπάρχει λόγος να πιστεύουμε ότι είναι πιθανόν ο αιτών να γνωρίζει σχετικά. Και πάντως οι γνώσεις αυτές δεν αποτελούν προαπαιτούμενο για μια θετική απόφαση».

Προφανώς, μερικές φορές οι γνώσεις σχετικά με τη γκέυ σκηνή ευοδώνουν τη θετική έκβαση μιας αίτησης. Όμως αυτό δεν σημαίνει ότι η έλλειψη γνώσης της γκέυ σκηνής αποτελεί σοβαρό λόγο απόρριψης της αίτησης. Στην περίπτωση ενός Αλβανού αιτούντος στην **Ουγγαρία**, η δήλωση του ομοφυλόφιλου προσανατολισμού του έγινε πιστευτή από τις αρχές, οι δηλώσεις του υποστηρίχτηκαν από την ύπαρξη ιστοσελίδων με γκέυ πληροφορίες που είχαν συσταθεί και λειτουργούνταν από τον αιτούντα. Η αίτηση ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο από το γεγονός ότι ο Αλβανός αιτών ήταν μέλος γκέυ οργάνωσης που είχε την υποστήριξη της COC Ολλανδίας.

Από την **Ιρλανδία** έχει αναφερθεί, ότι ένας ομοφυλόφιλος αιτών άσυλο ρωτήθηκε αν γνώριζε ένα διάσημο γκέυ μπαρ στο Δουβλίνο. Επειδή δεν γνώριζε το συγκεκριμένο μπαρ θεωρήθηκε αναξιόπιστος. Ο υπεύθυνος για την απόφαση δεν μπορούσε να δεχθεί ότι ένας ομοφυλόφιλος που ζει στο Δουβλίνο δεν έχει πάει ποτέ σ' αυτό το μπαρ. Παρόμοιες ερωτήσεις αναφέρονται από τη **Γαλλία** και τη **Ρουμανία**.

6.6.1.2 ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Οι **Σουηδικές** Κατευθυντήριες Οδηγίες σχετικά με τους ΛΟΑΤΔ περιέχουν μια καλή πρακτική: «Το γεγονός ότι ο ομοφυλόφιλος δεν έχει έρθει σε επαφή με οργανώσεις ομοφυλοφίλων, είτε στη Σουηδία είτε στη χώρα καταγωγής του, σπάνια αποτελεί παράγοντα που αντιβαίνει στους φόβους του όσον αφορά την επιστροφή του στη χώρα καταγωγής, και επομένως επηρεάζει αρνητικά την αξιολόγησή

201 Επίτροπος Αιτήσεων Ασύλου, 2009.

202 Τμήμα Μετανάστευσης και Ασύλου 30 Ιανουαρίου 2011, BN (Ουγκάντα), αναφέρθηκε σε ιστοσελίδα ΛΟΑΤ για τη νομοθεσία ασύλου.

του. Επί πλέον, σε πολλές χώρες δεν υπάρχουν τέτοιες οργανώσεις για να τις συμβουλευτεί κανείς»²⁰³.

6.6.1.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Όταν μέρος μιας κατάθεσης ενός αιτούντος αφορά το αν συμμετέχει σε οργανώσεις ΛΑΤΔ ή έχει επισκεφτεί τόπους ΛΟΑΤΔ, αυτό μπορεί να επηρεάσει την αξιοπιστία των δηλώσεων αυτών. Όμως, το γεγονός και μόνο ότι ένας αιτών που δηλώνει ότι είναι Λ, Ο, Α, Τ ή Δ δεν έχει καμία γνώση σχετικά με οργανώσεις ΛΟΑΤΔ ή τόπους συνάντησης, δεν οδηγεί άμεσα σε συμπεράσματα σχετικά με την αξιοπιστία του. Πιθανόν να μην τα γνωρίζει, να μην επιθυμεί να αποτελέσει μέλος τους, να μην έχει αποκαλυφθεί αρκετά για να το πράξει, να μην έχει τα οικονομικά μέσα για τέτοια μέρη – μπορεί να υπάρχουν πολλοί άλλοι λόγοι εκτός της έλλειψης αξιοπιστίας. Επί πλέον, η θέση τέτοιων ερωτήσεων μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία ανακριτικού κλίματος στην συνέντευξη, γεγονός που είναι καταστροφικό όσον αφορά την ποιότητα της συνέντευξης.

ΣΥΣΤΑΣΗ

- Το γεγονός ότι ένας αιτών άσυλο δεν έχει γνώσεις σχετικά με ΛΟΑΤΔ οργανώσεις ή τόπους συνάντησης δεν μπορεί από μόνο του να θεωρηθεί ένδειξη ότι ο δεδηλωμένος φόβος δίωξης εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου δεν είναι αξιόπιστος.

6.6.2 ΕΤΕΡΟΦΥΛΟΦΙΛΟΣ ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ

Σε πολλές χώρες – μέλη, το γεγονός ότι ένας αιτών που δηλώνει ότι είναι ΛΟΑΤΔ έχει παντρευτεί – ή το κάνει στη χώρα υποδοχής – θεωρείται λόγος αναξιπιστίας σχετικά με το ότι είναι ΛΟΑΤΔ άτομο. Το γεγονός αυτό αγνοεί το κοινό χαρακτηριστικό των ΛΟΑΤΔ ταυτοτήτων που εξακολουθεί να υπάρχει ακόμα και στην Ευρώπη, δηλαδή της «διπλής ζωής» που ζουν οι ΛΟΑΤΔ.

6.6.2.1 ΔΙΕΘΝΗ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Οι Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας προβλέπουν ότι «ένα πρόσωπο δεν πρέπει να θεωρείται αυτόματα ετεροφυλοφιλικό απλώς επειδή είναι ή υπήρξε παντρεμένο ή έχει παιδιά».²⁰⁴

203 *Migrationsverket, Κατευθυντήριες Οδηγίες για τον Σεξουαλικό Προσανατολισμό*, 2002.

204 *UNHCR Κατευθυντήριες Οδηγίες για τα Αιτήματα Ασύλου που στηρίζονται στο Σεξουαλικό Προσανατολισμό και στην Ταυτότητα του Γένους*, 21 Νοεμβρίου 2008, παρ.36. Συγκρ. την μελέτη από τη Δανία που προαναφέραμε, όπου μόνο 19% των ΛΑΤ γυναικών και 29% των ΟΑΤ ανδρών δήλωσαν ότι δεν ενδιαφέρονται να αποκτήσουν παιδιά. Επομένως η πλειοψηφία των ΛΟΑΤ ατόμων έχει στην πραγματικότητα ή θα ήθελε να έχει παιδιά, Leyla Gransell and Henning Hansen, *Equal and unequal? The living conditions and well being of gay and lesbian people, bisexuals and transgenders in Denmark*, Copenhagen: Casa 2009, στην ιστοσελίδα www.casa-analyse.dk/default.asp?Action=Details&Item=387.

6.6.2.2 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Στην περίπτωση μιας λεσβίας που έκανε αίτηση ασύλου στην **Κύπρο**, το γεγονός ότι είχε κάνει δυο γάμους στο παρελθόν θεωρήθηκε λόγος για να μη γίνει πιστευτός ο σεξουαλικός προσανατολισμός της, ακόμα κι όταν ισχυρίστηκε ότι υποχρεώθηκε να συνάψει και τους δυο γάμους και ο πρώτος δεν ολοκληρώθηκε ποτέ, πράγμα που οδήγησε στην ακύρωσή του, ο δε δεύτερος ολοκληρώθηκε με τη βία και κατέληξε σε διαζύγιο. Στην **Ισπανία** αρνήθηκαν άσυλο σε μια λεσβία επειδή είχε ένα παιδί στην Αλγερία. Στην **Ολλανδία** μια απόφαση ορίζει: «είναι παράδοξο το πώς ένας άνδρας που διατηρούσε επί τέσσερα χρόνια ομοφυλοφιλική σχέση παντρεύτηκε μια γυναίκα χωρίς ενστάσεις».²⁰⁵

Ο γάμος εκτός της χώρας καταγωγής επίσης θεωρείται ότι μειώνει την αξιοπιστία των αιτούντων σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους. Στη **Μάλτα** υπήρξε περίπτωση ενός Λίβου που διατηρούσε σταθερό δεσμό με έναν άνδρα από τη Μάλτα. Όταν η οικογένειά του στη Λιβύη έμαθε για την ομοφυλοφιλία του δέχθηκε απειλές και τον υποχρέωσαν να εγκαταλείψει τη Λιβύη. Έφυγε για τη Μάλτα όπου έκανε ένα γάμο συμφέροντος με μια γυναίκα από τη Μάλτα, πιστεύοντας ότι είναι ο μόνος νόμιμος τρόπος να παραμείνει στη Μάλτα, επειδή δεν γνώριζε ότι η ομοφυλοφιλία του θα μπορούσε να αποτελέσει έρεισμα για διεθνή προστασία. Τελικά η σύζυγός του υπέβαλε αναφορά στην αστυνομία, με την οποία παραδέχτηκε ότι είχε κάνει γάμο συμφέροντος με βάση την οποία η αστυνομία ξεκίνησε διαδικασίες απέλασης. Στο σημείο αυτό έκανε αίτηση για καθεστώς πρόσφυγα, αλλά επειδή είχε παρέλθει η προβλεπόμενη προθεσμία, η υπόθεσή του κρίθηκε αβάσιμη. Σε μια τελευταία απόπειρα να αναστείλει την απέλασή του, ο αιτών ξεκίνησε δικαστική διαδικασία κατά της εκκρεμούσης απέλασής του κατά τα Άρθρα 3 και 8 της ΕΣΑΔ, η οποία διαδικασία όμως δεν οριστικοποιήθηκε επειδή ο αιτών απελάθηκε πριν τη δικάσιμο. Επειδή δεν έγινε ακροαματική διαδικασία δεν υπάρχει απόφαση. Είναι πάντως ενδιαφέροντα τα επιχειρήματα που υπέβαλλε ο Εισαγγελέας υπέρ της απέλασης του αιτούντος. Σύμφωνα με αυτά, απορρίπτονται οι ισχυρισμοί του αιτούντος σχετικά με την ομοφυλοφιλία του εξ αιτίας του ότι η αξιοπιστία του επλήγη ανεπανόρθωτα λόγω του γάμου συμφέροντος που είχε συνάψει.²⁰⁶

Ένας αιτών από τη Νιγηρία συνήψε γάμο με μια λεσβία (στις ΗΠΑ) επειδή ήθελε να αποκτήσει παιδιά. Δήλωσε ότι ενδιαφέρεται για τους άνδρες περισσότερο απ' ό,τι για τις γυναίκες και μπορούσε να προβεί σε συνουσία με γυναίκα μόνο αφού έχει καταναλώσει πολύ αλκοόλ. Σύμφωνα με τις **Ολλανδικές** αρχές οι δηλώσεις του αυτές επιβάρυναν την έλλειψη αξιοπιστίας του σχετικά με την

205 Απόφαση IND 28 Ιανουαρίου 2011, Burundi, nr. 0607-27-04150.

206 W. El-H vs Principal Immigration Officer (First Hall, Civil Court), 29 Ιουλίου 2008.

ομοφυλοφιλία του. Η απόφαση εκδόθηκε από το Περιφερειακό Δικαστήριο.²⁰⁷

Στην περίπτωση γάμου ή ύπαρξης παιδιών στη **Φιλανδία** δεν εκφράζεται απαραίτητως ευθέως το γεγονός ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός αμφισβητείται. Πιο συχνά δηλώνεται ότι δεν είναι πιθανό το ενδεχόμενο σοβαρής δίωξης εξ αιτίας του δεδηλωμένου σεξουαλικού προσανατολισμού. Εξ αιτίας της ετεροφυλοφιλικής σχέσης και της ύπαρξης παιδιών ο αιτών δεν θα εκληφθεί ως ομοφυλόφιλος και επομένως δεν θα διατρέξει κίνδυνο δίωξης.

Στη **Γερμανία**, η έννοια του σεξουαλικού προσανατολισμού με βάση την κλασική σεξολογία εμφανίζεται σε απόφαση του 2008. Το γεγονός ότι ένας αιτών ήταν παντρεμένος στην Ολλανδία και είχε ένα παιδί από αυτόν το γάμο, απέδειξε κατά το Διοικητικό Δικαστήριο ότι ο αιτών δεν «καθορίζεται από την ομοφυλοφιλία του» σε επαρκή βαθμό προκειμένου να εκπληρώσει τις προϋποθέσεις της ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας κατά τον ορισμό του Άρ. 10(1)(δ) της Οδηγίας Καθορισμού.²⁰⁸

Στην **Ουγγαρία** επίσης ο γάμος και τα παιδιά μειώνουν σημαντικά την πιθανότητα να θεωρηθεί αξιόπιστος ο αιτών. Μια λεσβία αιτούσα ήταν παντρεμένη και είχε παιδί, το οποίο γεννήθηκε αφού είχε συνειδητοποιήσει το λεσβιακό της προσανατολισμό. Η Υπηρεσία Μετανάστευσης και Ιθαγένειας αποφάνθηκε ότι δεν θα είχε ζηήσει με άντρα ούτε θα τον είχε παντρευτεί, αν ήταν πράγματι λεσβία.

Σε αρκετές χώρες ακόμα και δηλωμένοι αμφισεξουαλικοί αιτούντες απορρίφθηκαν επειδή ήταν παντρεμένοι και/ή είχαν παιδιά.

Στη **Βουλγαρία** σύμφωνα με τον εκεί ειδικό μας, οποιοσδήποτε δεν εμπίπτει στα στερεότυπα για τους ΛΟΑ δεν είναι αξιόπιστος. Ο γάμος και τα παιδιά θεωρούνται ως μια από τις βασικές ενδείξεις για την αξιολόγηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ενός ατόμου. Υπήρξε περίπτωση αμφισεξουαλικού άνδρα από το Λίβανο, του οποίου η αίτηση απορρίφθηκε επειδή είχε γυναίκα και παιδιά.

Ένας αιτών στη **Φιλανδία** άλλαξε τη δήλωσή του από ομοφυλόφιλος σε αμφισεξουαλικός αμέσως μόλις παντρεύτηκε με μια γυναίκα. Αν και στη συνέντευξή του επανειλημμένα δήλωσε ότι δεν είναι ομοφυλόφιλος αλλά αμφισεξουαλικός και θεωρούσε τη διαφορά ανάμεσα στους δυο αυτούς προσανατολισμούς πολύ σημαντική, δεν γνώριζε το σωστό όρο για τον αμφισεξουαλικό προσανατολισμό κατά τη στιγμή που συνέταξε την αίτηση. Ο ισχυρισμός του κρίθηκε αναξιόπιστος και η αίτησή του απορρίφθηκε (το 2010).

Στην **Ουγγαρία**, αρνήθηκαν την προστασία σε ένα αιτούντα από την Αλγερία επειδή δεν μπορούσε να αποδείξει επαρκώς την πιθανότητα δίωξης του στην Αλγερία. Δεν αναφέρθηκε ρητά ότι ο λόγος απόρριψης ήταν η αμφισεξουαλικότητά του. Πάντως είχε γυναίκα και παιδιά.

6.6.2.3 ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Σε αρκετές χώρες – μέλη αναγνωρίζεται ότι ο γάμος δε σημαίνει απαραίτητα ότι ο αιτών δεν είναι ΛΟΑΤΔ άτομο. Αυτό θεωρείται καλή πρακτική, εναρμονισμένη με την Οδηγία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Στην **Ιταλία** ένας ομοφυλόφιλος Μαροκινός ήταν παντρεμένος στο Μαρόκο και από το γάμο αυτό είχε ένα παιδί. Είπε ότι είχε παντρευτεί στα 28 (το χρόνο της αίτησης ήταν 40) επειδή τον είχε υποχρεώσει να το κάνει η οικογένειά του. Δήλωσε ότι δεν ήταν σίγουρος αν το παιδί ήταν δικό του, αλλά ένιωθε υποχρεωμένος να βοηθήσει τη γυναίκα και το παιδί του οικονομικά. Είπε ότι η γυναίκα του δεν δέχεται το διαζύγιο επειδή φοβάται τις κοινωνικές συνέπειες. Του χορηγήθηκε καθεστώς πρόσφυγα.²⁰⁹

Στη **Σλοβακία** ο μοναδικός αιτών στον οποίο χορηγήθηκε άσυλο εξ αιτίας του (αμφι-) σεξουαλικού προσανατολισμού του ήταν παντρεμένος στη χώρα καταγωγής του και είχε τέσσερα παιδιά.

Στη **Δανία**, είναι δεκτό ότι το να είναι κάποιος ΛΟΑΤΔ και να έχει παντρευτεί δεν είναι έννοιες ασύμβατες. Σε μια περίπτωση χορηγήθηκε καθεστώς πρόσφυγα στον αιτούντα εξ αιτίας της ομοφυλοφιλικής του συμπεριφοράς στη χώρα του, ενώ συζούσε με μια γυναίκα στη Δανία. Στη **Γαλλία** οι αρχές ασύλου καθώς και το Δικαστήριο δεν θεωρούν το γάμο και την οικογένεια ως βασικό στοιχείο που θα έδινε έρεισμα σε απόρριψη του αιτήματος, αλλά στην περίπτωση αμφιβολίας το στοιχείο αυτό συνεκτιμάται με τα υπόλοιπα.

Η **Σουηδία** έχει ένα ρητό κανόνα στις Κατευθυντήριες Οδηγίες: «το γεγονός ότι ο ομοφυλόφιλος είναι παντρεμένος και πιθανώς έχει παιδιά με άτομο του αντίθετου φύλου δεν αποκλείει σε καμία περίπτωση το γεγονός ότι έχει ομοφυλοφιλικό προσανατολισμό».²¹⁰

Οι πρόσφατες Κατευθυντήριες Οδηγίες για το Άσυλο στο **Ηνωμένο Βασίλειο** ορίζουν: «Ούτε η ετεροφυλοφιλική σχέση ούτε η ύπαρξη παιδιών (και τα δυο αυτά δεδομένα μπορεί να χρειαστεί να

207 Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Haarlem, 12 Ιανουαρίου 2010, nr. 09/48023

208 Verwaltungsgericht (Διοικητικό Δικαστήριο) Ansbach, 21 Αυγούστου 2008, AN 18 K 08.30201.

209 Commissione territoriale per il riconoscimento della protezione internazionale di Milano (Περιφερειακή Επιτροπή Μιλάνου για την αναγνώριση της διεθνούς προστασίας), απόφαση, 2010.

210 Migrationsverket, Κατευθυντήριες Οδηγίες για το Σεξουαλικό Προσανατολισμό 2002.

διερευνηθούν κατά την συνέντευξη) δεν εκλαμβάνονται αυτόματα ως ένδειξη έλλειψης αξιοπιστίας». ²¹¹

Επίσης η **Αυστρία, το Βέλγιο και η Δημοκρατία της Τσεχίας** δεν αναφέρουν προβλήματα στο σημείο αυτό.

6.6.2.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Μπορούμε να συμπεράνουμε ότι σε πολλές χώρες – μέλη, ο γάμος και τα παιδιά θεωρούνται ασύμβατες καταστάσεις με την ΛΟΑΤΔ ταυτότητα. Αν και αυτή η θέση είναι εντελώς αδιανόητη όταν πρόκειται για αμφισεξουαλικούς, είναι επίσης παράλογη όταν πρόκειται για ΛΟΤΔ αιτούντες. Οι κοινωνικές πιέσεις που υφίστανται οι αιτούντες μπορεί να είναι τεράστιες, και να υποχρεώνουν άτομα ΛΟΑΤΔ να παντρευτούν παρά τη θέλησή τους. Η αντίληψη ότι η ύπαρξη γάμου ή παιδιών μπορεί να συνδέεται με την αξιοπιστία σχετικά με το σεξουαλικό προσανατολισμό του αιτούντος, φαίνεται να είναι υπόλειμμα της ιατρικής άποψης για το σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου, σύμφωνα με την οποία οι ταυτότητες ΛΟΤΔ αντιμετωπίζονται με όρους ελλειματικότητας ή ανικανότητας. Η υποβόσκουσα αντίληψη είναι ότι ένα άτομο είναι ΛΟΤΔ μόνο αν δεν έχει άλλη επιλογή και δεν μπορεί παρά να είναι ΛΟΤΔ. Μόνο όταν οι ταυτότητες ΛΟΑΤΔ αντιμετωπίζονται ως αποτέλεσμα ανάγκης (και όχι επιλογής) έχει νόημα να σκεφτούμε ότι αν ένα άτομο είναι παντρεμένο ή έχει παιδιά δεν μπορεί να είναι σ' αλήθεια ΛΟΤΔ.

ΣΥΣΤΑΣΗ

- Το γεγονός ότι ένας αιτών άσυλο είναι ή έχει υπάρξει παντρεμένος ή συμβιώνει σε μια ετεροφυλοφιλική σχέση, πιθανώς με παιδιά από αυτή τη σχέση δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να αποκλείει το γεγονός ότι μπορεί να είναι λεσβία, ομοφυλόφιλος, αμφισεξουαλικός, τρανσέξουαλ ή διαφυλικός.

6.6.3 ΓΝΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

Από το **Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ολλανδία, τη Νορβηγία και την Ελβετία** αναφέρουν, ότι η έλλειψη γνώσης σχετικά με τις ακριβείς ποινικές κυρώσεις ή την ακριβή διατύπωση των ποινικών διατάξεων κατά του σεξουαλικού προσανατολισμού στη χώρα καταγωγής μπορεί να επηρεάσει την αξιοπιστία του αιτούντος.

Πρόκειται για άρνηση της πραγματικότητας της ζωής πολλών ΛΟΑΤΔ ατόμων, όπου οι κοινωνικές κυρώσεις (πιέσεις ή απειλές για βία εκ μέρους συγγενών ή του κοινωνικού περίγυρου) πιθανόν να έχουν

μεγαλύτερη σημασία από τις επίσημες κυρώσεις. Επομένως η άγνοια των αιτούντων σχετικά με τις (ακριβείς) ποινικές κυρώσεις κατά του σεξουαλικού προσανατολισμού στη χώρα καταγωγής τους δεν θα πρέπει καθεαυτή να αποτελεί λόγο δυσπιστίας έναντι του αιτούντος.

6.6.4 ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΠΟΛΥ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΙΝΗ

Σε αρκετές περιπτώσεις οι αιτήσεις ασύλου απορρίπτονται επειδή οι αιτούντες έχουν εμπλακεί σε δραστηριότητες επικίνδυνες για τους ίδιους. Αυτό προκαλεί τη δυσπιστία των κριτών.

Ένα Δικαστήριο στη **Γερμανία** συνόψισε μια αρνητική απόφαση ως εξής: «Ο ισχυρισμός του αιτούντος ότι είχε εμπλακεί σε ομοφυλοφιλικές δραστηριότητες στο Καμερούν δεν είναι πειστικός διότι αυτό θα σήμαινε έκθεσή του σε κίνδυνο. Η περιγραφή της ζωής του ως ομοφυλόφιλου στο Καμερούν δεν είναι αρκετά ακριβής». Το Διοικητικό Δικαστήριο διαφώνησε και με τα δυο επιχειρήματα και ακύρωσε την απόφαση. ²¹²

Παρόμοια, ένα Γερμανικό δικαστήριο αναφέρθηκε σε απόφαση της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Μεταναστών και Προσφύγων, η οποία έλεγε: «Ο ισχυρισμός του αιτούντος (ενός σουνίτη Μουσουλμάνου από τη Μοσούλη του Ιρακ) δεν είναι πειστικός: αν οι ομοφυλοφιλικές του δραστηριότητες είχαν γίνει όντως γνωστές και είχε διωχθεί, θα είχε καταδικαστεί σύμφωνα με τη Διάταξη 400 του Ιρακινού Ποινικού Κώδικα». Το Διοικητικό Δικαστήριο διαφώνησε και ακύρωσε την απόφαση. ²¹³

Στη **Σλοβενία** ένας αιτών κρίθηκε αναξιόπιστος επειδή δήλωσε ότι είχε σεξουαλικές σχέσεις με ένα φίλο, του οποίου η γυναίκα το έμαθε και μετά από αυτό δεν έκρυβαν τις σχέσεις τους από εκείνη. Οι αρχές της Σλοβενίας θεώρησαν παράξενο το γεγονός ότι η σύζυγος δεν κατήγγειλε το γεγονός στην αστυνομία παρά μόνο δυο χρόνια αφότου το έμαθε.

Στην **Ολλανδία** οι αρχές ασύλου δεν βρήκαν πειστικό το γεγονός ότι ένα αγόρι από το Πακιστάν έκανε σεξ με το φίλο του στο δωμάτιό του ενώ η υπόλοιπη οικογένεια (Μουσουλμάνων) ήταν παρούσα στο ίδιο σπίτι, ούτε ότι δεν κλείδωσαν κανονικά την πόρτα, γνωρίζοντας τους κινδύνους που διέτρεχαν. ²¹⁴

Αν αυτού του είδους το σκεπτικό φτάσει στο λογικό του συμπέρασμα, η αίτηση σχεδόν κάθε ενός αιτούντος άσυλο που είχε ή προσπάθησε

211 Υπ.Εσ. Η.Β., *Κατευθυντήριες Οδηγίες για το Άσυλο: Σεξουαλικός Προσανατολισμός και Ταυτότητα Φύλου στις Αιτήσεις Ασύλου*, 6 Οκτωβρίου 2010, αναθεωρήθηκε την 13η Ιουνίου 2011.

212 Verwaltungsgericht (Διοικητικό Δικαστήριο) Frankfurt (Oder), 11 Νοεμβρίου 2010, VG 4 K 772/10.A.

213 Verwaltungsgericht (Διοικητικό Δικαστήριο) Sigmaringen, 26 Απριλίου 2010, A 1 K 1911/0.

214 Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Haarlem, 29 Σεπτεμβρίου 2009, nr. 09/32801.

να έχει σεξουαλικές σχέσεις με άτομα του ίδιου φύλου στη χώρα καταγωγής του, ή που εκδήλωσε την τρανσέξουαλ ταυτότητά του δεν είναι πειστική, εξ αιτίας των εγγενών κινδύνων που εμπεριέχει.²¹⁵ Γενικότερα, το γεγονός ότι η συμπεριφορά αυτή βάζει σε κίνδυνο τον αιτούντα αποτελεί μάλλον λόγο για να του χορηγηθεί άσυλο παρά για να του το αρνηθούν. Το σκεπτικό αυτό πρέπει να εγκαταλειφθεί.

6.6.5 ΑΛΛΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ

Ακολουθούν στοιχεία αναφορικά με άλλες στερεοτυπικές αντιλήψεις που έχουν χρησιμοποιηθεί (κακώς), προκειμένου να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι ο αιτών δεν είναι ΛΟΑΤΔ άτομο. Παραθέτουμε μια μη εξαντλητική λίστα με παραδείγματα:

Θέμα	Χώρα - Μέλος	Παράδειγμα
Στρατιωτική θητεία	Κύπρος	Ένας ομοφυλόφιλος αιτών ερωτήθηκε σχετικά με τη θητεία του στο στρατό. Το γεγονός ότι δεν προσπάθησε να αποφύγει τη θητεία, η οποία στη χώρα του είναι υποχρεωτική, θεωρήθηκε ως αντιβαίνον στην στερεοτυπική γκέυ συμπεριφορά.
Πολιτιστικές προτιμήσεις	Γαλλία	Οι ερωτήσεις μπορεί να αφορούν τις ενδυματολογικές συνήθειες, τον ελεύθερο χρόνο, τα γούστα στη μουσική, τον κινηματογράφο κλπ, την γνώση και/ή συμμετοχή στην κουλτούρα που χαρακτηρίζεται ως γκέυ.
Γλώσσα	Ουγγαρία	Στην περίπτωση μιας γυναίκας από τη Νιγηρία, οι αρχές ασύλου θεώρησαν απίθανο το γεγονός η γυναίκα αυτή να χρησιμοποιεί «επιστημονική ορολογία» (όπως «ομοφυλοφιλία») δεδομένου του μορφωτικού της επιπέδου. Οι αρχές θεώρησαν ότι είχε ακούσει ή επινοήσει την ιστορία της ομοφυλοφιλίας της προκειμένου να αποκτήσει άσυλο. Η ιατρική εξέταση κατέληξε στη διάγνωση «ισχυρής θηλυκής σεξουαλικότητας». Πρέπει να σημειωθεί ότι αμφισβητήθηκαν και άλλα στοιχεία όσον αφορά την αξιοπιστία της αιτούσας.
Γλώσσα	Ισπανία	Ένας ομοφυλόφιλος Μαυριτανός που αποκάλεσε τον εαυτό του "maricón" (= «αδελφή») το Δικαστήριο έκρινε ότι η λέξη αυτή σπάνια χρησιμοποιείται από ένα ομοφυλόφιλο άτομο. ²¹⁶
Διαγωγή	Ιρλανδία	Ορισμένοι υπεύθυνοι κατέληξαν σε αρνητικές αποφάσεις βάσει της δικής τους άποψης σχετικά με τη διαγωγή του αιτούντος (π.χ. αν κατά τη γνώμη του υπεύθυνου ο αιτών είχε την εικόνα ομοφυλόφιλου). Για παράδειγμα, το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση ενός Αλγερινού ομοφυλόφιλου επειδή «από τη συμπεριφορά του δεν μένει η παραμικρή αμφιβολία ότι ο αιτών παρουσίασε το στοιχείο της ομοφυλοφιλίας προκειμένου να ενισχύσει την αίτησή του για άσυλο». Η βάση του εμπειρογνώμονα του Δικαστηρίου για τον καθορισμό του σεξουαλικού προσανατολισμού του αιτούντος δεν λήφθηκε υπόψη. ²¹⁷
Διαγωγή	Βουλγαρία	Μια συνήθης άποψη είναι ότι ένας γκέυ άντρας φαίνεται αναγκαστικά «θηλυπρεπής» και «επιδεικνύει» τον προσανατολισμό του και το ίδιο ισχύει και για τις λεσβίες.
Εργαζόμενοι στη βιομηχανία σεξ	Βέλγιο	Ομοφυλόφιλοι εργαζόμενοι στη βιομηχανία του σεξ έχουν απορριφθεί, επειδή «εμπλέκονται σε παράνομες ομοφυλοφιλικές πράξεις με οικονομικά και ομορτυνιστικά κίνητρα». ²¹⁸
Εργαζόμενοι στη βιομηχανία σεξ	Ισπανία	Μια τρανς γυναίκα από την Κόστα Ρίκα υπέστη κάθε είδους διάκριση. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η διακρίσεις προέκυψαν επειδή εργαζόταν ως πόρνη και όχι εξ αιτίας της φυλετικής της ταυτότητας. ²¹⁹
Πολιτιστικές προτιμήσεις	Βρετανία	Στερεότυπα και άγνοια, όπως το να περιμένει κανείς να γνωρίζει κάποιος ομοφυλόφιλος τα έργα του Oscar Wilde. ²²⁰
Έλλειψη άλλης επιλογής	Βρετανία	Η σεξουαλική συμπεριφορά μιας γυναίκας στη φυλακή θεωρήθηκε συνέχεια του εφηβικού πειραματισμού. Στη φυλακή «δεν είχε άλλη επιλογή πλύν της αποχής» και επομένως δεν έγινε πιστευτή ότι είναι λεσβία. Το εύρημα ανακλήθηκε από το Εφετείο. ²²¹
Μονογαμία	Ολλανδία	Ένας Ιρακινός αιτών δήλωσε ότι αν και είχε σεξουαλική σχέση με άνδρα για πέντε χρόνια, δεν ήταν σίγουρος ότι είναι ομοφυλόφιλος γιατί δεν είχε ερωτευτεί άλλη φορά άνδρα. Το IND πείστηκε για τη σχέση αλλά είχε τη γνώμη ότι η πολιτική για τους ομοφυλόφιλους από το Ιρακ δεν είχε εφαρμογή στην περίπτωση του. «Στις αραβικές χώρες, οι νέοι άνδρες συχνά στρέφονται σε άλλους άνδρες για ικανοποίηση καθώς δεν μπορούν να ικανοποιήσουν τις σεξουαλικές τους ανάγκες με γυναίκες», σύμφωνα με το IND. Το Περιφερειακό Δικαστήριο του Groningen δε βρήκε το λόγο γιατί αυτή η υπόθεση να ισχύει στην προκειμένη περίπτωση. Δόθηκε έφεση. ²²²
Γενετικός παράγων	Ολλανδία	Η αμφισεξουαλικότητα ενός Τζαμαϊκανού δεν έγινε πιστευτή, επειδή δήλωσε ότι ο ομοφυλοφιλικός προσανατολισμός του δεν ήταν «στα γονίδια του». ²²³

215 Jenni Millbank, 'The Ring of Truth': A Case Study of Credibility Assessment in Particular Social Group Refugee Determinations, *International Journal of Refugee Law*, 2009-1, p. 22.

216 Audiencia Nacional (Εθνικό Δικαστήριο) 19 Δεκεμβρίου 2008, rec. n° 1399/2007.

217 Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου, 2010.

218 Raad voor de Vreemdelingenbetwistingen (Δικαστήριο Υποθέσεων Αλλοδαπών) 21 Οκτωβρίου 2008, 17.431; Raad voor de Vreemdelingenbetwistingen (Δικαστήριο Υποθέσεων Αλλοδαπών) 22 Οκτωβρίου 2008, 17.471; 19.383; 19.842; 19.837; 21.996.

219 Audiencia Nacional (Εθνικό Δικαστήριο), 21 Ιουλίου 2008, rec. n° 679/2006.

220 Αναφέρεται από τον Nathanael Miles, *No Going Back, Lesbian and Gay People and the Asylum System*, Stonewall, Μάιος 2010, www.stonewall.org.uk.

221 Court of Appeal (England & Wales) (Εφετείο), Αύγουστος 2009, NR (Jamaica) v SSHD [2010] INLR 169.

222 Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Groningen, 3 Σεπτεμβρίου 2010, nr. 10/6506.

223 Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Haarlem, 18 Δεκεμβρίου 2007, nr. 07/26891, Συμβούλιο Επικρατείας, 18 Απριλίου 2008, 200800353/1.

Προφανώς όταν ένας αιτών εκπληρώνει τις στερεοτυπικές προσδοκίες αυτό είναι προς όφελός του: στην **Ουγγαρία** στην περίπτωση ενός Τυνήσιου αιτούντος άσυλο, καταγράφηκε στην απόφαση ότι ντυνόταν γυναικεία και φορούσε μακιγιάζ.

Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, ένας ομοφυλόφιλος άνδρας από την Υεμένη φορούσε στενό μπλουζάκι και τζην και είχε μακριά μαλλιά, πράγμα που συνδέθηκε με την έκφραση της σεξουαλικής του ταυτότητας. Αρνήθηκε να δεχτεί αλλαγές στο ντύσιμό του ή να κόψει τα μαλλιά του κατά την επιστροφή στη χώρα του, ώστε να ταιριάζει με το ντύσιμο και τα μαλλιά των ετεροφυλόφιλων μουσουλμάνων ανδρών. Το Δικαστήριο το 2009 ενέκρινε την έφεσή του και του χορηγήθηκε καθεστώς πρόσφυγα.²²⁴

6.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τα στερεότυπα σχετικά με τους ΛΟΑΤΔ περιλαμβάνονται σε τρεις βασικές ομάδες, οι οποίες δεν καλύπτουν όλα αλλά τα περισσότερα από τα παραδείγματα. Να σημειωθεί ότι τα περισσότερα παραδείγματα αφορούν ομοφυλόφιλους άνδρες. Αυτό μάλλον οφείλεται στο ότι οι αιτήσεις τους είναι και οι περισσότερες.

Οι τρεις βασικές κατηγορίες στερεοτύπων είναι οι εξής:

- Τα ΛΟΑ άτομα θεωρούνται ότι έχουν προβλήματα φύλου: Οι ομοφυλόφιλοι δεν είναι *πραγματικοί άνδρες*: δεν (θέλουν να) υπηρετούν τη θητεία τους, δεν παντρεύονται ούτε κάνουν παιδιά, δεν ντύνονται ανδροπρεπώς, δεν κάνουν σχέση με ένα μόνον άνδρα. Οι λεσβίες δεν είναι *αληθινές γυναίκες*: δεν παντρεύονται ούτε κάνουν παιδιά, δεν ντύνονται με θηλυκότητα. Η Γερμανική κλασική-σεξολογική αντίληψη επικρατεί σε πολλές χώρες – μέλη. Για παράδειγμα, η σεξουαλική δραστηριότητα μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου μέσα σ' ένα περιβάλλον που υπάρχουν μόνο γυναίκες ή μόνον άνδρες, όπως π.χ. στη φυλακή, δεν θεωρείται έκφραση ομοφυλοφιλίας ή αμφισεξουαλισμού επειδή δεν αντιπροσωπεύει μια «μοιραία και αμετάκλητη» έλξη προς το ίδιο φύλο. Ο γάμος ή η ύπαρξη παιδιών πιστοποιεί ότι το άτομο δεν είναι ΛΟΑ.
- Μια κοινωνική ομάδα: τα ΛΟΑ άτομα σχηματίζουν μια συνδεδεμένη ομάδα, με κοινά πολιτιστικά γούστα, κοινά μέσα, πηγαίνουν σε συγκεκριμένα μέρη διασκέδασης και έχουν κοινούς τρόπους συμπεριφοράς και στάσης.
- Αποκάλυψη: οι ΛΟΑ αιτούντες θεωρούνται ότι έχουν ανακαλύψει

και αντιμετωπίσει τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους με έναν συγκεκριμένο τρόπο: υποτίθεται ότι είχαν αισθήματα ενοχής, ότι έχουν ένα σταθερό σεξουαλικό προσανατολισμό για τον οποίο διατηρούν βαθιά συναισθήματα.

Τα στερεότυπα αυτά βασίζονται στην ιδέα ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός ταξινομείται αυστηρά σύμφωνα με μια σειρά κατηγορίες, με την ετεροφυλοφιλία ως την προφανή και σταθερή κεντρική κατηγορία, τους ομοφυλόφιλους και τις λεσβίες ως εξ ίσου σταθερές περιφερειακές κατηγορίες ταυτότητας, τους τρανσέξουαλ και διαφυλικούς ως ιατρικές κατηγορίες και τους αμφισεξουαλικούς ως ανθρώπους που θα μπορούσαν να ανήκουν είτε στους ετερο- είτε στους ομο-φυλόφιλους όταν επιτέλους αποφασίσουν τί θέλουν. Με τον τρόπο αυτό οι λεσβίες και οι ομοφυλόφιλοι διαμορφώνονται κατ'εικόνα των ετεροφυλόφιλων –περιφερειακές ταυτότητες που μιμούνται καθυστερημένα τη σταθερότητα της ετεροφυλοφιλίας. Οι τρανσέξουαλ και διαφυλικοί προκαλούν σύγχυση στην κατηγοριοποίηση αυτή και επομένως καταχωρίζονται πολύ βολικά ως ιατρικά προβλήματα. Οι αμφισεξουαλικοί δεν έχουν πρόβλημα γιατί μπορούν να «διαλέξουν» ανάμεσα στην ετερο- και την ομοφυλοφιλική στάση. Ο τακτοποιημένος αυτός τρόπος αντιμετώπισης των μη-ετεροφυλοφικών σεξουαλικών ταυτοτήτων ενισχύει την ετεροφυλοφιλία ως κυρίαρχη νόρμα.

Ο παραπάνω τρόπος θεώρησης του σεξουαλικού προσανατολισμού είναι εμφανής σε όλα τα ζητήματα αξιοπιστίας. Οι ιατρικές γνωμοδοτήσεις βασίζονται σε κατηγορίες που επίσημα έχουν καταργηθεί (δυσφορία φύλου, αντιστροφή κλπ) και ουσιαστικά επιδιώκουν να πιστοποιήσουν την σταθερότητα του σεξουαλικού προσανατολισμού ενός ατόμου. Η Γερμανία σχεδόν ρητά απαιτεί την ύπαρξη μιας σταθερής σεξουαλικής ταυτότητας. Επίσης σε άλλες χώρες – μέλη, οι υπεύθυνοι για τη λήψη αποφάσεων και τα δικαστήρια προσπαθούν να διακρίνουν ανάμεσα στην επιπόλαιη συμπεριφορά (απλώς επίδοση σε σεξουαλικές δραστηριότητες με άτομα του ίδιου φύλου, που δεν θα πρέπει να οδηγεί στη χορήγηση ασύλου, ακόμα κι αν πρόκειται να επισύρει απάνθρωπη αντιμετώπιση στη χώρα καταγωγής) και αιτούντες που δεν μπορούν παρά να εμπλακούν σε σεξουαλικές δραστηριότητες με άτομα του ίδιου φύλου, ή που είναι πράγματι τρανς ή διαφυλικοί. Έχει κανείς την εντύπωση ότι απαιτείται από τους αιτούντες να είναι έντιμοι σχετικά με την σεξουαλικότητά τους. Προφανώς δεν είναι συνηθισμένο να είναι κανείς ομοφυλόφιλος χωρίς να γνωρίζει τις προβλέψεις του ποινικού νόμου, να είναι λεσβία αλλά να μη διαβάξει λεσβιακό τύπο, να έχει σχέση με κάποιον άλλον άνδρα και να μη γνωρίζει τα σημεία συνάντησης των γκέυ στα πάρκα της Τεχεράνης. Όλα αυτά τα παραδείγματα πιστοποιούν ότι τα ευρήματα αξιοπιστίας βασίζονται σε πολύ συγκεκριμένες προσδοκίες, οι οποίες αντιμετωπίζουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ως κάτι συναφές προς τις πολιτικές

224 Υπόθεση που δεν αναφέρθηκε, από το Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου και Μετανάστευσης

ή θρησκευτικές παποιθήσεις, με την αναμενόμενη συμμετοχή σε συναντήσεις, εστιάζοντας στην επίσημη δημόσια σφαίρα των δημόσιων μέσων και της νομοθεσίας. Προφανώς η σεξουαλικότητα είναι και πολιτικό θέμα από πολλές απόψεις αλλά η πολιτική της σεξουαλικότητας, ενώ μπορεί να λαμβάνει χώρα σε κλασικούς τόπους όπως είναι τα μέσα ενημέρωσης και τα κοινοβούλια, πιο συχνά (και κυρίως) παίζεται σε περιβάλλοντα που ονομάζονται ιδιωτικά, όπως είναι η οικογένεια, η γειτονιά ή ο χώρος εργασίας.

Δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι κάθε ένας αιτών άσυλο που δηλώνει ότι έχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης εξ αιτίας της Λ, Ο, Α, Τ ή Δ ταυτότητάς του λέει την αλήθεια και δικαιούται άσυλο. Ανεξάρτητα όμως απ' αυτό, τα παραδείγματα της πρακτικής των συνεντεύξεων ασύλου παρέχουν στοιχεία απαράδεκτων μεθόδων πιστοποίησης της αξιοπιστίας, διαποτισμένες με αμφίβολες αντιλήψεις σχετικά με το πώς συμπεριφέρονται οι «πραγματικοί» ΛΟΑΤΔ. Το βασικό συμπέρασμα από όλη αυτήν την κατάσταση είναι ότι η αξιοπιστία μπορεί να πιστοποιηθεί μόνο με βάση μια συνέντευξη, η οποία θα επιτρέπει στον αιτούντα να πει ελεύθερα την ιστορία του/της. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να παρέχεται στους αιτούντες η δυνατότητα να λένε την ιστορία του σεξουαλικού προσανατολισμού τους όπως την βίωσαν, με λεπτομερή τρόπο και σε έναν ασφαλή χώρο. Όπως έχει επισημάνει η LaViolette, αυτό οδηγεί σε τρεις βασικές γραμμές έρευνας στις συνεντεύξεις για το άσυλο: (1) Προσωπικά και Οικογένεια (2) Λεσβιακές και Ομοφυλοφιλικές επαφές τόσο στη χώρα καταγωγής όσο και στη χώρα υποδοχής και (3) Εμπειρία/Γνώση των Διακρίσεων και της Δίωξης²²⁵. Οι **Σουηδικές** και **Βρετανικές** κατευθυντήριες οδηγίες, όπως επίσης και η Κατευθυντήρια Οδηγία της Ύπατης Αρμοστείας περιέχουν την περιγραφή μιας χρήσιμης προσέγγισης. Βέβαια, μπορούν να ζητηθούν περαιτέρω διευκρινίσεις ή λεπτομέρειες. Όμως, οτιδήποτε έχει τη χροιά εξετάσεων, περιμένοντας τη «σωστή απάντηση» (που βρίσκονται τα σημεία συνάντησης των γκέυ; Ποιά είναι η ποινική διάταξη για το λεσβιακό σεξ; Σε ποιά στάση βρισκόσουν όταν σε ανακάλυψαν;) είναι αντιπαραγωγικό (α) διότι διαταράσσει την εμπιστοσύνη που είναι απαραίτητη σε μια συνέντευξη για άσυλο και (β) διότι πιθανόν να αντανάκλα αντιλήψεις που είναι είτε ανακριβείς είτε δεν έχουν εφαρμογή στη συγκεκριμένη περίπτωση.

ΣΥΣΤΑΣΗ

- Κατά τη διάρκεια της προσωπικής συνέντευξης, σύμφωνα με την έννοια του Άρθρου 12 της Οδηγίας Διαδικασιών, οι λεσβίες, οι ομοφυλόφιλοι, οι αμφισεξουαλικοί, οι τρανσέξουαλ

225 Βλ. Nicole LaViolette, 'Sexual Orientation and the Refugee Determination Process: Questioning a Claimant about their Membership in the Particular Social Group', prepared for the Canadian Immigration and Refugee Board, 2004.

7 ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

Γενικά, οι άνθρωποι που ζητούν διεθνή προστασία αναμένεται να αναφέρουν τους λόγους για τους οποίους φοβούνται τις διώξεις αμέσως και με ξεκάθαρο, συνεπή και κατανοητό τρόπο. Επίκληση στο ζήτημα του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου σε μεταγενέστερο στάδιο (π.χ. κατά την έφεση ή με επόμενη αίτηση) συχνά δημιουργεί αμφιβολίες σχετικά με την αξιοπιστία του αιτούντος και συνεπώς τέτοιοι καθυστερημένοι ισχυρισμοί μπορεί πολύ εύκολα να απορριφθούν. Όμως υπάρχουν αρκετοί έγκυροι λόγοι για τους οποίους οι ΛΟΑΤΔ αιτούντες μπορεί να μην έχουν αποκαλύψει τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους κατά τη στιγμή της αρχικής τους αίτησης, όπως είναι:

- Ορισμένες φορές ζητούν άσυλο παιδιά, τα οποία συνειδητοποιούν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου μερικά χρόνια αργότερα.
- Πολλοί ΛΟΑΤΔ αιτούντες άσυλο δεν τολμούν να συζητήσουν για τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου επειδή αισθάνονται διαφορετικοί, στιγματισμένοι, ντροπή ή φόβο. Τα συναισθήματα αυτά είναι πιθανόν να οφείλονται σε ενδοβεβλημένη ομοφοβία ή τρανσφοβία και να ενισχύονται από την υποχρέωση για αποκάλυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου τους σε κάποιον υπάλληλο των αρχών ασύλου, ή από το φόβο του τί θα μπορούσε να τους συμβεί αν ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου γινόταν γνωστά σε άλλα περιβάλλοντα, όπως είναι οι χώροι υποδοχής.
- Μπορεί να είναι στη διαδικασία της αποκάλυψης (coming-out): μπορεί να μην έχουν αποκαλυφθεί σε άλλους ή ακόμη και στον ίδιο τους τον εαυτό σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου.
- Ορισμένοι ΛΟΑΤΔ αιτούντες άσυλο και οι σύμβουλοί τους δεν γνωρίζουν ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου μπορεί να σχετίζονται με την αξιολόγηση της αίτησής τους.

Ένα **Γερμανικό** Δικαστήριο αποφάσισε, ότι το γεγονός ότι η δήλωση που έγινε σε περισσότερα από τρία χρόνια από την άφιξη στη Γερμανία δεν καθιστά αβάσιμη την αίτηση για καθεστώς πρόσφυγα ενός άνδρα από το Ιρακ: ο αιτών εξήγησε με πειστικό τρόπο ότι μπόρεσε να αποφασίσει την δημοσιοποίηση της ομοφυλοφιλίας του κατόπιν μιας μακράς και δύσκολης εσωτερικής διαδικασίας και πάλι, το τέλος της οποίας σηματοδότησε την ανακάλυψη της σεξουαλικής του ταυτότητας.²²⁶

²²⁶ Verwaltungsgericht (Διοικητικό Δικαστήριο) Köln, 8 Σεπτεμβρίου 2006, 18 K 9030/03.A, Informationsverbund Asyl & Migration M17466.

7.1 ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Η Οδηγία για τις Διαδικασίες Ασύλου ορίζει ότι, παρεπόμενη αίτηση για άσυλο θα υποβάλλεται σε προκαταρκτική εξέταση προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη ή η παρουσίαση από τον αιτούντα νέων στοιχείων ή ευρημάτων, που σχετίζονται με το αν το άτομο αυτό δικαιούται καθεστώς πρόσφυγα. Αν προκύπτουν νέα στοιχεία ή ευρήματα που αυξάνουν σημαντικά την πιθανότητα να θεωρηθεί δικαιούχος ο αιτών, θα πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω.²²⁷

Μέσα στο πλαίσιο της πρόσφατης αναδιατύπωσης της Οδηγίας για τις Διαδικασίες Ασύλου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε να ενσωματωθεί ρητά ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου στον ορισμό των «αιτούντων που χρήζουν ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων».²²⁸ Η Επιτροπή πρότεινε επίσης οι χώρες – μέλη να μεριμνούν, ώστε οι αιτούντες αυτοί εντοπίζονται έγκαιρα και να εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις «εάν καταστεί προφανές σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας ότι ο αιτών χρήζει ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων». Επίσης «τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν ότι παρέχεται στους αιτούντες που χρήζουν ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων επαρκής χρόνος και η κατάλληλη υποστήριξη για να παρουσιάσουν τα στοιχεία της αίτησής τους όσο το δυνατό πληρέστερα και με όλα τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία».²²⁹

Οι Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας ορίζουν σχετικά:

«Ο αιτών δεν γνωρίζει πάντοτε ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός συνιστά βάση για χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα ή μπορεί να

²²⁷ Άρθρο 32 της Οδηγίας 2005/85/ΕΚ της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα.

²²⁸ Στο προτεινόμενο Άρθρο 2 (d) της Οδηγίας Διαδικασιών: «αιτών με ειδικές ανάγκες»: κάθε αιτών ο οποίος, εξαιτίας της ηλικίας, του φύλου, του γενετήσιου προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου, αναπηρίας, ασθενειών σωματικής ή ψυχικής υγείας ή των επακόλουθων βασανιστηρίων, βιασμού, ή άλλων σοβαρών μορφών ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας πρέπει να τύχει ειδικών εγγυήσεων προκειμένου να επωφεληθεί των δικαιωμάτων και να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία». Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά τις ελάχιστες απαιτήσεις για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα (αναδιατύπωση), Βρυξέλλες, 1 Ιουνίου 2011, COM(2011) 319 οριστικό κείμενο, 2009/0165 (COD).

²²⁹ Το προτεινόμενο Άρθρο 24: «1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν τον έγκαιρο εντοπισμό των αιτούντων που χρήζουν ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε το παρόν άρθρο να εφαρμόζεται επίσης εάν καταστεί προφανές σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας ότι ο αιτών χρήζει ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων.2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν ότι παρέχεται στους αιτούντες που χρήζουν ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων επαρκής χρόνος και η κατάλληλη υποστήριξη για να παρουσιάσουν τα στοιχεία της αίτησής τους όσο το δυνατό πληρέστερα και με όλα τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία.»

διστάζει να μιλήσει για τόσο προσωπικά θέματα, ιδιαίτερα αν ο σεξουαλικός προσανατολισμός του/της αποτελεί αιτία ντροπής ή ταμπού στη χώρα καταγωγής του/της. Συνεπώς, πιθανόν να μην αισθάνεται άνετα να μιλήσει ελεύθερα ή να δώσει ακριβή περιγραφή της υπόθεσής του/της. Ακόμα κι αν η αρχική αίτηση για άσυλο περιέχει ψευδείς δηλώσεις, ή αν η αίτηση δεν υποβληθεί για αρκετό καιρό μετά την άφιξη στη χώρα ασύλου, ο αιτών και πάλι μπορεί να εδραιώσει ένα αξιόπιστο αίτημα.²³⁰

7.2 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Η έρευνα σχετικά με την πρακτική του ασύλου των ΛΟΑΤΔ στις χώρες – μέλη της Ε.Ε. δείχνει, ότι περιπτώσεις όπου οι αιτούντες αποκαλύπτουν την σεξουαλική ή ταυτότητα φύλου τους ως βάση της αίτησής τους για άσυλο σε κάποιο μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας ασύλου, αντιμετωπίζουν δυο ειδών προβλήματα:

- Η «αποκάλυψή» τους δεν λαμβάνεται υπόψη καθόλου: κάποια συστήματα ασύλου εφαρμόζουν ένα είδος *res judicata*, το οποίο επιτρέπει την εκ νέου εξέταση μόνο αν οι συνθήκες που αναφέρονται σε μεταγενέστερο στάδιο αποτελούν νέα στοιχεία.
- Η «αποκάλυψή τους» λαμβάνεται υπόψη αλλά αντιμετωπίζεται με καχυποψία: αν οι συνθήκες αναφέρονται σε μεταγενέστερο στάδιο μπορεί να είναι αναληθείς, καιροσκοπικές και να αναφέρονται απλώς για να αυξήσουν τις πιθανότητες της χορήγησης ασύλου.

7.2.1 ΑΝΗΛΙΚΟΙ

Έχουν αναφερθεί παραδείγματα αιτούντων άσυλο που διέφυγαν ως ανήλικοι και συνειδητοποίησαν τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό μερικά χρόνια αργότερα, για παράδειγμα στην ακόλουθη περίπτωση:

Ένας Σομαλός αιτών είχε εισέλθει στην Ολλανδία ως παιδί. Η μητέρα του είχε υποβάλει δυο συνεχείς αιτήσεις για άσυλο εκ μέρους του. Οκτώ χρόνια αργότερα από την πρώτη αίτηση για άσυλο, συνειδητοποίησε τον σεξουαλικό του προσανατολισμό και υπέβαλε ο ίδιος αίτηση, ισχυριζόμενος ότι θα αντιμετωπίσει προβλήματα αν επιστρέψει στη Σομαλία. Αυτό θεωρήθηκε ως επαρκές κίνητρο για άσυλο, προπαντός προσωπικό και δεν είχε αντιμετωπιστεί στις προηγούμενες διαδικασίες. Για τους λόγους αυτούς, θεωρήθηκε νέο στοιχείο που δικαιολογούσε την εκ νέου εξέταση της αίτησης ασύλου του.²³¹

230 UNHCR, *Κατευθυντήριες Οδηγίες για τα Αιτήματα Ασύλου που στηρίζονται στο Σεξουαλικό Προσανατολισμό και στην Ταυτότητα του Γένους*, 21 Νοεμβρίου 2008, παρ. 38.

231 Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Δικαστικό Τμήμα του

Πρόκειται για μια περίπτωση πρόσφυγα *sur place* και αν η αίτηση γίνει πιστευτή, οδηγεί συχνά σε αποδοχή. Παραδείγματα τέτοιου είδους αιτήσεων που υποβάλλονται από αιτούντες που εισήλθαν στη χώρα υποδοχής ως ανήλικοι, βρέθηκαν επίσης στην **Αυστρία, τη Γαλλία, την Ιταλία, τη Νορβηγία, την Πολωνία και το Ηνωμένο Βασίλειο**, ενώ οι ειδικοί μας από την **Δημοκρατία της Τσεχίας, της Γερμανίας και της Μάλτας** έχουν την αίσθηση ότι τέτοιες περιπτώσεις μάλλον θα έχουν ευνοϊκή έκβαση.

7.2.2 RES JUDICATA

Μερικές χώρες διαθέτουν ένα σύστημα ασύλου το οποίο αντιμετωπίζει μια υπόθεση για την οποία έχει εκδοθεί οριστική απόφαση ως *res judicata*. Το μόνο που μένει να αποφασιστεί όσον αφορά μια παρεπόμενη αίτηση είναι, αν οι μεταγενέστερες διευκρινίσεις αποτελούν «νέα δεδομένα ή συνθήκες». Αν η απάντηση είναι αρνητική, η παρεπόμενη αίτηση δεν θα εξεταστεί. Η αξιοπιστία μιας αίτησης με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό που υποβάλλεται αργότερα, ούτε αξιολογείται ούτε καν λαμβάνεται υπόψη. Έχουμε βρει τέτοια παραδείγματα στην **Αυστρία** και την **Ολλανδία**.

Στην **Ολλανδία**, τα χαμηλόβαθμα δικαστήρια έχουν αναγνωρίσει ότι η «αποκάλυψη» είναι μια πολύπλοκη διαδικασία η οποία μπορεί να διαρκέσει πολύ καιρό, και στην οποία διακρίνονται διάφορα στάδια συνειδητοποίησης (συνειδητοποίηση αλλά όχι πλήρης, συνεχιζόμενη διερεύνηση, ανασφάλεια και φόβος, αδυναμία να το συζητήσουν, το στάδιο της αποδοχής, υποβόσκουσα ομοφυλοφιλία, φόβος για τις συνέπειες, εσωτερική πάλη κλπ) και ότι οι άνθρωποι καμιά φορά δεν είναι σε θέση να μιλήσουν για τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό αμέσως μετά την άφιξή τους στη χώρα υποδοχής.²³²

Το Ολλανδικό Συμβούλιο Επικρατείας όμως εφαρμόζει ένα αυστηρότερο κριτήριο: κάποιος ο οποίος είναι (ακόμα και ελάχιστα) συνειδητοποιημένος σχετικά με τα ομοφυλοφιλικά του συναισθήματα θα πρέπει να το αναφέρει αμέσως μόλις εισέλθει στη χώρα, ακόμα και αν δεν έχει εκφράσει τέτοιου είδους συναισθήματα ποτέ άλλοτε.

Ένας Σομαλός άνδρας είχε πάντα συνειδηση της διαφορετικότητάς του και κοίταζε μόνον άνδρες, αλλά δεν είχε εκφράσει τον σεξουαλικό του προσανατολισμό παρά μόνο μερικά χρόνια αφότου είχε εισέλθει στην Ολλανδία. Το Περιφερειακό Δικαστήριο του Assen

Συμβουλίου Επικρατείας) 3 Οκτωβρίου 2003, 200305027/1, Jurisprudentie Vreemdelingenrecht 2004/3, Nieuwsbrief Asiel- en Vluchtelingenrecht NAV 2003/310.

232 Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Zwolle, 26 Σεπτεμβρίου 2007, 06/55693 (Αφγανιστάν), Voorzieningenrechter (δικαστής προσωρινών μέτρων) Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Groningen, 17 Νοεμβρίου 2006, 06/52447 (Ιρακ); Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Haarlem, 7 Δεκεμβρίου 2007, 07/44180 (Ανγκόλα).

έκρινε ότι επειδή συνειδητοποίησε πλήρως την ομοφυλοφιλία του και ενήργησε ανάλογα μετά την πρώτη του αίτηση, αυτό αποτελούσε νέο δεδομένο.²³³ Κατά την εκδίκαση της έφεσης στο Συμβούλιο Επικρατείας η απόφαση αυτή απορρίφθηκε: αφού δήλωσε ότι πάντοτε γνώριζε τον σεξουαλικό του προσανατολισμό, θα μπορούσε και θα όφειλε να το έχει δηλώσει κατά τον χρόνο της πρώτης του αίτησης. Το γεγονός ότι είχε την πρώτη του ομοφυλοφιλική σχέση μερικά χρόνια αργότερα αφότου ήρθε στην Ολλανδία δεν αλλάζει αυτό το γεγονός.²³⁴ Η προσέγγιση αυτή δεν ασχολείται με το ότι η καθυστερημένη αποκάλυψη στην περίπτωση αυτή οφείλονταν στο γεγονός ότι μπόρεσε να εκφράσει την σεξουαλική του ταυτότητα για πρώτη φορά μόνο στην Ολλανδία.

Το φορμαλιστικό αυτό ζήτημα διαδικασίας είναι πιθανό να αποτελέσει εμπόδιο στην πρακτική εφαρμογή των φιλελεύθερων ουσιαστικών πολιτικών. Αν και η Ολλανδία έχει καθιερώσει την πολιτική της χορήγησης ασύλου σε ΛΟΑΤ από το Ιραν, η αυστηρή αυτή γραμμή στην δικαιοδοτική πρακτική σχετικά με τα νέα δεδομένα και τις συνθήκες μπορεί ακόμα και να καταλήξει σε απορρίψεις αιτήσεων ατόμων από το Ιραν που καθυστέρησαν στην αποκάλυψη, όχι επειδή ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου δεν γίνεται πιστευτή αλλά επειδή απλώς δεν λαμβάνεται υπόψη.²³⁵

Από την **Αυστρία** έχει αναφερθεί περίπτωση ενός ομοφυλόφιλου άνδρα από το Ιραν που ήρθε στην Αυστρία το 2001 ως ανήλικος μαζί με τους γονείς του. Τελικά το 2009 η αίτησή του απορρίφθηκε. Μερικούς μήνες αργότερα έκανε νέα αίτηση για άσυλο, επειδή δεν είχε αναφέρει την ομοφυλοφιλία του προηγουμένως, αν και το είχε συνειδητοποιήσει δυο χρόνια πριν. Η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ασύλου απέρριψε την αίτησή του ως δεδικοσμένη και αρνήθηκε την επανεξέτασή της ως κατ' ουσία αβάσιμη. Το Δικαστήριο Ασύλου ακύρωσε αυτήν την απόφαση και έκρινε ότι έπρεπε να είχε γίνει μια λεπτομερής διαδικασία επί της ουσίας σχετικά με την κατάσταση στο

Ιραν, καθώς και επειδή η ομοφυλοφιλία του που μόλις είχε προκύψει αποτελούσε νέο δεδομένο. Το Δικαστήριο Ασύλου αποφάνθηκε:

«Προκειμένου να απαντηθεί το ερώτημα του αν στην προκειμένη περίπτωση υπάρχει νέο δεδομένο, συναφές δεν είναι μόνο το αν ο αιτών υποτίθεται πως είχε συνειδητοποιήσει τον ομοφυλοφιλικό του προσανατολισμό πριν λήξει επίσημα η προηγούμενη διαδικασία. Θα έπρεπε επίσης να εξεταστεί ως αποφασιστικής σημασίας η διευκρίνιση του πότε ο αιτών αποκάλυψε την ομοφυλοφιλία του σε άλλους ανθρώπους για πρώτη φορά, αν και πότε ο αιτών έγινε ενεργός ομοφυλόφιλος για πρώτη φορά ή πότε η ομοφυλοφιλική του κλίση έγινε δημόσια γνωστή. Οι αρχές ασύλου δεν εξέτασαν ή με άλλο τρόπο πιστοποίησαν αυτό το γεγονός.»²³⁶

Η απόφαση αυτή δείχνει ότι ένα σύστημα ασύλου που στηρίζεται σε *res judicata* δεν είναι απαραίτητως ανελαστικό. Τα πραγματικά περιστατικά σχετικά με το νέο δεδομένο προέκυψαν μετά την προηγούμενη διαδικασία ασύλου. Το *Asylgerichtshof* έκρινε, ότι η στιγμή κατά την οποία προκύπτει το δεδομένο δεν είναι αναγκαστικά η στιγμή που ο αιτών συνειδητοποιεί την ομοφυλοφιλία του, αλλά μπορεί να είναι η στιγμή που «αποκαλύπτεται» σε άλλους, ή η στιγμή κατά την οποία γίνεται σεξουαλικά ενεργός.

7.2.2.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Σε ορισμένες χώρες – μέλη, η προϋπόθεση του να αποκαλύπτουν οι αιτούντες όλα τα πραγματικά περιστατικά πάνω στα οποία στηρίζουν την αίτησή τους στην πρώτη ευκαιρία, καταλήγει στην άρνηση του ασύλου για τον διαδικαστικό λόγο του δεδικοσμένου. Οι λόγοι για τους οποίους ο αιτών «αποκαλύφθηκε» αργότερα δεν εξετάζονται καθόλου. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στην επαναπροώθηση η οποία αντιβαίνει στην Σύμβαση για τους Πρόσφυγες, εκθέτοντας τον αιτούντα στον κίνδυνο δίωξης εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου του.

Βεβαίως αναγνωρίζουμε ότι οι αποτελεσματικές διαδικασίες είναι προς όφελος όχι μόνο των κρατών αλλά και των αιτούντων άσυλο. Όμως η ικανότητα των ΛΟΑΤΔ αιτούντων να προβαίνουν σε άμεσες δηλώσεις σχετικά με τις εμπειρίες τους μπορεί να περιορίζονται από τις ίδιες τις εμπειρίες, και την έλλειψη «ασφαλούς χώρου» για να εκφραστούν. Είναι πιθανόν να δυσκολεύονται να μιλήσουν για προσωπικά ζητήματα σε ξένους, ή να έχουν μάθει να περιμένουν βία με την απλή αποκάλυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου. Μπορεί ακόμα να υποφέρουν από ενδοβιβλημένη ομο- ή τρανσφοβία, να μην είχαν την ευκαιρία να ξεπεράσουν την ντροπή που έχει ενσταλλάξει μέσα τους η κοινωνική

233 Voorzieningenrechter (δικαστής προσωρινών μέτρων) Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Assen, 2 February 2006, nr. 06/54668, αίτηση δεκτή, ο IND εφείσβαλε την απόφαση.

234 Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Δικαστικό Τμήμα του Συμβουλίου Επικρατείας), 14 Απριλίου 2006, 200601113/1, MigratieWeb ve06000557

235 Υποθέσεις Ιρανών που η ομοφυλοφιλία τους δε θεωρήθηκε ως νέο πραγματικό περιστατικό: Voorzieningenrechter (δικαστής προσωρινών μέτρων) rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο)-Gravenhage, sitting in Assen, 12 Σεπτεμβρίου 2008, AWB 08/30179, Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Δικαστικό Τμήμα του Συμβουλίου Επικρατείας), 10 Δεκεμβρίου 2008, 200807075/1, Jurisprudentie Vreemdelingenrecht 2009/85, MigratieWeb ve09000038; rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Arnhem, 27 Νοεμβρίου 2009, 09/40762, Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Δικαστικό Τμήμα του Συμβουλίου Επικρατείας), 23 Δεκεμβρίου 2009, 200909367/1/V2; rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Haarlem, 8 Δεκεμβρίου 2009, appeal allowed, but the IND appealed at the Council of State; rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Zwolle, 17 Ιουνίου 2010, 10/18620, Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Δικαστικό Τμήμα του Συμβουλίου Επικρατείας) 8 Ιουλίου 2010, 201006033/1/V2.

236 Asylgerichtshof (Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου) 10 Φεβρουαρίου 2010, E1 217.905-4/2010.

τους εμπειρία. Στα συστήματα ασύλου που απαιτούν όλα τα σχετικά δεδομένα να αποκαλύπτονται αμέσως, δεν είναι δυνατόν να αρνείται η χορήγηση ασύλου μόνο και μόνο επειδή καθυστέρησαν στην αποκάλυψη, όταν έχουν παρουσιαστεί οι συναφείς λόγοι που οδήγησαν σ' αυτό. Οι λόγοι αυτοί πρέπει να λαμβάνονται πάντοτε υπόψη και όταν αυτό είναι εφικτό, να θεωρούνται ως μια αποδεκτή εξήγηση για την αρχική επιφυλακτικότητα.

Επισημαίνουμε ότι ακόμα και στο πλαίσιο ενός αυστηρού συστήματος *res judicata*, υπάρχουν τρόποι για να γίνει αυτό, για παράδειγμα θεωρώντας τη στιγμή που ο αιτών «αποκαλύφθηκε» σε άλλους ως την κρίσιμη στιγμή, δηλαδή τη στιγμή που προέκυψε το νέο δεδομένο.

Αν και όλα εξαρτώνται από το πώς οι λύσεις αυτές εφαρμόζονται στην πρακτική, το παράδειγμα από την Αυστρία δείχνει ότι η τήρηση ενός συστήματος *res judicata* δεν είναι αναγκαστικά ασύμβατο με μια ευαίσθητη ως προς τους ΛΟΑΤΔ προσέγγιση διαδικασίας ασύλου.

7.2.3 ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ

Πολλοί ΛΟΑΤΔ αιτούντες μιλούν για τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την φυλετική ταυτότητά τους αργότερα. Κάποιοι από αυτούς επιτυγχάνουν, όταν π.χ. η καθυστερημένη αποκάλυψη θεωρείται ως φάση της διαδικασίας «coming-out», ή οι λόγοι του αρχικού τους διαταγμού γίνονται δεκτοί και θεωρούνται πειστικοί. Άλλοι αντιμετωπίζονται ως ύποπτοι προσπάθειας βελτίωσης της υπόθεσής τους και κατά συνέπεια οι αιτήσεις τους απορρίπτονται λόγω αναξιπιστίας.

Παραδείγματα καχυποψίας έχουμε βρει σχεδόν σε όλες τις χώρες – μέλη. Κάποια από αυτά θα μας δώσουν την εικόνα αυτής της πρακτικής.

Σε μια περίπτωση στην **Ιρλανδία**, το Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου απέρριψε την αίτηση ενός ομοφυλόφιλου άνδρα από το Πακιστάν επειδή μεταξύ άλλων δεν είχε υποβάλει αίτηση ασύλου με την άφιξή του στην Ιρλανδία, αλλά μίληκε στην απασχόληση για αρκετό καιρό και μόνον όταν συνελήφθη για λόγους παράνομης μετανάστευσης έκανε αίτηση για άσυλο. Το Δικαστήριο δεν δέχτηκε την εξήγηση του αιτούντος, ότι ο λόγος για την καθυστέρηση ήταν ότι μόλις είχε αρχίσει να αποδέχεται την σεξουαλικότητά του, μόλις έφτασε στην Ιρλανδία και αφού βίωσε την πρώτη ομοφυλοφιλική εμπειρία του.²³⁷

Στη **Δανία** είναι πολύ συνηθισμένο οι ΛΟΑΤ αιτούντες να δηλώνουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους σε βραδύτερο στάδιο από το αρχικό της διαδικασίας. Αυτό αποτελεί πρόβλημα επειδή είναι δύσκολο να διακρίνει κανείς ανάμεσα στους πραγματικούς ΛΟΑΤ

αιτούντες και σε αυτούς που «προσθέτουν την ομοφυλοφιλία» στην αίτησή τους προκειμένου να αυξήσουν τις πιθανότητες να τους δοθεί άσυλο.²³⁸

Σε μια περίπτωση στην **Ολλανδία**, το Περιφερειακό Δικαστήριο έκρινε ότι ο αιτών έπρεπε να είχε αναφέρει τον σεξουαλικό προσανατολισμό του στη συνέντευξη, ακόμα και υπαινικτικά, π.χ. δείχνοντας ότι υπάρχει κάτι που δεν τολμά να το δηλώσει. Είχε ενημερωθεί ότι μπορούσε να μιλήσει ανοιχτά και ότι δεν έπρεπε να αποκρύψει πληροφορίες.²³⁹

Στην **Ισπανία**, ένας ομοφυλόφιλος από την Κούβα ανέφερε τα προβλήματά του σε σχέση με τη δικτατορία στη χώρα του κατά την πρώτη του αίτηση στην Υπηρεσία Ασύλου. Μόνον αφού το Εφετείο διέταξε την προσέλευσή του στην διαδικασία, εξήγησε τον πραγματικό λόγο για τον οποίο ζητούσε άσυλο, που ήταν οι διώξεις που είχε αντιμετωπίσει στην Κούβα εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού του. Παρ' όλα αυτά η αίτησή του απορρίφθηκε τόσο από την Υπηρεσία Ασύλου όσο και από το Εθνικό Δικαστήριο λόγω αναξιπιστίας. Σχημάτισαν την εντύπωση ότι ήταν απλώς ένας οικονομικός μετανάστης που δεν δικαιούτο διεθνούς προστασίας.²⁴⁰

Όμως, σε μερικές περιπτώσεις η καχυποψία ξεπερνιέται:

Στην **Ρουμανία**, ένας Αφγανός στήριξε την αίτησή του στις συγκρούσεις του με τους Ταλιμπάν και την γενικότερη ανασφάλεια στη χώρα του. Η αίτησή του απορρίφθηκε από την Υπηρεσία Μετανάστευσης και το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο. Κατά τη διάρκεια της Δευτεροβάθμιας διαδικασίας είχε το θάρρος να μιλήσει ανοιχτά για τους πραγματικούς λόγους που είχε να φοβάται διώξεις – όντας ομοφυλόφιλος και παρενδυτικός σε μια φονταμενταλιστική μουσουλμανική κοινωνία. Φοβήθηκε να μιλήσει νωρίτερα από φόβο και ντροπή προς την Αφγανική κοινότητα στα κέντρα υποδοχής των αιτούντων άσυλο. Ο δικαστής δεν αμφισβήτησε την αλήθεια των ισχυρισμών του και θεώρησε ότι υπήρξε νέος λόγος για άσυλο, και πολύ σοβαρός μάλιστα. Έλαβε επικουρική προστασία τον Δεκέμβριο του 2010.

Επίσης στην **Ιταλία**, βρεθηκε περίπτωση όπου ένας ομοφυλόφιλος παρουσίασε στην πρώτη του αίτηση διαφορετικούς λόγους για άσυλο. Η αίτηση απορρίφθηκε. Το 2009 παρουσίασε νέα αίτηση βασισμένη στον σεξουαλικό του προσανατολισμό: στην προσωπική συνέντευξη εξήγησε γιατί δεν το είχε αναφέρει νωρίτερα, επειδή

238 Flygtninggenævnet (Συμβούλιο Αιτήσεων Ασύλου) 1 Ιουνίου 2004.

239 Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο)-Gravenhage 24 Ιουνίου 2009, 09/5070, η αίτηση απορρίφθηκε από το Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Δικαστικό Τμήμα του Συμβουλίου Επικρατείας) 15 Σεπτεμβρίου 2009, 200905386/1/V2.

240 Audiencia Nacional (Εθνικό Δικαστήριο) 28 Νοεμβρίου 2008, rec. n° 5265/2005.

237 Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου, 2009.

φοβόταν ότι οι άνθρωποι στο κέντρο υποδοχής θα το μάθαιναν και θα υφίστατο βία εξ αυτού του λόγου. Του χορηγήθηκε καθεστώς πρόσφυγα.²⁴¹

Ο μοναδικός αιτών ΛΟΑΤΔ που αναγνωρίστηκε ως πρόσφυγας στη **Σλοβακία** ήταν κάποιος που αποκάλυψε τον αμφισεξουαλικό του προσανατολισμό σε επαναληπτική διαδικασία ασύλου.

Στη **Γαλλία**, το Δικαστήριο Ασύλου επισημαίνει ότι οι καθυστερημένες υποβολές μπορεί να αντιμετωπιστούν με καχυποψία, αλλά από την άλλη μεριά οι αρχές μπορούν να χορηγούν άσυλο σε αιτούντες που αποκαλύπτουν και/ή συνειδητοποιούν τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους μετά την είσοδό τους στη Γαλλία, ορισμένες φορές αρκετό καιρό μετά την άφιξή τους. Τέτοιες αποφάσεις έχουν την αρχή τους στην ειλικρίνεια και αξιοπιστία του φόβου δίωξης που εκφράζεται και στο γεγονός ότι η κατάσταση των ΛΟΑΤΔ ατόμων στην χώρα καταγωγής είναι εξαιρετικά κακή.

Σε μια περίπτωση στην **Ιρλανδία**, μια αίτηση υποβλήθηκε σε ταχύρρυθμη διαδικασία λόγω του ότι δεν ζητήθηκε άσυλο το νωρίτερο δυνατόν μετά την άφιξη. Στην έφεση το Δικαστήριο ανέτρεψε αυτήν την κρίση, λαμβάνοντας υπόψη του την εξήγηση του αιτούντος για την καθυστερημένη αποκάλυψη, δηλαδή τις συνέπειες της δίωξης στη χώρα καταγωγής του (Αίγυπτος), το φόβο σύλληψης και αποκάλυψης του σεξουαλικού προσανατολισμού του στην Ιρλανδία. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι είχε βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης εξ αιτίας του σεξουαλικού του προσανατολισμού και του χορηγήθηκε καθεστώς πρόσφυγα.²⁴²

7.2.3.1 ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Οι **Σουηδικές** κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό αναγνωρίζουν, ότι μπορεί να είναι δύσκολη η αποκάλυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού κάποιου αμέσως.²⁴³ Παρ' όλα αυτά σύμφωνα με τον ειδικό μας στη Σουηδία, οι υπεύθυνοι

για τη λήψη των αποφάσεων δεν ακολουθούν πάντοτε τις ίδιες τους τις οδηγίες.

Οι κατευθυντήριες οδηγίες της **Σουηδίας** πάνω σ' αυτό το θέμα αναγνωρίζουν ότι δεν είναι ασυνήθιστο ο σεξουαλικός προσανατολισμός να προκύπτει μετά την διαδικασία ασύλου. Στην περίπτωση αυτή το γεγονός και μόνο της καθυστερημένης αποκάλυψης δεν πρέπει να επηρεάζει την αξιοπιστία του αιτούντος. Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι πληροφορίες της χώρας καταγωγής κατά την αξιολόγηση της αργοπορημένης «αποκάλυψης» και επίσης το αν ο αιτών είχε έγκυρο λόγο για να μην αποκαλύψει τον προσανατολισμό του νωρίτερα. Επίσης θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι ο ομοφυλοφιλικός ή αμφισεξουαλικός προσανατολισμός μπορεί να αποτελεί ταμπού ζήτημα προς συζήτηση ακόμα και σε σχετικά φιλελεύθερες κοινωνίες.²⁴⁴

Οι κατευθυντήριες οδηγίες του **Ηνωμένου Βασιλείου** αποδέχονται επίσης ότι δεν θα πρέπει να καταχωρίζεται ως ένδειξη αναξιπιστίας το γεγονός της μη αποκάλυψης σε προκαταρκτικό στάδιο.²⁴⁵

7.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ανήλικοι που αποκαλύπτουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου ως ενήλικοι στη χώρα υποδοχής έχουν πολλές πιθανότητες να αναγνωριστούν. Πάντως έχουμε τη γνώμη ότι σχετικά με τους αιτούντες που εισέρχονται στη χώρα ως ενήλικοι, είναι κατανοητό το να μη μιλούν για τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου παρά μόνο αργότερα κατά τη διαδικασία, λόγω αισθημάτων φόβου, στιγματισμού ή ντροπής που τους εμποδίζουν να αποκαλυφθούν πλήρως.

Δεν θα πρέπει να θεωρείται καθεαυτό παράλογο το γεγονός ότι η καθυστέρηση στην αποκάλυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου οδηγεί στην επιφυλακτικότητα εκ μέρους των αρχών ασύλου ή ότι αυτές οι υποθέσεις αντιμετωπίζονται με πιο επισταμένη διερεύνηση. Παρά ταύτα, οι λόγοι για την καθυστέρηση πρέπει να εξετάζονται προσεκτικά.

Το αν η καθυστέρηση στην αποκάλυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου συμβάλλει στην έλλειψη αξιοπιστίας είναι προφανώς ζήτημα που πρέπει να εξετάζεται κατά περίπτωση.

241 Commissione territoriale per il riconoscimento della protezione internazionale di Crotone (Περιφερειακή Επιτροπή Κρότωνα για την αναγνώριση της διεθνούς προστασίας) απόφαση 2009.

242 Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου, 2005

243 "Σε ορισμένες περιπτώσεις η ομοφυλοφιλία αναφέρεται ως λόγος σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας. Αυτό μπορεί να συμβαίνει για πολλούς λόγους και μάλιστα ευνόητους (...). Ο αιτών είναι πιθανόν να νοιώθει έντονη ντροπή για την ομοφυλοφιλία του. Είναι δύσκολο για πολλούς αιτούντες από χώρες με υψηλό βαθμό καταπίεσης να συζητούν για την ομοφυλοφιλία τους με ξένους και ειδικά με άτομα εξουσίας (...). Η σεξουαλική βία και οι προσβολές εξ αιτίας της ομοφυλοφιλίας ενδεχομένως να τον έχουν τραυματίσει και να φέρει ιδιαίτερα αισθήματα ενοχής και ντροπής. Κατά την εξέταση, ο ομοφυλόφιλος συχνά μεταφέρει μια εικόνα του εαυτού του γεμάτη με αυτές τις προκαταλήψεις και γι' αυτό μπορεί να επιλέξει, συνειδητά ή ασυνείδητα, να μην αποκαλύψει τους πραγματικούς λόγους, μέχρι αργότερα στην διαδικασία." Κατευθυντήριες Οδηγίες για την εξέταση και την αξιολόγηση των αιτήσεων ασύλου, στις οποίες αναφέρεται ως βάση η δίωξη προς συγκεκριμένους σεξουαλικούς προσανατολισμούς. Migrationsverket (Συμβούλιο Αλλοδαπών) 28 Ιανουαρίου 2002.

244 Rättschefens rättsliga ställningstagande om förföljelse på grund av homo- eller bisexuell läggning, 12 Οκτωβρίου 2009 (RCI 04/2009), επίσημη δήλωση του Διευθυντή Νομικής Υπηρεσίας του Συμβουλίου Μετανάστευσης της Σουηδίας (<http://www.migrationsverket.se/include/lifos/dokument/www/091019101.pdf>).

245 Βλ. Οδηγία για το Άσυλο της Υπηρεσίας Συνόρων Η.Β., *όπ.παρ.*, σελ. 11.

ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

Δεν αποκλείεται οι αιτούντες άσυλο σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας να επινοούν αναληθείς ισχυρισμούς. Όμως επίσης δεν αποκλείεται, οι ισχυρισμοί αυτοί να είναι αληθείς και η καθυστέρηση με την οποία παρουσιάζονται να έχει σχέση με τη διαδικασία «αποκάλυψης» του αιτούντος ή με άλλους παράγοντες που δεν επηρεάζουν την αλήθεια των ισχυρισμών του. Γι' αυτό, το συμπέρασμα της αναξιοπιστίας δεν μπορεί να βασιστεί μόνο στην καθυστέρηση με την οποία παρουσιάζει ο αιτών τους λόγους φυγής του που σχετίζονται με την ΛΟΑΤΔ ταυτότητά του. Προκειμένου να αξιολογηθεί αυτό, είναι απαραίτητο οι υπεύθυνοι για τις συνεντεύξεις καθώς και για τη λήψη των αποφάσεων να είναι εκπαιδευμένοι σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας της «αποκάλυψης».

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

- Οι λόγοι για την καθυστερημένη αποκάλυψη θα πρέπει να εξετάζονται προσεκτικά με τη δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τους σχετικούς παράγοντες που επικαλούνται οι αιτούντες.
- Η έννοια των «νέων δεδομένων» του Άρθρου 32(3) της Οδηγίας Διαδικασιών Ασύλου δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται με τελείως διαδικαστικό τρόπο αλλά αντίθετα, με τρόπο που έχει ως επίκεντρο της προστασία. Έτσι θα αποφεύγεται η αδόκιμη και ανελαστική αρχή της *res judicata*.
- Το συμπέρασμα για αναξιοπιστία δεν μπορεί να βασίζεται μόνο στην καθυστερημένη αποκάλυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

8 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΩΡΑ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

Οι πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής είναι σημαντικές για να μπορούν οι κριτές των υποθέσεων να συσχετίζουν τον ισχυρισμό για φόβο δίωξης με την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΔ στη χώρα καταγωγής. Για παράδειγμα, σε περιπτώσεις όπου οι ΛΟΑΤΔ αιτούντες αναφέρουν ότι έχουν υποστεί ποινική δίωξη ή διώξεις από όργανα του κράτους, οι ΠΧΚ είναι πολύ σημαντικές. Είναι η ομοφυλοφιλία, η τρανς ταυτότητα και οι λοιποί σεξουαλικοί προσανατολισμοί ή ταυτότητες φύλου ποινικοποιημένες στη χώρα καταγωγής; Ποια είναι η γενικότερη στάση των αρχών όσον αφορά τα ΛΟΑΤΔ άτομα; Διωκτικές ενέργειες κατά των ΛΟΑΤΔ συχνά διαπράττονται από συμπολίτες τους, όπως συγγενείς, συμμορίες, συναδέλφους, γείτονες και συμμαθητές. Στις περιπτώσεις αυτές που είναι πάμπολλες, είναι βασικό να έχουμε πληροφορίες σχετικά με το περιστατικό δίωξης από μη κρατικά όργανα, καθώς και για την διαθεσιμότητα και αποτελεσματικότητα της κρατικής προστασίας. Επίσης, ανεξάρτητη, αντικειμενική και αξιόπιστη πληροφόρηση σχετικά με τη χώρα καταγωγής είναι σημαντική, όποτε οι αρχές ασύλου υποθέτουν ότι ο αιτών θα μπορούσε να βρει προστασία σε κάποια άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής (βλ. Κεφάλαιο 5). Στις περιπτώσεις αυτές οι ΠΧΚ σχετικά με τη νομική και κοινωνική θέση των ΛΟΑΤΔ ατόμων είναι απαραίτητες, καθώς και σχετικά με τη διαθεσιμότητα και επάρκεια της κρατικής προστασίας για τους ΛΟΑΔ, όπως και σχετικά με την κατάσταση σε διαφορετικές περιοχές της χώρας.²⁴⁶

Το 2004, μια τρανς από τη Ρουμανία έκανε έφεση σε Ολλανδικό Δικαστήριο. Σε σχέση με τα γεγονότα που είχε βιώσει η αιτούσα, η Υπηρεσία Μετανάστευσης και Ιθαγένειας συνεπέρανε ότι, επειδή δεν έχει καταγραφεί τίποτα σχετικά με τη θέση των τρανσέξουαλ στη Ρουμανία, θα πρέπει να υποθεθεί ότι η ομάδα αυτή δεν αντιμετωπίζει προβλήματα. Παρ' όλα αυτά, το Δικαστήριο διαφώνησε με αυτήν την υπόθεση. Η Έκθεση του 2020 του Παρατηρητηρίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έδειξε ότι οι αστυνομικοί στη Ρουμανία χρησιμοποιούν συχνά βία και ότι οι λεσβίες και οι ομοφυλόφιλοι πολύ συχνά παρενοχλούνται από την αστυνομία. Σύμφωνα με το Δικαστήριο δεν ήταν ξεκάθαρος ο λόγος για τον οποίο η θέση των τρανς ατόμων είναι πιο ευνοϊκή.²⁴⁷

8.1 ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Η Οδηγία Καθορισμού της Ε.Ε. ορίζει ότι η αξιολόγηση πρέπει να λαμβάνει υπόψη «όλα τα συναφή στοιχεία που σχετίζονται με τη

χώρα καταγωγής κατά τον χρόνο λήψης απόφασης σχετικά με την αίτηση, συμπεριλαμβανομένων των νόμων και των κανονισμών στη χώρα καταγωγής και του τρόπου εφαρμογής τους».²⁴⁸ Η Οδηγία για τις Διαδικασίες Ασύλου προσθέτει ότι θα πρέπει να πραγματοποιείται κατάλληλη εξέταση και για το σκοπό αυτό οι χώρες – μέλη «να λαμβάνονται συγκεκριμένες και ακριβείς πληροφορίες από διάφορες πηγές, όπως από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, ως προς τη γενική κατάσταση στις χώρες καταγωγής των αιτούντων άσυλο και, όπου χρειάζεται, στις χώρες μέσω των οποίων διήλθαν και να προβλέπεται ότι το προσωπικό που είναι υπεύθυνο για την εξέταση των αιτήσεων και τη λήψη των αποφάσεων έχει πρόσβαση στις εν λόγω πληροφορίες».²⁴⁹

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το 2001 ψήφισε την εξής τροποποίηση του άρθρου: «οι χώρες – μέλη θα φροντίζουν ώστε το προσωπικό που εξετάζει αιτήσεις και λαμβάνει αποφάσεις να έχει εκπαιδευθεί και να μπορεί να ζητήσει συμβουλές, εφόσον είναι αναγκαίο, από εμπειρογνώμονες επί ειδικών ζητημάτων, π.χ. επί ιατρικών ή πολιτιστικών ή θρησκευτικών ζητημάτων ή ζητημάτων που άπτονται των παιδιών, του φύλου, ή του γενετήσιου προσανατολισμού»²⁵⁰.

Επί πλέον οι Κατευθυντήριες Οδηγίες για το Γένος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες αναγνωρίζουν ότι είναι σημαντικό «...σχετικά με τους ισχυρισμούς φόβου δίωξης που στηρίζεται στο γένος είναι σημαντικό να αναγνωρίζεται ότι μπορεί να μην υπάρχουν οι συνηθισμένες μορφές αποδεικτικών μέσων που επικαλούνται και προσκομίζουν οι αιτούντες προστασία λόγω φόβου δίωξης που οφείλεται σε κάποιον άλλον από τους τέσσερις λόγους που αναφέρονται στη Σύμβαση. Στατιστικά στοιχεία ή εκθέσεις για τα περιστατικά της σεξουαλικής βίας μπορεί να μην υπάρχουν, είτε γιατί τα θύματα παραλείπουν να τα αναφέρουν στις αρμόδιες αρχές είτε επειδή οι αρμόδιες αρχές απέχουν από την άσκηση ποινικής δίωξης. Εναλλακτικές μορφές αποδεικτικών μέσων μπορεί να είναι χρήσιμες, όπως οι μαρτυρίες άλλων γυναικών που βρέθηκαν σε παρόμοιες καταστάσεις ή οι προφορικές μαρτυρίες μη κυβερνητικών ή διεθνών οργανισμών ή ανεξάρτητων ερευνητών».²⁵¹

248 Οδηγία 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, Άρθρο 4(3)(a).

249 Οδηγία 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου της 1ης Δεκεμβρίου 2005 σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα, Άρθρο 8(2)(b).

250 Σχέδιο Νομοθετικού Ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 6ης Απριλίου 2011, Α7-0085/2011 (τροποποίηση Άρθρου 9(3)(d)). Πάντως στην πρόταση τροποποίησης η πρόταση δεν ενσωματώθηκε, COM (2011) 319 οριστικό κείμενο, Βρυξέλλες, 1 Ιουνίου 2011, Άρθρο 10(3)(d). Η άρνηση αιτιολογείται από την Επιτροπή, COM (2011) 319 οριστικό κείμενο, ANNEX, Βρυξέλλες, 1 Ιουνίου 2011.

251 UNHCR, 2002 Κατευθυντήριες Οδηγίες για τη Διεθνή Προστασία Νο. 1: Δίωξη λόγω γένους στα πλαίσια ερμηνείας του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του

246 Βλ. και N. LaViolette, 'Independent Human Rights Documentation and Sexual Minorities: An Ongoing Challenge for the Canadian Refugee Determination Process', *International Journal of Human Rights* 2009-13, p. 437-76.

247 Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Amsterdam, 22 Ιανουαρίου 2004, 02/94109.

8.2 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Στο ερωτηματολόγιό μας συμπεριλάβαμε ερωτήσεις σχετικά με τη διαθεσιμότητα των ΠΧΚ και τον τρόπο που οι χώρες – μέλη αντιμετωπίζουν την (μη) διαθεσιμότητα των πληροφοριών.

8.2.1 ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΧΚ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΑΤΔ

Βρήκαμε πολλές αποφάσεις που βασίζονται στην έλλειψη συγκεκριμένων πληροφοριών σχετικά με τη θέση των ΛΟΑΤΔ στις χώρες καταγωγής. Το κυρίαρχο μοντέλο είναι, η έλλειψη πληροφοριών να εκλαμβάνεται ως ανυπαρξία προβλημάτων των ΛΟΑΤΔ. Στα παραδείγματα αυτά περιλαμβάνονται:

Δυο ομοφυλόφιλοι άνδρες από το Βιετνάμ ζήτησαν άσυλο από τη **Ρουμανία**. Επικαλέστηκαν τη δίωξη των ομοφυλοφίλων από τις κομμουνιστικές αρχές και την αρνητική κυβερνητική πολιτική. Όμως, σύμφωνα με την έρευνα του κέντρου τεκμηρίωσης της Υπηρεσίας Μετανάστευσης της Ρουμανίας στις ιστοσελίδες του ILGA και του on-line περιοδικού Gay Times, δεν υπήρχε πληροφορία σχετικά με ποινικές κυρώσεις κατά της ομοφυλοφιλικής συμπεριφοράς στο Βιετνάμ. Η απόφαση ανέφερε την Έκθεση του 2008 του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ: «η ενημέρωση του κοινού σχετικά με την ομοφυλοφιλία βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα και υπάρχουν λίγα στοιχεία όσον αφορά την άσκηση διακρίσεων με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό.» Η απόφαση όρισε: «ενώ ο αιτών δήλωσε ότι οι ομοφυλόφιλοι διώκονται από την αστυνομία του Βιετνάμ, σύμφωνα με το Globalgayz.com (εκτίμηση τον Ιανουάριο του 2008) η αστυνομία γενικά αφήνει τους ομοφυλόφιλους ήσυχους, τουλάχιστον στην Σαϊγκόν. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την αντιμετώπιση της Βιετναμέζικης αστυνομίας δεν βρέθηκε στις πηγές που συμβουλευτήκαμε». Απορρίφθηκαν και οι δυο αιτήσεις.²⁵²

Στην **Ισπανία**, έλλειψη πληροφορίας εκλαμβάνεται αμέσως από τις αρχές ασύλου ως έλλειψη προβλήματος. Για παράδειγμα, το Εθνικό Δικαστήριο, παρά την παραδοχή της ποινικοποίησης της ομοφυλοφιλίας από τον Ποινικό Κώδικα της Αλγερίας, δήλωσε ότι δεν υπήρξε δίωξη, διότι « καμία από τις πηγές που συμβουλευτήκαμε δεν ανέφερε αν κάποιος έχει καταδικαστεί στην Αλγερία για σοδομία».²⁵³ Από την άλλη μεριά, στην περίπτωση ενός Κουβανού ομοφυλόφιλου, το Εθνικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η Υπηρεσία Ασύλου παρουσίασε ένα έγγραφο από το διαδίκτυο που βεβαιώνει ότι δεν υφίσταται δίωξη στην Κούβα – χωρίς όμως η πηγή να προσδιορίζεται με ακρίβεια, παρά μόνον με μια γενική αναφορά στο «διαδίκτυο».²⁵⁴

Στη **Γερμανία**, έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τη δίωξη οδηγεί καμιά φορά στο συμπέρασμα ότι υπάρχει μια σχετική ανοχή προς τους ομοφυλόφιλους/λεσβίες σε ορισμένες χώρες καταγωγής, ειδικότερα όσον αφορά τις χώρες της Βόρειας Αφρικής.

Στην **Ιταλία** βρέθηκε περίπτωση ενός ομοφυλόφιλου από τη Σιέρρα Λεόνε του οποίου η αίτηση απορρίφθηκε αμέσως, με το επιχειρήμα ότι «τα πραγματικά περιστατικά δεν οδηγούν στην ύπαρξη δίωξης και για το λόγο ότι δεν υπάρχουν επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τους ομοφυλόφιλους στη Σιέρρα Λεόνε».²⁵⁵

Τα επόμενα τέσσερα παραδείγματα δείχνουν την έλλειψη πληροφοριών για τις χώρες καταγωγής όσον αφορά τους τρανσέξουαλ αιτούντες.

Στη **Δημοκρατία της Τσεχίας**, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο έφτασε στο συμπέρασμα, ότι δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στην ομοφυλοφιλία και την τρανσεξουαλικότητα για τους σκοπούς της αξιολόγησης της υπόθεσης ενός αιτούντος από την Ουκρανία. Το Δικαστήριο στήριξε την απόφασή του στις ΠΧΚ, δηλώνοντας ότι η Ουκρανική κοινωνία είναι ανεκτική προς την ομοφυλοφιλία. Επομένως εύλογα συνάγεται ότι είναι επίσης ανεκτή προς την τρανσεξουαλικότητα.²⁵⁶

Στην **Ισπανία** η δίωξη από μη κρατικά όργανα αποκαλείται συνήθως «διακρίσεις» και δεν χορηγείται άσυλο. Για παράδειγμα, στην περίπτωση μιας τρανς από τη Νικαράγουα: είχε υποστεί διώξεις στο χώρο της παιδείας, της περίθλαψης, της εργασίας, καθώς και από την οικογένειά της. Στη συνέχεια έγινε πόρνη και κακοποιήθηκε σεξουαλικά από πελάτες και αστυνομικούς. Δεν υπήρχε πιθανότητα να λάβει αποτελεσματική προστασία από τις αρχές. Παρ' όλα αυτά, η Υπηρεσία Ασύλου είπε ότι δεν υπήρξε δίωξη, μόνον διακρίσεις. Το Εθνικό Δικαστήριο συμφώνησε και τόνισε ότι δεν υπήρχαν στοιχεία για δίωξη και ότι «στη Νικαράγουα δεν υπάρχει ποινική δίωξη ή διακρίσεις με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου».²⁵⁷

255 Commissione territoriale per il riconoscimento della protezione internazionale di Milano (Περιφερειακή επιτροπή Μιλάνου για την ανγύριση της διεθνούς προστασίας) Απόφαση, Ιούλιος 2007. Πάντως στον αιτούντα χορηγήθηκε προστασία για ανθρωπιστικούς λόγους, αλλά δεν μπορούσαμε να βρούμε το λόγο.

256 Ανώτερο Διοικητικό Δικαστήριο (Δημοκρατία της Τσεχίας), 14 Νοεμβρίου 2007, No. 6 Azs 102/2007. Τα Τσεχικά δικαστήρια γενικά δεν διακρίνουν επαρκώς τις ομάδες που καλύπτει ο όρος ΛΟΑΤΔ. Χρησιμοποιούν τον όρο «ομοφυλόφιλοι» για όλες τις υποθέσεις ΛΟΑΤΔ. Σε δυο περιπτώσεις αμφισεξουαλικών το SAC χρησιμοποίησε αδιάκριτα τους όρους ομοφυλόφιλος και αμφισεξουαλικός. (βλ. Απόφαση 1 Απριλίου 2009, No. 2 Azs 5/2009). Παρόμοια μοντέλα υπάρχουν και στις πιο πολλές περιπτώσεις λεσβιών. Σ' αυτές τις περιπτώσεις το SAC χρησιμοποίησε τον όρο «σεξουαλικός προσανατολισμός» ώστε να συμπεριλάβει και τις ομοφυλοφιλικές και τις λεσβιακές σχέσεις. (π.χ. Κρίση του SAC της 2ας Αυγούστου 2006, No. 3 Azs 268/2005 σχετικά με λεσβίες από την Αρμενία).

257 Audiencia Nacional (Εθνικό Δικαστήριο) 13 Μαΐου 2010, rec. nº 296/2009.

1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων παρ. 37.

252 Αποφάσεις της Ρουμανικής Υπηρεσίας Μετανάστευσης, Φεβρουάριος 2010 και Ιούνιος 2010.

253 Audiencia Nacional (Εθνικό Δικαστήριο) 7 Νοεμβρίου 2008, rec. nº 1563/2007.

254 Audiencia Nacional (Εθνικό Δικαστήριο) 20 Μαΐου 2005, rec nº 414/2003.

Στη **Σουηδία**, αιτήσεις από τρανς άτομα από το Ιράν έχουν απορριφθεί, επειδή στο Ιράν υπάρχει η δυνατότητα να κάνει κανείς εγχείρηση αλλαγής φύλου. Όμως η κατάσταση των τρανς ατόμων φαίνεται πολύ πιο πολύπλοκη από αυτό. Όπως σημειώνεται στην έκθεση «Άγνωστοι άνθρωποι»: τα άτομα που ξεπερνούν τις νόρμες του φύλου τους στο Ιράν έχουν δυο επιλογές: ή να ζήσουν ως παραβατικοί ή να υποστούν εγχείρηση αλλαγής φύλου.²⁵⁸

Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, έχουν αναφερθεί μόνο δυο υποθέσεις αιτήσεων από τρανσέξουαλ. Το Εφετείο, το 2006 στην υπόθεση Rahimi έπεσε στην ίδια παγίδα με την Σουηδική περίπτωση, να συμπεράνει δηλαδή την έλλειψη κινδύνου στο Ιράν από τη δυνατότητα χειρουργικής επέμβασης:

«Οι ομοφυλοφιλικές πράξεις σαφώς θεωρούνται ποινικό αδίκημα, αλλά δεν έχουμε πολλά στοιχεία που να δείχνουν ότι κάποιος με ομοφυλοφιλικό προσανατολισμό υφίσταται σοβαρή κακοποίηση ή διώξεις εξ αιτίας αυτού. Η κατάσταση για τους τρανσέξουαλ φαίνεται αρκετά συναφής. Η κατάσταση αναγνωρίζεται από το κράτος, το οποίο προβλέπει την παροχή κατάλληλης θεραπείας για όσους το επιθυμούν. Δεν υπάρχουν αρκετά στοιχεία για να υποθέσουμε ότι απλώς και μόνο το γεγονός ότι κάποιος είναι τρανσέξουαλ αρκεί για να τον εκθέσει σε σοβαρή κακοποίηση ή διώξεις»²⁵⁹.

Διαφορετική άποψη διατύπωσε το Εφετείο το 2007, όταν δέχτηκε την αίτηση μιας τρανς γυναίκας (την οποία λανθασμένα το Δικαστήριο ανέφερε ως άνδρα) και επανέφερε την υπόθεση στο Δικαστήριο επειδή, «οι δικηγόροι της απέδειξαν την πιθανή ύπαρξη αντικειμενικών στοιχείων υπέρ της περίπτωσης της αιτούσης, σχετικά με το ότι τα τρανσέξουαλ άτομα στο Ιράν αντιμετωπίζουν παρενοχλήσεις και ακόμα και διώξεις, μεταξύ άλλων και από την αστυνομία».²⁶⁰

8.2.1.1 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Μερικές φορές τα δικαστήρια θεωρούν ότι η έλλειψη πληροφοριών δεν αρκεί για να απορρίψουν την αίτηση.

Στην **Αυστρία**, σε αρκετές περιπτώσεις ομοφυλόφιλων αιτούντων από τη Γκάμπια, υπήρξε σοβαρή έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με την ομοφυλοφιλία. Η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ασύλου έδωσε αρνητική απόφαση λόγω της έλλειψης πληροφοριών, αλλά το

Δικαστήριο Ασύλου ακύρωσε τις αποφάσεις και ζήτησε από την Υπηρεσία να προβεί σε λεπτομερή έρευνα σχετικά με την κατάσταση των ομοφυλόφιλων στην Γκάμπια.²⁶¹

Η Έκθεση του 2004, της **Ολλανδίας** σχετικά με το Αζερμπαϊτζάν λέει ότι, «Η τρανσέξουαλικότητα είναι ταμπού για την κοινωνία στο Αζερμπαϊτζάν. Είναι επομένως αδύνατο να βρούμε πληροφορίες για την κατάσταση των τρανσέξουαλ στο Αζερμπαϊτζάν». Από την πληροφορία αυτή η Υπηρεσία Μετανάστευσης και Ιθαγένειας συμπέρανε ότι δεν υπήρχε καταγεγραμμένη πληροφόρηση σχετικά με την τρανσέξουαλικότητα στο Αζερμπαϊτζάν. Πάντως, σύμφωνα με το Δικαστήριο, από τη διατύπωση της Έκθεσης, η κατάστασή τους θα μπορούσε να κριθεί ως ανησυχητική. Ο αιτών κέρδισε την υπόθεση.²⁶²

Από τον Οκτώβριο του 2010, το Υπουργείο Εσωτερικών του **Ηνωμένου Βασιλείου** στις κατευθυντήριες οδηγίες του για το Άσυλο παραδέχεται ότι: «είναι σημαντικό, πάντως να σημειωθεί ότι ενδεχομένως να υπάρχουν πολύ λίγα στοιχεία όσον αφορά την κακοποίηση των λεσβίων στην χώρα καταγωγής. Αν οι ομοφυλόφιλοι διατρέχουν τον κίνδυνο να υποστούν διώξεις, κατά πάσα πιθανότητα τον ίδιο κίνδυνο διατρέχουν και οι λεσβίες, ως ανάλογη ομάδα ατόμων που δεν συμβιβάζονται με τον φυλετικό τους ρόλο.»²⁶³

Μερικές χώρες παρέχουν ειδικές ΠΧΚ που είναι σχετικές με τους ΛΟΑΤΔ.

Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, από τα τέλη του 2005, υπάρχει ειδικό τμήμα της έκθεσης των ΠΧΚ που αφορά τον κίνδυνο για τους ΛΟΑΤΔ. Οι εκθέσεις αυτές χρησιμοποιούνται στη συνέχεια ως πηγές τεκμηρίωσης για τις πολιτικές προσέγγισης του Υπουργείου Εσωτερικών σχετικά με τις αιτήσεις ΛΟΑΤΔ ατόμων που προέρχονται από συγκεκριμένες χώρες, σε έγγραφα που ονομάζονται Κατευθυντήριες Οδηγίες Λειτουργίας.

Από το 2001 το Διοικητικό Δικαστήριο, τώρα πλέον το Ανώτερο Διοικητικό Δικαστήριο (Τμήμα Μετανάστευσης και Ασύλου) αποφασίζει για υποθέσεις από συγκεκριμένες χώρες, που ονομάζονται «Υποθέσεις με Κατευθυντήριες Οδηγίες για τις Χώρες Προέλευσης».²⁶⁴ Στη λίστα περιλαμβάνονται μέχρι στιγμής σχετικά

258 Βλ. Elina Grandin and Anna-Maria Sörberg, *Unknown people, The vulnerability of sexual and gender identity minorities and the Swedish Migration Board's country of origin information system* ('Okänt folk, Om förståelse av genusproblematiker och utsatthet på grunden sexuell läggning och könsidentitet i Migrationsverkets landinformation'), Migrationsverket, January 2010.

259 *Rahimi v Secretary of State for the Home Department* [2006] EWCA Civ 267, para 8, 15 Φεβρουαρίου 2006.

260 *AK (Iran) v Secretary of State for the Home Department* [2007] EWCA Civ. 941, 8 Ιουλίου 2008, para 28. Η υπόθεση παραπέμφθηκε στο Δικαστήριο Υποθέσεων Μετανάστευσης και Ασύλου.

261 *Asylgerichtshof* (Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου) 9 Ιουνίου 2010, A2 405.597-2/2010; 22 Οκτωβρίου 2009, A2 409.086-1/2009; 14 Σεπτεμβρίου 2009, A2 408.439-1/2009

262 *Rechtbank* (Περιφερειακό Δικαστήριο) Roermond, 4 Νοεμβρίου 2005, nr. 02/20771.

263 Οδηγία Ασύλου του Υπ.Εσ. του Η.Β., *όπ.παρ.*, σελ. 12

264 Οι υποθέσεις με κατευθυντήριες οδηγίες για τις χώρες προέλευσης είναι υποθέσεις όπου το ανώτερο ειδικό Δικαστήριο στο Η.Β., λαμβάνοντας υπόψη του στοιχεία από την ακροαματική διαδικασία για συγκεκριμένη χώρα, παρέχει κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με τον κίνδυνο που διατρέχει συγκεκριμένη ομάδα στη χώρα αυτή. Οι οδηγίες αυτές πρέπει να ακολουθούνται εκτός

με τις αιτήσεις ΛΟΑΤΔ – το Αφγανιστάν (ομοφυλόφιλοι)²⁶⁵, Αλβανία (λεσβίες)²⁶⁶, Ερυθραία (ομοφυλόφιλοι)²⁶⁷, Ιραν (ομοφυλόφιλοι)²⁶⁸, Τζαμάικα (ομοφυλόφιλοι²⁶⁹ και λεσβίες)²⁷⁰, Κένυα (ομοφυλόφιλοι)²⁷¹, πΓΔΜ (ομοφυλόφιλοι)²⁷², Σερβία και Μαυροβούνιο (Κόσσοβο) (ομοφυλόφιλοι)²⁷³, Τουρκία (ομοφυλόφιλοι)²⁷⁴, Ουγκάντα (ομοφυλόφιλοι)²⁷⁵, Ουκρανία (ομοφυλόφιλοι)²⁷⁶.

αν προκύψουν στοιχεία μετά την ακροαματική διαδικασία των υποθέσεων αυτών που διαφέρουν από τα σχετικά συμπεράσματα του Δικαστηρίου. Ο κατάλογος των υποθέσεων ισχύει από της 1ης Αυγούστου 2011. <http://www.judiciary.gov.uk/Resources/JCO/Documents/Tribunals/tribunals-country-guidance-list-updated-130711.pdf>

- 265 *AJ (Κίνδυνος για τους ομοφυλόφιλους) Afghanistan* [2009] UKAIT 00001 (επιτυχής αίτηση ομοφυλόφιλου, όπου έγινε δεκτό ότι ο φίλος του και η οικογένειά του δολοφονήθηκαν από τους Ταλιμπάν όταν έμαθαν ότι ο αιτών είναι ομοφυλόφιλος και ότι αυτό θα μαθευόταν στην Καμπούλ αν μετεγκαθίστατο, επομένως η δυνατότητα αυτή δεν ήταν εφικτή, ούτε άλλωστε και η διακριτικότητα).
- 266 *MK (Λεσβίες) Αλβανία CG* [2009] UKAIT 00036 (αίτηση λεσβίας από την Αλβανία που απορρίφθηκε καθώς τα στοιχεία για την χώρα έδειξαν ότι δεν υπήρχε πραγματικός κίνδυνος. Τώρα ζητά άδεια για κρίση στο Εφετείο).
- 267 *YF (Κίνδυνος – Άπατρις – Ομοφυλόφιλος – Παράνομος) Ερυθραία CG* [2003] UKIAT 00177 (ο αιτών δεν είχε περιέλθει στην προσοχή των αρχών πριν την αναχώρησή του και επομένως δεν θα το κάνει και κατά την επιστροφή του. Υπήρξαν αντικρουόμενα στοιχεία σχετικά με τις διώξεις των ομοφυλόφιλων ανδρών).
- 268 *RM and BV (ομοφυλόφιλοι) Ιραν CG* [2005] UKIAT 00117 (ομοφυλόφιλοι που περιήλθαν στην προσοχή των Ιρανικών αρχών, αντιμετωπίζουν πραγματικό κίνδυνο σύλληψης και δίωξης κατά την επιστροφή τους).
- 269 *DW (Ομοφυλόφιλοι – Διώξεις – Επάρκεια προστασίας) Τζαμάικα CG* [2005] UKAIT 00168 (επιτυχής αίτηση ομοφυλόφιλου που αποδείχθηκε ότι είχε διωχθεί στο παρελθόν. Ο Γ.Γ. του Υπ.Ες. συμφώνησε ότι οι αρχές στη Τζαμάικα δεν παρέχουν αποτελεσματική προστασία τους ομοφυλόφιλους).
- 270 *SW (λεσβίες – ΗJ and HT applied) Τζαμάικα CG* [2011] UKUT 00251. Οι λεσβίες (πραγματικές ή εκλαμβάνόμενες) υπόκεινται σε θεραπευτικούς βιασμούς και πιθανώς φόνο και πρέπει να υιοθετούν ένα ετεροφυλοφιλικό ιστορικό για την αποφυγή διώξεων, π.χ. να έχουν σύντροφο, παιδιά και πιθανώς να παντρευτούν.
- 271 *JMS (Ομοφυλόφιλοι – Συμπεριφορά – Δίωξη) Κένυα CG* [2001] UKAIT 00007 (έχοντας δεχτεί ότι ο αιτών είχε κρατηθεί και κακοποιηθεί στο παρελθόν, οι διακριτικοί ομοφυλόφιλοι δεν διατρέχουν κίνδυνο διώξεων κατά την επιστροφή τους).
- 272 *MS (Κίνδυνος – Ομοφυλοφιλία – Στρατιωτική θητεία) πΓΔΜ CG* [2002] UKAIT 03308 (δεν υπάρχει ποινική διάταξη που να απαγορεύει την σεξουαλική συμπεριφορά των ομοφυλόφιλων και δεν κρίνεται παράλογο να επιστραφεί λόγω 'καταγεγραμμένης' μονοσεύς σχέσης με Βρετανό. Παρ' όλα αυτά, επιτράπη έφεση σύμφωνα με το Άρθρο 3 της ECHR λόγω του ότι ο αιτών θα φυλακίζονταν για ένα χρόνο λόγω λιποταξίας και οι συνθήκες στη φυλακή παραβιάζουν το άρθρο 3 της ECHR).
- 273 *YK and RL (Κόσσοβο – Κίνδυνος για τους ομοφυλόφιλους) Σερβία και Μαυροβούνιο CG* [2005] UKIAT 00005 (δεν υπάρχουν στοιχεία για την ύπαρξη διώξεων, ούτε καν από ομάδες υπέρ των λεσβιών και των ομοφυλόφιλων).
- 274 *MS (Κίνδυνος – Ομοφυλόφιλος) Τουρκία CG* [2002] UKIAT 05654 (ο αιτών μπορεί να αντιμετωπίσει διακρίσεις κατά την επιστροφή του αλλά δεν θα καταλήξουν σε διώξεις και το γεγονός ότι είχε βιαστεί στο παρελθόν από αστυνομικούς θεωρήθηκε απίθανο να ξανασυμβεί στο μέλλον).
- 275 *JM (Ομοφυλοφιλία: Κίνδυνος) Ουγκάντα CG* [2008] UKAIT 00065 (δεν υπάρχουν στοιχεία για συλλήψεις ή διωξεις ομοφυλόφιλων και ο αιτών θα συμπεριφερόταν με τρόπο που να μην προκαλεί προσβολή – προσέγγιση που επιβεβαιώθηκε από το Εφετείο στην *JM (Uganda) v Secretary of State for the Home Department* [2009] EWCA Civ. 1432, αλλά διακρίθηκε από το Διοικητικό Δικαστήριο στην *R (on the application of SB (Uganda)) v Secretary of State for the Home Department* [2010] EWHC 338 (Admin)).
- 276 *UK (Κίνδυνος – Ομοφυλόφιλος) Ουκρανία CG* [2003] UKIAT 00005 (δεν υπάρχει πραγματικός κίνδυνος για τους ομοφυλόφιλους στις πόλεις, υπό τον όρο να μην «αυτο-διαφημίζονται» (sic)).

Το 2006 στην **Ολλανδία**, το Υπουργείο Μετανάστευσης δήλωσε: «το Υπουργείο Εξωτερικών θα προσπαθεί να εξετάσει σε ποιο βαθμό οι αρχές παρέχουν προστασία στους ομοφυλόφιλους εναντίον διώξεων από τρίτους, σε χώρες όπου ποινικοποιείται η ομοφυλοφιλία ή όπου στην πρακτική λαμβάνουν χώρα σοβαρές διακρίσεις ή τιμωρίες».²⁷⁷ Όμως μέχρι σήμερα, στις Εκθέσεις για τις Χώρες Προέλευσης της Ολλανδίας, η πληροφόρηση σχετικά με την παροχή κρατικής προστασίας για τα άτομα ΛΟΑΤ είναι λιγοστή. Καμία από τις εκθέσεις δεν δίνει πληροφορίες όπως «οι κρατικές αρχές είναι γενικά πρόθυμες και/ή ικανές να προστατεύσουν τους ΛΟΑΤ». Οι πληροφορίες που αναφέρονται αφορούν συνήθως τις δυσκολίες να ληφθεί προστασία, όπως στις αναφορές για την Αρμενία²⁷⁸, τη Γεωργία²⁷⁹ και την Τουρκία²⁸⁰.

Επίσης βρήκαμε παραδείγματα όπου οι κρατικές αρχές ασύλου συνεργάζονται με ΜΚΟ των ΛΟΑΤ.

Στο **Ηνωμένο Βασίλειο** η ΜΚΟ UKLIGIG συμμετέχει σε διαρκείς συναντήσεις με την ανώτατη διοίκηση στον τομέα των ΠΧΚ προκειμένου να βοηθηθεί να φωτιστούν ζητήματα σχετικά με τους ΛΟΑΤΔ στα αντίστοιχα τμήματα των εκθέσεων.

Με την πρωτοβουλία της ΜΚΟ WISH (ομάδα εργασίας διεθνούς αλληλεγγύης με ΛΟΑΤ), το γραφείο **Βελγίου** του Γενικού Επιτρόπου για τους Πρόσφυγες και τους Απάτριδες²⁸¹ συνεργάζεται με ΛΟΑΤ ακτιβιστές από ορισμένες Αφρικανικές χώρες καταγωγής, προκειμένου να ανταλλάγουν πληροφορίες σχετικά με τις συγκεκριμένες συνθήκες στις χώρες αυτές.

8.2.2 Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΧΚ

Εφόσον οι ΠΧΚ είναι διαθέσιμες, είναι απαραίτητο να αξιοποιούνται κατάλληλα. Έχει ήδη αναφερθεί παραπάνω ότι η απουσία πληροφορίας μπορεί αυτομάτως να εκληφθεί ως ανυπαρξία σοβαρών προβλημάτων για τους ΛΟΑΤΔ στις χώρες καταγωγής

277 Απόφαση του Υπουργού Verdonk την 28η Νοεμβρίου 2006 σε Κοινοβουλευτική ερώτηση του Lambrechts της 3ης Οκτωβρίου 2006 (Aanhangsel Handelingen II, 2006/07 nr. 394).

278 Έκθεση της Ολλανδίας για την Αρμενία (Αύγουστος 2010): αν οι ομοφυλόφιλοι ζητήσουν βοήθεια και προστασία από την αστυνομία, δεν υπάρχει εγγύηση ότι θα την λάβουν με τρόπο αποτελεσματικό κι έτσι σπάνια το κάνουν. Μπορεί μάλιστα να βρεθούν σε ευάλωτη θέση αν έρθουν σε επαφή με την αστυνομία, επειδή υπάρχει κίνδυνος οι αστυνομικοί να επωφεληθούν οικονομικά, απειλώντας ότι θα τους «ξεφωνίσουν». Έχουν υπάρξει αναφορές περιστατικών στο παρελθόν, αστυνομικών που πήγαιναν σε στέκια ομοφυλόφιλων για να τους εκβιάσουν.

279 Έκθεση της Ολλανδίας για την Γεωργία (Δεκέμβριος 2009): Ένας τρανσέξουαλ που στρέφεται στην αστυνομία για προστασία δεν διατρέχει τον κίνδυνο να διωχθεί μόνον επειδή είναι τρανσέξουαλ.

280 Έκθεση της Ολλανδίας για την Τουρκία (Σεπτέμβριος 2010): Η Τουρκική νομοθεσία και οι αρχές δεν παρέχουν επαρκή προστασία τους ΛΟΑΤ. Γενικά οι ΛΟΑΤ δεν τολμούν να ζητήσουν προστασία. Οι μέχρι τώρα καταγγελίες των ΛΟΑΤ για διακρίσεις και/ή απειλές στις Τουρκικές αρχές, δεν λήφθηκαν υπόψη.

281 Commissariat Général aux Réfugiés et aux Apatrides (CGRA)/Commissariaat Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS).

τους. Έχει επίσης σημειωθεί ότι οι πληροφορίες για τους ομοφυλόφιλους άνδρες δεν ισχύουν αυτόματα για τις λεσβίες, τους αμφισεξουαλικούς, τους τρανσέξουαλ και τους διαφυλικούς αιτούντες.²⁸²

Ένα άλλο ζήτημα είναι η τάση να εμηνεύονται οι διαθέσιμες πληροφορίες επιλεκτικά, ή ως ένδειξη απουσίας κινδύνου.

Στην περίπτωση ενός αιτούντος από το Καζακστάν, η Υπηρεσία Μετανάστευσης της **Λιθουανίας** στήριξε την αρνητική της απόφαση σε επιλεκτική χρήση των ΠΧΚ, αγνοώντας τις πληροφορίες σχετικά με τις διακρίσεις κατά των ομοφυλοφίλων στο Καζακστάν, τις διώξεις στους χώρους εργασίας και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, το γεγονός ότι οι οργανώσεις ομοφυλοφίλων στο Καζακστάν δεν λειτουργούν με επίσημη άδεια και ότι η αστυνομία δεν προστατεύει τα δικαιώματα των ομοφυλοφίλων.

Στις περιπτώσεις ομοφυλοφίλων Ιρανών γίνεται συχνά αναφορά στον Ιρανικό Ποινικό Κώδικα, για παράδειγμα σε μια αρνητική απόφαση από την **Κύπρο** το 2009: «σύμφωνα με τον Ιρανικό νόμο, ένα σεξουαλικό αδίκημα μπορεί να αποδειχθεί μόνο εφόσον ήταν παρόντες τέσσερις μάρτυρες κατα την σεξουαλική πράξη, αν συνέβη σε δημόσιο χώρο και προσέβαλε τη δημόσια αιδώς». Η απόφαση αυτή αγνόησε το ότι σύμφωνα με τον Ιρανικό νόμο τα στοιχεία μπορούν να προέρχονται και από την προσωπική γνώση του δικαστή, όταν πρόκειται για δικαστήριο της Σαρία.

Σε μια απόφαση από την **Ιρλανδία** που απέρριψε την αίτηση ενός Κενυάτη άνδρα, το Δικαστήριο παρέπεμψε στις πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής, λέγοντας «Ένα άρθρο από την ιστοσελίδα «Behind the Mask» αναφέρει την πρόσφατη δημιουργία της Μειονότητας των Γυναίκων σε Δράση (MWA), μιας οργάνωσης για την προάσπιση των δικαιωμάτων των λεσβιών και άλλων μειονοτήτων και περιθωριοποιημένων γυναικών στην Κένυα, η οποία «έχει στόχο να γίνει ο παράδεισος πολλών λεσβιών» που υφίστανται διακρίσεις στην Κένυα εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού τους». Όμως, η σχέση του υλικού αυτού στο πλαίσιο της αίτησης του άνδρα ομοφυλόφιλου αιτούντος δεν αναφέρθηκε.²⁸³

Στην **Ισπανία** ο νόμος αναθεωρήθηκε και προβλέπει ότι στις περιπτώσεις των ΛΟΑΤ, οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνουν υπόψη

«τις καταστάσεις που επικρατούν στην χώρα καταγωγής». Παρά ταύτα, οι υπεύθυνοι για τις αποφάσεις συχνά δεν λαμβάνουν υπόψη τους τις ΠΧΚ, ή το Δικαστήριο εμπιστεύεται πολύ περισσότερο τις πληροφορίες που προέρχονται από την Υπηρεσία Ασύλου παρά αυτές που παρουσιάζονται από τον αιτούντα ή από ΜΚΟ που στηρίζουν την υπόθεσή του. Για παράδειγμα, το Εθνικό Δικαστήριο απέρριψε ΠΧΚ που προσκομίστηκε από τον αιτούντα, επειδή «απλώς αναφέρει γενική έλλειψη ανεκτικότητας και καταπίεση στην Αλγερία εναντίον των ατόμων με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, και επομένως δεν αφορά τον αιτούντα».²⁸⁴ Ενώ σε άλλες περιπτώσεις το ίδιο Δικαστήριο δέχτηκε γενικές πληροφορίες από την κυβέρνηση, παρά το γεγονός ότι η κυβέρνηση δεν ανέφερε την πηγή και επί πλέον οι πληροφορίες αυτές πιθανότατα ήταν γενικές και επομένως δεν αφορούσαν προσωπικά τον αιτούντα.

Εκτός από τις πληροφορίες σχετικά με την ποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας, χρειάζεται αξιόπιστη πληροφόρηση σχετικά με την κατάσταση των ΛΟΑΤΔ σε χώρες όπου (πρόσφατα) κατήργησαν την ποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας. Φαίνεται ότι οι αρχές ασύλου δεν αντιλαμβάνονται πάντοτε ότι αποποινικοποίηση δε σημαίνει αναγκαστικά ότι έπαψαν οι διώξεις εκ μέρους της κοινωνίας και της αστυνομίας.

Για παράδειγμα, στην **Ισπανία** η Υπηρεσία Ασύλου περίμενε μέχρι να αλλάξει ο ποινικός κώδικας της Νικαράγουας, ώστε να απορρίψει όλες τις αιτήσεις από τη χώρα αυτή. Παρά τις αλλαγές στη νομοθεσία η κατάσταση των ατόμων ΛΟΑΤΔ στη Νικαράγουα δεν βελτιώθηκε: η ομοφοβία και οι διακρίσεις/διώξεις παρέμειναν ίδιες με προηγούμενως.

Στη **Δανία**, αμέσως μετά την αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας στη Ρωσία, στα μέσα της δεκαετίας του 1990, οι αιτήσεις των ΛΟΑΤΔ απορρίφθηκαν, ενώ υπήρχαν ακόμα στοιχεία για διακρίσεις και επιθέσεις από ιδιώτες και έλλειψη προστασίας από τις Ρωσικές αρχές.

8.2.2.1 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Το 2003 το Υπουργείο Εξωτερικών της **Ολλανδίας** εξέφρασε την άποψη ότι αφού υπάρχουν σημεία συνάντησης ομοφυλοφίλων στο Γιερεβάν της Αρμενίας, το Γιερεβάν αποτελεί μια εναλλακτική δυνατότητα εσωτερικής μεταγκατάστασης για δυο λεσβίες αιτούσες. Το Δικαστήριο όμως δεν συμφώνησε με αυτήν την άποψη, θεωρώντας ότι τα στοιχεία ήταν ανεπαρκή όσον αφορά την διαθέσιμη προστασία για τις λεσβίες.²⁸⁵

282 Όπως αναφέρεται παραπάνω, αν υπάρχουν πληροφορίες μόνο για τους ομοφυλόφιλους και αυτές δείχνουν ότι η κατάστασή τους είναι προβληματική, τότε, και ελλείψει πληροφοριών για τις λεσβίες, τους αμφισεξουαλικούς, τους τρανσέξουαλ και τους διαφυλικούς, θα πρέπει να υποθέσουμε ότι η κατάστασή τους είναι επίσης προβληματική. Το πρόβλημα δεν είναι να χρησιμοποιούμε πληροφορίες για τη μια ομάδα για να εξετάσουμε αιτήσεις ατόμων άλλης ομάδας, αλλά η συχνά ασυνείδητη τοποθέτηση των ΛΑΤΔ κάτω από τον τίτλο 'ομοφυλόφιλοι'.

283 Δικαστήριο Υποθέσεων Ασύλου, 2010.

284 Audiencia Nacional (Εθνικό Δικαστήριο) 10 Δεκέμβριος 2008, rec. nº 1592/2007.

285 Rechtbank (Περιφερειακό Δικαστήριο) Groningen, 18 Μαρτίου 2003, 02/43135, 02/43145.

Στη **Νορβηγία**, υπήρξαν παραδείγματα όπου οι αρχές χορήγησαν άσυλο επειδή υπήρχε αμφιβολία σχετικά με την κατάσταση των ΛΟΑΤΔ στη χώρα καταγωγής, για παράδειγμα στις περιπτώσεις του Βορείου Ιρακ και του Ιραν.

8.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Βρήκαμε πολλά παραδείγματα που δείχνουν ότι υπάρχει ουσιαστική έλλειψη ΠΧΚ όσον αφορά τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων ΛΟΑΤΔ στις περισσότερες χώρες από τις οποίες διαφεύγουν. Οι πληροφορίες που υπάρχουν αφορούν κυρίως τους ομοφυλόφιλους άνδρες. Πληροφορίες σχετικά με τον κίνδυνο των λεσβίων και τρανσέξουαλ αιτούντων είναι σπάνιες, ενώ οι πληροφορίες για τους αμφισεξουαλικούς και τους διαφυλικούς σχεδόν δεν υπάρχουν. Προκειμένου οι υπεύθυνοι για τη λήψη αποφάσεων να «λάβουν υπόψη όλα τα συναφή στοιχεία που σχετίζονται με τη χώρα καταγωγής»²⁸⁶ και να αποκτήσουν «ακριβείς και ενημερωμένες»²⁸⁷ πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση των ΛΟΑΤΔ στις χώρες καταγωγής, πρέπει να συγκεντρώνονται ΠΧΚ συναφείς με τους ΛΟΑΤΔ. Πρέπει να συγκεντρωθούν για όλες τις χώρες απ' όπου προέρχονται οι ΛΟΑΤΔ αιτούντες άσυλο, πληροφορίες από τις διεθνείς οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων και των οργανώσεων ΛΟΑΤΔ, καθώς και των αντιπροσώπων του ΟΗΕ, συμπληρωματικές πληροφορίες από διπλωματικές αποστολές των χωρών – μελών και εναλλακτικές μορφές πληροφοριών.²⁸⁸ Έχουν δοθεί οδηγίες από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχετικά με την αξιολόγηση των πληροφοριών από διαφορετικές πηγές (συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών που ακολουθούν τις πληροφορίες που έχουν συγκεντρωθεί από διπλωματικές αποστολές).²⁸⁹ Καθώς ένα από τα βασικά καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας για την Υποστήριξη του Ασύλου είναι η συλλογή ΠΧΚ, η ΕΥΥΑ πρέπει να δώσει προτεραιότητα στη συλλογή αυτού του ιδιαίτερα προβληματικού τύπου πληροφοριών.

Όσο δεν υπάρχουν διαθέσιμες αξιόπιστες ΠΧΚ σχετικά με την κατάσταση των λεσβίων, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ ή διαφυλικών ατόμων στη συγκεκριμένη χώρα, αυτό δεν πρέπει να θεωρείται ως ένδειξη ότι δεν υπάρχουν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΔ στη χώρα αυτή.

286 Άρθρο 4(3) Οδηγίας Καθορισμού, βλ. ανωτ.

287 Άρθρο 8(2) Οδηγία Διαδικασιών για το Άσυλο, βλ. ανωτ.

288 UNHCR Κατευθυντήριες Οδηγίες Διεθνούς Προστασίας: *Δίωξη λόγω γένους στα πλαίσια ερμηνείας του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και/ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων*, 7 Μαΐου 2002, παρ. 37.

289 ECtHR 17 Ιουλίου 2008, *NA v the United Kingdom*, appl. no 25904/07, para. 118-122.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Σχετικές πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής

- Υπό την έννοια του Άρθρου 4(3)(α) της Οδηγίας Καθορισμού, για όλες τις χώρες καταγωγής, πρέπει να συγκεντρωθούν και να διανεμηθούν πληροφορίες σχετικές με τις λεσβίες, ομοφυλόφιλους, αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς αιτούντες.
- Οι πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής πρέπει να στηρίζονται σε εκθέσεις οργανώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, εκπροσώπους του ΟΗΕ και να συμπληρώνονται από πληροφορίες των διπλωματικών αποστολών των χωρών – μελών, καθώς και τοπικές οργανώσεις λεσβίων, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών, όπου υπάρχουν. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να συμπληρώνονται από εναλλακτικές μορφές πληροφόρησης, όπως μαρτυρίες άλλων λεσβίων, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών ατόμων που βρέθηκαν σε παρόμοια θέση, σε γραπτές εκθέσεις ή προφορικές μαρτυρίες, μη κυβερνητικών ή διεθνών οργανώσεων ή άλλων μορφών ανεξάρτητης έρευνας.
- Υπό την έννοια του Άρθρου 4(3)(α) της Οδηγίας Καθορισμού, στις πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής πρέπει να περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με την άμεση ή έμμεση ποινικοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.
- Υπό την έννοια του Άρθρου 4(3)(α) της Οδηγίας Καθορισμού, στις πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής πρέπει να περιλαμβάνονται ακριβείς και ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με τη θέση των λεσβίων, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών και ειδικότερα:
  - Την ύπαρξη κρατικής και μη κρατικής δίωξης
  - Την ομο- και τρανσφοβία σε κρατικούς θεσμούς και υπηρεσίες όπως η αστυνομία, οι φυλακές, η εκπαίδευση
  - Ομο- και τρανσφοβία στην καθημερινή ζωή (στο δρόμο, στην εργασία, στα σχολεία, στη στέγαση)
  - Την διάθεση και ικανότητα των αρχών να παρέχουν αποτελεσματική προστασία κατά της ομοφοβικής και τρανσφοβικής βίας, καθώς και το αν οι λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί έχουν πρόσβαση στην προστασία αυτή

- Την διαθεσιμότητα της αποτελεσματικής κρατικής προστασίας στις διάφορες περιοχές της χώρας, προκειμένης της δυνατότητας για προστασία εντός των εθνικών συνόρων
- Οι πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής πρέπει να είναι συγκεκριμένες σχετικά με την κατάσταση των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ (συμπεριλαμβανομένων τρανς γυναικών και ανδρών καθώς και τραβεστί) και διαφυλικών ατόμων

φύλου δεν αναφέρεται ρητά στην ποινική νομοθεσία, θα πρέπει να υποθέτουμε ότι οι τρανσέξουαλ και οι διαφυλικοί κινδυνεύουν και αυτοί με διώξεις, μέχρι να βεβαιωθούμε ότι αυτό δεν συμβαίνει.

Κατάλληλη αξιοποίηση των διαθέσιμων πληροφοριών για τις χώρες καταγωγής

- Όταν δεν υπάρχουν ή δεν είναι επαρκείς οι αξιόπιστες πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής, σχετικά με την κατάσταση των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών, ατόμων από πλευράς ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αυτό δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως ένδειξη ότι δεν υπάρχουν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εναντίον αυτών των ομάδων. Οι υπεύθυνοι για τη λήψη αποφάσεων και οι δικαστικοί πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι η ομοφοβική και τρανσφοβική βία μπορεί να μην αναφέρεται σε όλη της την έκταση σε ορισμένες χώρες. Η αρχή της αμφιβολίας υπέρ του αιτούντος είναι ιδιαίτερης σημασίας σε αυτές τις περιπτώσεις.
- Η ελλιπής πληροφόρηση σχετικά με την εφαρμογή της ποινικοποίησης του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου δεν θα πρέπει να λαμβάνεται ως ένδειξη ότι η εφαρμογή αυτή δεν λαμβάνει χώρα.
- Όταν στηριζόμαστε σε πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής σχετικές με τις λεσβίες, ομοφυλόφιλους, αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς αιτούντες, δεν θα πρέπει να υποθέτουμε ότι οι πληροφορίες για τη μια ομάδα έχουν αυτομάτως εφαρμογή και σε άλλες, εκτός αν έχουμε λόγους να προβαίνουμε σε αυτήν την υπόθεση. Ταυτόχρονα, η απουσία πληροφόρησης για μια ομάδα δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως στοιχείο ότι δεν υπάρχει κίνδυνος για τα μέλη άλλων ομάδων.
- Κατά την εξέταση χωρών όπου ο σεξουαλικός προσανατολισμός είναι ποινικοποιημένος, ενώ οι λεσβίες, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί δεν αναφέρονται ρητά στην ποινική νομοθεσία, θα πρέπει να θεωρείται ότι οι λεσβίες, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί κινδυνεύουν επίσης από διώξεις, μέχρι να βεβαιωθούμε ότι αυτό δεν συμβαίνει.
- Όταν εξετάζουμε χώρες στις οποίες ο σεξουαλικός προσανατολισμός τελεί υπό ποινικοποίηση, ενώ η ταυτότητα

9 ΥΠΟΔΟΧΗ

Η παρούσα έρευνα εστίασε κυρίως στην χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα και επικουρικής προστασίας και την διαδικασία του ασύλου, και λιγότερο στα ζητήματα που αφορούν τους ΛΟΑΤΔ στα κέντρα υποδοχής, φιλοξενίας και κράτησης. Επομένως εδώ μπορούμε μόνο ακροθιγώς να αναφερθούμε σε ορισμένα από αυτά τα ζητήματα. Πάντως, επιθυμούμε να τονίσουμε ότι οι κρατικές εκθέσεις φανερώνουν καθαρά ότι οι ομοφοβικές και τρανσφοβικές παρενοχλήσεις και η βία κατά των ΛΟΑΤΔ αιτούντων είναι ένα διαδεδομένο και σοβαρό θέμα στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες. Η κατάσταση των ΛΟΑΤΔ αιτούντων στα κέντρα υποδοχής, φιλοξενίας και κράτησης θα πρέπει να αποτελέσει το αντικείμενο περαιτέρω έρευνας και απαιτεί ξεχωριστή και μεγάλη προσοχή.

9.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Όσον αφορά την πρόληψη των επεισοδίων βίας στα κέντρα υποδοχής και φιλοξενίας, το Άρθρο 14(2)(β) της Οδηγίας για τις Διαδικασίες του Ασύλου, ορίζει:

*Τα κράτη μέλη αποδίδουν ιδιαίτερη προσοχή στην αποτροπή της βίας στους χώρους και τα κέντρα φιλοξενίας (...)*²⁹⁰

Η πρόσφατη πρόταση αναδιατύπωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υιοθετεί μια ακόμα πιο ρητή διατύπωση σχετικά με το φύλο και τη βία που σχετίζεται με αυτό:

Άρθρο 18 (3): «Τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη ιδιαίτερα ζητήματα σχετικά με το φύλο και την ηλικία, καθώς και την κατάσταση των προσώπων με ειδικές ανάγκες στην περίπτωση των αιτούντων άσυλο εντός των χώρων και των κέντρων φιλοξενίας (...)

*Άρθρο 18 (4): «Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή βιαιοπραγιών και της βίας που έχει σχέση με το φύλο, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας, στους χώρους και τα κέντρα φιλοξενίας (...)*²⁹¹.

Η ισχύουσα εκδοχή της Οδηγίας περιέχει διατάξεις σχετικές με άτομα με ειδικές ανάγκες, που αποκαλούνται επίσης και ευάλωτα. Το Άρθρο 17(1) της Οδηγίας Υποδοχής περιέχει έναν ανοικτό ορισμό των ευάλωτων ατόμων:

290 Οδηγία 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη.
291 Τροποποιημένη πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη (Αναδιατύπωση) COM (2011)320, 2008/0244 (COD) 1 Ιουνίου 2011.

«Κατά τη μεταφορά των διατάξεων του κεφαλαίου II περί υλικών συνθηκών υποδοχής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στην εθνική νομοθεσία, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη τους την ειδική κατάσταση των ευάλωτων προσώπων, όπως οι ανήλικοι, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι ηλικιωμένοι, οι εγκυμονούσες, οι μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα παιδιά και τα πρόσωπα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής, φυσικής ή σεξουαλικής βίας.»

Στην πιο πρόσφατη εκδοχή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει ένα νέο Άρθρο 22 που αφορά τον εντοπισμό των ειδικών αναγκών υποδοχής των ευάλωτων ατόμων:

*«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν μηχανισμούς που τους επιτρέπουν να προσδιορίζουν εάν ο αιτών είναι ευάλωτο πρόσωπο, και, σε καταφατική περίπτωση, τις ειδικές ανάγκες υποδοχής, αναφέροντας επίσης τη φύση των αναγκών αυτών. (...) Τα κράτη μέλη μεριμνούν επίσης για την αντιμετώπιση των εν λόγω ειδικών αναγκών, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, εάν οι ανάγκες αυτές καταστούν εμφανείς σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας ασύλου. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν επαρκή υποστήριξη στα άτομα με ειδικές ανάγκες καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου και μεριμνούν για την κατάλληλη παρακολούθηση της κατάστασής τους.»*²⁹²

Αν και δεν είμαστε της άποψης ότι όλοι οι αιτούντες ΛΟΑΤΔ είναι ευάλωτα πρόσωπα με την έννοια της Οδηγίας, πολλοί από αυτούς πρέπει να θεωρηθούν ως ευάλωτοι, εξ αιτίας της φύσης των δώξεων τις οποίες έχουν υποστεί, που στην περίπτωση των ΛΟΑΤΔ πολύ συχνά περιλαμβάνουν βασανισμούς, σωματική και σεξουαλική βία και είναι πιθανόν να οδηγήσουν σε μετατραυματικές διαταραχές. Ταυτόχρονα, οι ΛΟΑΤΔ αιτούντες άσυλο είναι πιθανόν να αντιμετωπίσουν υψηλό βαθμό διακρίσεων και ταμπού στα κέντρα υποδοχής. Για το λόγο αυτό συχνά έχουν ειδικές ανάγκες υποδοχής.

Επί πλέον, για να γίνουν πιο περιεκτικές οι παράγραφοι, η ILGA-Europe υποστηρίζει οι τροποποιήσεις να αναφέρονται ρητά στον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου, καθώς και σε άλλες μορφές βίας από πρακατάληψη²⁹³.

292 Τροποποιημένη πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη (Αναδιατύπωση) COM (2011)320, 2008/0244 (COD) 1 Ιουνίου 2011.

293 Άρθρο 18 (3): Τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη ιδιαίτερα ζητήματα σχετικά με το φύλο και την ηλικία, καθώς και την κατάσταση των προσώπων με ειδικές ανάγκες στην περίπτωση των αιτούντων άσυλο εντός των χώρων και των κέντρων φιλοξενίας που αναφέρονται στο άρθρο 1 στοιχεία α) και β). Άρθρο 18 (4): 4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή βιαιοπραγιών και της βίας που έχει σχέση με την εθνικότητα, τον σεξουαλικό

9.2 ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Τα ομοφοβικά και τρανσφοβικά επεισόδια εναντίον των ΛΟΑΤΔ αιτούντων στα κέντρα υποδοχής, φιλοξενίας και κράτησης αλλοδαπών συμβαίνουν στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε., όπως φαίνεται καθαρά από τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο των ειδικών μας στις διάφορες χώρες.

Πολύ συχνά εμφανίζεται κοινωνικός αποκλεισμός, λεκτική και σωματική παρενόχληση και ορισμένες φορές ακόμα και σεξουαλική κακοποίηση, κυρίως από άλλους αιτούντες άσυλο, και ειδικότερα από άτομα που προέρχονται από την ίδια χώρα καταγωγής. Έχουν επίσης αναφερθεί περιστατικά από μέλη του προσωπικού, φρουρούς και αστυνομικά όργανα.

Σε μερικές χώρες, οι αιτούντες άσυλο στεγάζονται στην ύπαιθρο, όπου οι ντόπιοι έχουν μικρή ανεκτικότητα προς τους ΛΟΑΤΔ και απ' όπου είναι αδύνατον να προσεγγίσουν ΜΚΟ των ΛΟΑΤΔ στην πρωτεύουσα (αυτό αναφέρθηκε από την **Αυστρία** και την **Ιρλανδία**). Μερικές φορές οι ΛΟΑΤΔ αιτούντες φοβούνται τόσο πολύ τους υπόλοιπους αιτούντες, που δεν τολμούν να αναφέρουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους ή την ταυτότητα φύλου στις αρχές ασύλου. Κατά συνέπεια δεν τους χορηγείται άσυλο ή επικουρική προστασία για αυτούς τους λόγους. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι τρανσέξουαλ ή ομοφυλόφιλοι αιτούντες μεταφέρονται σε μονά δωμάτια. Αυτό τους παρέχει ένα ήσυχο και ασφαλές περιβάλλον. Σε πολλές χώρες οι αιτούντες έχουν τη δυνατότητα να βρουν οι ίδιοι τη δική τους ιδιωτική στέγη, αν και οι περισσότερες χώρες δεν έχουν τους οικονομικούς πόρους γι' αυτό.

Όπου υπάρχει σύστημα υποβολής παραπόνων, στην πλειοψηφία των χωρών αυτό δεν λειτουργεί αποτελεσματικά, εν μέρει επειδή οι αιτούντες ΛΟΑΤΔ πολύ συχνά φοβούνται να αποκαλύψουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους.

Σε μερικές χώρες είναι συνηθισμένο να τοποθετούνται οι αιτούντες υπό κράτηση για διάφορες χρονικές περιόδους (**Ελλάδα, Ουγγαρία** και **Μάλτα**). Στην Μάλτα π.χ. ο κρατούμενος αφήνεται μόνον εφόσον η διαδικασία διαρκέσει περισσότερο από δώδεκα μήνες. Στις χώρες αυτές η επισφαλής θέση των ΛΟΑΤΔ υπό κράτηση είναι ιδιαίτερα οξεία.

προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, την αναπηρία, τη θρησκεία ή την πίστη, την ηλικία, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας, στους χώρους και τα κέντρα φιλοξενίας που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο α) και β). ILGA Europe, Κατευθυντήριες Οδηγίες: *The recast of the EU asylum Procedure and Reception Directives*, July 2011. <http://www.ilga-europe.org>

Καλές πρακτικές που έχουν αναφερθεί στο ζήτημα αυτό είναι:

- Μετά τους πρώτους έξι μήνες οι αιτούντες άσυλο στην Πορτογαλία λαμβάνουν το ίδιο κοινωνικό επίδομα όπως και οι πολίτες. Λαμβάνουν επίσης ένα επίδομα στέγασης προκειμένου να οργανώσουν την ιδιωτική τους στέγη και τους επιτρέπεται να εργαστούν. Υπό τον όρο ότι η αγορά της στέγασης δεν κυριαρχείται από ομο- και τρανσφοβία, αυτό μπορεί να δώσει στους ΛΟΑΤΔ αιτούντες τη δυνατότητα να βρουν στέγη εκεί όπου νοιώθουν ασφαλείς. Στην Κύπρο, επίσης είναι δυνατόν να δοθούν χρήματα για την ιδιωτική στέγαση.
- Στο Βέλγιο και τη Φιλανδία αυτός που διαπράττει παρενόχληση μεταφέρεται σε άλλο κέντρο και όχι το θύμα (που είναι και η συνηθισμένη λύση)
- Στην Ιταλία, ένα από τα κέντρα απέλασης έχει ξεχωριστό τμήμα για τρανσέξουαλ αιτούντες άσυλο (Μιλάνο). Στο βαθμό που είναι ασφαλείς από παρενοχλήσεις και βία, αυτό μπορεί να συμβάλει στην ασφάλεια των τρανς ανδρών και γυναικών.
- Στη Σουηδία, η κρατική οργάνωση ΛΟΑΤ RFSL διανέμει ενημερωτικά φυλλάδια στα κέντρα ασύλου, όπου περιέχονται και πληροφορίες για το δικαίωμα στο άσυλο βάσει του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου.
- Στο Βέλγιο, υπάρχει ένα δίκτυο ΛΟΑΤ από αιτούντες άσυλο στα κέντρα υποδοχής που πραγματοποιεί μηνιαίες συναντήσεις (Rainbows United and Oasis). Τα μεταφορικά τους έξοδα καλύπτονται από το Βελγικό κράτος.

9.3 ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

- Οι αρχές υποδοχής στις χώρες – μέλη πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στις ειδικές ανάγκες των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών αιτούντων στα κέντρα υποδοχής, φιλοξενίας και κράτησης και θα πρέπει να αναπτύξουν τις κατάλληλες διαδικασίες, κατευθυντήριες οδηγίες και εκπαιδευτικά προγράμματα προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ειδικές αυτές ανάγκες.
- Επειδή αναφέρονται ομοφοβικά και τρανσφοβικά επεισόδια στα κέντρα υποδοχής, φιλοξενίας και κράτησης, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ρητά οι ειδικές ανάγκες που έχουν σχέση με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου, με

τον σχεδιασμό μιας νέας Οδηγίας Υποδοχής, ενώ θα πρέπει να διασφαλίζεται η πρόληψη και προστασία από ομοφοβικές και τρανσφοβικές επιθέσεις στα κέντρα υποδοχής.

- Οι χώρες – μέλη πρέπει να δημιουργήσουν κατάλληλα και αποτελεσματικά συστήματα υποβολής παραπόνων για την αντιμετώπιση της παρενόχλησης και της βίας κατά των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών αιτούντων στα κέντρα υποδοχής, φιλοξενίας και κράτησης.
- Οι λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί αιτούντες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να μεταφέρονται σε μονό δωμάτιο ή σε άλλη στέγη αν δέχονται παρενοχλήσεις ή βία στην αρχική. Ή πρέπει οι παραβάτες να μεταφέρονται σε άλλη στεγαστική μονάδα.
- Τα κράτη – μέλη πρέπει να διευκολύνουν τις οργανώσεις λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών ατόμων να εργάζονται στα κέντρα υποδοχής, φιλοξενίας και κράτησης.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Ακολουθούν συγκεντρωμένες όλες οι συστάσεις που έχουν παρατεθεί στα διάφορα κεφάλαια.

ΓΕΝΙΚΗ

Σύμφωνα με το πνεύμα του Άρθρου 3 της Διάταξης 439/2010 με την οποία ορίζεται η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας για την Υποστήριξη του Ασύλου, η Υπηρεσία πρέπει να δώσει προτεραιότητα στην προώθηση και τον συντονισμό του εντοπισμού και της αξιοποίησης καλών πρακτικών που αφορούν την εξέταση των αιτήσεων ασύλου των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών αιτούντων.

ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

- Το Άρθρο 4(3)(α) της Οδηγίας Καθορισμού πρέπει να εφαρμόζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να οδηγεί στη χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα στις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς αιτούντες που προέρχονται από χώρες όπου ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου ποινικοποιούνται ή όπου γενικές διατάξεις του ποινικού νόμου χρησιμοποιούνται προκειμένου να διωχθούν άτομα εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου.
- Οι χώρες καταγωγής όπου ισχύει η ποινικοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή η ταυτότητα φύλου δεν μπορούν να θεωρηθούν ως «ασφαλείς χώρες καταγωγής» για τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς αιτούντες.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΔΙΩΞΕΙΣ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

- Το Άρθρο 7 της Οδηγίας Καθορισμού πρέπει να εφαρμόζεται με τέτοιο τρόπο, ώστε οι λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί αιτούντες να απαιτείται να καταφύγουν στις αρχές για προστασία, μόνο αν είναι βέβαιο ότι γενικά παρέχεται αποτελεσματική προστασία, μη προσωρινού χαρακτήρα για τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς σε αυτήν τη χώρα.
- Το Άρθρο 7 της Οδηγίας Καθορισμού πρέπει να εφαρμόζεται με τέτοιο τρόπο ώστε, όταν ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου είναι ποινικοποιημένη στη χώρα καταγωγής, οι λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί αιτούντες άσυλο να μην απαιτείται να καταφεύγουν στις αρχές για προστασία.
- Το Άρθρο 7 της Οδηγίας Καθορισμού πρέπει να εφαρμόζεται με τέτοιο τρόπο, ώστε όταν οι πιθανοί πάροχοι προστασίας

είναι ενδεχομένως ομοφοβικοί/τρανσφοβικοί, τότε οι λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφι-σεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί αιτούντες να μην απαιτείται να προσφεύγουν στις αρχές για προστασία.

Η ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΤΗΤΑ

- Το στοιχείο του βάσιμου και δικαιολογημένου φόβου του ορισμού του πρόσφυγα θα πρέπει να εφαρμόζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην απαιτείται ή προϋποτίθεται από τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφισεξουαλικούς, τους τρανσεξουαλικούς και διαφυλικούς αιτούντες να αποκρύπτουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου κατά την επιστροφή τους στη χώρα καταγωγής, προκειμένου να αποφύγουν την δίωξη.
- Το στοιχείο του λόγου δίωξης στον ορισμό του πρόσφυγα πρέπει να εφαρμόζεται έτσι, ώστε να μην απαιτείται από τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφισεξουαλικούς, τους τρανσεξουαλικούς και διαφυλικούς αιτούντες να έχουν ήδη αποκαλύψει τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους στη χώρα καταγωγής, προκειμένου να ανήκουν σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

- Το Άρθρο 8 της Οδηγίας Καθορισμού θα πρέπει να εφαρμόζεται με τέτοιο τρόπο ώστε η δυνατότητα προστασίας εντός των εθνικών συνόρων να μη θεωρείται πιθανή επιλογή σε περιπτώσεις λεσβιών, ομοφυλόφιλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών αιτούντων από χώρες στις οποίες ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου τελεί υπό ποινικοποίηση.
- Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, οι αρμόδιες για τη λήψη αποφάσεων αρχές θα πρέπει να κάνουν μια προσεκτική αξιολόγηση της κατάστασης που επικρατεί για τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφισεξουαλικούς, τους τρανσέξουαλ και τους διαφυλικούς στην προτεινόμενη περιοχή για προστασία εντός των εθνικών συνόρων, καθώς επίσης και του αν είναι εφικτό να ζήσουν ανοιχτά ως λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί και αν τους παρέχεται επαρκής κρατική προστασία.
- Δεν θα πρέπει να ζητείται ή να αναμένεται από τους αιτούντες να αποκρύπτουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου στην προτεινόμενη περιοχή για προστασία εντός των εθνικών συνόρων προκειμένου να είναι προστατευμένοι από διώξεις.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ

- Ως γενική αρχή, η ταυτοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου πρέπει να βασίζεται στον αυτο-προσδιορισμό του αιτούντος.
- Γνωμοδοτήσεις ειδικών από το χώρο της ιατρικής και της ψυχιατρικής είναι μέθοδοι ανεπαρκείς και ακατάλληλοι για την ταυτοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου ενός αιτούντος.
- Οι κριτές, οι υπεύθυνοι για τη λήψη των αποφάσεων, οι δικαστικοί και οι πάροχοι νομικής βοήθειας πρέπει να είναι ικανοί και σε θέση να λαμβάνουν υπόψη τους τα θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου των αιτήσεων ασύλου, συμπεριλαμβανομένης και της διαδικασίας της «αποκάλυψης» και τις ειδικές ανάγκες των λεσβιών, ομοφυλόφιλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών αιτούντων. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να έχουν εκπαιδευτεί επαγγελματικά, τόσο σε ειδικό βασικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα όσο και συνεχιζόμενα γενικά εκπαιδευτικά προγράμματα.
- Το γεγονός ότι ένας αιτών άσυλο δεν έχει γνώσεις σχετικά με ΛΟΑΤΔ οργανώσεις ή τόπους συνάντησης δεν μπορεί από μόνο του να θεωρηθεί ένδειξη ότι ο δεδηλωμένος φόβος δίωξης εξ αιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου δεν είναι αξιόπιστος.
- Το γεγονός ότι ένας αιτών άσυλο είναι ή έχει υπάρξει παντρεμένος ή συμβιώνει σε μια ετεροφυλοφιλική σχέση, πιθανώς με παιδιά από αυτή τη σχέση, δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να αποκλείει το γεγονός ότι μπορεί να είναι λεσβία, ομοφυλόφιλος, αμφισεξουαλικός, τρανσέξουαλ ή διαφυλικός.
- Κατά τη διάρκεια της προσωπικής συνέντευξης, σύμφωνα με την έννοια του Άρθρου 12 της Οδηγίας για τις Διαδικασίες Ασύλου, οι λεσβίες, οι ομοφυλόφιλοι, οι αμφισεξουαλικοί, οι τρανσέξουαλ και διαφυλικοί αιτούντες θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να περιγράψουν πώς αναπτύχθηκε ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου τους, καθώς και τις αντιδράσεις του περιβάλλοντός τους, εμπειρίες με προβλήματα, παρενοχλήσεις, βία και συναισθήματα διαφορετικότητας, στιγματισμού, φόβου και ντροπής.

ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

- Οι λόγοι για την καθυστερημένη αποκάλυψη θα πρέπει να εξετάζονται προσεκτικά με τη δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τους σχετικούς παράγοντες που επικαλούνται οι αιτούντες.

- Η έννοια των «νέων δεδομένων» του Άρθρου 32(3) της Οδηγίας Διαδικασιών Ασύλου δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται με τελείως διαδικαστικό τρόπο αλλά, αντίθετα με τρόπο που έχει ως επίκεντρο της προστασία. Έτσι θα αποφεύγεται η αδόκιμη και ανελαστική αρχή της *res judicata*.
- Το συμπέρασμα για αναξιοπιστία δεν μπορεί να βασίζεται μόνο στην καθυστερημένη αποκάλυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΩΡΑ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

Σχετικές πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής

- Υπό την έννοια του Άρθρου 4(3)(α) της Οδηγίας Καθορισμού, για όλες τις χώρες καταγωγής, πρέπει να συγκεντρωθούν και να διανεμηθούν πληροφορίες σχετικές με τις λεσβίες, ομοφυλόφιλους, αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς αιτούντες.
- Οι πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής πρέπει να στηρίζονται σε εκθέσεις οργανώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, εκπροσώπους του ΟΗΕ και να συμπληρώνονται από πληροφορίες των διπλωματικών αποστολών των χωρών – μελών, καθώς και τοπικές οργανώσεις λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών, όπου υπάρχουν. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να συμπληρώνονται από εναλλακτικές μορφές πληροφόρησης, όπως μαρτυρίες άλλων λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών ατόμων που βρέθηκαν σε παρόμοια θέση, σε γραπτές εκθέσεις ή προφορικές μαρτυρίες, μη κυβερνητικών ή διεθνών οργανώσεων ή άλλων μορφών ανεξάρτητης έρευνας.
- Υπό την έννοια του Άρθρου 4(3)(α) της Οδηγίας Καθορισμού, στις πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής πρέπει να περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με την άμεση ή έμμεση ποινικοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.
- Υπό την έννοια του Άρθρου 4(3)(α) της Οδηγίας Καθορισμού, στις πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής πρέπει να περιλαμβάνονται ακριβείς και ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με τη θέση των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών και ειδικότερα:
  - Την ύπαρξη κρατικής και μη κρατικής δίωξης
  - Την ομο- και τρανσφοβία σε κρατικούς θεσμούς και υπηρεσίες όπως η αστυνομία, οι φυλακές, η εκπαίδευση

- Ομο- και τρανσφοβία στην καθημερινή ζωή (στο δρόμο, στην εργασία, στα σχολεία, στη στέγαση)
- Την διάθεση και ικανότητα των αρχών να παρέχουν αποτελεσματική προστασία κατά της ομοφοβικής και τρανσφοβικής βίας, καθώς και το αν οι λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί έχουν πρόσβαση στην προστασία αυτή
- Την διαθεσιμότητα της αποτελεσματικής κρατικής προστασίας στις διάφορες περιοχές της χώρας, προκειμένης της δυνατότητας για προστασία εντός των εθνικών συνόρων
- Οι πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής πρέπει να είναι συγκεκριμένες σχετικά με την κατάσταση των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ (συμπεριλαμβανομένων τρανς γυναικών και ανδρών καθώς και τραβεστί) και διαφυλικών ατόμων

Κατάλληλη αξιοποίηση των διαθέσιμων πληροφοριών για τις χώρες καταγωγής

- Όταν δεν υπάρχουν ή δεν είναι επαρκείς οι αξιόπιστες πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής, σχετικά με την κατάσταση των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών, ατόμων από πλευράς ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αυτό δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως ένδειξη ότι δεν υπάρχουν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εναντίον αυτών των ομάδων. Οι υπεύθυνοι για τη λήψη αποφάσεων και οι δικαστικοί πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι η ομοφοβική και τρανσφοβική βία μπορεί να μην αναφέρεται σε όλη της την έκταση σε ορισμένες χώρες. Η αρχή της αμφιβολίας υπέρ του αιτούντος είναι ιδιαίτερης σημασίας σε αυτές τις περιπτώσεις.
- Η ελλιπής πληροφόρηση σχετικά με την εφαρμογή της ποινικοποίησης του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου δεν θα πρέπει να λαμβάνεται ως ένδειξη ότι η εφαρμογή αυτή δεν λαμβάνει χώρα.
- Όταν στηριζόμαστε σε πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής σχετικές με τις λεσβίες, ομοφυλόφιλους, αμφισεξουαλικούς, τρανσέξουαλ και διαφυλικούς αιτούντες, δεν θα πρέπει να υποθέτουμε ότι οι πληροφορίες για τη μια ομάδα έχουν αυτομάτως εφαρμογή και σε άλλες, εκτός αν έχουμε λόγους να προβαίνουμε σε αυτήν την υπόθεση. Ταυτόχρονα, η απουσία πληροφόρησης για μια ομάδα δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως στοιχείο ότι δεν υπάρχει κίνδυνος για τα μέλη άλλων ομάδων.
- Κατά την εξέταση χωρών όπου ο σεξουαλικός προσανατολισμός τελεί υπό ποινικοποίηση, ενώ οι λεσβίες, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί δεν αναφέρονται ρητά στην ποινική νομοθεσία, θα πρέπει να θεωρείται ότι οι λεσβίες, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί κινδυνεύουν επίσης από διώξεις, μέχρι να βεβαιωθούμε ότι αυτό δεν συμβαίνει.
- Όταν εξετάζουμε χώρες στις οποίες ο σεξουαλικός προσανατολισμός είναι ποινικοποιημένος, ενώ η ταυτότητα φύλου δεν αναφέρεται ρητά στην ποινική νομοθεσία, θα πρέπει να υποθέτουμε ότι οι τρανσέξουαλ και οι διαφυλικοί κινδυνεύουν και αυτοί με διώξεις, μέχρι να βεβαιωθούμε ότι αυτό δεν συμβαίνει.

ΥΠΟΔΟΧΗ

- Οι αρχές υποδοχής στις χώρες – μέλη πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στις ειδικές ανάγκες των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών αιτούντων στα κέντρα υποδοχής, φιλοξενίας και κράτησης και θα πρέπει να αναπτύξουν τις κατάλληλες διαδικασίες, κατευθυντήριες οδηγίες και εκπαιδευτικά προγράμματα προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ειδικές αυτές ανάγκες.
- Επειδή αναφέρονται ομοφοβικά και τρανσφοβικά επεισόδια στα κέντρα υποδοχής, φιλοξενίας και κράτησης, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ρητά οι ειδικές ανάγκες που έχουν σχέση με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου, με τον σχεδιασμό μιας νέας Οδηγίας Υποδοχής, ενώ θα πρέπει να διασφαλίζεται η πρόληψη και προστασία από ομοφοβικές και τρανσφοβικές επιθέσεις στα κέντρα υποδοχής.
- Οι χώρες – μέλη πρέπει να δημιουργήσουν κατάλληλα και αποτελεσματικά συστήματα υποβολής παραπόνων για την αντιμετώπιση της παρενόχλησης και της βίας κατά των λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών αιτούντων στα κέντρα υποδοχής, φιλοξενίας και κράτησης.
- Οι λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφισεξουαλικοί, τρανσέξουαλ και διαφυλικοί αιτούντες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να μεταφέρονται σε μονό δωμάτιο ή σε άλλη στέγη αν δέχονται παρενοχλήσεις ή βία στην αρχική. Ή πρέπει οι παραβάτες να μεταφέρονται σε άλλη στεγαστική μονάδα.
- Τα κράτη – μέλη πρέπει να διευκολύνουν τις οργανώσεις λεσβιών, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών, τρανσέξουαλ και διαφυλικών ατόμων να εργάζονται στα κέντρα υποδοχής, φιλοξενίας και κράτησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΔΙΚΩΝ

ΑΥΣΤΡΙΑ*Judith Ruderstaller*

Επικεφαλής της Νομικής Υπηρεσίας, Asyl in Not
j.ruderstaller@asyl-in-not.org

ΒΕΛΓΙΟ*Jan Beddeleem*

Πρόεδρος του WISH, Werkgroep Internationale Solidariteit met
Holebi's, Ομάδα Εργασίας Διεθνούς Αλληλεγγύης με τους ΛΟΑΤ
janbeddeleem@gmail.com

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ*Desislava Petrova*

Ερευνήτρια, Στέλεχος προώθησης, επικοινωνίας και εκπαίδευσης,
Επιτροπή Ελσίνκι Βουλγαρίας
d.petrova@gmail.com

ΚΥΠΡΟΣ*Κορίνα Δρουσιώτου*

Ανώτερο στέλεχος της Νομικής Υπηρεσίας, Future Worlds Center
corina@futureworldscenter.org

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΑΣ*David Kosar*

Ακαδημαϊκός στο δίκαιο του ασύλου, ειδικευμένος στην δίωξη από
μη κρατικά όργανα και την Ευρωπαϊκή νομοθεσία
david.kosar@nssoud.cz

ΔΑΝΙΑ*Søren Laursen*

LBL Denmark – Κρατική Οργάνωση Δανίας για Ομοφυλόφιλους,
Λεσβίες, Αμφισεξουαλικούς και Τρανσέξουαλ
soren_laursen@lbl.dk

ΦΙΛΑΝΔΙΑ*Outi Lepola*

Ακαδημαϊκός των Κοινωνικών Επιστημών, ερευνήτρια του τομέα
διακρίσεων και ασύλου
outi.lepola@gmail.com

ΓΑΛΛΙΑ*Thomas Fouquet-Lapar*

Πρόεδρος ARDHIS (Association pour la Reconnaissance des Droits
des personnes Homosexuelles & transsexuelles à l'Immigration et au
Séjour)
ardhis@ardhis.org

Flor Tercero

Δικηγόρος
flor.tercero@gmail.com

ΓΕΡΜΑΝΙΑ*Michael Kalkmann*

Δίκτυο Πληροφόρησης Ασύλου και Μετανάστευσης
mk@asyl.net

Kludia Dolk

Δίκτυο Πληροφόρησης Ασύλου και Μετανάστευσης
kd@asyl.net

ΕΛΛΑΔΑ*Σπύρος Κουλοχέρης*

Επιστημονικός Υπεύθυνος Νομικής Υπηρεσίας, Ελληνικό Συμβούλιο
για τους Πρόσφυγες
driva@gcr.gr / koulocheris@gcr.gr

ΟΥΓΓΑΡΙΑ*Gábor Gyulai*

Συντονιστής Προγράμματος για τους Πρόσφυγες, Επιτροπή Ελσίνκι
Ουγγαρίας gabor.gyulai@helsinki.hu

ΙΡΛΑΝΔΙΑ*Patricia Brazil*

Δικηγόρος, Λέκτορας Νομοθεσίας Ασύλου στο Trinity College,
Δουβλίνο
pbrazil@tcd.ie

ΙΣΡΑΗΛ*Anat Ben-Dor*

Δικηγόρος, Τομέας Δικαιωμάτων των Προσφύγων, Παν/μιο Tel Aviv
anatbd@post.tau.ac.il

ΙΤΑΛΙΑ*Simone Rossi*

Δικηγόρος, Εταιρία Ιταλών Δικηγόρων για τα Δικαιώματα των ΛΟΑΤ
"Rete Lenford"
simone.rossi@Mercanti-dorio.it

Giorgio Dell'Amico

Επικεφαλής σε εθνικό επίπεδο του τομέα Μετανάστευσης,
Arcigay (κρατική οργάνωση ΛΟΑΤ)
migra@arcigay.it

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Laurynas Biekša

Δικηγόρος, Τομέας Ασύλου, Εταιρία Ερυθρού Σταυρού Λιθουανίας
laurynas@redcross.lt

Lyra Jakuleviciene

Καθηγητής Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου, Παν/μιο Mykolas Romeris
lyra.jakuleviciene@undp.org

ΜΑΛΤΑ

Neil Falzon

Δικηγόρος, Βοηθός Λέκτορα (Παν/μιο Μάλτας) & Πρόεδρος Aditus
(ΜΚΟ για τα ανθρώπινα δικαιώματα)
neilfalzon@aditus.org.mt

ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Sabine Jansen

Δικηγόρος, Στέλεχος Τμήματος Πολιτικής και Ασύλου ΛΟΑΤΔ, COC
Ολλανδίας, κρατική οργάνωση ΛΟΑΤ
sjansen@coc.nl or sabines@xs4all.nl

ΝΟΡΒΗΓΙΑ

Jon Ole Martinsen

SEIF (Selvhjelp for innvandrere og flyktninger) ΜΚΟ για την
υποστήριξη μεταναστών και προσφύγων
jonole-m@online.no

ΠΟΛΩΝΙΑ

Krzysztof Smiszek

Πρόεδρος της Πολωνικής Εταιρίας για τη Νομοθεσία κατά των
Διακρίσεων
ksmiszek@ptpa.org.pl or ksmiszek@gmail.com

Kazimierz Bem

Ακαδημαϊκός στη Νομοθεσία Ασύλου
kazimierz.bem@gmail.com

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Nuno Ferreira

Λέκτορας Νομικής, Παν/μιο του Manchester
Nuno.Ferreira@manchester.ac.uk

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Cristina Bucataru

Νομικός Σύμβουλος, Κρατικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες
Ρουμανίας
cristinaaddress@yahoo.it

ΣΛΟΒΕΝΙΑ

Gruša Matevžič

Μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Επιτροπή Ελσίνκι Σλοβενίας grusa.
matevzic@helsinki.hu

ΣΛΟΒΑΚΙΑ

Katarína Fajnorová

Δικηγόρος, Ένωση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα Σλοβακίας
fajnorova@hri.sk

ΙΣΠΑΝΙΑ

Arsenio García Cores

Δικηγόρος, CEAR, Ισπανικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες
arsenio.cores@cear.es

Elena Muñoz

Δικηγόρος, CEAR, Ισπανικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες
elena.munoz@cear.es

ΣΟΥΗΔΙΑ

Stig-Åke Petersson

Σύμβουλος επί Προσφυγικών Θεμάτων RSFL, Σουηδική Κρατική
Οργάνωση ΛΟΑΤ
stig-ake.petersson@rfsi.se

ΕΛΒΕΤΙΑ

Seraina Nufer

Δικηγόρος, Ελβετικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες
seraina.nufer@osar.ch

ΒΡΕΤΑΝΙΑ

S. Chelvan

Δικηγόρος, No5 Chambers
sch@no5.com

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

S. CHELVAN

Δικηγόρος του Inner Temple, No5 Chambers
Λονδίνο

JOËL LE DÉROFF

Στέλεχος Τμήματος Πολιτικών και Προγραμμάτων
ILGA-Europe

MARIA HENNESSY

Ανώτερο Στέλεχος της Νομικής Υπηρεσίας
Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και Εξοριστούς

BORBÁLA IVÁNY

Νομική Υπηρεσία
Επιτροπή Ελσίνκι Ουγγαρίας

SIMONE ROSSI

Δικηγόρος Εταιρία Ιταλών Δικηγόρων για τα Δικαιώματα των ΛΟΑΤΔ
"Rete Lenford"

GISELA THÄTER

Μέλος Νομικής Υπηρεσίας, Τομέας Διεθνούς Προστασίας, της Ύπατης
Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

